T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİNLER TARİHİ)

ANABİLİM DALI

KIRGIZİSTAN'DA YEHOVA ŞAHİTLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Maisalbek TAGAEV

Ankara—2014

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİNLER TARİHİ)

ANABİLİM DALI

KIRGIZİSTAN'DA YEHOVA ŞAHİTLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Maisalbek TAGAEV

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Durmuş ARIK

Ankara—2014

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİNLER TARİHİ)

ANABİLİM DALI

KIRGIZİSTAN'DA YEHOVA ŞAHİTLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı:

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı	**İmzası**
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Tez Sınav Tarihi:.....

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağı gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../2014)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

.....

İmzası

.....

İÇİNDEKİLER

İçindekiler.....v

Kısaltmalar.....vii

Önsöz.....viii

GİRİŞ

a) Konunun Önemi ve Amacı.....1
b) Konunun Kapsamı, Metot ve Kaynakları.....2
c) Yeni Dini Hareketlere Genel Bir Bakış.....5

I-BÖLÜM

YEHOVA ŞAHİTLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

1. Yehova Şahitleri.....9
   1.1. Kelime Olarak Yehova Şahitleri.....9
   1.2. Kavram Olarak Yehova Şahitleri.....10
2. Yehova Şahitlerinin Oluşumu ve Gelişim Süreci.....14
   2.1. Charles Taze Russell.....15
   2.2. Joseph Franklin Rutherford.....20
   2.3. Nathan Homer Knorr.....26
   2.4. Frederick William Franz.....31
   2.5. Milton George Henschel.....33
   2.6. Don Alden Adams.....35
3. Yehova Şahitlerinin Teşkilatlanması.....35
4. Senkretist Bir "Din" Olarak Yehova Şahitleri.....41
   4.1. Yehova Şahitlerinin Yahudilikle İlişkisi.....41
   4.2.Yehova Şahitlerinin Hıristiyanlıkla İlişkisi.....44
5. Yehova Şahitlerinin Öğretileri.....50
   5.1. Yehova Şahitlerinin Tanrı Anlayışı.....51
   5.2. Yehova Şahitlerinin İsa Mesih Anlayışı.....53
   5.3. Russell'in Peygamberlikle İlgili Hesaplarının Şeması.....55
   5.4. Yehova Şahitlerinin Kutsal Kitap Anlayışı.....57
   5.5. 1914 yılının İnsanoğlunun Hayatındaki Yeri.....60
   5.6. Armagedon Savaşı.....61
   5.7. Yehova Şahitlerinin Diğer İnançları.....63
6. Yehova Şahitlerinin Dünyanın Çeşitli Bölgelerindeki Faaliyetleri.....66

II-BÖLÜM

KIRGIZİSTAN'DA YEHOVA ŞAHİTLERİ VE FAALİYETLERİ

1. Kırgızistan'da Dinler ve Bazı Dini Hareketler.....75
2. Bağımsızlık Öncesi SSCB'de Yehova Şahitleri.....89
3. SSCB sonrası Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'da Orta Asya'da Gelişimi.....94
4. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'da Örgütlenişi.....104
5. Yehova Şahitlerinin Faaliyetleri.....110
   5.1. Gezi Faaliyetleri.....111
   5.2. Yayın Faaliyetleri.....113
   5.3. Psikolojik Yöntemler.....114
   5.4. Toplantı Faaliyetleri.....118
   5.5. Okul ve Kurs Faaliyetleri.....123
6. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki Yayınları.....125
   6.1. Gözcü Kulesi Dergisi (The Watch Tower).....126
   6.2. Uyanın! Dergisi (Awake!).....128
7. Kırgızistan'da Yehova Şahitlerinin Etkileri.....131
8. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki Yönetimi.....137
   8.1. Yönetim Kurulu (Cetekçi Keneşi).....138
   8.2. Heyet Temsilcisi (Zonalık Közömölçü).....140
   8.3. Ülke Heyeti (Filialdın Komiteti).....140
   8.4. Bölge Gözetmeni (Oblusttuk Közömölçü).....141
   8.5. Çevre Gözetmeni (Rayonduk Közömölçü).....142
   8.6. Şehir Gözetmeni (Şaar Közömölçüsü).....143
9. Yehova Şahitlerinin Faaliyetlerine Karşı Alınması Gereken Önlemler.....144

SONUÇ.....149

KAYNAKÇA.....152

ÖZET.....159

ABSTRACT.....160

KISALTMALAR

AÜİFD : Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

BDT : Bağımsız Devletler Topluluğu

Bkz. : Bakınız

CD : Compact Disc (Yoğun Disk)

c. : Cilt

Çev. : Çeviren

DİB : Diyanet İşleri Başkanlığı

DİK : Din İşleri Komisyonu

DVD : Digital Versatile Disc (Çok Amaçlı Sayısal Disk)

Ed. : Editör

KGB : Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti (Devlet Güvenlik Komitesi)

KRM : Kırgız Respublikasının Mıyzamı (Kırgız Cumhuriyeti Anayasası)

MS : Milattan Sonra

MÖ : Milattan Önce

SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

s. : Sayfa

Ter. : Tercüme

vb. : ve benzeri

Yay. : Yayınları/Yayınevi/Yayıncılık

ÖNSÖZ

İnançları için otorite olarak sadece Kutsal Kitap'ı kabul eden Yehova Şahitleri, İsa Mesih'in ilk yüzyıldaki takipçilerini örnek alarak, onun asıl mesajını, yani Tanrı'nın Gökteki Krallığı'nın iyi haberini, dünyanın her yerinde insanlara götürerek, faaliyetlerini 230'dan fazla ülkede yürütmektedir. 2013 yılında dünya çapındaki misyonerlerinin sayısının yedi milyondan fazla olduğunu iddia eden Yehova Şahitleri, İnsanlık için tek çarenin Tanrı'nın Krallığı olduğunu vurgulayarak, "İyi Haberi" dünyanın dört bir yanında bütün milletlere duyurmaya çalışmakta ve bunun için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Sovyetler Birliğinin 1991'li yıllarda dağılmasıyla bağımsızlığını ilan eden Kırgızistan Cumhuriyeti, Yehova Şahitleri teşkilatının misyonerlik faaliyetlerine bir uygun alan olmaktan kurtulamamıştır. Dindarlık düzeyi bakımından Özbekistan ve Tacikistan'dan sonra sayılan Kırgızistan'da, kısa zaman içinde Yehova Şahitleri büyük bir gelişme göstermiştir. Ülkedeki ortamın zaaflarından, yasa boşluklardan, vatandaşların dini bilgi eksikliğinden ve manevi eğitimin açıklarından faydalanan Yehova Şahitleri, Krallık Salonlarının sayısını 40'a yükseltmiştir. Teşkilatın bu kadar hızlı gelişmesinde, büyük oranda devletin de tutumu etkili olmuştur. Kırgızistan'ın bölgede en hızlı demokratikleşen ülkelerden biri olma iddiası ve çabası, ülkeyi şahitlerin faaliyetleriyle birlikte diğer dini akımlara karşı adeta savunmasız bırakmıştır. Onlar İsa Mesih'i topluca olarak örnek alarak, Kırgızistan'ın neresinde yaşadıklarına bakmaksızın inançlarının gereklerini yerine getirmede, ellerinden gelen çabayı göstermektedir. Bu yüksek lisans tezinde Yehova Şahitlerinin dünyadaki faaliyetlerini ve Kırgızistan'daki örgütlenişini, gelişimini, faaliyetlerinin etkilerini incelemeye çalışacağız.

Tezin hazırlanmasına bilgisi, tecrübesi ve engin hoşgörüsüyle destek veren değerli hocam Prof. Dr. Durmuş ARIK'a, desteği nedeniyle değerli arkadaşım Burak ÇELİK'e teşekkürü bir borç bilirim.

Maysalbek TAGAEV

Ankara 2014

GİRİŞ

a) Konunun Önemi ve Amacı

Yehova Şahitleri teşkilatı Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Ancak kendileri ne Amerika kökenli bir din ne de Hıristiyanlığın bir tarikatı olduklarını kabul etmektedir. Onlar, Tanrı'nın Gökteki Krallığı hakkındaki iyi haberi duyurmakla Hz. İsa'nın başlattığı işi devam ettirdiklerini ve bunun için ellerinden geleni yaparak dünyanın dört bir yanında şahitlikte bulunduklarını iddia etmektedirler. Üstelik tüm inançlarının yalnızca Kutsal Kitap'a dayandığını vurgulayarak, bu dünyadaki herhangi bir milletin siyasi, ekonomik ya da sosyal sistemlerini değil, Tanrı'nın Krallığını savunmaktadırlar. Kuşkusuz en çok vurguladıkları konulardan biri, insanlığın huzuru ve kurtuluşu için tek çarenin Tanrı'nın Krallığı olduğu ve Tarı'nın çok yakında tüm insanları yönetimleriyle birlikte yok edeceğidir.

Günümüz Yehova Şahitleri incelendiğinde kendi kaynaklarındaki bilgilere göre, Kırgızistan da dahil olmak üzere 230'dan fazla ülkede yaklaşık yedi milyondan fazla misyonerinin faaliyet gösterdiği belirtilmektedir. Teşkilatın, Yehova'nın Gökteki Krallığını duyuran *Watchtower* dergisinin her sayısı ortalama 214 dilde 45.944.000 adet, *Awake!* dergisi ise, her sayısının ortalama tirajı 99 dilde 44.748.000 adet olmak üzere her ay yayınlanmaktadır. Nitekim Brooklyn'deki Yönetim Kurulu tarafından hazırlanıp dünyanın çeşitli bürolarındaki matbaalarında basılan dergi, kitap, kitapçık ve broşürlerin tamamı gönüllü bağışların desteğiyle hazırlanmakta ve Kırgızistan başta olmak üzere dünyanın dört bir yanında ücretsiz dağıtılmaktadır.

Yehova Şahitleri 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Kırgızistan'a gönderdiği misyonerlerin yoğun çalışmaları neticesinde, Krallık Salonlarının sayısını 40'a yükselterek büyük bir başarı elde etmişlerdir. Özellikle 2010 yılında Kırgızistan'ın güney bölgelerinde gerçekleşen Kırgızlar ve Özbekler arasındaki etnik çatışma sonucunda meydana gelen sıkıntılardan yararlanarak, yardıma muhtaç insanların arasında bedava yiyecek gıda dağıtarak, bir çok taraftar edinmiştir. Üstelik Ocak 2009'da yürürlüğe giren yeni anayasaya göre ev ev gezerek dini propaganda yapma faaliyetinin yasaklanmasına

ve devlet yetkililerin tüm uyarılarına rağmen, Yehova Şahitleri hem insanlar arasında hem de evden eve Tanrı'nın sözünü öğretmekten geri durmamıştır. Yine bir çok elemanının Brooklyn'deki *Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulu* ve *Vaizlik İbadeti* programı gibi kısa süreli eğitim kurslarında eğitim görmelerini sağlamışlardır.

Kırgızistan SSCB'nin dağılmasından sonra diğer Türk Cumhuriyetleri gibi bazı yabancı dini hareketlerin faaliyet gösterdiği coğrafyalardan biri olmuştur. İşte Yehova Şahitleri de bu yabancı yeni dini hareketlerden biridir. Kırgızistan'da toplumun bu tür hareketlere karşı tutumunun ve geleneksel din anlayışları üzerindeki etkisinin bilinmesi önemlidir. Özellikle Yehova Şahitleri gibi dini hareketlerin halk arasındaki etkisi, Kırgız halkının sosyal ayrışma ve kaynaşmasında bu tür dini hareketlerin rolünün belirlenmesi açısından "Kırgızistan'daki Yehova Şahitleri" konulu bir araştırmayı Yüksek Lisans tezi olarak çalışmanın önemli olduğu düşünülmüştür. Belirtilen tez konusu hem Orta Asya hem de Kırgızistan'da geleneksel olarak yaygın olan İslam'ın yanında yeni dini hareketlerin etkisini belirlemek açısından ayrıca önem arz etmektedir. Bu bağlamda tezin amacı; Yehova Şahitleri teşkilatının ortaya çıkışı, örgütlenişi, öğretileri (inanç sistemleri, ibadet uygulamaları, Mesih ve Kutsal Kitap anlayışı vb.) ve çeşitli coğrafyalardaki etkilerini tespit ederek, onların Kırgızistan'daki yapılanması, gelişimi ve faaliyetlerinde kullandıkları metotları ve etkilerini incelemek, deskriptif bir şekilde ortaya koymaktır.

b) Konunun Kapsamı, Metot ve Kaynakları

Tez; giriş, iki bölüm ve sonuç olmak üzere tasarlanmıştır. Yehova Şahitlerinin konuyla ilgili temel kaynakları ve başvuru eserleri araştırılarak, deskriptif ve karşılaştırmalı bir metotla tez metin oluşturulmaya çalışılmıştır. Konu içeriğinin oldukça geniş ve kapsamlı olması nedeniyle tez konusu kısaca ara başlıklarla Yehova Şahitleri hakkında temel bilgilerle ve bu grubun Kırgızistan'daki faaliyetleri ile sınırlandırılmıştır. Günümüzdeki bazı senkretist dini hareketlerde, Yehova Şahitleri teşkilatı ile ilgili bilgilerin konunun anlaşılabilirliğine katkı sağlayacağı düşüncesiyle, giriş bölümünde farklı coğrafyalardaki bazı yeni dini hareketlerin Şahitlerle ilgili yaklaşım ve tutumuna yer vermek uygun görülmüştür.

Tezin giriş kısmında; 20. yüzyıldan itibaren dünyanın çeşitli coğrafyalarında ortaya çıkan bazı yeni dini hareketler göz önünde bulundurulararak, onların ortaya çıkış sebepleri ve onları normal dinlerden ayıran özellikler ele alınmıştır.

Birinci bölümde: Yehova Şahitleri teşkilatın diğer yeni dini hareketlerden ayıran özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölümde, Yehova Şahitlerinin oluşumu ve örgütlenişi tespit edilmiş, teşkilatın gelişim sürecinde önemli roller üstlenen şahıslar ve öğretileri incelenmiş, özellikle onların müstakil bir "din" olup olmadığı ve dünyadaki faaliyetleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bölüm sonunda Yehova Şahitlerinin, Yahudilik ve Hıristiyanlıkla ilişkisi ve dünya çapındaki misyonerlik faaliyetleri ele alınmıştır.

İkinci bölümde ise: günümüz Kırgızistan'ında dinler ve bazı senkretist dini hareketlerin etlikleri ile birlikte, Yehova Şahitlerinin bağımsızlık öncesi SSCB'deki durumu ve bağımsızlık sonrası Kırgızistan topraklarında ortaya çıkışı, örgütlenişi ve faaliyetlerinde kullandıkları metotlara yer verilmiştir. Bu bölümde Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki şubelerindeki yönetim silsilesi, basın—yayın faaliyetleri, etkileri tespit edilmeye ve analizler yapılmaya çalışılmıştır. Bölüm sonunda onların faaliyetlerine karşı alınması gereken bazı önlemler maddeler halinde sıralanmıştır.

Sonuç kısmında: günümüzde Yehova Şahitlerini Hıristiyanlıktan ve diğer dinlerden ayıran başlıca özellikleri vurgulanmıştır. Ayrıca, onların günümüzde Kırgızistan başta olmak üzere bölgedeki misyonerlik faaliyetlerine özetle yer verilerek bir değerlendirme yapılmış ve sonuçlara değinilmiştir.

Öncelikle, Yehova Şahitlerinin 1970'lerde tercüme edilip tamamlanan *Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi (New World Translation of the Holy Scriptures)* esas alınarak çalışma yapılmıştır. Bunun yanı sıra Yahudilerin ve Hıristiyanların benimsediği Kutsal Kitap'lar kullanılmıştır. Dolayısıyla, Yehova Şahitlerinin Kutsal Kitap'a dayalı temel öğretileri, özellikleri ve onların iddia ettikleri İsa'nın zuhuru olayı ile ilgili cümleler tespit edilmiştir. Üstelik İsa Mesih'in yönetimindeki Tanrı'nın Göksel Krallığının 1914'te kurulduğu, belirlenen tarihlerdeki Armagedon Savaşı ve 144.000 kutsanmış sınıfın göğe gidip İsa Mesih'le saltanat sürdüğü gibi bir takım iddialarla ilgili, Kutsal Kitap'ta ifadesi geçen cümleleri yorumlamak için Yehova Şahitlerinin kendi yayınlarına başvurulmuştur.

Ayrıca, teşkilatın Brooklyn'deki Yönetim Kurulu tarafından yayımlanan literatür taranarak, tespit edilen kaynaklardan elde edilen bilgiler, dinler tarihinin hem deskriptif hem de karşılaştırma metodu çerçevesinde bir metin haline getirilmiştir.

Günümüz insanı için önemli bir bilgi kaynağı olan internet ağı üzerinden de konuyla ilgili kaynak taraması yapılarak, özellikle teşkilatın resmi web sitesi (http://www.jw.org/ky/) ve Watchtower Online Kütüphanesi'nden (http://wol.jw.org/ky/wol/) bir çok kaynak elde edilmiştir.

Tezin hazırlanmasında ilk olarak Yehova Şahitleri teşkilatının Brooklyn'deki (New York) *Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania* adı altındaki merkez bürosu tarafından hazırlanan edebiyat kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, teşkilatın her ay yayımlanan *Watchtower* ve *Awake!* dergilerinin Kırgızca versiyonlarından yararlanılmıştır. Bu bağlamda İngilizce aslından Kırgızcaya tercüme edilen Yehova Şahitleriyle ilgili yararlanılan müstakil eserlerden başlıcalar şunlardırı: *Iyık Cazma İncil (Kutsal Yazı İncil), Iyık Kitep Canı Düynö Kotormosu (New World Translation of the Holy Scriptures), Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat? (Kutsal Kitap Aslında Ne Öğretiyor?), Uluu Okutuuçudan Üyrön (Büyük Öğretmeni İyi Dinle), Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan? (Kutsal Kitap Bize ne Anlatır?), Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Küböləndüröbüz (Tanrı'nın Krallığına Tam Anlamıyla Tanıklık Edin)* adlı eserler bunlardan bazılarıdır.

Ayrıca, tezin hazırlanmasında bazı bilim adamlarının bir çok müstakil eserinden yararlanılmıştır. Bu eserlerden bazıları şunlardır; Hikmet Tanyu'nun *Yehova Şahitleri* (Ankara— tarihsiz) adlı eseri, Günay Tümer'in *Yeni Dokümanlar Işığında Yehova Şahitleri* (İstanbul—1987) adlı eseri, Türkiye Ermeni Patrikhanesinin teklif ve himayesiyle özel heyet tarafından hazırlanmış *Gerçeği Bilelim, Yehova'nın Şahitlerine Nasıl Cevap Vermeliyiz?* (İstanbul—tarihsiz) kitabı ve Sarkis Paşaoğlunun *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında Yehova Şahitleri, İddiaları ve Yanılgıları* (İstanbul—1998) adlı eseri, Şinasi Gündüz editörlüğünde hazırlanmış *Yaşayan Dünya Dinleri* (Ankara—2010) kitabı, Nikolay Vasileviç Porublev'in *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii, (Tarih ve Kutsal Kitabın Öğretilerinin Işığında Yehova Şahitleri Teşkilatı)* adlı eseri,

Alexander Leonidovich Dvorkin'in *Obşestvo Storojevoy Başni Svideteli İegovı (Gözcü Kulesi Teşkilatının Yehova Şahitleri)* (Moskova—tarihsiz) adlı eserleridir.

Ayrıca bu tezin de Yehova Şahitleri teşkilatının Bişkek'teki merkez bürosunda yaptığım araştırmalar sonucunda, elde ettiğim bilgiler esas alınarak çeşitli tespitler ve analizlere yer verilmiştir.

c) Yeni Dini Hareketlere Genel Bir Bakış

Yeni dini hareketler denildiğinde, akla genellikle 20. yüzyıl itibariyle ortaya çıkan dinî cereyanlar gelmektedir. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de Hinduizm, Budizm, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam gibi çeşitli dinlerin temeline dayanan bir çok dini hareket mevcuttur. Bunların bazıları sadece bir dinin temeli üzerine dayanmakla sınırlı kalmayıp, diğer bazı din ve kültürlerden de yararlanarak, beğendikleri bazı inançları alarak, onları uzlaştırarak *Yeni Dini Hareketler* ortaya koymaya çalışmaktadır.[1] Bu hareketler her zaman kendilerinin, Tanrı'nın yegane seçilmiş topluluğu olduklarını iddia etmektedir. Yani, nihai kurtuluşun sadece kendi inançlarında olduğuna inanmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir dini hareketin taraftarı, daima kendi inançlarını ön plana almakta ve hayatını buna göre düzenlemektedir.

Günümüzde, dünyanın çeşitli bölgelerinde varlığını sürdüren yeni dini hareketlerin büyük çoğunluğu, Hıristiyan Batı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Kuzey Amerika Protestan Hıristiyan mezheplerinin en rahat faaliyet gösterdiği bölgedir ve orası günümüzde adeta bir dinler coğrafyası haline dönüşmüştür. ABD ve Batı'nın haricinde, Uzakdoğu ve Hindistan gibi ülkelerde de 20. yüzyılda bir çok yeni dini grup ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda günümüzde faaliyetlerini sürdüren başlıca yeni dini hareketler şunlardır; Ananda Marga, Brahma Kumaris, Divine Ligth Mission, Hare Krishna, Moonizm, Mormonlar, New Age, Rainees, Sai Baba, Scinteoloji, Soka Gokkai, Subud, The Family, Transendantal Metitasyon, Adventistler, Yehova Şahitleri, Tapınak Şövalyeleri, International Church of Christ, Sahaja Yoga vb.[2]

[1] A. Küçük—G.Tümer—M. A. Küçük, *Dinler Tarihi,* Berikan Yay., Ankara 2011, s.489
[2] Ali Rafet Özkan, *Kıyamet Tarikatları,* IQ Kültür Sanat Yay., İstanbul 2006, s.20-21

Yeni dini hareketler, genellikle dini protesto hareketleridir ve üyeleri kendilerini, dinsel inançları, uygulamaları ve kurumlarıyla çoğu zaman da hayatlarının başka alanlarındaki farklılıklarla, diğer insanlardan ayırırlar. Resmi dini liderlerin, genellikle seküler devletin otoritesine karşı çıkarlar.[3] Dolayısıyla bu yeni dini hareketler, sadece nihai kurtuluşu amaçlamamaktadır. Bunun yanı sıra onlardan siyasi ve dünyevi faydalar da güdülmektedir. Bu akımlara bağlılık iradidir, bunun yanında bireyler inandıklarını ispat etmek veya liyâkat testinde başarılı olmak şartıyla bu hareketlere kabul edilirler. Yeni dini hareketlerin tümünün ortak noktası, kurtarıcı fikri üzerine düşüncelerini bina etmeleri ve insanların ortak kurtuluşunu mesajlarının odak noktası yapmalarıdır. Bu çerçevede, dini akımlar tarihte bazen toplumsal hoşnutsuzlukları ve eğilimleri oldukça netleştiren, toplumsal yapıdaki çöküş anlarını gözeten, bazen de sosyal bütünleşmeyi haber veren hatta geliştiren katalizörler olarak işlev görmüşlerdir.

20. yüzyılda ortaya çıkan yeni dini hareketlerde, sosyal davranış ve kontrol biçimleri de açıkça belirlenmiştir. Devamlılık arz eden sosyal kurumlar olarak dini hareketler, gençlerin sosyalleşme mekanizmalarını ve sosyal değişimin süreçlerini sergiler. Avrupa'da "Yeni Dini Hareketler" kavramı ilk olarak 1970'li yıllardan itibaren kullanılmaya başlamıştır. Asya'da ortaya çıkarak yayılan ve dünya görüşlerinden dolayı bu akımlardan bazıları, Hıristiyan kiliseleri tarafından bazen "Gençlik Tarikatı" şeklinde de tanımlanmıştır. "Gençlik Dinleri" olarak da tanılan bu hareketler genellikle, lise ya da üniversite öğrencilerinden 15 ila 25 arasındakileri hedef almaktadır. New Age, Satanizm, Scientoloji, Moonculuk ve Uzakdoğu menşeli Hare Krişna, Ananda Marga, Transandantal Meditasyon, Divine Light Mission, Brahma Kumaris ve Osho hareketi bunlardan bazlarıdır.[4]

Gerek Uzakdoğu'da gerekse Batı'da ortaya çıkan yeni dini hareketler, çoğu kez kendilerini geleneksel dinlerden ayırdıkları için, kökenlerindeki ana dinlerin bir mezhebi ya da tarikatı olarak anılmak istemezler. Nitekim bu hareketler, "sekte" kelimesinin çağrıştırdığı olumsuzlukları önlemek ve daha rahat faaliyet yürütebilmek için kendilerinin "sekte" değil, bilakis "yeni bir din" olduklarını vurgularlar. Çünkü, "sekte"

[3] Bryan Wilson, *Dini Mezhepler,* Çev. Ali İhsan Yitik ve A. Bülent Ünal, İz Yay., s.13
[4] Özkan, *Kıyamet Tarikatları,* s.15

kelimesi felsefi bir okul, parti veya belirli bir düşünce ve davranış öğretisi anlamına gelmektedir.[5] Yeni dini hareketlere, ilk ortaya çıktığı yıllarda az ilgi gösterilse de, 20. yüzyılın sonlarına doğru bu hareketlerin yıldızı parlamış ve adeta bilim çevrelerinin ilgi odağı olmuştur. Bu grupların ana dinlerden kopuşu ve bu bölünmelerin dinamikleri, yeni hareketlerin gelişmesinin ekonomik temelleri, uluslararası boyutları, yaşı küçük gençlerin cemaat üyelikleri ve sosyal ilişkilerin cinsiyete bağlı karakteri büyük bir ilgi kazanmıştır.

Yeni dini hareketlerin ortaya çıkışında çeşitli sebeplerden söz etmek mümkündür. Bu sebepler arasında: sekülerleşme, sübjektivizm, herhangi bir dine karşı kayıtsızlık, bireycilik, hazcılık, küreselleşme, çoğulculuk ve son yıllarda her alanda gerçekleşen hızlı değişim sayılabilir. Dinlerin ve bazı yeni dini hareketlerin yayılmasında, propagandasında ve kendine taraftar kazanmasında özellikle iki kavram dikkat çekmektedir. Bu kavramlar misyonerlik ve prozelitizm'dir.

Misyoner kavramı terim olarak, resmi Kilise teşkilatı ya da herhangi bir Hıristiyan cemaat tarafından Hıristiyan mesajını ve dinini yaymak amacıyla özel olarak yetiştirilen ve bu çerçevede, özellikle Hıristiyanlık dışı toplumlarda görevlendirilen kişi anlamına gelmektedir. [6] Bu çerçevede misyonerlik, evrensel dinler ve özellikle Hıristiyanlık bağlamında dinin yayılması amacıyla yapılan sistematik faaliyetleri de kapsamaktadır. [7] Böylesi kişilerin oluşturduğu harekete ise misyonerlik adı verilmektedir.

Prozelitizm terimi, insani yoksunluklardan faydalanılması suretiyle kişinin inancını istismar ederek bir başka inancı empoze etmek, yani kaba tabirle dini satın almak anlamını ifade etmektedir. Başka bir deyimle dini yayma, genişletme, yeni arkadaşlar edinme amacıyla abartılı şekilde çaba göstererek, yalnızca sıkı sıkıya bağlı olunan dini yüceltip, diğer tüm görüşleri saldırgan şekilde reddetmeyi de içermektedir.

[5] Özkan, *Kıyamet Tarikatları,* s.14

[6] Mahmut Aydın, *Misyonerlik,* Kaknüs Yay., İstanbul 2002, s.13

[7] Şinasi Gündüz, *Misyonerlik,* TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt: 30, 2005, s.199

Kavramların içerdiği anlam ve yöntemler göz önünde bulundurulduğunda, Kırgızistan'da faaliyet yürüten ve bu kavramlarla faaliyetleri nitelendiren bir çok yabancı dini grup arasında Yehova Şahitlerini de saymak mümkündür.

Sonuç olarak yeni dini hareketlerin, günümüzdeki faaliyetleri incelendiğinde sadece dini boyutlu değil, bilakis siyasi yönü olduğu da söylenebilir. Bu akımlar taraftar kazanmak için ellerinden geleni yapmaktadır. Özellikle, insanların hayatında karşılaştıkları her türlü sıkıntıları gidermek için, çeşitli çareleri aramaktadır. Bunun için Savaşlar ve sıkıntılar sona erecek mi?, Gerçek mutluluğu nasıl bulabilirim?, İnsanlar niçin ölüyor ve ölümden sonra hayat nedir?, Ölünce bize ne oluyor? gibi sorularla normal insani arayışların ve soruların cevaplarını bulduğunu iddia ederek insanları etkilemeye çalışmaktadırlar. Yeni dini hareketler arasında Yahudilik ve Hıristiyanlıkla da ilgisi olan Yehova Şahitleri ortaya çıkışı, öğretileri, dünya görüşü ve özellikle de kullandıkları sloganları ve yürüttükleri faaliyetleri dikkat çekmektedir.

I-BÖLÜM

YEHOVA ŞAHİTLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

1. Yehova Şahitleri

1.1. Kelime Olarak Yehova Şahitleri

"Yahve" İbranice bir kelime olup "YHVH" kelimesinin okunuşudur. Tevrat'ta Tanrıyı ifade etmek için Yahve,[8] Elohim,[9] Ha-Şem, Adonay,[10] Rab[11] gibi kelimeler kullanılmıştır. Bilindiği gibi Arapça ve İbranice kardeş Samî dillerdir. Bazı araştırmacılar tarafından kuvvetli bir ihtimalle yukarıda zikredilen İbranice "Elohim" kelimesinin Arapçadaki "Allahumme", "Yahve" kelimesinin ise "Ya Huve" manalarını ifade ettiği ileri sürülmüştür.[12] Yehova Şahitleri teşkilatı tarafından kullanılan "Yehova" telaffuzu, Kutsal Kitabın asıl İbranice metninde hiç bir zaman Yehova olarak değil, dört ünsüz harften oluşan YHWH olarak kayıtlıdır. İsrail halkı bu dört sessiz harfi hiç bir zaman; zamanımızın Yehova Şahitleri gibi "Yehova" olarak telaffuz etmemiştir. Çünkü, Yahudiler Hz. İsa'dan yaklaşık 400 sene öncesinden Çıkış 20:7'deki[13] buyruktan hareket ederek, bu Tanrısal isim YHWH'i her gördüklerinde, bunu *Adonay* veya *Elohim* olarak söylemişlerdir.[14]

Yukarıda zikredilen "Yahve" ve "YHWH" kelimesi, Eski Ahit yazarları tarafından Yahudilerin kendi milli Tanrı'sını ifade etmek için kullanılmıştır.[15] Fakat, bu kelime nasıl telaffuz edildiği kesin olarak bilinmemektedir. Aslında dindar Yahudilerin çoğu Tanrı'nın

---

[8] Bkz. Çıkış 3:15, 33:19; Gleason Archer'a göre; *"Benim Yahve olduğumu bil" (ya da Yahve'nin adını bilmek)* ifadesi, Eski Ahit'te en azından 26 kez geçer ve her bir örnekte aslında Tanrı'nın Yahve olduğunu deneyim etmekle öğrenmek anlamına gelmektedir.

[9] Bkz. Çıkış 20:3, 4:16; Eski Ahit'te bu kelime Tanrı için 200 defadan fazla kullanılmaktadır.

[10] Bkz. Hezekiel 20:39, 39:25; Malaki 1:11, 1:14, 2:2

[11] Bkz. Yaratılış 15:6-7

[12] *"Yahve ismi hakkında bilgi verir misiniz? Türetilebiliyor mu? Başka dillerde karşılığı olabiliyor mu?",* http://www.sorularlaislamiyet.com/article/26.20.2014

[13] *"Tanrın Yehova'nın adını boş yere ağza almayacaksın, çünkü Yehova, adını boş yere ağza alanı cezasız bırakmaz".*

[14] Sarkis Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri" İddiaları ve Yanılgıları,* Lütuf Yay., İstanbul 1998, s.157

[15] Cemaleddin Şarkavi, *Yehova'nın Ahit Sandığı,* Ocak Yayın., İstanbul 2012, s.14

ismi çok kutsal sayıldığından, İbranice yazıldığı gibi telaffuz etmemektedir. Dolayısıyla Yahudiler Tanah'ı suiistimal etmemek için bu kelimeyi Adonay, Rab ve Elohim kelimeleriyle anmaya çalışmaktadır. Neticede Yehova Şahitleri teşkilatı tarafından *"Yahve"* kelimesi *"Yehova"* olarak kullanılmıştır.[16] Çünkü, Yahudilerin temel öğretilerini içeren On Emrin içinde; *"Rabbın adını boş yere ağzına almayacaksın"* buyruğu bulunmaktadır.[17] Söz konusu "Yehova" ismi, Tevrat'ın İşaya bölümünde şöyle geçmektedir: *"Şahitlerim sizlersiniz diyor Yehova, seçtiğim kullar sizsiniz. Öyle ki beni tanıyıp bana güvenesiniz, Benim Yehova olduğumu anlayasınız. Benden önce bir Tanrı olmadı, Benden sonra da olmayacaktır".*[18] Sırası gelmişken şunu da belirtmek gerekir; Tanrısal isim ne "YHWH" olarak, ne de "Yehova" olarak Yeni Ahit'in hiç bir yerinde bulunmamaktadır.

Teşkilatın İslam coğrafyasında yayımlanan bazı literatüründe "Yehova" isminin yerine "Allah'u Teala" veya "Tenir" (Tanrı) kelimeleri de sık sık kullanılmaktadır.[19] Örneğin, teşkilatın Kırgızlara yönelik yayımladığı *"Kudayga İşengender Baktıluu"* (Tanrı'ya İnananlar Mutlu) isimli dergide şu bilgilere yer verilmektedir; *Allah'u Teala farklı isimlerle anılabilir, fakat sadece tek bir ismi vardır ki, o da Yehova'dır.*[20] Yine, teşkilatın Kutsal Kitap başta olmak üzere bir çok edebiyatında "Yehova" adının yerine veya bu adın yanında kırgızcadaki "Tenir" (Tanrı) kelimesinin kullanılması dikkat çekmektedir.[21]

2.2. Kavram Olarak Yehova Şahitleri

Yehova Şahitleri teşkilatının ilk yıllardaki faaliyetlerinin temel amacı, öngörülen 1874, 1914 ve 1925 yıllarında İsa Mesih'in kısa zamanda tekrar bu dünyaya dönüşünün tüm dünyaya müjdelenmesiydi.[22] Bu yüzden Yehova Şahitleri önceleri *Kutsal Kitap*

[16] Hihmet Tanyu, *Yehova Şahitleri,* DİB Yay., Ankara (Yayımlanan tarihi gösterilmemiştir), s.11

[17] Bkz. Çıkış 20:7; Ayrıca bkz. Suzan Alalu, Klara Adriti..., *Yahudilikte Kavram ve Değerler,* II.Baskıya hazırlayan Yusuf Altıntaş, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., İstanbul 2001, s. 153

[18] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* Germaniya (Almanya) 2011, s.2, Ayrıca bkz. İşaya 43:10

[19] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2005, s. 4, ...1-İyul (Temmuz) 2009, s. 6, ...1-Dekabr (Aralık) 2007, s.32

[20] *Kudayga İşengender Baktıluu*, Germaniya (Almanya) 2012, s. 10

[21] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2011, s.29; Kutsal Kitap-Yeni Dünya Çevrisi, İşaya 1:24; Hezekiel 2:3

[22] Bryan Wilson, *Dini Mezhepler,* Ter. Ali İhsan Yitik, A. Bülent Ünal, İz Yay., İstanbul 2004, s. 134

Araştırıcıları, Ciddi İncil Araştırıcıları, Brooklyn Mabedi, Russellistler, Russell takipçileri, Bin Yıllık Devrenin Tan Yeri gibi farklı isimlerle zikredilmişlerdir.[23] Yine Kırgız ve Ruslara yönelik bazı edebiyatta; *Hıristiyan Yehova Şahitleri, Hıristiyan Şahitleri* olarak da sık sık anılmıştır.[24]

Yukarıda gösterilen tarihlerde İsa Mesih'in dönüşü hakkındaki kehanetler gerçekleşmeyince, hareket üyeleri hayal kırıklığına uğramış ve örgüt içerisinde bir takım bölünmeler artık kaçınılmaz hale gelmiştir. 1916 yılında örgütün başkanı C.Russell vefat ettikten sonra[25] Rutherford'un döneminde, gerçekleşmeyen olay yüzünden hareket üyeleri daha fazla eleştirilerde bulunmuşlar, sarsıntılara, bölünmelere ve ihtilaflara düşmüşlerdir.[26] Bu sarsıntıları engellemek amacıyla 29 Temmuz 1931 tarihinde Rutherford'un öncülüğünde yapılan kongrede *"Yehova Şahitleri*" adını benimsemişlerdir.[27] Başkan Rutherford, bu ismin menşeini Kutsal Kitap'ta İşaya 43 bölümünde ifadesi geçen: *"Siz Benim şahitlerimsiniz. Yehova'nın sözü, Beni tanıyıp Bana inanın, baştan beri hep aynı olduğumu anlayın diye seçtiğim kulumsunuz. Benden önce bir tanrı olmadı, Benden sonra da olmayacak. Ben, Ben Yehova'yım. Benden başka kurtarıcı yoktur. Aranızda başka tanrılar yokken Ben bildirdim, Ben kurtardım, Ben duyurdum. Böylece sizler Benim şahitlerim oldunuz."*[28] ibarelerini delil olarak göstermiştir.[29] Sonuçta, halk arasında "Kutsal Kitap Araştırıcıları" olarak anılan olumsuz imajı bırakıp, 1931 yılından günümüze dek "Yehova Şahitleri" adını kullanmaktadırlar.[30]

Rutherford, Russell'in adını bir kenara iterek harekete bu ismi vermesinin nedenini Kutsal Kitaba dayandırmıştır: Tanrı Yehova: "*Şahitlerim sizlersiniz,- diyor Yehova, Seçtiğim hizmetçiler sizsiniz. Öyle ki beni tanıyıp bana güvenesiniz, Benim Tanrı olduğumu anlayasınız. Benden önce bir Tanrı olmadı, Benden sonra da olmayacak. Ben,*

---

[23] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Terminalogiya İegovı",* http://www.jw.org/ru/08.02.2014

[24] *Svideteli İegovı v Rossii,* (teşkilatın dergisi) Finlandiya 2008, s.2

[25] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.4

[26] Porublev Nikolay Vasileviç, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* http://www.blagovestnik.org/books/pdf/08.03.2014

[27] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2012, s.29

[28] Bkz. İşaya 43:10-12

[29] Yehova Şahitlerin resmi web sitesi, *"Nazvanie"*, http://www.jw.org/ru/08.02.2014

[30] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Ktap Işığında "Yehova Şahitleri" İddiaları ve Yanılgıları,* s.161

yalnız Yehova'yım, Benden başka kurtarıcı yoktur" [31] buyurmaktadır. Şahitler kendilerinin, her şeyin yaratıcısı olan Yehova hakkında gerçekleri anlatan bir grup olduklarını ileri sürmüşlerdir.[32] Yukarıda zikredilen Kutsal Kitap'ın cümlelerini delil göstererek kendilerinin Tanrı'nın yer yüzünde seçilmiş kavmi olduklarını iddia etmişler ve Eski Ahit'te geçen *Tanrı'nın Hizmetçileri* deyimini *Tanrı'nın yegane Hizmetçileri* şeklinde kendileri için kullanmışlardır.[33] Kutsal Kitapta belirtildiği gibi Tanrı'nın ismi "Yehova'dır", "Şahitlik" ise bildiği gerçekleri başkalarına anlatan kişidir.[34] Yehova Şahitlerine göre, Tanrının ismi mübarek olduğundan kendi şakirtlerinin Tanrı'nın ismiyle çağrılması, hatta dua ederken de Tanrı'nın adının anılması istenmiştir.[35]

Yehova Şahitleri kendi amaçlarını, Tanrı'yı ve onun öğretilerini bütün insanlığa öğretmek, aynı zamanda Tanrı'nın Krallığını dünyadaki uluslara müjdelemek olarak belirledikleri için kendilerini *"Yehova'ya vakfvolmuş ve vaftiz edilmiş şahitler"* olarak tanımlamışlardır.[36] Çünkü, Kutsal Kitap'ta Tanrı şöyle buyurmaktadır: *"Gidin insanları öğrencim olarak yetiştirin; onları Babanın, Oğlun ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin".*[37] Teşkilatın üyeleri Kutsal Kitap'ta zikredilen cümleleri, Tanrı Yehova ve Krallığı hakkında konuşarak şahitlik ettiklerinden, Yehova Şahitleri olduklarını ileri sürmüşlerdir. İddialarına göre, Yehova Şahitlerinin bazıları önceleri başka bir dine bağlı iken, bazılarıysa Tanrı'ya hiç inanmayan kimselerdi.[38] Yehova Şahidi olmadan önce hepsi Kutsal Kitap'ı titizlikle incelemiş ve bu incelediği bilgilerin tamamının Tanrı'nın kelamı olduğuna iman ettikten sonra Tanrı Yehova'ya tapınmaya başlamışlardır.[39] Tanrı'nın yasasına oldukça bağlı olduklarını ileri süren Şahitler, kendilerinin bir taraftan toplum içinde sıradan birileri olduklarını söylerken, öbür taraftan da Tanrı tarafından seçilmiş özel bir millet olduklarını ileri sürmüşlerdir.

---

[31] Bkz. İşaya 43:10

[32] Bkz. Vahiy 4:11

[33] Günay Tümer, *Yeni Dökümanlar Işığında Yehova Şahitleri*, DİB Yay., Ankara, 1987, s.56

[34] Bkz. Çıkış 6:3, Mezmur 83:18

[35] *Uluu Okutuuçudan Üyrön*, Ümüt Nuru Yay., Germaniya (Almanya) 2008, s. 27

[36] Yehova Şahitlerin resmi web sitesi, *"Cahabanın Kübölörü Degen Kimder?",* http://www.jw.org/ky/ 09.02.2014; Ayrıca bkz. İşaya 43:10-12

[37] Bkz. Matta 28:19

[38] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat*?, Britanya 2012, s.1

[39] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat*?, s.2

Bazı dinler tarihçileri Yehova Şahitlerinin yakın zamanda ortaya çıkan ve devrimci nitelik taşıyan bir Hıristiyan mezhebi olduğunu vurgularken,[40] Tanrı Yehova 2.700 sene öncesi kendine hizmet eden milleti "şahitler" olarak nitelendirilmiştir.[41] Bu yüzden Yehova Şahitleri, kendi tarihlerini bundan 2.700 sene öncesine götürerek, kendilerini tıpkı bu millete benzetmeye çalışmışlardır. Onlar Hz. İbrahim ve eşi Sara, Hz. Nuh, Hz. Musa, Hz. Davut vb. pek çok peygamberi, Tanrı'nın şahitleri olarak değerlendirmişlerdir.[42] Kutsal Kitap'ta, İsa Mesih'in şahsiyeti "güvenilir ve gerçek şahit"[43] olarak değerlendirilmiş ve Şahitler kendilerinin onun öğretilerini sıkı sıkıya tutan gerçek takipçiler olduklarını ileri sürmüşlerdir.

Yehova Şahitleri 1950'de Hıristiyanlığın Kutsal Kitabını İngilizceye çevirmişler ve kendi yaptıkları bu çeviride metne 200 den fazla "Yehova" adını eklemişlerdir.[44] Yine 1984 yılında yaptıkları çeviride, metnin neresinde Tanrı'nın ismi geçiyorsa oraya Yehova adını koymuşlardır. Neticede çeviride 7000 civarında Tanrı adı kullanılmış ve bu çeviriyi "*Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi"* olarak tanımlamışlardır.[45] Sonuçta, Yehova Şahitleri Kutsal Kitap'ta geçen Tanrı, Rab, Adonay, Elohim gibi isimlerin tamamını Yehova ismine değiştirip çevirerek, Tanrı ismini 7.000'den fazla eklemişlerdir.[46]

Kavram olarak Kutsal Kitap Araştırıcıları 1931 yılından itibaren "Yehova Şahitleri" olarak kullanılmaya başlamıştır. Sonuçta onlar inançlarını yalnızca Kutsal Kitap'a dayandıran, Yehova Tanrı ve onun insanlıkla ilgili amaçları hakkında etkin şekilde şahitlikte bulunan, faaliyetlerini tüm dünyada gerçekleştiren yeni bir dini harekettir.

---

[40] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.134
[41] Bkz. Yeşaya 43:10-12
[42] *Kto Segodnya İspolnyaet Volyu İegovı?,* Britanya 2012, s.2
[43] Bkz. Vahiy 3:14
[44] *Iyık Cazma İncil*, İtalya 2008, s.5
[45] *Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar*, Britanya 2012, s.2
[46] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat*?, s.2

2. Yehova Şahitlerinin Oluşumu ve Gelişim Süreci

Hareketin kurucusu Charles Taze Russell, tarih kitaplarında 1870'lerde başlattığı Mesihî nitelik taşıyan bu hareketin kurucusu olarak anılmaktadır.[47] Fakat günümüzde, Yehova Şahitlerinin resmi internet sitelerinde ve yayımladıkları literatürlerinde hareketin esas kurucusu olarak Russell değil, bizzat İsa'nın kendisi gösterilmektedir.[48] Onların resmi internet sitelerinde Yehova Şahitlerinin tarihi izah edilirken şu bilgilere yer verilmektedir; *Bizim örgütümüzün oluşum tarihi XIX. yüzyılın sonlarında başlamıştır. O dönemlerde ABD'nin Pittsburgh kasabasında Kutsal Kitap'ı titizlikle inceleyen bir kaç kişiden oluşan bir grup yaşıyordu. Kutsal Kitabı inceleyen o küçük grubun içinde C.T.Russell isimli şahıs da vardı. Gruptaki Russell ve arkadaşlarının amacı, Kutsal Metinde üzerinde fazla durup araştırılmayan gerçekleri titizlikle inceleyerek İsa Mesih'in öğretilerini insanlara iletmekti.* [49] *Russell, o sıralarda Kutsal Kitap'ı insanlara öğretme işine önderlik etmekle beraber, aynı anda Gözcü Kulesi'nin ilk editörü olsa da yeni bir dinin kurucusu değildir. İsa Mesih, Tanrı Yehova'nın ilk yüzyıldaki hizmetçilerin bir araya getirdiğinden, Yehova Şahitleri teşkilatının kurucusu bizzat İsa'dır.*[50] *Yine Yehova Şahitleri, İsa Mesih'in çeşitli yörelerde yaşayan ilk yüzyıldaki takipçileri Hz. İsa'yı cemaatin başkanı olarak kabul eden elçilerinin ve büyüklerinin yönetimine boyun eğmişlerdir.*[51] *Günümüzdeki taraftarları aynen bunun gibi İsa'yı cemaatin başkanı olarak kabul etmişlerdir.*[52]

Bununla birlikte Yehova Şahitleri teşkilatının oluşum ve gelişim sürecinde önemli rol üstlenen bazı şahıslar vardır. Bu şahıslardan ilki Charles T. Russell'dir.[53]

---

[47] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.11

[48] Yehova Şahitlerin resmi web sitesi *"Silerdin Uyumunardı Kim Negizdegen?",* http://www.jw.org/ky/ 14.02.2014

[49] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2012, s.26-27

[50] Bkz. Koloseliler 1:18-20

[51] *İncil Müjde,* İncil'in Çağdaş Türkçe Çevirisi, Yeni Yaşam Yay., İstanbul 1991, Bkz. Elçilerin İşleri 16:4-5

[52] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6, Bkz. Matta 23:9-10

[53] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri" İddiaları ve Yanılgıları,* s.29

2.1. Charles Taze Russell (1852-1916)

15 Şubat 1997 tarihinde yayımlanan Gözcü Kulesi dergisinin Rusça baskısının arka kapak sayfasında, Gözcü Kulesi Derneğinin ilk başkanının Charles Taze Russell olduğu yazılmıştır.[54] Diğer kaynaklarda ise onun sıkı bir Presbiteryen,[55] Hıristiyan bir ailenin çocuğu olarak 1852 yılında doğduğu belirtilmiştir. [56] Russell gençlik dönemlerinde inanç ve kurtuluş sorularıyla çok ilgilenmiş ve 17 yaşına geldiğinde Hıristiyanlığı terk etmiş, kendini şüpheci düşünmeye vermiştir. Özellikle cehennem hakkındaki öğretiler ve Kalvinistlerin kader doktrini onun dikkatini çekmiştir. Gençlik yaşları, Adventistlerin ve Yedinci Gün Adventist kilisesinin kurucusu Ellen White'ın (1827-1915) faaliyetleriyle çakışmıştır. [57]

Russell 1970'lere geldiğinde Adventistlerle bir araya gelmiş ve onlardan Kutsal Kitap'ın üzerinde araştırma yaparak İsa Mesih'in ikinci kez geleceğinin zamanını belirlemesinin mümkün olduğunu duymuştur.[58] Bundan etkilenen genç Russell, Kutsal Kitabı özenle okumaya başlamış, daha sonra 1870'de Kutsal Kitap'ı Araştırma Grubunu organize etmiştir. Russell Adventistlerin tüm fikirlerine aşina olmuş ve onlarla sürekli iletişimde bulunmuştur. Onlarla iletişimi sürekli devam ettirerek, Millerizm'in savunucusu ve *"The Life and Advent Union"* adlı Adventistlerin önde gelen savunucularından George Storrs (1796—1879) ile arkadaşlık bağı kurmuştur.[59] Gözcü Kulesi Derneğini yakinen araştıran Meyter George ve Larry Nichols, Russell'in sonraki beş yıllık hayat hikayesi hakkında şu bilgileri vermiştir; *"Önümüzdeki beş yıl boyunca (1870-1875), Russell Kutsal Kitap'ı tetkik etmek için öğrencilerden küçük bir grup toplayarak,*

---

[54] Storojevaya Başnya (Gözcü Kulesi), 15-Fevral (Şubat), 1997

[55] Presbiteryen Kilisesi, kökeni 16. yüzyıl reform hareketlerine dayanan muhafazakar nitelikte Protes-tan kiliselerden biridir. Bkz. Mustafa Bıyık, *"Presbiteryenler ve Metodistler" Yaşayan Dünya Dinleri,* Ed. Şinasi Gündüz, DİB Yay., Ankara 2010, s. 182

[56] Bkz. Günay Tümer, *Yeni Dökümanlar Işığında Yehova Şahitleri*, DİB Yayınları, İstanbul 1987, s. 23, http://ru.wikipedia.org/wiki/Charles Taze Russell/17.03.2014

[57] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.8

[58] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.9

[59] George Storrs (1796-1879) Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan bir Hıristiyan öğretmeni ve yazarıdır. Storrs'un yazdığı eserler Russell'i çok etkilemiştir. Geniş bilgi için bkz. http://en.wikipedia. org/wiki/George Storrs/17.03.2014

onları düzenli bir araya getirdi. Başlangıçta Russell Adventistlerle, Tanrı'nın zuhurunun 1873—1874 yıllarında gerçekleşeceği hakkında anlaşma yaparak ikna oldu. Ancak, 1874 yılı gelip Adventistler yine yanıldıklarında, onlar İsa'nın bu dünyaya görünmez bir biçimde gelip tekrar döndüğünü ileri sürmüşlerdir." [60]

Russell hareketini yeniden yapılandırmaya başladığı 1870'li yıllarda ABD'nin kuzey—doğu eyaletleri, hâlâ Adventist düşüncelerin etkisinden kurtulamamıştı.[61] Russell Adventistlerin öğretilerinin tamamını detaylarına kadar öğrenmiştir. O İsa'nın muhteşem zuhuruyla ilgili görüşlerinde, Adventist fikirlerin etkisi altında kalmıştır.[62]

Russell 1910 yılında, Rusya ve Filistin ziyaretlerinde oralarda yaşayan binlerce Yahudiye kendi tarihi ana—vatanlarına dönecekleri hakkında vaazda bulunmuştur. Daha sonra 1911 yılında yapmış olduğu dünya turunda uzak doğu ülkelerinden dönerken, Filistin ve Galile bölgelerinde yaşayan Yahudi toplumlarına uğramıştır.[63] Russell ziyaret esnasında, peygamberlik öğretilerine dayanarak, kısa bir zaman içerisinde Yahudi toplumunun Filistin topraklarında yaşayacaklarını dile getirmiştir. Onun Orta Doğuyla ilgili bu açıklamaları, Yahudi öğretilerinde özel bir anlam taşıyan "arz—ı mev'ud" (vaat edilen toprak) kavramıyla ilişkilidir.[64] Russell ziyareti sonrasında ülkesine dönünce, Amerikalı Yahudiler onu büyük bir coşku içerisinde New York'taki hipodromda karşılamıştır. Russell'in bu propagandaları hemen Amerika ve Avrupa'daki Yahudi gazetelerinde yayınlanmıştır.[65]

Charles Taze Russell 1872 yılında kendi kendine dini bir unvan olan "Pastör" rütbesini vermiş ve bununla beraber etrafındakilere kendini *"Çok Saygı değer Çoban"* olarak tanıtmıştır.[66] Protestan Babtist Kilisesine bağlı olan C. Ross adlı din adamı,

---

[60] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.10

[61] Wilson, *Mezhepler Tarihi,* s.134

[62] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri" İddiaları ve Yanılgıları*, s.36

[63] *"Missionerskaya Deatelnost Rassela"*, http://ru.wikipedia.org/Charles Taze Russell/14.02.2014

[64] Buna göre; birinci kademede Kudüs ve çevresi, ikinci kademede Nil'den Fırat'a kadar olan topraklar, üçüncü kademe ise bütün dünya "arz-ı mev'ud" terimi kapsamına girmiştir. Bkz. Durmuş Arık, *Buhara Yahudileri,* Aziz Andaç Yay., Ankara 2005, s.18

[65] *"Missionerskaya Deatelnost Rassela"*, http://ru.wikipedia.org/Charles Taze Russell/14.02.2014

[66] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s. 9

Russell'in sahte bir çoban olduğunu ileri sürerek *"Kendisine Vaiz Süsü Vermek İsteyen Russell Hakkında Bazı Gerçekler"* adlı bir broşür hazırlayıp dağıtmıştır. Bundan haberdar olan Russell, Babtist din adamı C. Ross'un aleyhine dava açarak mahkemeye başvurmuştur.[67] O, mahkemede hakime Yunanca bildiğini ileri sürerek yeminde bulunmuş, hakim ona Yunanca asıllı bir İncil'i verip okumasını isteyince, Russell de okuyamamıştır. Neticede mahkemece ona *"Yalan Yere Yemin Eden Birisi"* olarak hüküm verilmiştir.[68]

C.Russell ve takipçileri harekete taraftar kazanmak amacıyla İsa Mesih'in zuhurunun 1874 yılında gerçekleşeceğini ileri sürmüştür.[69] Bu tarihi belirlemede onlar görüşlerini iki temel hesaba dayandırmışlardır. Birincisi, bazı Adventistlerin de fikirlerini yansıtan, yeryüzünün yaratılalı 6.000 sene olduğunu ve bu sürenin 1874 tarihinde dolacağını; İkinci yorumlara göre, Daniel Kitabının 12:12 cümlesinde[70] geçen 1.335 günlük sürenin, Roma Papa'sının Hıristiyanlığa hükmettiği M.S. 539 yılında başlamış ve 1874'de dolmuştur.[71] Russell'in hesabına göre, dünya hükümet sisteminin sonu 1874'de gerçekleşecek ve hemen ardından Tanrı'nın Bin Yıllık Krallığının gelmesi beklenecekti. Tabii ki, bu kesinlikle gerçekleşmeyecektir, çünkü İsa Mesih havarileri şöyle uyarmıştır; *"Baba'nın kendi yetkisiyle belirlemiş olduğu zamanları ve tarihleri bilmenize gerek yoktur"*.[72] Fakat belirlenen vakit geldiğinde olay gerçekleşmeyince, Russell halk arasında "Yalancı" olarak anılmaya başlamıştır.[73]

Russell'in benzersiz öğretilerinin gelişmesine rağmen, özel ve ailevi hayatında da hataları bulunmuştur. Bu özellikle onun aile hayatı için geçerlidir. Russell 1879 yılında Maria Frances Ackley ile evlenmiş ve hanımı ona teşkilattaki dergilerin basın-yayın faaliyetlerini yürütmesine yardım etmiştir.[74] Ancak, 1896'dan itibaren eşi Maria F.

---

[67] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s. 32

[68] Tümer, *Yeni Dökümanlar Işığında Yehova Şahitleri,* s.47

[69] Bünyamin Okumuş, *Yehova Şahitlerinin Teşkilatlanması ve Temel İnançları*, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, Diyanet İlmi Dergisi, Cilt: 38, Sayı: 2, 2002, http://sorularlaislamiyet.com/17.03.2014

[70] *"Bekleyip 1 335 güne ulaşana ne mutlu",* Bkz. Daniel 12:12

[71] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.11

[72] Bkz. Elçilerin İşleri 1:7

[73] Alinur İbragimov*, Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızistan'da Cürgüzgön İş-Araketteri*, Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek 2007, s.7

[74] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.16

Ackley, onun kötü bir vaiz olduğunu ileri sürmüştür. 1903'de Ackley'in anlattıklarına göre Russell, ahlaksızlık ve kadınlara düşkünlük iddiasıyla mahkemeye verilmiştir. Mahkemede hakimin önünde Russell, evlatlık kızı Roz Boli ile cinsi münasebetlerde bulunduğunu itiraf etmiştir. Bu bilgilere göre, o bencil, ahlaksız, kadınlara düşkün ve yalancı birisi olarak görülmüştür. [75] Fakat, günümüzdeki Yehova Şahitleri kendi literatürlerinde Russell'in eksik taraflarını açığa çıkarmadan, onu tıpkı Pavlus ve Barnabas'a benzeterek gurur duymaktadır. [76] Russell, Maria ile 17 sene beraber yaşamış, ancak aralarında evlatları olmamıştır.[77]

Russell'in, Çin, Kore ve Japonya gibi uzak doğu ülkelerine yaptığı dünya turlarında, vermiş olduğu konferanslarıyla oralarda ilk misyonerlik teşkilatını kurduğu ileri sürülmüştür. Bundan haberdar olan oralardaki diğer kilise üyeleri ve misyonerler onu tekrar mahkemeye vermiştir. Mahkeme kararının sonucunda Russell *"Yalan Yere Propaganda Eden Kişi"* olarak ilan edilmiştir.[78]

Hareketin üyelerini kaybetmemek amacıyla Russell, İsa Mesih'in zuhur olayını 1914 yılıyla değiştirmek zorunda kalmıştır.[79] Fakat, Russell 1914 ile ilgili yaptığı bu kehanetin yanlış olduğunu anlamıştır. 1914 yılında başlayan I.Dünya Savaşını, Russell Armagedon'un başlangıcı olarak yorumlamıştır. Onun iddiasına göre I.Dünya Savaşı, bu dünyadaki devletler sisteminin yok oluşunun sonuna yol açacaktır. Ancak, savaş devam etmiş ve hiç bir değişikliğin ortaya çıkmadığını görünce, Russell *"The Finished Mystery"* adlı eserinde, bu savaş Armagedon Savaşı değildir, ama Armagedon Savaşı'na götürecektir, fikrini ileri sürmüştür.[80] Yazdığı eseri çeşitli eleştirilere maruz kaldığından dolayı, Russell daha sonra adı geçen kitabında bazı değişiklikler yapmışsa da tamamlayamamıştır. Yukarıda gösterilen tarihte de olay gerçekleşmeyince, bu sefer Russell kurnazlıkla kendisini haklı çıkarmak için, İsa'nın görünmeyen bir biçimde geldiğini ve putperestlerin zamanının sonlandırıldığını, gökyüzündeki cinler ve

[75] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.32
[76] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz,* Germaniya (Almanya) 2010, s. 93-98
[77] *"Liçnaya Jizn",* http://ru.wikipedia.org/Charles Taze Russell/14.02.2014
[78] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.32
[79] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat*?, Germaniya (Almanya) 2009, s. 217
[80] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.16

şeytanların yeryüzüne kovulduğunu ve gökyüzünde Tanrı'nın Bin Yıllık Göksel Krallığının başlatıldığını ileri sürmüştür.[81]

1914 yılındaki kehanet zamanı geldiğinde gerçekleşmeyince, Russell kendi hatasını itiraf etmek zorunda kalmıştır.[82] Çünkü, bunu gizlemek hiç mümkün olmamıştır. Fakat, gerçekleşmeyen olay yüzünden hiç pişman da olmamış ve Russell daha sonra Armagedon Savaşı'nı 1918 yılında olacağını iddia etmiştir.[83] Ancak 1914 yılı, Gözcü Kulesi teşkilatının öğretilerinde özel bir tarih olarak yansımıştır.[84] Neticede 1914 yılı bu güne dek, Russell'in modern haleflerinin öğretileri arasında önemli yeri işgal etmektedir.[85]

Russell 31 Ekim 1916'da vefat ettiğinde, cesedi yaşadığı Pittsburgh kasabasına defnedilmiştir.[86] O hayattayken Kutsal Kitap üzerine yaptığı yorumlarda Piramit'i sık sık kullandığından dolayı, kabrinin üzerine tavsiyesi üzerine üç köşeli bir piramit taşı konulmasını istemiştir. Hayatının sonuna kadar otuz binden fazla vaaz etmiş ve elli bin kitap, yirmi milyon broşür satmıştır. En son yazdığı *"The Finished Mystery"* adlı eserinde, Russell ölümünden sonra da kurmuş olduğu örgütünü manevi bir şekilde idare edeceğini yazmıştır.[87]

Charles Taze Russell çok sayıda eser yazmıştır. Bu eserler:

- *«Tanrı'mızın Geri Dönüşündeki Yöntemi ve Amacı»*
- *«Düşünceli Hıristiyanlar İçin Gıda»*
- *«Toplantı Çadırı»*
- *«Yüzyılın İlahi Planı» («Kutsal Metin Araştırıcıları» eserinin birinci cildidir, 1886)*

---

[81] *Çemu Na Samom Dele Uçit Bibliya?,* Germaniya (Almanya) 2011, s. 218

[82] Dvorkin, Aleksandr Leonidoviç, *Obşestvo Storejovoy Başni, Svideteli İegovı,* http://www.pravbeseda.ru/library/23.03.2014, s.24

[83] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.17

[84] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.4, *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?,* s.216, Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2004, s.28-30

[85] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.17

[86] *"Biografiya"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Charles Taze Russell/18.03.2014

[87] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızistan'da Cürgüzgön İş-Araketteri,* s.10

- *«Zaman Yaklaştı» (ikinci cildi, 1889)*
- *«Krallığın Gelsin» (üçüncü cildi, 1891)*
- *«Armagedon Savaşı» (dördüncü cildi)*
- *«Uzlaşma» (beşinci cildi)*
- *«Yeni Yaratılış» (altıncı cildi, 1904)*
- *«Kutsal Kitap Cehennem Hakkında Ne Öğretir?»*
- *«Tinselcilik» (Spirütializm)*[88]

Russell'in vefatından sonra 1916 ve 1917 yıllarında cemiyetin içinde bir takım bölünmeler yaşanmış ve eskatolojik alanda da bir takım ihtilaflı görüşler ortaya çıkmıştır.[89] Örgütün, öğretilerine sıkıca bağlı kalanlar kendilerini *"Bağımsız İncil Araştırıcıları"* olarak tanımlarken, Chicago tarafındaki üyeleriyse kendilerini *"Kutsal Metin Araştırıcıları"* olarak diğerlerinden ayırmışlardır.[90] Başka bir grup ise 1919 yılında kendilerini *"İlahi Devletin Kilisesi"* diye tanımlamıştır.[91] Bu bölünmeler, teşkilatın başkanlığına aday olanlar arasından Rutherford'un seçilmesini sağlamıştır.[92]

2.2. Joseph Franklin Rutherford (1869-1942)

Charles T. Russell'in ölümünden sonra hareket içerisinde yaşanan bölünmelere son vermek amacıyla, Şahitler cemiyeti yeniden çekişmeli bir seçim toplantısı düzenlemiştir. Daha sonraki başkanlığa Russell'in öğrencilerinden, diğer bir kaç isteklinin muhalefetine rağmen "Yargıç" Rutherford gelmiştir.[93] 6 Ocak 1917 tarihinde yapılan toplantının kararı sonucunda Joseph Franklin Rutherford başkanlık için 10.869 oy alarak Gözcü Kulesi toplumunun genel başkanı olmuştur. O, bu görevi 6 Ocak 1917'den itibaren hayatının sonuna 8 Ocak 1942'ye kadar sürdürmüştür.

---

[88] *"Trudı"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Charles Taze Russell/03.03.2014

[89] Oleg Stenyaev, *"Svideteli İegovı" -Kto Oni?,* http://azbuka.ru/religii/sektovedenie/09.04.2014

[90] *"Vozniknovenie i Razvitie",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Svideteli İegovı/06.02.2014

[91] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.33

[92] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.23

[93] Halit Özdüzen, *"Yehova Şahitleri ve Ötesi",* http://kriter.org/16.03.2014

Teşkilatın ilk başkanı Russell'in ölümünden sonra, onun yerine bir kaç istekli ortaya çıkmıştır. Onlarla Rutherford arasında zaman zaman mücadeleler yaşanmışsa da, tüm engellere rağmen Rutherford liderliği kazanmıştır. Yaşanan mücadelenin sonucunda bir kaç üye teşkilatı terk ederek kendilerince başka gruplar kurmuşlardır. Teşkilatın ana kısmı Rutherford'un arkasından gitmiş ve o Gözcü Kulesi teşkilatına sert bir yönetim sistemini tasarlamıştır.[94]

Joseph Franklin Rutherford yaşadığı Missouri eyaletine bağlı Morgan kasabasında Baptist bir çiftçi ailesinde doğmuştur. Rutherford 16 yaşına geldiğinde anne—babasının kararıyla kolejde hukuk okumaya başlamıştır. 20 yaşına geldiğinde ise Missouri eyaletinin mahkemesinde resmen 4 sene savcılık görevi yapmıştır.[95] 5 Mayıs 1892 yılında aynı kasabanın Boonville Mahkemesinde yargıç olarak göreve başlamıştır. O, kendi mesleğinde oldukça başarılı birisi olduğu için, halk arasında *"Yargıç Rutherford"* olarak tanınmıştır.[96]

Rutherford Gözcü Kulesi teşkilatıyla ilk kez 1894 yılında tanışmıştır. Ancak, onun vaftizi 1906'da olmuştur. Rutherford gençlik dönemlerinde Russell gibi ruhban sınıfından değildi, hatta dini eğitim bile görmemişti. Vaftizi Başkanlığa geçmeden 11 sene önce, yani 1906 yılında olmuştur ve vaftizinden bir sene sonra Gözcü Kulesi toplumunun savcısı olarak yeni bir göreve başlamıştır.[97] O hareketin yönetimine gelişinden itibaren, teşkilatta pek çok değişiklik ve düzenlemeler yapılmıştır. Günümüzdeki Yehova Şahitlerinin temeli, neredeyse tamamen onun yürüttüğü faaliyetlerin sonucunda oluşmuştur.[98] Kendisi de hareketin büyümesi için, özellikle ilk yıllarda yoğun bir şekilde vaaz ve konferans faaliyetlerinde bulunarak elinden geleni yapmıştır.[99] Teşkilat 1920 yılından başlayarak pek çok basın—yayın ve dağıtım faaliyetlerinde yoğunlaşmıştır. Gözcü Kulesi dergisinin sayısı da arttırılmış ve ev ev

[94] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s.24
[95] *"Biografia"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Joseph Franklin Rutherford/10.02.2014
[96] Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Ekim) 2004, s.24
[97] *"Biografia"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Joseph Franklin Rutherford/14.02.2014
[98] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s.23
[99] Oleg Stenyaev, *"Svideteli İegovı"—Kto Oni?,* http//azbuka.ru/religii/sektovedenie/08.04.2014

gezerek kitap dağıtımı faaliyetleri canlanmıştır. Hareketin içerisinde sıkı bir disiplin ve genel merkeze rapor verme gibi iş teftişleri başlatılmıştır.[100]

Raymond V. Franz (1922-2010) *"Crisis of Consciens"* adlı eserinde Rutherford,[101] Russell'in 1914 yılındaki Hz. İsa'nın beklenen muhteşem zuhuru ili ilgili görüşlerinin hatalı olduğunu itiraf etmeyi ve yerine getirilmemiş kehanete başka bir bahane bulmaya çalıştığını ifade etmiştir.[102] C.Russell 1914'de başlayan I.Dünya Savaşının, Armagedon Savaşı'nın başlangıcı olduğunu belirterek yazdığı *"The Finished Mystery"* eserini tamamlayamadan vefat etmiştir.[103] Russell'in ölümünden sonra onun tamamlanmamış eserini, Rutherford teşkilatın lideri olarak yazıp tamamlamış ve hemen *"Kutsal Kitap Araştırıcıları"* eserinin son yedinci cildi olarak 1917 yılı Mart ayında yayınlatmıştır.

Gözcü Kulesi toplumunun başkanı Rutherford, Protestan ve Katolik kiliselerinin artık yeni Babil olduğunu yansıtan *"Babil'in Dönüşü"* adlı kendi ilk kitabını 30 Aralık 1917 tarihinde yayınlamıştır.[104] I.Dünya Savaşından sonra 1918 yılında Hareketin üyelerinin propaganda faaliyetini yasaklamak amacıyla, Hıristiyan dünyasının dini liderleri ABD hükümetine şikayette bulunmuştur. 7 Mayıs 1918'de ABD hükümeti tarafından teşkilatın faaliyetini yönetmekte olan Rutherford, 8 dernek yöneticisiyle beraber tutuklanmıştır.[105] Daha sonra 2 ay geçmeden, onlar devlet aleyhine gizli olarak çalıştıkları gerekçesiyle 20 yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir.[106]

Yehova Şahitleri Kutsal Kitap'taki şu ifadeye dikkat çekerek mahkemede suçlanacaklarını ve kurtulacaklarını dile getirmiştir. Bu bağlamda Kutsal Kitap'ta yüce

---

[100] Küçük—Tümer, *Dinler Tarihi,* s.24

[101] Yehova Şahitleri teşkilatının Yönetim Kurulu eski üyesi (20 Ekim 1971 - 22 Mayıs 1980) Gözcü Kulesi teşkilatının başkanı Frederick Franz'ın yeğeni ve 15 yıl boyunca (1965-1980) Yehova Şahitlerinin uluslararası yönetimi olarak görev yapmıştır.

[102] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s.26

[103] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s.16

[104] *Gerçeği Bilelim, "Yehovanın Şahitlerine Nasıl Cevap Vermeliyiz?",* Bu kitap Türkiye Ermeni Patrikhanesinin teklif ve himayesiyle özel heyet tarafından hazırlanmıştır, İstanbul (Yayın tarihi gösterilmemiştir), s.118

[105] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2008, s.7

[106] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2008, s.8

Tanrı şöyle buyurmuştur: *"Ama sana karşı yapılan hiçbir silah işe yaramayacak, Mahkemede seni suçlayan her dili suçlu çıkaracaksın. Yehova'ya kulluk edenlerin mirası şudur: Onların gönenci bendendir —diyor Yehova".*[107] Anlaşıldığı üzere bu cümlede, Tanrı Yehova kendi hizmetçilerini düşmanlarından nasıl kurtaracağını açık bir şekilde ifade etmiştir.

I.Dünya Savaşı sona erdikten sonra, 26 Mart 1919 tarihinde hükümete kendi hareketinin eli ile verilen dilekçe üzerine önce Rutherford, daha sonra 15 Mayısta diğer üyeleri de tamamen serbest bırakılmıştır.[108] Hapiste yaklaşık 9 ay kalan Rutherford ve taraftarları tekrar misyonerlik faaliyetine başlamıştır.[109] Aynı dönemlerde sürekli artan yayın külliyatı sonucunda, Yargıç Rutherford'un eserleri, Pastör Russell'in eserlerini artık neredeyse gölgede bırakmıştır.[110]

ABD'nin Ohio eyaletinde 1 Eylül 1919'da Kutsal Kitap Etütçüleri teşkilatının I.Dünya Savaşı'ndan sonraki ilk uluslararası kongresi düzenlenmiştir.[111] Sekiz gün süren bu kongreye 7.000'den fazla Yehova Şahidi katılmıştır.[112] Daha önceden devamlı çıkmakta olan Gözcü Kulesi dergisine ek olarak *"Altın Çağ"*[113] dergisi yayınlanmaya başlamıştır. Altın Çağ dergisi 1 Ekim 1919 tarihinden itibaren ayda iki kere çıkmıştır.[114]

1922'de aynı yerde yine bir kez cemiyetin büyük bir toplantısı gerçekleşmiş,[115] sekiz gün süren bu toplantıda Rutherford şöyle konuşmuştur: *"Yehova'nın hakiki, gerçek şahitleri olmanızı tavsiye ederim. Bu dünyanın Yehova'nın Tanrı olduğunu ve İsa Mesih'in kralların Kralı, efendiler Efendisi olduğunu bilmesi lazım. Bugün özel bir gündür. Sizlerse Yehova'nın müjdecisiniz, ondan dolayı Yehova'nın Krallığını müjdeleyin,*

---

[107] Bkz. İşaya 54:17

[108] Leonidoviç, *Obşestvo Strojevoy Başni, "Svideteli İegovı",* s.25

[109] Küzöt Munarası, 1-Mart 2001, s.29

[110] *Gerçeği Bilelim, "Yehovanın Şahitlerine Nasıl Cevap Vermeliyiz?",* s.118

[111] *Cahabnın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.11

[112] Küzöt Munarası, 15-Sentaybr (Eylül) 2012, s.29

[113] Bu dergi 1919'da *"Altın Çağ"* olarak çıkmaya başlarken, 1937 yılında *"Teselli"* olarak değiştirilmiş, daha sonra 1946 yılında günümüzdeki *"Uyanın!"* adını alarak yayın faaliyetini sürdürmektedir.

[114] *"Pervıe Nomera",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Probudites/14.02.2014

[115] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2009, s.32

müjdeleyin, müjdeleyin!"[116] Rutherford devrinde hareketin yönetim sisteminde pek çok değişiklik yapılmıştır. Russell devrinde hareketin yönetim sistemi demokratikken, Rutherford döneminde bu sistem tamamen kaldırılmış ve teokratik niteliği taşıyan hakimiyet sistemine dönüşmüştür.[117] Evvelce hareketin genel karakteri Kutsal Kitap'ı etüt etmek olduğu halde, sonradan Rutherford zamanında bu sistem değişerek esas amaç propaganda yapmak olarak değiştirilmiştir. Üyelerin yaptığı propagandaların sonuçlarını rapor halinde merkeze bildirmek bir disiplin haline getirilmiştir. Hareketin yönetim sistemi çok yoğunlaştığından o dönemde üyelerin üçte ikisi cemiyeti terk etmiştir.[118]

Rutherford, Kutsal Kitap'ın üzerindeki çalışmalarının neticesinde yeni bir kronoloji hazırlayarak, İsa Mesih'in zuhur tarihinin 1874 değil 1914 olduğunu vurgulamıştır.[119] Beklenen İsa'nın muhteşem zuhur olayı, onun bizatihi gelişi değil görünmeyen bir şekilde gelişidir. Rutherford 1918'den itibaren 1925 yıllarına kadar dünya çapında otuzdan fazla dilde "Şimdi Yaşayan Milyonlarca Kişi Asla Ölmeyecek" haberini yayına çıkarmıştır.[120] O, 1920 yılında Gözcü Kulesi dergisinde yayımladığı *"Şimdiki yaşayan Milyonlarca İnsan Asla Ölmeyecektir"* adlı makalesinde, M.Ö. 1575 yılında başlayan zaman süresinin, zorunlu olarak 1925 yılının son baharında sona ereceğini[121] ve Tanrı'nın Binyıllık Göksel Krallığı'nın kurulacağını, bu tarihin İbrahim, İshak ve Yakup gibi Eski Ahit peygamberlerinin diriliş tarihi olduğunu ileri sürmüştür.[122] Hareket, belirledikleri tarihi büyük bir coşku içinde beklemişler, ancak bu tarihte de İsa Mesih'in zuhuru gerçekleşmeyince yine hayal kırıklığına uğramışlardır.[123]

---

[116] Küzöt Munarası Dergisi, 15-Sentyabr (Eylül) 2012, s.28-32

[117] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.34

[118] Gerçeği Bilelim, *"Yehovanın Şahitlerine Nasıl Cevap Vermeliyiz?",* s.119

[119] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitler" İddiaları ve Yanılgıları,* s.36-37

[120] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2009, s.12-16

[121] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitler", İddiaları ve Yanılgıları,* s.102-103

[122] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s.28

[123] Bünyamin Okumuş, *Yehova Şahitlerini Teşkilatlanması ve Temel İnançları*, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, http://www.sorularlaislamiyet.com/Diyanet İlmi Dergi, Cilt: 38, Sayı: 2, 2002, 14.02.2014

ABD'nin Ohio eyaletinin Columbos şehrinde 1931 yılında cemiyetin genel bir kongresi gerçekleşmiştir.[124] Kongre programında "JW" şeklindeki yazılı harflere yer verilmiştir. Önceleri Kutsal Kitap Araştırmacıları olarak bilinen bu cemiyet, 26 Temmuz 1931 tarihinde toplanan genel kongrenin perşembe günkü oturum kararıyla artık "Yehova Şahitleri"[125] (Jehovah's Witnesses) ismini aldıklarını ilan etmişlerdir.[126]

Almanya'da Adolf Hitler 1933 yılında hükümet başına gelince, Yehova Şahitlerinin faaliyetleri ülke içerisinde resmen yasaklanmış ve bununla da yetinmeyen Hitler, 1934 yılında Almanya'daki tüm hareketin üyelerini yok edeceğine dair söz vermiştir.[127] Çünkü, onlar Hitler'in *Führer*[128] unvanını, "Hi Hitler" diyerek nasyonalistçe selamlaşmayı, nasyonalist ordusunda askerlik yapmayı ve silah üreten fabrikalarında çalışmayı reddetmişlerdir. Bu yüzden iki binden fazla alman asıllı Yehova Şahidi tutuklanarak kamplara götürülmüştür. Tüm nasyonalist kamplardaki hareketin üyelerinin sayısının 11.200 olduğu ileri sürülürken, onlardan 270'nin silahla vurulduğu, daha sonra 1.220'sinin başka nedenlerle öldükleri belirtilmiştir.[129]

Hitler tarafından Yehova Şahitlerine yapılan işkence ve zulümlerin tamamı başkan Rutherford zamanında gerçekleşmiş ve o bu işkencelere hiç bir şekilde engel olamamıştır. 6 Ocak 1917 tarihinde başlayan başkan Rutherford'un dönemi 1942 yılında sona ermiştir.[130] Rutherford başkanlık görevinde tam olarak 25 sene bulunmuştur. Rutherford 8 Ocak 1942 tarihinde Kaliforniya eyaletinin San Diego kasabasında 72 yaşında vefat etmiştir.[131]

---

[124] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2013, s.4

[125] Bkz. Yeşaya, 43:12

[126] Halit Özdüzen, *Yehova Şahitleri ve Ötesi,* http://www.kriter.org/14.02.2014

[127] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2008, s.7-11

[128] Bu kelime Almanca kökenli olup kelime olarak; *"tek halk, tek imparatorluk ve tek lider"* anlamlarını ifade eder. Istılahtaysa; *"ilkesinin gerektirdiği şekilde, tüm yurttaşların temsilcisi olmakla beraber halkın, partinin ve devletin önderi"* demektir.

[129] *"Svideteli İegovı v Nasistkoy Germanii",* http://ru.wikipedia.org/wiki/14.01.2014

[130] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s. 45; Küzöt Munarası, 1-Noyabr (Kasım) 2003, s.22

[131] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.10

2.3. Nathan Homer Knorr (1942-1977)

Rutherford'un ölümünden 5 gün sonra 13 Ocak 1942 tarihinde 40 üyelik bir meclis tarafından Gözcü Kulesi teşkilatının üçüncü başkanı seçilen Nathan Home Knorr,[132] 23 Nisan 1905 tarihinde Pennsylvania eyaletinin Bethlehem kasabasında doğmuştur.[133] Onun ailesi Hollanda kökenli olup, Protestan Kilisesine bağlı idi. Knorr 16 yaşına geldiğinde Kutsal Kitap Araştırıcıları Cemiyeti onun ilgisini çekmiştir. Önceleri Protestan Reformist kilisesine bağlı olan Knorr 1922 yılında kiliseyi terk etmiştir. Daha sonra 1923 yılında Kutsal Kitap Araştırıcıları Cemiyetinin kurallarına göre vaftiz olarak cemiyete resmen üye olmuş ve Gözcü Kulesi teşkilatının literatürlerini dağıtan seyyar satıcılık yapmıştır.[134] 23 Eylül 1932 tarihinde cemiyetin matbaa başkanlığını yapan Robert Martin vefat edince onun yerine Knorr geçmiştir. 11 Ocak tarihinde Knorr Sendikalar vaizi genel başkanı olarak seçilmiş, daha sonraki yılda ise cemiyetin başkan yardımcısı olmuştur.[135] O, 1940'ta Watchtower İncil başkan yardımcılığı görevini üstlenmiştir.[136] Knorr'un başkan yardımcısı olarak Franz görevlendirilmiş ve onun müdürlüğüne yardımcı olarak 7 kişilik bir yardımcı kurulu oluşturulmuştur.[137]

Nathan H. Knorr başkanlık makamına geldiğinde, Yehova Şahitlerinin eğitim programına ve vaizlik usulüne büyük katkı sağlamıştır. Göreve geldikten hemen bir ay sonra, Kutsal Kitap'ı güzel bir şekilde öğrenmek ve misyonerlerin hitabet sanatını geliştirmek amacıyla Teokratik Vaizlik Okulunu açmak gerektiğini düşünmüştür. Nihayet, 1943 yılında öncü, gözetmen, gezici gözetmen gibi misyonerleri daha profesyonel yetiştirmek amacıyla *"Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulunu"* hizmete açmıştır.[138] 1 Şubat 1943'den itibaren Gilead Okulu'nda öğrenciler ilk eğitimini görmeye başlamıştır.[139] Bu okuldan mezun olan misyonerler dünyanın dört bucağına

---

[132] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.38; Küzöt Munarası, 1-Noyabr (Kasım) 2003, s.22
[133] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii*, s.47
[134] *"Biografia",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Home Knorr/14.02.2014
[135] Leonidoviç, *Obşestvo Strojevoy Başni, "Svideteli İegovı",* s.26
[136] *"Biografia",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Home Knorr/14.02.2014
[137] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.38
[138] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.8
[139] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2009, s.19

gönderilmiştir.[140] Önceleri teşkilatın yayımladığı literatürlerde yer alan makalelerin yazarları gösterilmezken, 1942'den itibaren dergilerdeki yazarların adları gösterilmeye başlamıştır.[141]

Teşkilatın ilk en büyük toplantısı Pastör Russell'in zamanında 1893 yılında Chicago şehrinde düzenlenmişti.[142] Bu toplantıya 360 kişi katılmış ve onların 70'i vaftiz olmuştu. Sadece tek ülkede gerçekleşen en son uluslararası büyük toplantı 1958 yılında, Knorr'un başkanlık dönemi sırasında New York şehrindeki "Polo Grounds" ve "Yankee" stadyumlarında düzenlenmiştir. Katılımcıların sayısı 2.539.22'ye kadar ulaşmış, onların arasından 7.136 üye vaftiz sekramentini icra etmiştir.[143]

Nathan Knorr kendi mesleğinde yetenekli bir organizatördü. O Yehova Şahitleri teşkilatının yapısını geliştirmiştir. Knorr başkanlık makamına yeni geldiğinde, Yehova Şahitlerinin tüm dünyadaki şubelerinin toplam sayısı ancak 25 idi. II.Dünya Savaşı sıralarında Şahitler çeşitli zulümlere maruz kalmalarına rağmen, 1936—1946 yılları arasında, müjdecilerin sayısı %157 artış göstermiştir[144] ve 1946 yılına kadar dünyada 57 ülkede şubeler kurmayı başarmışlardır. Sonraki 30 sene içinde şubelerinin sayısı 97'ye ulaşmıştır.[145] Günümüzde ise Yehova Şahitleri teşkilatının, son 30 yıllık dönem içerisinde senkretist yeni dini hareketler arasında en hızlı gelişim gösteren uluslararası dini bir teşkilat olduğu vurgulanmıştır.[146]

Nathan H. Knorr'un başkanlığında, teşkilatta iki önemli şahıs başkan yardımcısı olarak görevde bulunmuştur. Bunların birincisi Hayden Cooper Covington'dur (1911-1978). O teşkilatta 1942 ve 1949 yılları arasında Birinci Başkan Yardımcısı görevini üstlenmiştir.[147] H. Covington, paradoksal zihniyet sahibi bir avukattı ve o 1939 ve 1955 tarihleri arasında Amerika'daki teşkilatın aleyhine açılan davalarda Yehova Şahitlerini

[140] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2010, s.4
[141] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.48
[142] Küzöt Munarası, 15-May (Mayıs) 2012, s.32
[143] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.10
[144] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2004, s.15
[145] *"Vklad v Deatelnost svideteli İegovı"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Home Knorr/14.02.2014
[146] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.142
[147] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2001, s.29

başarılı bir şekilde savunan avukat olmuştur.[148] İkincisi ise, 1949'dan 1977'ye kadar ilk başkan yardımcısı, teşkilatın dördüncü başkanı Frederick William Franz'tır.[149] Franz hakkındaki bilgiler sonraki sayfalarda detaylı şekilde sunulacaktır.

Kaynaklara göre yazma yeteneği ya da öğretim sahibi olmayan Nathan Knorr, kendisini örgütsel konularda Gözcü Kulesi Derneğine tamamen adamış ve aynı anda 37 yaşında nispeten genç olan başkan Knorr, hayatının sonuna kadar bu görevi 35 yıl üstlenmiştir.[150] Onun bu faaliyetinin sonucunda, tüm dünyadaki Yehova Şahitlerinin sayısı 108 binden 2 milyon 250'e kadar yükselmiştir. Knorr 1977'de vefat ettiğinde, yeryüzündeki Yehova Şahitlerinin Rab'bin Anma Yemeği'nde üyelerin sayısı 5.100.000 üzerinde olmuş ve Gözcü Kulesi dergisinin etkisi dünyaya etkili biçimde yayılmıştır. [151]

Yehova Şahitleri en zor anlarını II.Dünya Savaşı döneminde yaşamıştır. Özellikle Almanya'da şahitler Hitler'in ağır baskılarına maruz kalmış ve Avrupa'daki Hitler'in egemenliği altındaki ülkelerde bulunan üyeleri zulme uğramışlardır.[152] Şahitler sadece Avrupa'da değil, Amerika'da da devlete karşı hiç bir yükümlülüğü kabul etmediklerinden 3.000 civarındaki üye tutuklanmıştır. Yehova Şahidi teşkilatının taraftarları 1941 ve 1945 yılları arasında, Amerika'daki okullarda ulusal bayrağı selamlamadıkları için çeşitli cezalara çarptırılmıştır, ta ki Anayasa Mahkemesi "bayrağı selamlama mecburiyetini" kaldırıncaya kadar.[153]

Rutherford'un yazdığı eserler, zamanında teşkilatın kurucusu Pastör Russell'in eserlerini gölgede bırakmış, hatta Russell'in fikirleri açıkça terk edilmişti. Ancak, Rutherford kendisi vefat ettikten sonra onun yazdığı eserler aynı akıbetten kurtulamamıştır. Bundan sonra başkan Knorr'un Brooklyn'deki merkez yayınlarında basılan kitapları Rutherfor'dun eserlerini geride bırakmıştır.

---

[148] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.48

[149] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri", İddiaları ve Yanılgıları,* s. 118

[150] *"Biografiya",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Home Knorr/23.03.2014

[151] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.49

[152] Bünyamin Okumuş, *Yehova Şahitlerini Teşkilatlanması ve Temel İnançları*, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, http://www.sorularlaislamiyet.com/Diyanet İlmi Dergi, Cilt: 38, Sayı: 2, 2002/14.02.2014

[153] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.141

Nathan H. Knorr döneminde cemiyetin basın—yayın faaliyetleri önceki döneme göre artmıştır. 1919'da *"Altın Çağ"* (The Golden Age) olarak yayınlanmaya başlayan dergi, 1937'de *"Teselli"* (Consolation) olarak adını değiştirmiştir.[154] II.Dünya Savaşı sona erdikten sonra 1946'da Teselli dergisinin adı dünyada olup biten olayların sırlarını insanlara anlatmak amacıyla *"Uyanın!"* (Awake!) ismini alarak değiştirilmiştir.[155] Daha sonraları bu derginin amacı, Kutsal Kitap'la ilgili konuları önceki sayılarına oranla daha fazla ele alarak, ayda bir defa yayınlanmaya başlamıştır.[156] Günümüzde bu derginin her sayısı 98 dilde, 43.524.000 sirkülasyonda çıkmaktadır. Dergi, gönüllü Şahitlerin verdiği sadakalardan karşılanarak yayımlandığından ücretsiz dağıtılmaktadır.[157]

Nathan Home Knorr'un yayınlanan bazı eserleri şunlardır:

- *«Her İyi İş İçin Hazırlanmış»*
- *«Tanrı Doğru Olabilir»*
- *«Her Şeyde Emin Olmak»*
- *«Kaybedilen Cennetten Tekrar Kazanılan Cennete»*
- *«Kutsal Metinlerin tamamı, güvenilir Tanrının ilhamıdır»*[158]

Nathan H. Knorr döneminde teşkilatın yönetim sistemi oldukça değişmiştir. Yehova Şahitleri teşkilatı Rutherford'tan sonra sadece basın—yayın faaliyetleriyle ilgilenmemiş, merkezi kontrolü elinde bulunduran uluslararası yürütme merkezleri şekline dönüşmüş ve cemiyet yarı—anonim liderlik anlayışına yönelmiştir.[159] New York'ta 1953'te yapılan uluslararası bir ibadette evden eve hizmetine özellikle dikkat çekilmiştir. Başkan N.H.Knorr, tüm gözetmenlerin başlıca görevinin, her Şahidin düzenli olarak evden eve hizmetine çıkmasına yardım etmek olduğunu dile getirmiş[160] ve katılımcılara şöyle seslenmiştir: *"Bu zamanda Yehova'nın her hizmetçisi Tanrı'nın*

[154] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2011, s.13-17
[155] *"Nazvanie Jurnala",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Probudites/16.02.2014
[156] Oygongula!, 8-Aprel (Nisan) 2006, s.4
[157] Oygongula!, May (Mayıs) 2013, s.2
[158] *"Publikatsii"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Home Knorr/15.02.2014
[159] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.136
[160] Küzöt Munarası, 15-Dekabr (Aralık), 2008, s.23

Krallığı hakkındaki iyi haberi ev ev gezerek duyurabilecek kadar cesur olmalıdır."[161] Yehova Şahitleri bu hedefe ulaşmak üzere küresel bir eğitim programı başlatmışlardır. Henüz evden eve duyuru hizmetine katılmamış Şahitler, kapılarda insanlarla nasıl konuşacakları, Kutsal Kitap'tan nasıl mantık yürütecekleri ve ev sahiplerinin sorularını nasıl cevaplayacakları konusunda eğitilmiştir.[162]

Teşkilatın 2008 yılındaki Gözcü Kulesi dergisinin yayınladığı makaleye göre, bu eğitim programı olağanüstü sonuçlar vermiştir. On yıl içinde tüm dünyada müjdecilerin sayısı yüzde 100, tekrar ziyaretlerin sayısı yüzde 126 ve Kutsal Kitap'ı inceleyenlerin sayısı ise yüzde 150 kadar artmıştır. Günümüzde neredeyse yedi milyon müjdeci iyi haberi dünyanın dört bir bucağında duyurmaktadır.[163] Bu göze çarpar artış Yehova'nın, evden eve hizmetinde toplumunun çabalarını desteklediğinin bir kanıtı olarak telakki edilmiştir.[164]

Yehova Şahitlerinin tarihinde önemli roller üstlenen şahısların neredeyse tamamı, İsa Mesih'in muhteşem zuhuruyla ilgili kehanetleri hakkında Kutsal Kitap üzerindeki kendi çalışmalarına dayanarak farklı tarihleri öngörmüşlerdir. Mesela, ilk olarak Russell 1874 ve 1914 yıllarını gösterirken,[165] Rutherford 1918 ve 1925 yıllarını göstermiş,[166] bu kehanetlere ek olarak Knorr da bizzat kendisi İsa'nın muhteşem zuhur olayının 1975 yılında gerçekleşeceğini öne sürmüştür.[167] Knorr 1975 yılındaki kehanetle ilgili şu açıklamaları yapmıştır; *"İmana layık olan bu Kutsal Kitap kronolojisine göre, 1975'de insanın yaratılışından beri altı bin sene dolmuş olacaktır ve insanlık tarihinin yedinci bin yılı 1975'in sonbaharında başlayacaktır"*.[168]

Kaynaklara göre, bütün dünya çapındaki vaftiz olmuş şahitlerin sayısı 1968 yılında 82.842 rakamını gösterirken, bu rakam 1975 yılında 295 073'e kadar

[161] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz), 2008, s.5
[162] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz), 2008, s.6
[163] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz), 2008, s.6
[164] Bkz. İşaya 60:22
[165] *Çemu Na Samom Dele Uçit Bibliya?,* Germaniya (Almanya) 2011, s.216
[166] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2007, s.30
[167] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri", İddiaları ve Yanılgıları,* s.117
[168] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri", İddiaları ve Yanılgıları,* s.118

yükselmiştir. İsa'nın Son Akşam Hatıra Yemeği'ne katılanların sayısı 1968'de 2.493. 519 rakamını gösterirken, 1975 yılında bu rakam 4.972.571'e kadar yükseldiği iddia edilmiştir.[169] Daha önce uğradığı hayal kırıklığından ders çıkaramayan Şahitler, yine bir kere daha hayal kırıklığına uğramışlardır.[170] Kehanet gerçekleşmemiş, Knorr 8 Haziran 1977'de beyin tümörü nedeniyle 72 yaşında vefat etmiştir.[171]

2.4. Frederick William Franz (1893-1992)

Frederick W. Franz, üçüncü başkan Nathan H. Knorr'un ölümünden sonra, 1978 yılında Yehova Şahitlerinin Gözcü Kulesi Teşkilatının dördüncü başkanı olarak seçilmiştir.[172] O teşkilatın kurucusu Russell'i şahsen tanımış ve eserlerini okumuştur. F. Franz uzun yaşamı boyunca teşkilatın öğretilerini, uygulamada meydana gelen tüm değişiklikleri ve tüm hataları şahsen görmüştür.[173] Üstelik o, başkanlığa gelmeden önce de 1945'ten 1977'ye kadar bu teşkilatın birinci başkan yardımcılığı hizmetinde bulunmuştur.[174]

12 Eylül 1982 tarihinde ABD'nin Kentucky eyaletinin Covington kasabasında doğan Franz, 1911 yılında orta okuldan mezun olduktan sonra, Cincinnati üniversitesinde daha öğrenciyken, Koini[175] bölümünde—Antik Yunancayı öğrendiğinde, bu dilde Yeni Ahit ve Septuagint[176] metinleri mevcuttu. O, henüz üniversiteyi tamamlamamışken kendi kaderini Presbiteryen Kilisesinin vaizi olarak çizmiştir. Fakat, Kutsal Kitap Araştırıcıları teşkilatının öğretileri onu ilgisini çekmiş ve Russell'in bir kaç kitabını okuduktan sonra etkisi altında kalmıştır. Daha sonra F.Franz, Russellistler teşkilatına

---

[169] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.59

[170] Okumuş, *Yehova Şahitlerinin Teşkilatlanması ve Temel İnançları*, http://www.sorularla-islamiyet.com/DİD, Cilt: 38, Sayı: 2, 2002, 14.02.2014

[171] *"biografiya"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Narthan Home Knorr/15.02.2014

[172] *"biografiya",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Frederick William Franz/23.03.2014

[173] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.64

[174] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2011, s.29-32

[175] Bu bağlamda Koine (Yunancası; Κοινή); Helenistik Dönemde, Attik Diyalekt'ten sonra gelişen ve Yunanistan dışındaki bölgelerde de kullanılan, bu sebeple sadece Yunanların değil Yunan olmayanların da kullandıkları bir halk lehçesidir. Aynı zamanda Romalıların Yunan toplumuyla anlaşmak için kullanılan lehçedir.

[176] Septuagint, Eski Ahit'in Yunanca konuşan İskenderiye cemaatine kazandırılması için yazılmıştır. Geniş bilgi için bkz. Baki Adam, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat,* s.23

katılmış ve 30 kasım 1913'de Kutsal Kitap Araştırıcıları teşkilatının üyesi olarak vaftiz olmuştur. Mayıs 1914'te üniversiteyi bırakmış ve hemen teşkilatta vaiz olarak yeni görevle hizmete başlamıştır.[177]

Frederick W. Franz 1930'lu yıllarda teşkilatın *WBBR* adlı radyo istasyonunda görevde bulunmuştur. Başkanlık dönemlerinde *"Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevrisinin"* oluşumunda rehberlik yaptığı ileri sürülürken, Gözcü Kulesi teşkilatı hiçbir zaman yayımladığı kitapların, dergilerin, broşürlerin vb. literatürlerdeki yazarların isimlerini göstermemeye dikkat etmiştir.[178] 1905'lerde kısım kısım yayımlanmaya başlayan *"Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevrisinin"* sonunu F. Franz tamamlattırmıştır.

Alehander H. Macmillan, 1957'de Gözcü Kulesi topluluğu tarafından yayınlanan *"Yürüyüş İnancı"* adlı eserinde, Frederick W. Franz'ın büyük zihinsel yeteneklere sahip oluşunu överek, ABD'nin Cincinnati Üniversitesinden onur belgesi alarak mezun olduğunu kaydetmiştir.[179] Eserinin devamında ise Frederick Franz'a, eğitimini Oxford ve Cambridge üniversitelerinde devam ettirmek için, İngilizce konuşanlar dünyasındaki meşhur "Rodos" bursunun teklif edildiğini ve onun Portekizce, Almanca bildiğini, bununla da yetinmeyip Fransızcayı da anladığını, hatta onun eğitiminin İbranice ve Yunanca dahil, Arapça ve Latinceye açıldığını yazmıştır.[180]

Macmillan'ın kitabında yer alan Franz hakkındaki bu bilgiler gerçeklikten uzaktır. Çünkü, daha sonraları üniversite arşivlerinden çıkan bilgilere göre; F.Franz üniversite eğitimi görmüş ama mezun olamamıştır; üstelik Cincinnati Üniversitesinde, İbranice ve Arapça dersleri hiç okutulmamıştır bile. Latinceye gelince, Franz sadece 15 ders görmüştür. Bu bilgilerin tamamı, Yehova Şahitleri teşkilatının eski üyesi Paul Blizzart tarafından verilmiştir. Çünkü Blizzart, Frederick Franz, Alehander Macmillan (1887-1966)[181] ve teşkilatın üçüncü başkanı Nathan Knorr'u şahsen tanımaktadır. Blizzart ise

---

[177] *"biografiya",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Frederick William Franz/16.02.2014

[178] *"biografiya",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Frederick William Franz/16.02.2014

[179] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.65

[180] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.66

[181] Alehander Macmillan; Yehova Şahitleri teşkilatındaki Kutsal Kitabı araştıran önemli şahıslardan birisidir. 1918 yılında Gözcü Kulesi derneğinin yönetim kurulu üyesi olarak hizmette bulunmuştur.

şöyle yazar; Franz, "Yürüyüş İnancı" kitabıdaki bu bilgilere hiç karşı çıkmamıştır. Gerçek şu ki Blizzart, Macmillan onun hakkında yalan bilgiler yazdığını apaçık bilmekteydi ve böylece yalan bilgiyi Blizzart bizzat kendisi vermiştir. Ancak, Cincinnati Üniversitesinden çıkan arşiv bilgilerinin üzerine, Frederick Franz 1987 yılında *"Yürüyüş İnancı"* kitabında yer alan bilgilerin doğruları içermediğini itiraf etmek zorunda kalmıştır.[182]

1874 ve 1914 yıllarında gerçekleşmeyen İsa'nın görünmeyen biçimdeki dönüş olayı ile ilgili iddiaları ve İsa Mesih'in dönüş olayının 1975 yılında gerçekleşeceği ve önceden üçüncü dünya savaşının başlayarak, Armagedon Savaşı'nın olacağı hakkındaki iddialarla,[183] Şahitler Soğuk Savaş ve nükleer eskatolojik histerinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bundan endişelenen halk, kitleler halinde teşkilata üye olmaya başlamışlardır. Neticede 1975'lerin başında, Yehova Şahitleri teşkilatının taraftarlarının sayısı beş milyona ulaşmıştır.[184]

Frederick Franz hayatının son anlarında gözlerinden rahatsızlanmış ve görme imkanı çok kötüleşmiştir. Fakat, buna rağmen yine de teşkilatın faaliyetlerine katılmaya devam etmiştir. O, hayatı boyunca hiç kimseyle evlenmemiştir. New York şehrinde 1992'de 99 yaşında iken vefat etmiş ve onun yerine başkan olarak Milton George Henschel gelmiştir. F.Franz 24 Aralık 1992 tarihinde "The New York Times" gazetesinin sayfalarında; "Hıristiyan Mezheplerinin Dini Lideri" ve "Kutsal Kitap Alanının Uzmanı" olarak anılmıştır.[185]

2.5. Milton George Henschel (1920-2003)

Frederick W. Franz'ın ölümünden sonra, Milton George Henschel 1992 yılında Gözcü Kulesi teşkilatının beşinci başkanı olarak seçilmiştir.[186] O, Yehova Şahitlerinin merkez bürolarında çalışmaya başladığında henüz gençti ve 60 yıldan fazla bir süre

[182] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.65
[183] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri", İddiaları ve Yanılgıları,* s.118-119
[184] Dvorkin, *Obşestvo Strojevoy Başni "Svideteli İegovı",* 26.03.2014
[185] *"Biografia"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Frederick William Franz/17.02.2014
[186] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.66

boyunca sadık şekilde hizmet etti.[187] 1939 yılında, o sıralar Yehova Şahitlerinin Brooklyn'deki matbaasının gözetimiyle ilgilenen N. H. Knorr'un sekreteri oldu. Knorr 1942 yılında dünya çapındaki tüm Yehova Şahitlerine önderlik etmeye başladığında, Henschel onun yardımcısı olarak çalışmaya devam etmiştir. O, Knorr'un öldüğü 1977 yılına kadar onun yakın iş arkadaşıydı ve Knorr'la birlikte 150'den fazla ülkeye sık sık seyahat ederek, dünya çapındaki Yehova Şahitlerini, özellikle de dolgun vakitli vaizleri ve bürolarda çalışanları ziyaret edip, teşvik etmişlerdir.[188] Daha sonra Nathan Knorr 1942 yılında cemiyetin başkanlık makamına geldiğinde, onu sekreterlik görevinden almıştır. Henschel teşkilatın merkez bürosunda 60 seneden fazla hizmette bulunmuştur. Bunun yanı sıra o, 1939 yılında Gözcü Kulesi teşkilatında merkez matbaasının gözetmenlik görevini üstlenmiştir.[189]

Milton Henschel, 1956 yılında Lucille Bennett ile evlenmiştir. Onlar yaşamın sevinçlerini ve zorluklarını hep beraber paylaşmışlardır.[190] Bunun haricinde Yehova Şahitleri teşkilatının beşinci lideri Henschel'in özel hayatı ve Yönetim Kurulu bürolarında yaptığı hizmetleri hakkındaki bilgiler oldukça azdır. Çünkü, onun başkanlığı döneminde önemli değişiklikler yada yürüttüğü faaliyetlerinde göze çarpan olağanüstü olaylar olmamıştır.[191] Çok ağır bir sorumluluğu olmasına rağmen her zaman nazik, yaklaşılabilir ve merhametli birisi olmuştur. Uzun zaman boyunca Yehova Şahitlerinin Yönetim Kurulunun bir üyesi olan Milton Henschel'in, 22 Mart 2003 tarihinde yeryüzündeki yaşamı sona ermiştir.[192] Öldüğünde 82 yaşındaydı ve sonra onun yerine Don Alden Adams gelmiştir.[193]

---

[187] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2003, s.31

[188] Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2007, s.15; Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Ekim) 2002, s.23

[189] *"Biografia"*, http://ru.wikipedia.org/wiki/Milton George Henschel/17.03.2014

[190] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2003, s.31

[191] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s. 66

[192] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2003, s.31

[193] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz,* s.113

2.6. Don Alden Adams (1925-...)

Önceleri Protestan Kilisesine bağlı olan Don Adams, 1925 yılında ABD'nin İllinois eyaletinde doğmuştur. Daha sonraları annesi aracığıyla Yehova Şahitleri teşkilatına üye olmuştur. Adams, teşkilatın üçüncü başkanı Knorr döneminde 1943 yılında *Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulunda* öğrenim görmüş ve mezun olduktan hemen sonra Beythel okulunda günümüze kadar hizmette bulunmuştur.[194] Beytel hizmetine 1943'te başlayan Don Adams, Koordinatörler Heyetinin, diğer beş heyetin koordinatörlerinden oluştuğunu ve bu heyetlerin pürüzsüz bir şekilde çalışmasını sağlamıştır.[195] 1976'dan itibaren Yehova Şahitlerinin tüm faaliyetlerinin gözetimi, Yönetim Kurulunun altı heyetine verilmiştir. Daha sonra, bu heyetlere yardım etmeleri için başka birimlerden de kişiler tayin edilmiştir. Günümüzde başkan Adams'ın döneminde yürütülen faaliyete de 23 kişi yardım etmektedir.[196]

3. Yehova Şahitlerinin Teşkilatlanması

Yehova Şahitleri teşkilatının modern tarihi yüz yılı aşkın bir süre önce başlamıştır. 1870'lerin başında şimdi Pittsburgh'un (Pennsylvania, ABD) bir bölgesi olan Allegheny'de, o zamanlar pek dikkat çekmeyen bir grup Kutsal Kitabı incelemeye girişmiştir. Charles T. Russell bu grubun öncülüğünü yapmıştır.[197]

Russell teşkilatın ilk alt yapısını oluşturduğu için, bu hareketin tarihçesinde en önemli yeri işgal etmektedir, hatta onsuz bu hareketin anlamı düşünülemez hale gelmiştir. Çünkü Russell, Yehova Şahitleri teşkilatının oluşumunda, örgütlenişinde, yayılışında ve yeni taraftar kazanmasında oldukça başarıları olan birisi sayılmıştır.[198] Dolayısıyla, kendi şakirtleri tarafından kaleme alınan eserlerde *"Charles T. Russell Bin Yıllık Krallığın Peygamberi"* olarak nitelendirilmiştir.[199]

---

[194] Küzöt Munarası, 15-İyun (Temmuz) 2010, s.3
[195] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2010, s.4
[196] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2010, s.5
[197] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6
[198] Tümer, *Yeni Dokümanlar ve Belgeler Işığında Yehova Şahitleri,* s.50
[199] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.30

Kutsal Kitap Araştırıcıları Teşkilatı Temmuz 1879'da *Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presens* (Siyonun Gözcü Kulesi ve İsa'nın Gelişinin Habercisi) isimli derginin ilk sayısı yayımlamaya başlamıştır.[200] 1880'e doğru Kutsal Kitap'ı inceleyen o küçük grup sayesinde yakın eyaletlerde bir çok cemaat kurulmuştur. 1881'de *"Zion's Watch Tower Tract Society"* (Siyonun Gözcü Kulesi Derneği) derneği oluşturulmuş ve o zamanlar bu kurum için sadece *"Kutsal Kitap Evi"* adı kullanılmıştır. 1884'te Russell'ın başkanlığında tüzel bir kişilik kazanmıştır.[201] Derneğin isminden sonradan Yahudiliği çağrıştıran "Siyon" adı atılmış ve dernek *"Watch Tower Bible and Tract Society"* olarak değiştirilmiştir. Amacı ise Kutsal Kitap'taki hakikati, özellikle basılı yayınlar aracılığıyla dünya çapında duyurmak olarak belirlenmiştir. 1896'da bu derneğin sadece 12 kişilik personeli bulunmuştur.[202] Fakat, dernek 1909'da Brooklyn'e taşındığında, personelin kalacağı yeni konut binasının ismi *"Beytel"*[203] adını almıştır. *Watch Tower Bible and Tract Society* bürosu, günümüzde hâlâ Yehova Şahitleri teşkilatının kullandığı yasal kurumlardan biridir.[204] Derneğin yeni kurulduğu zamanlarda bile, birçok kişi evden eve gidip Mukaddes Kitaba dayalı yayınlar dağıtarak şahitlik faaliyeti yapmaktaydı. Bu işe bütün vaktini ayıranların sayısı 1888'de 50 idi, bugünse dünya çapında ortalama 700.000 kadar olduğu iddia edilmektedir.[205]

1909'a doğru bu iş uluslararası bir boyut kazanmış ve Teşkilatın merkez bürosu Brooklyn'de (New York) bugün bulunduğu yere taşınmıştır.[206] Basılı vaazlar gazetelere verilmeye başlamıştır. 1913 yılı geldiğinde bunlar Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avrupa'da çıkan binlerce gazetede, dört dilde yayımlanmıştır. Yüz milyonlarca büyük ve

---

[200] Mehmet Katar, *"Yehova Şahitleri", Yaşayan Dünya Dinleri*, Ed. Şinasi Gündüz DİB Yay., s.412

[201] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6

[202] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2009, s.23

[203] Beytel: Watch Tower Society'nin 13-17 Hicks Street'te satın aldığı mülk, Henry Ward Beecher isminde tanınmış bir din adamına aitti ve "Beecher Beyteli" olarak biliniyordu. Beecher'ın 124 Columbia Heights'ta bulunan eski evi de satın alınmıştır. *The Watch Tower*'ın 1 Mart 1909 tarihli sayısında haber şöyle yansımıştır: "Eski Beecher Beytelini ve sonra tesadüfen onun eski evini satın almamız gerçekten çok ilginç görünüyor..... Bu yeni ev 'Beytel' olarak, yeni ofisi ve oditoryumu da 'Brooklyn Kutsal Çadırı' olarak adlandırılmıştır", Geniş bilgi için bkz. Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2009, s.23

[204] Bkz. Filipililer 1:7

[205] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6

[206] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2009, s.23

küçük kitap ile el ilanı dağıtılmıştır. 1912 yılında *"Yaratılışın Foto Dramı"* üzerinde çalışmalar başlatılmış ve bu programda, seslendirilen slaytlar ve hareketli resimlerle, yeryüzünün yaratılışından Mesih'in Bin Yıllık Hükümdarlığının sonuna kadar geçen zaman içindeki olaylar gösterilmiştir.[207] Kutsal Kitap Araştırıcıları bu program aracılığıyla milyonlarca kişiye ulaşmayı ümit etmişlerdir. O sırada sadece 5.100 civarında faal müjdeci olsa da amaçları, bunu tüm dünyada mümkün olduğunca çok insana izlettirmek olmuştur. Bu yapıt 1914'te gösterime girmiş ve her gün 35.000 kişi tarafından izlenmiş ve *"Yaratılışın Foto Dramı"* sesli filmlerin öncüsü olmuştur.

İsa Mesih'in muhteşem zuhur olayının gerçekleşeceği 1914 tarihi yaklaştıkça, harekete katılan yeni üyelerin sayısı da artmıştır. Fakat, İsa Mesih'in zuhuru öngörülen tarihte gerçekleşmeyince, hareketin taraftarları göğe gitmedikleri için hem hayal kırıklığına hem de önemli oranda taraftar kaybına uğramıştır.[208] 1915 ve 1916'da teşkilatın dışından gelen muhalefetle duyuru faaliyeti yavaşlamış ve daha da kötüsü, örgütün kurucusu Russell *"Şimdi yaşayan milyonlarca insan, hiçbir zaman ölümü görmeyecek"* sloganına rağmen Ekim 1916'da ölmüş ve sonra teşkilatın içinde de muhalefet başlamıştır.[209] Onun ölümünün ertesi yıl Joseph F. Rutherford teşkilatın başkanı olarak Russell'in görevini devralmıştır.[210] Bu dönemde *The Watch Tower* dergisine kardeş olarak *"The Golden Age"* dergisi yayımlanmaya başlamıştır.[211] *Watch Tower Bible and Tract Society* bürosunun yedi idare kurulu üyesinden dördü Yargıç Rutherford'un teşkilata önderlik etmesi kararına karşı çıkmışlardır. Bu kişiler teşkilat ayrılık yaratmaya çalışmışlar ve nihayet Ağustos 1917'de Beytel'i terk etmişlerdir. Fakat, onlar için bu gerçekten de bir temizlik olmuştur. Yine Kutsal Kitap Araştırıcıları bir grup olarak İsa'nın arındırma işine istekle karşılık vermişler ve gerekli değişiklikleri de yapmışlardır.[212] 1918 ile 1925 yılları arasındaki dönemde, dünya çapında 30'u aşkın

[207] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.7
[208] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.135; Tümer, *Yeni Dokümanlar ve Belgeler Işığında Yehova Şahitleri,* s.24
[209] Tanyu, *Yehova Şaitleri,* s.31; Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2013, s.11
[210] Küzöt Munarası, 1-Sentaybr (Eylül) 2006, s.8
[211] Küzöt Munarası, 1-Mart 2000, s.21
[212] Küzöt Munarası, 1-Sentaybr (Eylül) 2006, s.9

dilde, yeryüzünde sonsuz yaşam ümidini açıklayan *"Şimdi Yaşayan Milyonlarca Kişi Hiç Ölmeyecek"* başlıklı konuşma yapılmıştır.[213]

Teşkilat 1927 yılında, pazar gününün evden eve hizmet etmek için en uygun gün olduğunu düşünerek, hizmet alanında bir düzenleme yapılmıştır. Neden pazar günü? Çünkü, insanların çoğu pazar günleri çalışmıyordu. Yehova Şahitleri bugün de insanları en çok evde oldukları zamanlarda, örneğin hafta sonları ya da akşam saatlerinde ziyaret etmeye gayret ederek benzer bir ruh göstermektedir.[214] Kutsal Kitap Araştırıcıları 1920'ler ve 1930'larda radyo faaliyetini de şahitlik işinde geniş çapta kullanmışlardır. 1933'e doğru, Kutsal Kitap'a dayalı vaazlar yayımlamak üzere 403 radyo istasyonunun kullanıldığı iddia edilmiştir. Sonraları, radyo kullanımı, yerini Yehova Şahitlerinin giderek artırdıkları evden eve yapılan ziyaretlere bırakmıştır.[215] Bu ziyaretlerde insanlara, portatif gramofonlardan Kutsal Kitap'a dayalı konuşmaların ses kayıtları dinlettirilmiş ve Kutsal Kitap'ın hakikatine ilgi gösterenlerle evlerde Kutsal Kitap incelemeleri yapılmaya başlanmıştır.[216] Daha sonraları evden eve şahitlik etme işine daha fazla önem verilmiş ve İsa'yı takip eden bu kimseler Hıristiyan aleminin mezheplerinden tamamen farklı olduklarını göstermek amacıyla, 26 Temmuz 1931 Pazar akşamı Colombus'ta (Ohio, ABD) düzenlenen toplantının sonucunda *"Yehova Şahitleri"* adını aldıklarını ilan etmişlerdir.

Gözcü Kulesi toplumuna ait cemaatleri 1919 yılından önce, hepsi cemaat mensupları tarafından demokratik olarak seçilen ihtiyarlar ve onlara yardım eden hizmetçiler idare etmiştir. O yıldan itibaren, 'sadık ve basiretli köle' her cemaatte, tarla hizmeti faaliyetini gözetmesi için bir hizmet yöneticisi tayin etmiştir.[217] Daha önce cemaatlerde sorumluluk alacak erkekler demokratik seçimlerle belirleniyordu;[218] fakat, 1938'de bu seçim yöntemi/sistemi tümüyle kaldırılmış ve cemaatte hizmet edenlerin tümü, "sadık ve sağgörülü hizmetkâr" gözetiminde, Kutsal Kitaba uygun şekilde

[213] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2009, s.15
[214] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2006, s.27
[215] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.7
[216] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.3-5
[217] Bkz. Matta 24:45-47
[218] Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2002, s.15

teokratik olarak atanmaya başlamışlardır.[219] Böylece cemaatteki tayinler teokratik yolla yapılmaya başlamış ve bu iş, şahitler tarafından "taş" yerine "demir" ya da "tunç" yerine "altın" koymak olarak nitelendirilmiştir.[220]

Joseph Franklin Rutherford 1942'de ölünce, görevini hemen Nathan H. Knorr devralmış ve yoğun bir eğitim programı başlatmıştır. Şubat 1943'te öncülerin görevli vaizlik hizmeti için eğitilmelerini sağlayacak *Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulu* ve *Vaizlik İbadeti* gibi eğitim programları düzenlenmiştir.[221] 1 Ekim 1972'den itibaren teşkilatta yeni bir düzenleme daha yapılmış ve bu düzenlemeye göre, Yehova Şahitleri teşkilatının dünya çapındaki her cemaatinde, gözetmenlik işini tek bir gözetmen veya cemaat hizmetçisi değil, bir ihtiyarlar kurulu üstlenecekti.[222] Bu yeni düzenleme cemaatte önderlik etme yeterliğine sahip olmaya çalışmak konusunda, olgun erkekler için büyük bir teşvik kaynağı olmuştur.[223] 1977'de Nathan H. Knorr'un ölümünden önce teşkilatta onun katılımıyla yapılan son değişikliklerden biri de, Brooklyn'deki merkezde bulunan Yönetim Kurulunun genişletilmesiydi. 1976'da yönetimle ilgili sorumluluklar, Yönetim Kurulunun, hizmet konusunda yılların deneyimine sahip üyelerinden oluşan çeşitli heyetler arasında bölüştürülmüştür.[224]

Yönetim Kurulu, 1 Ocak 1976'da altı heyet halinde çalışmaya başlamıştır. Böylece, dünya çapındaki cemaatlerin ve teşkilatın tüm faaliyetlerinin gözetimini bu heyetler üstlenmeye başlamışlardır. Öncülerin hizmetlerini eksiksiz şekilde yerine getirmelerine yardım etmek amacıyla, yine 1977'de iki haftalık *"Öncülük Hizmeti Kursu"* düzenlenmeye başlanmıştır.[225] Yehova Şahitleri 1987'de müjdecileri, iyi haberi etkili şekilde duyurmaları ve öğretmeleri için eğitmek amacıyla *"Vaizlik Eğitim Kursunu"* açmışlardır. Bir gelişme de 1992'de yaşanmıştır; Yehova Şahitleri teşkilatının dünya çapındaki faaliyetlerinde artan sorumluluklarıyla ilgilenmek konusunda sadık hizmetkâr

[219] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2006, s.27; Bkz. Matta 24:45-47
[220] Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2002, s.16
[221] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2009, s.19
[222] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2006, s.28
[223] Bkz. 1 Timoteos 3:1-7
[224] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.10
[225] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2012, s.15

sınıfına yardım etmeleri için, başka üyelerden bazılarına ek hizmet sorumlulukları verilmiştir. Bu kişiler Yönetim Kurulu heyetlerine yardımcı olarak tayin edilmişlerdir.[226] Teşkilatta bir gelişme de 2000'de yaşanmış ve Çevre ve Bölge Gözetmenlerinin konuşma ve öğretme konusunda çok çalışırken, cemaatlerde daha verimli bir hizmet sunmalarına yardımcı olmak amacıyla *"Gezici Gözetmenler"* için Büro tarafından iki aylık kurs faaliyete geçmiştir.[227] En son 2011 yılında iki aylık ABD'de düzenlenen *"Evli Çiftler İçin Kutsal Kitap Kursu"* açılmıştır. Bu kursun amacı, evli çiftlere Yehova ve teşkilatına tam anlamıyla yararlı olmaları için özel bir eğitim vermektir. Kursun, genellikle İbadet Salonu ya da Toplantı Salonunda yapılması daha uygun görülmüştür. Eylül 2012'den itibaren belirli büroların sorumlu olduğu sahalarda da düzenlenmeler yapılmıştır.[228]

Yehova Şahitlerine göre tüm bunlar, Gilead Programı'na katılan görevli vaizlerin ve daha sonra düzenlenen Vaizlik Eğitim Kursu'nu bitiren 20.000'i aşkın kişinin büyük katkısıyla olmuştur.[229] Aynı şekilde, ihtiyacın daha büyük olduğu yerlere kendi olanaklarıyla taşınan birçok Şahidin de bu işte büyük payı vardır. İsa'nın böyle özverili takipçileri erkek, kadın, genç, yaşlı, evli, bekâr–Gökteki Krallık mesajının tüm yeryüzünde duyurulmasında önemli bir rol oynamaktadır.[230] Çünkü, Yehova Tanrı'nın hizmetçileri arasında "barış" vardır ve onların "önderi", yani onları Tanrı'ya hizmet etmeye iten gücün, doğruluğa duydukları sevgi olduğuna inanılmaktadır. Onlar Gökteki Krallığı duyurma ve öğrenci yetiştirme işi için çok iyi teşkilatlanmıştır.[231] Böylece 1943 yılında sadece 6.000 civarında olan dünya çapındaki müjdecilerin sayısının, 2013 yılında 7.224.930'a yükseltmeyi başarmışlardır.[232]

[226] Bkz. Yuhanna 10:16; Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2006, s.29
[227] Bkz. 1 Timoteos 5:17; 1 Petrus 5:2-3
[228] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2012, s.16
[229] Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2005, s.21
[230] Bkz. Mezmur 110:3; Romalılar 10:18
[231] Bkz. Matta 24:14, 28:19-20
[232] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2014, s.16

4. Senkretist Bir "Din" Olarak Yehova Şahitleri

Günümüzde çeşitli dinler temeline dayanan, diğer bazı din ve kültürlerden de istifa ederek Senkretist/Uzlaştırmacı yollar ile yeni dini hareketler ortaya çıkmıştır. Bunlar İslam ya da Hıristiyanlık gibi bir dini temel yapıp, diğer dinlerden de işlerine gelen veya beğendikleri bazı inançları alarak, onları uzlaştırarak yeni dini oluşturmaya çalışmaktadır.[233] Örneğin; Satanizm, New Age, Theosofi, Moonculuk, Sientoloji, Krişnacılık, Yehova Şahitleri gibi dini hareketler, dünyanın dört bir yanında faaliyet göstermektedir. Bu yeni dini akımlar senkretik (yapay birlik) ve eklektik (seçmeci) özelliklerden kaynaklanarak farklı görüntü arz etmektedir.[234] Bu çalışmamızda hem dünyada hem de Kırgızistan'da ismi öne çıkmış olan, Hıristiyanlık ve Yahudilik temeli üzerine oturan Yehova Şahitleri teşkilatı tanıtılacaktır. Onlar, Yehova'nın tayin edilmiş Kralı İsa Mesih'in Tanrı'nın düşmanlarını yok edeceğine, tüm dünyayı kapsayacak Armagedon Savaşının yakın zamanda gerçekleşeceğine inanmaktadır.[235] Şahitler bu savaşa karşı bir takım önlemler almaktadır. Hatta sonun bu vaktinde, Kutsal Kitap'ın hakikat tohumunu ekme işine katılmanın büyük bir imtiyaz olduğunu ve ruhi anlamda tohum ekmenin, bugüne dek İsa'nın takipçilerinin yaptığı en önemli işlerden biri olduğunu iddia etmişlerdir.[236] Aşağıda bu hareketin Hıristiyanlık ve Yahudilikle ilişkileri incelenecektir.

4.1. Yehova Şahitlerinin Yahudilikle İlişkisi

Tevrat, Yahudi Kutsal Kitap'ı Tanah'ın ilk bölümüdür ve toplamda 39 kitaptan oluşur.[237] Tanah Yahudiler için nasıl kutsalsa, Yehova Şahitleri tarafından da kutsal olarak kabul edilir. 1870'lerin başında Charles Taze Russell ve hakikati arayan birkaç kişi, Kutsal Kitap'ı incelemek için bir grup kurmuştur. 1872'de ele aldıkları konulardan biri, insanlığın Âdem'in kaybettiği kusursuzluğa yeniden kavuşmasıydı.[238]Fakat, Yehova

[233] Tümer-Küçük, *Dinler Tarihi,* s.489
[234] Rafet Özkan, *Kıyamet Tarikatları yeni Dini Hareketler,* s.10
[235] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2007, s.31
[236] Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2000, s.13; Ayrıca bkz. Romalılar 10:14-15
[237] Baki Adam, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat*, Pınar Yay., İstanbul 2010, s.33
[238] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Agustos) 2009, s.14

Şahitleri Kutsal Kitap'ı bu kadar ısrarla savunmalarına rağmen, Eski Ahit'in içindeki bir takım hükümleri yerine getirmedikleri dikkat çekmiştir. Örneğin; pesah (fısıh) bayramı, sünnet olma, domuz eti yememe ve cumartesi gününü istirahatla geçirme gibi emirleri görmezlikten gelmişlerdir. Sebt gününe uyma emrinin yalnızca Yahudilere verildiğini ve Musa kanunlarıyla son bulduğunu ileri sürmüşlerdir.[239] Şahitler umumiyetle Kutsal Kitap'ın Yeni Ahit bölümünden "Vahiy", Eski Ahit bölümünden ise "Daniel Kitap'ını" kullanıp, öğretilerinin büyük bir kısmını bunların üzerine bina etmişlerdir.[240]

Yehova Şahitleri 1931 yılında yapılan kongre sonucunda İsa Mesih'in hakiki takipçileri olmak ve Tanrı'nın adıyla çağrılmak amacıyla "Yehova Şahitleri" ismini benimsemişlerdir.[241] "Yahve" kelimesi sadece Yahudiliğe mahsus İbranice bir kavramdır ve Yehova kelimesi filologlara göre "Yahve"den galattır. Örgütün bilginlerine göre "Yahve" kelimesi Eski Ahitte yaklaşık 7.000 kere zikredilmektedir.[242]

Russell ve hakikati arayan takipçileri 1979'dan itibaren *"Siyonun Gözcü Kulesi ve İsa'nın Gelişinin Habercisi"* adlı dergiyi taraftar kazanmak amacıyla ilk kez yayın faaliyetine geçirmişlerdir.[243] Yahudiliği çağrıştıran bu "Siyon"[244] kelimesi teşkilatın yayınlarında bulunuyor olması oldukça ilginçtir. Teşkilat faaliyetlerinin gelişim süreci içinde taraftar kazanmış ve örgütün kapsamı genişlediği 1884 yılında Russell ve taraftarları Pittsburgh eyaletinde *"Siyonun Tarassut Kulesi Derneğini"* kurmuşlardır.[245] Bu cemiyet devlet tarafından resmi olarak tanınmıştır.[246] "Siyon" ya da "Siyonizm" deyimlerinin aslı Yahudi kökenlidir. Bu kelimeler Yahudilerin vaat edilen topraklara dönmesini ve Yahudi yaşamının orada yeniden canlanmasını savunan Yahudi ideolojisini ifade eder.[247] Russell'in kurduğu ilk cemiyette "Siyon" adının bulunması,

---

[239] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.14; Ayrıca bkz. Romalılar 10:4

[240] Tümer, *Yeni Dokümanlar Işığında Yehova Şahitleri,* s.54

[241] Küzöt Munarası, Yanvar 15 (Ocak) 2010 s.13

[242] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.5

[243] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak), 2000, s.18-19

[244] Yahudi kutsal kitabında kimi zaman Kudüs'e ve genel olarak İsrail oğullarına vadedilen topraklara "Siyon" denilmektedir. Geniş bilgi için bkz. Adam, *"Yahudilik", Yaşayan Dünya Dinleri,* s.232

[245] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2001, s.32

[246] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6

[247] Adam, *"Yahudilik", Yaşayan Dünya Dinleri*, s.232

örgütün perde arkası hakkında bazı ipuçları taşımakta olduğundan, daha sonra cemiyetin adının başından "Siyon" kelimesi atılmış ve cemiyet sadece "Gözcü Kulesi" olarak kalmıştır.[248]

Charles Taze Russell'in 1910'larda Rusya ve Filistin topraklarında yaptığı misyonerlik faaliyetlerinde, Filistin topraklarında bulunan Yahudileri vaat edilen topraklara (arz-ı mev'üd)[249] dönecekleri hususunda vaazda bulunmuştur. Yehova Şahitleri teşkilatının İsrail'de yaptığı misyonerlik faaliyetleri diğer ülkelere oranla geniş değildir. Kaynaklara göre, örgütün 1968 yılında İsrail'de sadece 126 Yehova Şahidinin bulunduğu kaydedilmiştir. 1968'lerde İsrail'de gerçekleşen 6 günlük Arap—Yahudi savaşı sonrasında Yahudilerin galip gelmesiyle, komşu Arap ülkelerindeki Yehova Şahitleriyle ilişkileri kurmada yeni imkan oluşmuştur. Neticede, Arap devletlerine ait sınırların açıldığı ve diğer sınır bölgelerindeki Yehova Şahitlerinin birbirleriyle buluşup, görüşmelerine yol açılmıştır. Bu aralarda örgütün üçüncü başkanı N. Knorr'un yardımcısı F. Franz, işgal edilen Filistin topraklarını ziyaret etmiş ve orada Yehova Şahitlerinin ilk toplantısını düzenlemiştir.[250] Teşkilatın İsrail topraklarındaki misyonerlik faaliyetlerini Yahudiler arasında değil, oralarda bulunan Arap, Hıristiyan vb. topluluklar arasında yürütülmüş olması dikkat çekicidir.

Umutla beklenen 1914'teki İsa Mesih'in muhteşem zuhurunun gerçekleşeceği ile ilgili iddialarında C.T.Russell, bu dünyanın Armagedon Savaşı'yla sona ereceğini ileri sürmüştür.[251] Armagedon Savaşı'ndan sonra şeytanlar ve cinler bu dünyadan silinip yok kılınacak ve onlar bin yıla hapsedilecektir. Bu binyıllık yargılama sürecinde İsa ile beraber onun kutsanmış 144.000 ruhi İsrailli mirasçısı da bulunacak ve insanlığı yargılayacaktır.[252] Russell'in ortaya attığı Tanrı'nın Binyıllık Krallığında İsa ile beraber hüküm sürecek olan bu 144.000 seçilmiş mirasçı, başka toplumlardan değil sadece

[248] Tümer, *Yeni Dokümanlar Işığında Yehova Şahitleri,* s.42

[249] Yahudiler için özel bir anlam taşıyan "arz-ı mevud" terimi Tevrat'ta, kademeli olarak artırılarak Yahudilere vaat edilen toprakları belirtmiştir. Bkz. Durmuş Arık, *Buhara Yahudileri*, Aziz Andaç Yayınları, Ankara 2005, s.18

[250] Tanyu, *Yeni Dokümanlar Işığında Yehova Şahitleri,* s.81

[251] Küzöt Munarası, 1-Avgust 2012 (Ağustos), s.17

[252] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?,* s.214; Ayrıca bkz. Vahiy 14:1-3, 20:1-4; Romalılar 8:17

İsrail oğullarından seçilmiş olması çok dikkat çekicidir.[253] Ayrıca Tanrı'nın belirlediği zamanda, 144.000'lerin tümü gökteki Sion Dağı'nda olacaktır.[254] Russell'in ileri sürdüğü 1914 yılındaki olay gerçekleşmeyince, kutsanmış bu 144.000 rûhî İsraillinin yarısının hâlâ hayatta olduğu iddialar arasında yer almıştır.

Sonuç olarak Russell'in 1911'ki Filistin ve Galile ziyaretinde[255] Yahudi halkının kısa zamanda vaat edilen topraklara dönecekleri hususunda propaganda yapması, teşkilatın günümüz İsrail'in geniş bir misyonerlik faaliyetinde bulunmaması, Hıristiyan aleminde hiç kullanılmayan Yahudilerin milli Tanrı'sını ifade eden "Yehova" terimini kendileri için kullanmaları,[256] yeryüzünde İsa Mesih ile beraber hüküm sürecek kutsanmış 144.000 seçilmiş sınıfın İsrail oğullarından olması, Yehova Şahitleri teşkilatının Yahudilikle ilişkisini gösteren bağ örnekleridir.

4.2. Yehova Şahitlerinin Hıristiyanlıkla İlişkisi

Kutsal Kitap Araştırıcıları örgütünün tarihine bakıldığında "Yehova Şahitleri" adı ancak 1931 yılında Joseph F.Rutherford tarafından verilmiştir.[257] Üstelik örgütün yayımladığı bir çok literatürde bu dini hareketin adı *Hıristiyan Yehova Şahitleri* veya *Hıristiyan Toplumu* olarak da sık sık geçmektedir.[258] Yeni Ahit ve Eski Ahitten oluşan Hıristiyanların kabul ettiği Kutsal Kitap'ın, kendi yaptıkları 1950'deki yeni çeviri metne 200'den fazla "Yehova" kelimesini katmışlardır.[259] Teşkilatın üçüncü başkanı Frederick W. Franz'ın gözetimi altında yapılan bu faaliyet, İncil'in (Yunan Metinleri) eski dönemlerdeki yunanca aslından İngilizceye kısım kısım olarak tercüme edilmiş ve *"Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi"* olarak adlandırılmıştır. Tanrı'nın özel ismi Yehova'nın Yunan metinlerinin (27 kitaptan oluşun İncil) *Yeni Dünya Çevirisi*'nde bir çok defa zikredilmiştir.[260] Dolayısıyla Franz'ın yayımlattığı *Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi*

---

[253] Bkz. Vahiy 14:1-3
[254] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2007, s.29
[255] Carles Taze Russell, *"Missionerskaya Deatelnost Rassela",* http://ru.wikipedia.org/02.03.2014
[256] *Uluu Okutuuçudan Üyrön,* s.26
[257] Küzöt Munarası, 15-Fevral 2013 (Şubat), s.4
[258] *Svideteli İegovı v Rossii,* Finlandiya 2008, s.2; Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2010, s.22
[259] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.12
[260] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat*?, s.195

faaliyetinde Tanrı'nın ismi olan "Yehova", metnin neresinde olması gerekiyorsa, oralara konularak düzeltilip yazılmasıyla farklılık göstermiştir. Neticede Yehova Şahitleri, Tanrı'nın Yehova adının Eski Ahit'in en eski elyazmalarında yaklaşık 7.000 defa, Yeni Ahit'te ise 237 defa zikredildiğini söylemişlerdir.[261]

Hıristiyanlar İsa'ya kadar Yahudi Kutsal Metinlerini "Eski Ahit", İsa'dan sonra yazılanları ise "Yeni Ahit" olarak adlandırmışlardır.[262] Bunlar toplamda 66 kitaptan ibarettir ve bunların 39'u Eski Ahit, 27'si ise Yeni Ahit'tir. Yehova Şahitleri için de bu 66 kitap ana, temel Kutsal Kitap olarak kabul edilmektedir.[263] Bu kapsamda Kutsal Kitap, Yehova'nın ruhu aracılığıyla sağladığı muhteşem bir hediyedir ve Kutsal Yazıları okumak aynaya bakmaya benzetilmiştir.[264] Yehova Şahitleri Kutsal Kitap'ın M.Ö. 1513'den itibaren M.S. 98'e kadar 1610 seneden fazla zaman içerisinde farklı dönemlerde farklı meslek sahibi yazarlar tarafından yazıldığına inanmaktadır.[265] Mesela; yazarların bazıları çiftçi, çoban, balıkçı iken bazıları da peygamberler ve krallar olmuştur. Onlar diğer Katolik, Ortodoks ve Protestan mezhepleri gibi Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın ilhamı ve Kutsal Ruh'un gözetimiyle yazıldığını kabul ederlerken,[266] içindeki bazı hükümler, öğretiler, yorumlara geldiğinde çelişkiye düşmektedirler. Kaynaklara göre Yehova Şahitleri, insanların Tanrı'nın istediği gibi "hakikatle ilgili tam bilgi" edinmesinin kolaylaştıracak bir çevrinin gerekli olduğunu düşünerek,[267] 1950'lerden itibaren *Yeni Dünya Çevirisi*'ni çağdaş dilde kısım kısım yayımlamaya başlamışlardır. Bunun nedeni şöyle açıklanmaktadır; dil zamanla değişir dolayısıyla eski çevirilerdeki bir çok ifade artık kullanılmamakta ya da zor anlaşılmaktadır. Ayrıca orijinal metni daha doğru şekilde aktaran daha eski elyazmalarının keşfedilmesi, Kutsal Kitap'ta İbranice, Aramca ve Yunanca olarak kaydedilmiş bilgilerin daha net anlaşılmasını mümkün kılmıştır.[268]

---

[261] *Iyık Kitep*, Japonya 2011, s.5
[262] Küçük-Tümer, *Dinler Tarihi,* s.375
[263] *Iyık Kitepte Kanday Kabarlar Kamtılgan?,* Germaniya (Almanya) 2009, s.3
[264] *Iyık Cazmanı Kündö İzildöö 2014,* Cuma, 25-Aprel (Nisan), Germaniya (Almanya) 2014
[265] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?,* s.6
[266] *Kto Segodnya İspolnyaet Volyu İegovı*?, s.3
[267] Bkz. Timoteos 2:3-4
[268] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* s.4

Yehova Şahitlerinin Hıristiyanlıktan ayrıldığı noktaların başında Tanrı anlayışı gelmektedir. İsa Mesih, tüm Hıristiyan mezheplerinin inanç ve öğretilerinde baş roldedir. Ondan dolayı Katolik, Ortodoks ve Protestan gibi Hıristiyanlığın ana mezhepleri İsa Mesih'i ilahlaştırır ve teslis içinde görürler.[269] Onlar, teslisin İncillerdeki delili olarak şu iki cümleyi göstermektedir: *"İsa Vaftiz olur olmaz sudan çıktı. O anda gökler açıldı ve İsa, Tanrı'nın Ruhunun güvercin biçiminde inip üzerinde konduğunu gördü, Göklerden gelen bir ses de şöyle dedi: "Sevgili oğlum budur, ondan hoşnudum."*[270] İkincisi ise: *"Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin. Onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adıyla vaftiz edin."*[271]

İsa Mesih, Yehova Şahitleri için bir Tanrı değildir. Yehova Şahitleri İsa'nın bir ilah olmadığına dair delili Kutsal Kitabın Yuhanna 14:28'de geçen *"...Baba benden üstündür"* cümlesini gösterirler. Onlara göre İsa Mesih, Tanrı değildir o sadece Tanrı tarafından yeryüzüne gönderilen ve Tanrının Krallığını insanlara müjdelemekle görevlendirilen bir Mesih'tir.[272] Şahitler İsa'nın gökten geldiğini ve kusursuz yaşamını insanlar için fidye olarak verdiğini ileri sürerler.[273] Onlar ayrıca şu anda İsa Mesih'in Tanrı'nın gökteki Krallığında bir Kral olarak hüküm sürdüğüne ve yakında tüm dünyaya barış getireceğine inanırlar.[274] Dolayısıyla İsa'nın Tanrı olduğuna inanmadıkları için ona tapınmazlar.[275] İsa Mesih, Tanrı Yehova'nın dünyadaki her şeyden üstün olduğunu tapınmaya sadece onun layık olduğunu vurgulamıştır.[276]

Yehova Şahitlerinin öğretilerindeki inanç sistemlerinin bir kısmı Hıristiyanlığın iman ilkelerinden türediğinden, diğer Hıristiyan âleminin ciddi eleştirilerine maruz kalmışlardır. Örneğin, 1874 ve 1914 yıllarındaki İsa Mesih'in zuhuru gerçekleşmeyince, özellikle Baptist din adamları tarafından ciddi bir şekilde eleştirilmiştir. Hatta belirtilen

---

[269] Suat Yıldırım, *Mevcut Kaynaklara Göre Hıristiyanlık,* DİB Yay., Ankara 1998, s.123
[270] Bkz. Matta 3:16-17
[271] Bkz. Matta 28:19
[272] *Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan?,* s.20
[273] Bkz. Matta 20:28
[274] Bkz. Vahiy 11:15
[275] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Siler İsa Paygambarga İşenesinerbi?,* http://www.jw.org/ky/ 17.02.2014
[276] *Uluu Okutuuçudan Üyrön,* s.142

bu tarihteki olaylar olmayınca, bunu açıklamak için örgütün teolojik görüşlerinde bir takım değişikliklerin ortaya çıkması kaçınılmaz hale gelmiştir.[277] Üstelik C.T.Russell olaylar yüzünden pişman bile olmamıştır. O sadece Armagedon Savaşını 1918'e erteleyerek yanılgısını kapatmaya çalışmıştır.[278]

Kutsal Kitap'ı anlama ve yorumlamada Yehova Şahitleriyle diğer Hıristiyan mezheplerinin arasında pek çok fark bulunmaktadır. Onlar Kutsal Kitap'ın bir çok cümlelerini kendi menfaatlerine uygun yorumlamışlardır.[279] Örneğin; İncil'de cennet inancının bulunduğu fakat oralarda evlilik, zürriyet, tenasül gibi gibi hususların olmadığı bilinmektedir. Yehova Şahitleri ise, çok yakında bu dünyanın sonunda cennete dönüşeceğine ve bu cennette insanların evlenip çocuk yaparak huzur içinde ebedi yaşayacağına inanmaktadır.[280] Bu hususta İncil'de ölümden sonra diriliş olmadığını söyleyen Sadukiler[281] İsa'ya şunu sorarlar: *"Yedi kardeş vardı. Birincisi evlendi ve çocuk bırakmadan öldü. İkincisi de aynı kadını aldı, o da çocuk sahibi olmadan öldü. Üçüncüsü de aynen öyle oldu. Yedisi de çocuksuz öldü. Hepsinden sonra kadın da öldü. Diriliş günü kadın bunlardan hangisinin karısı olacak?*[282] İsa İse şöyle yanıt verir: *"İnsanlar ölümden dirilince ne evlenir ne de evlendirilir, göklerdeki melekler gibidirler."* [283] Metinden anlaşıldığı üzere, Yehova Şahitleri Yeni Ahit'e aykırı yorum yapmışlar ve sadece kendilerinin hak yolda olduklarını savunmuşlardır.

Yehova Şahitleri, Hıristiyan kiliseleriyle aralarında ilişkilerin olmadığını ve kendilerinin sadece İsa Mesih'i örnek alarak yaşadıklarını ve onun takipçileri olduklarını ısrarla savunurlar. Üstelik onlar Hıristiyan âleminin bir takım unsurlarının aslından saptırılmış akıl dışı adet ve inançların çokluğundan bezerek, Yehova Şahitlerinde türlü çelişkilerin giderildiğini ve bunun yeni Hıristiyan reform hareketi olduğunu ileri

[277] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.137

[278] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.17

[279] Tümer, *Yeni Dokümanlar Işığında Yehova Şahitleri,* s.31

[280] Oygongula, 1-Yanvar (Ocak) 2013, s.14; Oygongula!, Sentaybr (Eylül) 2009, s.12

[281] Tevrat'ın hükümlerinin tatbikatı ve mabet hizmetleri, itikat ve amel gibi konularda Ferisiliğe karşıt olmak ile tanınan bir Yahudi mezhebidir. Geniş bilgi için bkz. Tümer-Küçük, *Dinler Tarihi,* s.333

[282] Bkz. Markos 12:20-23

[283] Bkz. Markos 12:25

sürmüşlerdir.[284] Fakat, buna rağmen Yehova Şahitleri, kendilerinin, Hıristiyan'ız diyen dini akımların pek çoğundan farklılık gösterdiklerini vurgulamışlardır. Örneğin; Şahitler üçlemeyi yani İsa'ya Tanrı Oğlu unvanını vermeyi terk etmişlerdir.[285] Çünkü, buna dair Kutsal Kitapta öyle bir bilgi bulunmamaktadır.[286] Ayrıca, Yehova Şahitleri dinsel faaliyetlere önderlik eden kişilerin onları diğer insanlardan üstün kılan herhangi bir unvan almaması gerektiğinin altını çizmişlerdir.[287]

Kaynaklara göre Protestanlık kelimesi "Roma Katolik Kilisesine karşı başlatılan bir dinsel akım" olarak tarif edilir.[288] Yehova Şahitleri sadece Katolik Kilisesinin değil, bütün Hıristiyan âleminin öğretilerini inançlarını benimsememiştir.[289] Nitekim Yehova Şahitleri teşkilatı bu dünyadaki herhangi bir milletin siyasi, ekonomik ya da sosyal sistemlerini değil, sadece Tanrı'nın Krallığını savunduğu için, Amerika kökenli bir din olmadığını da savunmaktadır. Onlar kendilerinin aşağıdaki nedenlerden dolayı, Hıristiyanlığın bir Protestan mezhebi olduklarını reddederler:

- Protestanlık öğretilerinin pek çoğu Kutsal Kitap'taki metinlere uymaz. Mesela, kutsal metinde Tanrı'nın imansız ölen insanları cehennemde azaba uğratacağı değil, sadece sonsuza kadar mahvolma cezasına çarptırılacağı öğretilir.[290]
- Yehova Şahitleri, Katolik veya Hıristiyanlığın diğer kiliselerinin öğretilerine karşı reform girişiminde bulunmazlar ve başka Protestan mezheplerinin öğretilerini değiştirmek çabasında da değillerdir. Onlar sadece Tanrı'nın Krallığı hakkındaki müjdeyi yaymayı ve ona inananlara yardımda bulunmayı hedeflerler.[291]

---

[284] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2006, s.4; Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2004, s.19

[285] Şinasi Gündüz*, Pavlus Hıristiyanlığın Mimarı,* Ankara Okulu Yay., Ankara 2011, s.238

[286] *"...Dinle, ey İsrail! Tanrımız olan Rab tek Rab'dir",* Bkz. Markos 12:29

[287] Bkz. Vaiz 9:5; Hezekiel 18:4; Matta 23:8-10

[288] Protestanlık, Ortodoks ve Katolik Kiliselerinin dışındaki birçok grup ve oluşumu içeren geniş bir Hıristiyan mezhebini ifade etmektedir. Bkz. Hakan Olgun, *"Protestanlık", Yaşayan Dünya Dinleri,* Ed., Şinasi Gündüz, DİB Yay., s.121

[289] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, "*Cahabanın Kübölörü Protestanttarbı*?", http://www.jw.org/ky/19.02.2014

[290] Bkz. Mezmurlar 37:9; 2 Selanikliler 1:9

[291] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet*?, s.4

Yehova Şahitleri teşkilatı, Hıristiyan âlemi gibi hem Eski Ahit hem de Yeni Ahit'i benimserler. Üstelik, Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın Sözü, onun ruhunun bir ürünü olduğunu ve kaleme alınmasında farklı kişilerin görev aldığını vurgularlar.[292] Fakat, onlar Eski Ahit'i "İbranice—Aramca Kutsal Yazılar", Yeni Ahit'i ise "Yunanca Kutsal Yazılar" olarak değerlendirirler.[293] Tanrı ilhamı olan Kutsal Kitap, tam anlamıyla Tanrı'nın Sözü'dür ve onun ruhunun bir ürünüdür.[294] Kanıt olarak Kutsal Kitap'ta şöyle açıklanmaktadır: *"Kutsal Ruh tarafından yönetilen insanlar Tanrı'nın sözlerini ilettiler."*[295] Nasıl ki, bir müdür kendi katibine bir mektup yazdırmışsa, o mektuptaki bilgiler sadece müdüre aittir. Aynen bunun gibi, Kutsal Kitap'ta yazarların düşünceleri ya da fikirleri değil, sadece Tanrı'nın hükümleri Kutsal Ruh'un gözlemiyle yazdırılmıştır.[296]

Yönetim Kurulu tarafından yayımlanan literatürlerin pek çoğunda, Hıristiyan âlemi sık sık eleştirilmektedir. Mesela; Hıristiyan âlemi İsa'nın adını kullanıyorsa da, milletlerle ittifak peşindedir ve tapınma yerlerini putlarla doldurmuştur. Ona bağlı olanlar kendi evlerine bile putperestliğe özgü tasvirler koyarlar. Hıristiyan âlemi gençlerini milletlerin savaşlarında kurban etmiştir. Bütün bunlar, İsa'nın takipçilerine "putperestlikten kaçın" emrini veren hakiki Tanrı'ya ne kadar iğrenç gözüküyor olmalı![297] Hıristiyan âlemi siyasete karışarak yerin krallarıyla zina ettiler.[298] Aslında o, Birleşmiş Milletlerin büyük bir destekçisidir. Günümüzde kan dökme konusunda en suçlu durumda olanlar Hıristiyan âleminin milletleridir. Onlar iki dünya savaşında ve daha küçük çatışmalarda yeryüzünü kana buladılar.[299] Hıristiyan âleminin yüzyıllardır kullandığı tütsü, kandil, kutsal su, rahip giysileri, resim ve heykel gibi nesnelerin hepsinin pagan kökenli olduğunu vurgulamışlardır. Üstelik, Hıristiyan âleminin hakkı sular gibi ve adaleti kuvvetli ırmak gibi akıtmıyor. Cinsel ahlaksızlığa ve başka ağır

---

[292] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2012, s.25-27; Oygongula!, Oktyabr (Kasım) 2007, s.10
[293] *Iyık Kitep,* (*New World Translation of the Holy Scriptures*) Japonya 2011, s.5
[294] Bkz. 2 Timoteos 3:16; Tekrar 8:3; Yeşu 24:27; Mezmur 19:7; 1 Selanikliler 4:15
[295] Bkz. 2 Petrus 1:21
[296] *Çemu Na Samom Dele Uçit Bibliya*?, s.19
[297] Bkz. Korintoslular 10:4; Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2004, s.19
[298] Bkz. Vahiy 17:1-2; Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2006, s.4
[299] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2000, s.25; Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2011, s.4

günahlara göz yumuyor, hatta eşcinsel evlilikleri onaylayacak kadar ileri gidiyor.[300] Yine Hıristiyan Âlemini sahte tapınmaya ve astrolojiye iyice battığını belirtmişlerdir.[301]

Sonuç olarak, Yehova Şahitleri teşkilatı ne Protestan'dır ne de kendi başlarına özgü bir dindir. Onlar, farklı dillerde konuşan ve yüzlerce etnik grubu bir araya toplayarak birlik sağladıklarını söyleyen uluslararası dini bir teşkilattır. Hedefleri Kutsal Kitap'ı yazdıran, dünyayı yaratan Tanrı Yehova'yı yücelterek onun Göksel Krallığının dünyada gerçekleşeceğini müjdelemek ve İsa Mesih'i örnek almak için ellerinden geleni yapmaktır. Yehova Şahitleri, İsa Mesih'in tıpkı ilk yüzyıllardaki takipçilerini örnek alarak onlar gibi olmaya çalışırmakta ve bundan da gurur duyurmaktadırlar.[302]

5. Yehova Şahitlerinin Öğretileri

Kendilerini İsa Mesih'in ilk yüzyıllardaki şakirtlerine benzeten Yehova Şahitleri, Kutsal Kitap'ın öğretilerindeki İsa Mesih'in tekrar bu dünyaya dönmesiyle ilgili kehanetleri belirlemede diğer Hıristiyan mezheplerinden oldukça farklılık göstermiştir.[303] Diğer Hıristiyan kiliseleriyle hiç bağlantısı olmadığını, hatta kendilerinin Hıristiyan olmadıklarını savunan şahitler,[304] geleneksel ve tarihsel veya diğer Hıristiyan mezheplerinin kabul ettiği Konsilleri kabul etmemektedir.[305] Onlara göre, Yehova Şahitleri teşkilatının haricindeki kiliselerin tamamı Büyük Babil'dir,[306] öğretileriyse yanıltıcıdır. Biz aşağıda bu özellikleri sizlere sunmaya çalışacağız.

---

[300] Küzöt Munarası, 15-Oktyabr (Ekim) 2004, s.23

[301] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2001, s.14

[302] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Cahabanın Kübölörü Degen Kimder?",* http://www.jw.org/ky/19.02.2014

[303] Halit Özdüzen, *"Yehova Şahitleri ve Ötesi",* http://www.kriter.org/index/26.03.2014

[304] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"siler hıristiyansınarbı?",* http://www.jw.org/ky/26.03.2014

[305] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.1

[306] Mukaddes Kitap Tetkikçilerinin 1922'de Cedar Point'te (Ohio, ABD) yapılan dokuz günlük ibadette Joseph F. Rutherford bu faaliyeti hızlandıracak şu sözleri söylemiş: "Tanrı'nın sadık ve hakiki şahitleri olun. Babil'in tüm izleri yok edilinceye kadar mücadeleye devam edin. Rutherford, Hıristiyan Alemini Büyük Babil'e benzetmiştir. Geniş bilgi için bkz. Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2012, s.29

5.1. Yehova Şahitlerinin Tanrı Anlayışı

Yehova Şahitleri göklerin ve yerin yaratıcısı, mutlak güce sahip Tanrı Yehova'ya inanırlar. İçinde yaşadığımız evrendeki, son derece karmaşık tasarımlı harikaların varlığı mantıken, tüm bunların üstün zekâlı, güçlü bir Yaratıcı tarafından meydana getirildiğini gösterir.[307] İddialarına göre, "Tanrı'lar" diye bir çok kavram bulunuyorsa da, Tanrı'nın tek olduğuna dair cümle Kutsal Kitap'ta şöyle geçmektedir: *"Yerde ya da gökte ilah diye adlandırılanlar varsa da —nitekim pek çok "ilah", pek çok "rab" vardır. Ama, bizim için tek bir Tanrı Baba vardır. O her şeyin kaynağıdır, bizler onun için yaşıyoruz..."*[308] Yehova Şahitlerine göre, yukarıda zikredilen *"...tek bir Tanrı Baba vardır."* cümlesindeki ifadeden hiç şüphesiz Tanrı "Yehova'ın" ismi kastedilmektedir. Çünkü, bu konuda İsa Mesih'in kendisi; *"...Benim Kendi Babam—sizlerin de Baba'nızdır..."* buyurmuştur.[309] Kısacası Şahitler, tek gerçek Tanrı olarak Yehova'ya tapınırlar. Tanrı ve onun insanlıkla ilgili sevgi dolu amaçları hakkında herkesle açıkça konuşurlar. Bu yüzden insanlarla Yehova hakkında konuşan birinin hemen "Yehova Şahidi" olduğu düşünülmektedir. Yehova kendi düşmanlarından, yani "bulunduğumuz dünyanın Tanrı'sı sayılan Şeytan İblis'ten" daha da üstündür.[310]

Yehova, göklerin ve göklerin tüm ordularının, yani sayısız yıldızdan oluşan galaksilerin yaratıcısıdır. O, aynı zamanda muhteşem gezegenimizde var olan her şeyi yaratmış ve canlıların çoğalmasını mümkün kılmıştır.[311] Fakat, onlar yayımladıkları "Hayat Nasıl Başladı?" adlı dergide, Kutsal Kitap'taki Yaratılış kaydı, Dünya'nın ve evrenin sadece 24'er saatlik altı günde yarattığını öğretmediğini vurgulamışlardır. Demek bulunduğumuz dünya 24 saatten oluşan 6 gün içerisinde yaratılmamıştır.[312] Musa'nın binlerce yıl önce kaleme aldığı yaratılış kaydında, evrenin bir başlangıcı

[307] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.12
[308] Bkz. 1 Korintliler 8:5-6
[309] Bkz. Yuhanna 20:17
[310] *Calgız Çınıgı Kudayga Sıyıngıla*, Germaniya (Almanya) 2006, s.15
[311] Bkz. Yasanın Tekrarı 6:4; Vahiy 4:11; Küzöt Munarası, 15-Oktyabr (Ekim) 2013, s.23
[312] *Tiriçilik Özünön Özü Payda Bolgonbu?,* Britanya 2010, s.25

olduğunu ve yaşamın aşama aşama meydana geldiğini 3.500 yıl önce yazdığını iddia etmişlerdir.[313]

Yehova Şahitleri diğer Hıristiyan Kiliselerinin kabul ettiği Teslis (Trinity) inancını tamamen reddetmektedir. Ancak onlar teslis inancının, eski Babil kavmine ait olduğunu vurgulamışlardır.[314] Bu bağlamda şahitler "bir Tanrı'da üç şahsiyet olmayacağını" savunmakta ve inançlarının tamamını Kutsal Kitap'a dayandırmaktadırlar.[315] İnançlarına göre İsa Mesih Üçlemenin bir kısmı değil, Kutsal Kitap'ın dediği gibi Tanrı'nın Oğlu, Tanrı'nın yarattıklarının ilkidir ve İsa kendinin hiç bir zaman Baba'yla eşit olduğunu söylememiştir.[316] Bilakis, Baba'nın kendinden büyük olduğunu vurgulamıştır.[317] Kutsal Ruh bir kişiliğe sahip değildir ve o Tanrı'nın faal gücüdür.[318] İsa kendisi şöyle buyurmuştur: *"...Baba benden üstündür".*[319] Dolayısıyla şahitler için İsa, bakire Meryem'den mucizevi şekilde doğan Tanrı oğludur ve yanı sıra vaat edilen bir Mesih'tir. Bundan dolayı Yehova Şahitlerine göre ona tapınmak şirktir.[320]

Tanrı yaratılmamış ve kendiliğinden mevcuttur ve başlangıcı yoktur. Aynı anda Kutsal Ruh da yaratılmamış ve kendiliğinden mevcut olup ezeli ve başlangıcı yoktur.[321] Baba ve Kutsal Ruh her şeyin yaratıcısıdır ve her yerde hazır ve nazırlardır. Tanrı Yehova her fert için kader alanı ve yazısı çizmemiştir. Demek ki herkes davranışlarından bizzat kendisi sorumludur. Tüm insanlık için tek çare Tanrı'nın Krallığı olduğuna ve onun yakında tüm insan yönetimleriyle birlikte şimdiki kötü ortamı tamamen yok ederek, doğruluğun hüküm süreceği yeni bir düzen kuracağına inanmaktır.[322]

---

[313] *Tiriçilik Özünön Özü Payda Bolgonbu?,* s.28

[314] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2013, s.9, ...1-İyun (Haziran) 2002, s.5

[315] Bünyamin Okumuş, *"Yehova Şahitlerini Teşkilatlanması ve Temel İnançları"* Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, Diyanet İlmi Dergisi, Cilt: 38, Sayı: 2, 2002, http://sorularlaislamiyet.com/26.03.2014

[316] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2012, s.5

[317] Bkz. Yuhanna 14:28

[318] Okumuş, *"Yehova Şahitlerini Teşkilatlanması ve Temel İnançları"*, http://sorularlaislamiyet.com

[319] Bkz. Yuhanna 14:28

[320] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?,* s.199

[321] *Gerçeği Bilelim, "Yehovanın Şahitlerine Nasıl Cevap Vermeliyiz"?,* s. 35

[322] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?,* s.77-80

5.2. Yehova Şahitlerinin İsa Mesih Anlayışı

Tanrı Yehova, Kral Davut'un nesillerinden sonsuza kadar hükmedecek bir kral çıkaracağını vaat etmiştir.[323] Yehova Şahitlerine göre bu kral İsa Mesih olmuştur.[324] Tanrı'nın Krallığının Kralı olan İsa Mesih bulunduğumuz dünyayı gök yüzünden idare etmektedir.[325] Yehova, Davut'u gençlik çağında İsrail oğulları için kral olarak seçmiştir. Davut'tan sonra Tanrı kendi "tahtına" Davut'un oğlu Süleyman'ı getirmiş[326] ve Süleyman öldükten sonra Kudüs'te pek çok kral yaşamış, ama onların hiç biri Tanrı'ya sadık kalamamıştır. Daha sonra M.Ö. 607'de Tanrı, I.Mabedin Babil'liler tarafından yıkılmasına izin vermiş[327] ve o andan itibaren I.Mabette Davut'un soyundan gelen kralların hiç biri tahta geçememiştir. Kutsal Kitap'ta genelde bir gün, bir yılı simgeler ve üç buçuk "vakit" 1260 güne eşittir, "yedi vakit" 2520 güne eşittir.[328] Sonuç olarak Tanrı Yehova, Davut'un soyundan yeryüzüne 2520 sene kral göndermemiştir.[329]

Yehova Şahitlerine göre, İsa'nın hangi tarihte doğduğu belli değildir. İsa'nın 25 Aralıkta ya da 7 Ocakta, İsrail'de soğuk bir zamanda doğmadığı kesindir.[330] Çünkü, Luka İncil'ine göre İsa doğduğunda çobanlar nöbet tutarak geceyi kırlarda geçiriyordu.[331] Kış mevsiminde çobanların geceyi sürüleriyle tarlalarda geçirmesi mümkün değildir. Çünkü, Ararlık veya Ocak ayında Ortadoğu bölgesinin havası yağışlıdır ve soğuktur.[332]

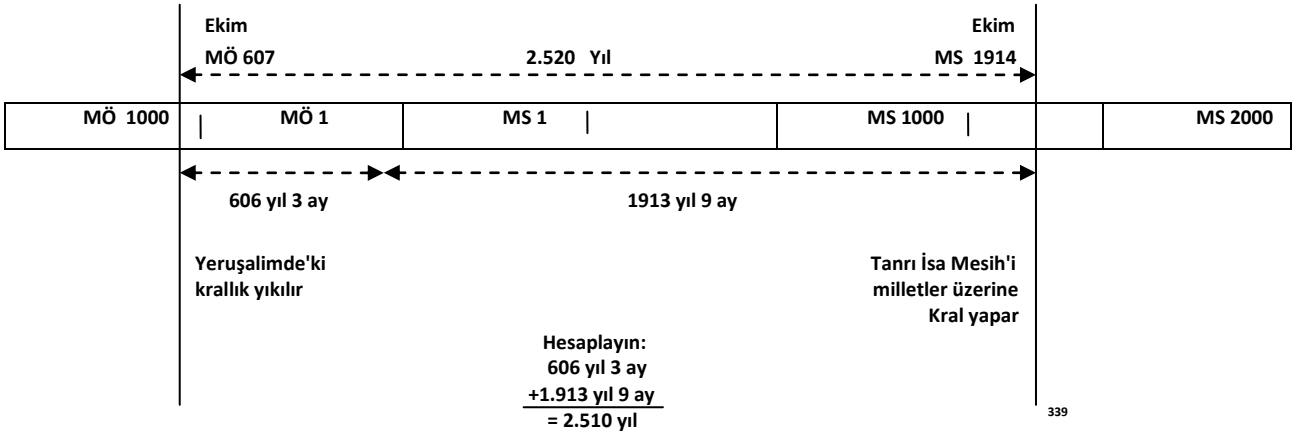
İsa ölüler arasından dirildikten sonra hemen krallık tahtına oturmamıştır. O zaman krallık ehliyetini almış olduğu halde Kral olabilmek için 1914 tarihini beklemesi gerekmiştir. Nasıl ki bir adam şoförlük ehliyetini kazanır fakat, parası olmadığı için araba satın alamaz ve muayyen parayı kazanıncaya kadar ehliyeti cebinde olduğu halde bekler. Bundan dolayı Tanrı, İsa'ya Krallık ehliyetini verdiği halde, Krallığı verecek

[323] Bkz. Yaratılış 22:18; 26:2-5; 28:12-15; 49:10
[324] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2012 s.6
[325] Bkz. Mezmurlar 89:4; Luka 1:32-33
[326] Bkz. Tarihler 28:4-5; 29:23
[327] *Kudaydın Bizge Ceremiya Arkıluu Aytkan Sözü,* Germaniya (Almanya) 2011, s.26
[328] Bkz. Vahiy 12:6-14
[329] Küzöt Munarası, 1-Avgust (Ağustos) 2012, s.16; Ayrıca bkz. Daniel 4:10-17
[330] *Kudaydın Süyüüsünön Ayrılboogo Umtulgula,* Germaniya (Almanya) 2008, s.145-146
[331] Bkz. Luka 2:8
[332] *Uluu Okutuuçudan Üyrön,* Germaniya (Almanya) 2008, s.155

kudret sahibi değildi, Yehova Şahitlerinin kurulacağı ve örgütleneceği zamanı beklemeliydi.[333]

Dört gözle beklenen 1914 yılında İsa'nın muhteşem zuhuru gerçekleştiğinde Tanrı Yehova, İsa Mesih'i I.Mabedin yıkılmasından tam 2.520 sene geçtikten sonra kendi tahtına getirmiştir.[334] İsa 1914 yılında Kral olduktan sonra, hemen şeytanla beraber cinleri gök yüzünden kovarak yeryüzüne atmıştır.[335] Çünkü, bulunduğumuz dünya şeytanın egemenliği altındaydı[336] ve Tanrı'nın biricik Oğlu İblis'in işlerine son vermeye gelmişti.[337] Şeytanla cinler gök yüzünden yeryüzüne atıldıktan sonra, dünyada bir çok sıkıntı meydana gelmeye başlamıştır. Yehova Şahitlerine göre, öngörülen 1914 yılından beri dünyamızda gerçekleşen savaşlar, kıtlıklar, depremler, hastalıklar, gibi bütün olumsuz olayların tamamı, İsa Mesih'in 1914'de Krallık tahtına oturmuş olmasının delilleridir.[338]

Aşağıdaki tabloda C. T. Russell ve takipçilerinin Kutsal Kitap üzerinde çalışarak, çağın yaklaşan sonunu insanlara bildirmek amacıyla çıkardığı tarih sunulmaktadır;

Sunulan tabloya göre, putperestlerin dönemi 1914 yılında son bularak ilk kıyamet olayı gerçekleşmiştir.[340] Belirtilen tarihte İsa Mesih ruhen gelmiştir ve onun

[333] *Gerçeği Bilelim, "Yehovanın Şahitlerine" Nasıl Cevap Vermeliyiz?,* s.73
[334] Küzöt Munarası, 1-Avgust (Ağustos) 2012, s.16
[335] Bkz. Vahiy 12:7-10
[336] Bkz. 1 Yuhanna 5:19
[337] *Düynönü Çınında Kim Başkarıp Catat?,* Teşkilatın Broşürü, Germaniya (Almanya) 2013
[338] *Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?,* s.218, Ayrıca bkz. Matta 24:14, Luka 21:10-11
[339] Küzöt Munarası, 1-Avgust (Ağustos) 2012, s. 17

gelişini ruhani gözleri açık olan sadece Russell ve takipçileri görebilmişlerdir.[341] Maalesef, diğer Hıristiyan mezhepleri, fiziksel gözler ve dünya insanlarının gözleri onu görememiştir. Bu olaydan itibaren Tanrı'nın Krallığı, İsa Mesih'in önderliği altında dünyada egemenliğini sürdürmeye başlamıştır.[342] Yeryüzünde ise, insanoğlu daha önceden Kutsal Kitapta belirtilen çeşitli sıkıntılara maruz kalmıştır.[343] Yakın zamanda İsa Mesih yer yüzünden bu dünyaya hükmederek, insanları sıkıntılardan tamamen kurtaracak[344] ve tüm yeryüzü Yehova'ya tapınan kişilerle dolacak, onlar kusursuz insanlar olarak sonsuz yaşam elde edeceklerdir. Yukarıda bahsedilen İsa Mesih'in Bin Yıllık Krallığı sona erdiğinde, Şeytan tekrar hapisten serbest bırakılacaktır.[345] Daha sonra, bazı isyancı meleklerle beraber insanlar tamamen ebediyen yok edilecektir.[346]

5.3. Russell'in peygamberlikle İlgili Hesaplarının Şeması:

- M.Ö. 1813—Din adamı Yakup vefat etmiş ve İsrail bir millet olarak varlığını sürdürmeye başlamıştır.
- M.Ö. 586—Kral Nebukadnezar tarafından I.Mabet yıkılmış ve milletlerin zamanı başlamıştır.
- M.Ö. 454—I.Mabedin duvarları yeniden inşa edilmeye başlamış, aynı yıl Daniel Kitap'ının 9:24'nde belirtilen 70 haftalık süreç[347] ve 8:14'deki 2.300 günlük süre de başlamıştır.[348]
- M.S. 24—İsa vaftiz edilerek Mesih olmuştur.
- M.S. 33—İsa Mesih vefat etmiştir.

---

[340] *Iyık Cazmanı Kündö İzildöö 2014,* Germaniya (Almanya) 2004, Pazar 3-Ağustos

[341] *Gerçeği Bilelim, "Yehovanın Şahitlerine" Nasıl Cevap Vermeliyiz?,* s.69

[342] Küzöt Munarası, 1-Mart 2004, s.2

[343] Bkz. Vahiy 12:10-12

[344] Bkz. Mezmurlar 72:8-13, Daniel 2:44

[345] Bkz. Vahiy 20:7

[346] *Iyık Cazmanı Kündö İzildöö 2014,* Germaniya (Almanya) 2004, Pazar 9-Fevral (Şubat)

[347] *"Kanunun çiğnenmesine son vermek, günahı sona erdirmek, suç için kefaret etmek, kalıcı doğruluğu getirmek, görüntüyü ve peygamberliği mühürlemek ve Kutsallar Kutsalını± meshetmek üzere senin halkına ve kutsal şehrine yetmiş hafta tanındı".* Bkz. Daniel 9:24

[348] *"Bunun üzerine bana, "İki bin üç yüz akşamla sabah geçene dek" dedi...".* Bkz. Daniel 8:14

- M.S. 36—Daniel 9:24'te belirtilen 70 haftalık süre tamamlanmış ve Yahudi olmayanlara Hıristiyanlık telkin edilmeye başlanmıştır.
- M.S. 539—Roma Papası Hıristiyanlık hakimiyetini sürdürmeyi başlatmış, ayrıca Kutsal Metnin Daniel Kitabında zikredilen 1260[349], 1290[350] ve 1335 günlük[351] belirlenmiş zaman ve yarı zamanların süreleri başlamıştır.
- M.S.1799—Daniel Kitap'ında 12:7'de belirtilen zaman tamamlanmış ve Napolyon Papalığın onurunu aşağılamaya başlamıştır.
- M.S. 1828—Daniel 12:11'de belirtilen zaman tamamlanmış ve William Miller Adventist hareketini başlatmıştır.
- M.S. 1846—Daniel 8:14'de belirtilen 2.300 günlük süre tamamlanmış ve "Kutsal Temizlik" diye adlandırılan yanlış doktrin George Storr tarafından hazırlanmıştır. Örneğin, ruhun ölümsüzlüğü gibi...
- M.S. 1873—İnsanoğlu yaratılalı 6000 sene olmuştur.
- M.S. 1874—Daniel 12:12'de belirtilen 1.335 günlük zaman tamamlanmış ve İsa Mesih bu dünyaya görünmez bir şekilde gelmiştir.
- M.S. 1878—İsa Mesih'in Krallığı yürürlüğe geçmiş ve uyumakta olan ölmüş azizler diriltilmiştir.
- M.S. 1881—Büyük Babili yıkmak için 144.000 kutsanmış asker sınıfı çağrılmıştır (Kilisenin yalan dini öğretilerine son vermek amacıyla).
- M.S. 1914—Hüznün ve milletlerin zamanı bitmiş ve Armagedon Savaşı'yla bu dünya tamamen temizlenmiş, daha sonra Yahudiler Filistin toprakları üzerine yerleşmeye başlamışlardır.
- M.S. 1918—Büyük Babil (Hıristiyanlık) tüm dünya çapında anarşist ve sosyalist yönleriyle harap etmeye başlamışlar ve 144.000 seçilmiş sınıf göğe yükselmiştir.
- M.S. 1920—Hıristiyanlıktaki Tanrı'nın "Ateşi" gökten düşmüştür.

---

[349] *"Sonra ben ırmağın suları üzerinde duran keten giysili adamın sesini duydum; sağ ve sol elini göklere doğru kaldırıp sonsuza dek yaşayan Tanrı'nın adıyla ant içti: "Bir vakit, iki vakit ve yarım vakit geçecek. Kutsal halkın gücünün kırılması bittiğinde bütün bunlar son bulacak" diyordu."* Ayrıca bkz. Daniel 12:7

[350] *"Günlük sununun kaldırılıp yıkıcı iğrenç şeyin konulduğu zamandan başlayarak bin iki yüz doksan gün geçecek."* Bkz. Daniel 12:11

[351] *"Sabırla bekleyip bin üç yüz otuz beş günün sonuna erişene ne mutlu!",* Bkz. Daniel 12:12

- M.S. 1921—İnananlar topluluğu gök yüzünde olmalıdır, çünkü onlar Tanrı tarafından kabul edilmiş, yüceltilmiş ve böylece göksel diriliş olayı sonlanmıştır.
- M.S. 1925—Dünya çapındaki tüm anarşi son bulmuş ve dünyevi İsrail eski biçimine getirilmiştir.
- M.S. 1931—Yeryüzünde Tanrı'nın Krallığı tamamıyla kurulmuştur.
- M.S. 1980—Beklenen ölümden diriltilen dünyevi İsrail oğulları, tüm yeryüzünde toparlanmıştır.
- M.S. 2875—Bütün yeryüzü mükemmel bir şekilde restore edilecektir.
- M.S. 2914—Yeryüzünün yönetimi insanlığa teslim edilecektir.[352]

5.4. Yehova Şahitlerinin Kutsal Kitap Anlayışı

Yehova Şahitlerine göre Tevrat, Zebur ve İncil olarak da bilinen Kutsal Kitap 66 kısımdan oluşur ve Yaratılış kitabıyla başlayıp Vahiy kitabıyla sona erer.[353] Onlara göre, Kutsal Yazılar MÖ 1513'den itibaren MS 98'e dek süren, 1.600 yıllık bir dönemde 40 kadar kişi tarafından kaleme alınmıştır.[354] Fakat, bu kişilerin Kutsal Kitap'ın yazarının kendileri olduğu iddia edilmemiştir. Kitabı kaleme alanlardan biri; *"Kutsal Kitap'ın tümü Tanrı ilhamıdır..."*[355] demiştir. Bir diğeri ise şöyle demiştir; *"Benim aracılığımla konuşan Yehova'nın ruhuydu, onun sözü dilimdeydi."* [356] Dolayısıyla, Kutsal Kitap'ı yazanlar onun aslında evrenin Ulu Hükümdarı Yehova Tanrı'nın eseri olduğunu vurgulamışlardır.[357] Bu kitabı oluşturan tüm kutsal yazıların işlediği genel bir tema vardır; Tanrı'nın tüm insanlar üzerinde hüküm sürme hakkı vardır ve gökte kurduğu Krallık Yönetimi bunu kanıtlayacaktır.[358]

Teşkilatın Kırgızca yayımladığı *"Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan?"* (Kutsal Kitap Bize Ne Anlatır?) dergisindeki bilgilere göre, Kutsal Kitap iki bölümden oluşur. İlk

---

[352] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.13
[353] *Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan?,* Germaniya (Almanya) 2009, s.3
[354] Küzöt Munarası, 1-İyun (Haziran) 2012, s.26; *Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan?,* s.3; *Cahabaga Cakında,* Germaniya (Almanya) 2007, s.180
[355] Bkz. 2 Timoteos 3:16
[356] Bkz. 2 Samuel 23:2
[357] *Tiriçilik Özünön Özü Payda Bolgonbu?,* Britanya 2010, s.28
[358] *Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan*?, s.3

bölümdeki 39 kitap "Eski Ahit" ya da "Tevrat ve Zebur" olarak da bilinir. Bazı bölümleri Aramca, büyük kısmı da İbranice yazılmıştır ve İbrani Kutsal Yazıları olarak da adlandırılmıştır. [359] İkinci bölüm ise 27 kitaptan oluşmaktadır ve Eski Yunan dilinde yazıldığı için, buna "Yunan Metinleri" yada "Yeni Ahit ve İncil" ismi verilmiştir.[360] Kutsal Kitap'ın "Yeni Ahit" bölümünün, Tanrı'nın ruhî İsrail oğullarıyla yapıldığı iddia edilmiştir.[361] Kutsal Yazıların içeriğinde, Tanrı tüm alemleri yaratmaya başladığından itibaren, bulunduğumuz günlere kadarki tarihler ve Yehova'nın geleceğimizle ilgili vaattleri yer almaktadır.[362]

Teşkilatın 1917 ve 1925 yılları arasındaki Kutsal Kitap'ı tercüme etme faaliyetlerinde, önde gelen yöneticilerin düşünce ve yorumlarını yansıtan 148 değişiklik tespit edilmiştir. Mesela, Yehova Şahitleri haricindeki insanların bedeni öldükten sonra toprağa dönüşürse, ruhu tamamen yok olur yani mahvolur, tıpkı hayvanların ruhları gibi.[363] Oysa, Kutsal Kitap'ın bir çok cümlesinde ölümden sonra insan ruhunun Allah'a döneceğine dair cümleler yer almaktadır.[364] Örneğin: İncil'de beyan edildiğine göre, havra yöneticisinin bir kızı ölür ve bundan herkes çok üzülür. Fakat, İsa Mesih kızın ölmediğini sadece uyuduğunu belirterek kızım kalk! deyince, ruhu yeniden bedenine dönen kız hemen kalkıverir.[365] Dolayısıyla ölüler bir ruh âleminde değildir, ne acı çeker ne de mutlu olabilirler. Şahitler ölülerin hiçbir şeyin farkında olmadığına inanırlar. Çünkü, ölüler tamamen yok olmuştur, ancak Tanrı'nın hafızasından silinmemiştir. Bu nedenle gelecekte diriltilerek tekrar yaşayacaklarına dair bir ümit vardır.[366]

Yehova Şahitleri, Kutsal Kitap'ın insanların Tanrı'nın istediği gibi hakikatle ilgili bilgileri tam edinmesini kolaylaştıracak bir çevirinin gerekli olduğunu düşünmüşler[367]

---

[359] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Cahabanın Kübölörü Bayırkı Kelişimge İşenişebi?",* http:// www.jw.org/ky/26.03.2014

[360] *Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan*?, s.3

[361] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder Alar Emnege İşenişet?,* s.9, Bkz. Yeremya 31:31, İbraniler 8:10-13

[362] *Iyık Kiteptik Angemeler,* Germaniya (Almanya) 2006, Kitabın başlangıç sayfası.

[363] Bkz. Mezmurlar 146:3-4, 37:10

[364] Bkz. İbraniler 9:27; Vahiy 20:11-13; Luka 8:54-55

[365] Bkz. Luka 8:52-55

[366] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2007, s.4-7

[367] Bkz. 1 Timoteos 2:3-4

ve bu nedenle 1950'lerden itibaren Nathan H. Knorr'un öncüllüğünde *"Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevrisini"* kısım kısım yayımlamaya başlamışlardır.[368] Bu çevirinin özelliği, insanların anlayabileceği çağdaş dilde çevrilmiş olmasıdır. Çünkü, dil zamanla değişir, dolayısıyla eski çevirilerdeki bir çok ifadenin artık kullanılmamakta ya da zor anlaşılmakta olduğu iddia edilmiştir. Daha sonra 1961'de tüm Kutsal Kitap tek bir cilt halinde İngilizce yayımlanmış ve *Yeni Dünya Çevrisi,* Eski Ahitte Tanrı'nın kutsal isminin geçtiği yaklaşık 7.000 yerde bu ismi "Yehova" olarak çevrilmiştir.[369] Özellikle, Yeni Ahit olarak da bilinen Yunanca Kutsal Yazılarda, Tanrı'nın ismininin 237 kez kullanarak metne geri kazandırılması dikkat çekicidir. Onlar Yehova adının Tevrat metinlerinde 6.973 defa, İncil metinlerindeyse 237 defa zikredildiğini iddia etmişlerdir. [370]

Yehova Şahitlerine göre Kutsal Kitap Tanrı'nın sözüdür, gerçektir ve ebediyen değişmeyecektir ve içindeki yerine getirilmesi gereken hükümlerin tamamı Tanrı'nın emridir.[371] Ancak Eski Ahit yazılarındaki cumartesi günüyle ilgili yasalar, sadece İsrail oğullarına aittir ve o yasalar, Musa'nın yasalarıyla beraber ortadan kaldırılmıştır.[372] Kutsal Kitap Tanrı'nın doğru, güvenilir sözüdür ve geleneklerden çok daha üstündür.[373] Dolayısıyla Kutsal Kitap'taki Tanrı'nın emirlerinin yerine getiril-mesi daha önemlidir ve yasayı yerine getirenler ebediyen cennete kavuşacaktır.[374]

Sonuç olarak, yeryüzündeki tüm sorunlara güvenilir yanıt veren tek kitap Kutsal kitap'tır ve onu anlayabilmek için şart olan bir inanç daha vardır: Tanrı'nın tüm insanlar üzerinde hüküm sürme hakkı vardır ve gökte kurduğu Krallık hakimiyeti bunu kanıtlayacaktır.[375] Bulunduğumuz dünyada bir kaç kitap mevcuttur ve belki de onlara tamamen güvenilabilir. Fakat, Kutsal Kitap'ın mesajları tamamen Tanrı'dandır güvenilirdir ve hakikattir.[376] Kutsal Kitap tümüyle ya da kısmen 2.400'den fazla dilde

---

[368] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* s.4
[369] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2009, s.20
[370] *Iyık Kitep Janı Düynö Kotormosu*, Japonya 2011, s.5
[371] Bkz. 2 Timoteos 3:16, 17:2; 2 Petrus 1:20-21; Yuhanna 17:17
[372] Bkz. Yasa'nın Tekrarı 5:15; Çıkış 31:13; Romalılar 10:4; Galatyalılar 4:9; Korintliler 2:16-17
[373] Bkz. Matta 15:3; Korintliler 2:8
[374] Küzöt Munarası, 1-İyun (Haziran) 2001, s.21
[375] *Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan?,* s.3
[376] *Hotelı Bı Vı Uznat İstinu?,* Teşkilatın Broşürü, Germaniya (Almanya) 2008

tahminen 6.000.000.000 adet basıldığını ve tüm zamanların en çok satılan yegane kitabı olduğu iddia edilmiştir.[377]

5.5. 1914 yılının İnsanoğlunun Hayatındaki Yeri

Charles T. Russell ve takipçilerinin fikirlerine göre, İsa'nın ikinci kez dünyaya gelmesiyle ilgili üç faktör vardır. Öngörülen bu faktörler; *amaç*, *görünüm* ve *zaman* yani İsa'nın fenomenidir. İddialara göre *"Amaç"*, hasat veya insanları imana telkin etmektir. *"Görünüm"* İsa'nın algılanmaz, gözle görünmeyen bir şekilde dönmesidir. *"Zaman"* ise, 1874 yılındaki İsa'nın zuhur tarihini ifade etmektedir.[378] 1874 yılının belirlenmesi için onlar Kutsal Kitap üzerinde yaptıkları yorumlardan iki temel hesap çıkarmışlardır. Birincisi, bazı Adventist düşünceleri yansıtan Şahitler, bu dünyanın yaratılışından itibaren 6.000 yıl geçtiğini ve bu sürenin 1873 yılında dolduğunu iddia etmişlerdir. İkincisi ise, M.S. 539 yılında Roma Papasının, Hıristiyanlığın egemenliğini sürdürmeyi başlattığında, Daniel Kitabının 12:12 ayetinde geçen 1.335 günlük sürenin, 1874'te tamamlanmıştır. Bu kehanetinde Russell *"Efendimizin Dönmesinin Görünümü ve Amacı"* adlı eserinde, 1874 yılında İsa Mesih'in dünyaya görünmeyen biçimde geldiğini ifade etmiştir.[379] Kaynaklara göre Russell XIX. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan mesihî karakteri taşıyan Adventizm'in öğretilerinin etkisi altında kalmıştır.[380]

Adventizm'in kurucusu William Miller'in (1782-1849) fikirlerinden etkilenen Russell, İsa'nın zuhur tarihi olarak 1844 yılını belirlemede Miller'in hatalı olduğunu iddia etmiştir.[381] Halbuki İsa Mesih'in görünmez bir biçimde yeryüzüne dönüş tarihinin 1874 yılı olması gerektiğini ileri sürmüştür.[382] Nitekim Russell, kutsal metin üzerindeki araştırmalarında tıpkı daha önce Miller'in yaptığı gibi Tanrı'nın insanoğluyla ilgili planını

[377] Küzöt Munarası, 1-İyun (Haziran) 2011, s.20
[378] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.11
[379] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.11
[380] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.134
[381] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri", İddiaları ve Yanılgıları,* s.36
[382] Okumuş, *Yehova Şahitlerini Teşkilatlanması ve Temel İnançları,* Diyanet İlmi Dergi, Cilt: 38, Sayı: 2, 2002

kutsal literatürden çıkararak belirlediği 1874 yılında gerçekleşmeyince, bu tarihten vazgeçip İsa'nın zuhur tarihini 1914 olarak belirlemiştir.[383]

5.6. Armagedon Savaşı

"Armagedon" kelimesinin İbranicedeki "Har Megid don" sözcüğünden ya da "Megiddo dağının" isminden geldiği ileri sürülmüştür. Bu kelime Kutsal Kitap'ta şöyle zikredilmektedir; *"Üç kötü ruh, kralları İbranice Armagedon denilen yere topladılar".*[384] Bu cümlede ifade edilen Armagedon yeri günümüzde gerçekten olmasa bile, şimdiki Ortadoğu bölgesinde "Megiddo" diye anılan meşhur bir yer bulunmaktadır. Burası eski İsrail ulusunun yaşadığı bölgenin kuzeybatısında, iki anayolun kesiştiği stratejik bir noktadadır. O bölgenin yakınlarında birçok önemli savaş yapılmıştır. Bu yüzden "Megiddo" denince akla savaş gelmeye başlamıştır. Megiddo, Tanrı Yehova'nın İsrail oğullarına verdiği Vaat Edilmiş Toprakların bir kısmıdır.[385]

Yukarıda zikredilen Armagedon sözcüğünün "Megiddo Dağı ile bağlantılı olması, bu savaşın günümüzde Ortadoğu'da belirli bir dağda gerçekleşeceği anlamını taşımamaktadır. Çünkü, günümüz Ortadoğu'sunda gerçekten böyle bir dağ mevcut değildir. Antik Megiddo kentinin bulunduğu yerde, ovadan yaklaşık 20 metre yüksek olan tek bir tepecik bulunmaktadır. Ayrıca, Megiddo Dağı ve çevresi, Vahiy Kitabının 16:14'te geçen[386] bütün dünya krallarıyla orduların savaşacağı kadar büyük bir alana da sahip değildir. [387] Fakat, Megiddo Ortadoğu tarihindeki en şiddetli ve önemli savaşlardan bazılarının yapıldığı bölgedir. Bundan dolayı Armagedon ismi, sadece tek bir tarafın açıkça zafer kazandığı önemli bir savaşı simgelemektedir.[388]

---

[383] Küzöt Munarası, 1-Avgust (Ağustos) 2012, s.17

[384] Bkz. Vahiy 16:16; Megiddo Dağı: İsrail'in Megido Bölgesi'nde Nasıra'nın güneyinde bulunmakta ve yaklaşık 25 metre yüksekliktedir. Bu dağ, bazı coğrafi kaynaklarda tepe olarak geçmektedir.

[385] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2012, s.6; Bkz. Çıkış 31:1; Yeşu 12:7-12

[386] *"Bunlar aslında cinlerin vahiyleridir; alametler yapıyorlar ve yeryüzünün bütün krallarına giderek, onları Mutlak Güce Sahip Tanrı'nın büyük gününde yapılacak savaş için topluyorlar"*

[387] Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2005, s.4

[388] Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2005, s.5

Armagedon milletler arası olacak bir savaş niteliği taşımaz veya sadece Ortadoğu'nun belli bir yerinde olacak savaş da değildir.[389] Armagedon tüm dünyanın kralları bir araya gelerek Tanrı'ya karşı savaş başlattıklarında, Tanrı'nın Krallığı İsa Mesih'in önderliği altında onlara galip gelmesiyle bu dünyanın son bulmasına neden olan ilahi bir savaştır.[390] Bu savaşın özelliğinde, şeytanla beraber cinler, insanları saptırarak Tanrı'ya karşı sürüklerler, sonuçta milyonlarca insan imha olacaktır. Armagedon Savaşı'nı Tanrı başlatmaz, o sadece sâlih insanları zalimlere karşı savunacaktır. Çünkü Tanrı, Kutsal Kitap'ta kötüleri yok edeceğini çok uzun zaman önce bildirmiş ve saldırıya saldırıyla karşılık vereceğini vaat etmiştir. Şeytan hem siyasi hem de askeri teşkilatları kukla gibi oynatarak onların, tüm olanaklarını seferber edip Tanrı Yehova'ya hizmet edenlere saldırmasına neden olacaktır.[391]

Yehova Şahitlerinin kaynaklarında, Armagedon Savaşı'nın gerçekleşmesine çok az zaman kaldığına dair görüş ve yorumlar vardır. Buna göre;

"Savaş gürültüleri, savaş haberleri duyacaksınız... Ulus ulusa, devlet devlete savaş açacaktır..."[392] Yehova Şahitlerinin literatüründe, 1914'te başlayıp 1918 yıllarında biten I.Dünya Savaşı ve 1938'de başlayıp 1945'de son bulan II.Dünya Savaşı, yukarıda zikredilen cümlelerdeki savaşları ifade etmektedir.[393] Çünkü, önceden belirtilen tarihlere kadar dünya savaşları olmamıştır.[394] Bu hususta Russell I.Dünya Savaşını Armagedon Savaşı değildir ama Armagedon Savaşı'na yol açacak bir savaştır diye yorumlamıştır.[395]

Aşağıda Armagedon Savaşı'ndan önce gerçekleşecek olan olaylar belirtilmiştir:

1. *"...Yer yer kıtlıklar olacaktır."* Gıda ve Tarım Örgütü'nün tahminine göre, tüm dünyada 1980'in sonunda 450 milyon kişi açlık çekiyordu ve yetersiz beslenenlerin

[389] Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Ekim) 2011, s.13
[390] *Uluu Okutuuçudan Üyrön,* s.247; Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2012, s.5
[391] Bkz. Vahiy 16:13-14, 19:17-18
[392] Bkz. Matta 24:6-7; Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2008, s.5-7
[393] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.16
[394] *Uluu Okuutuçudan Üyrön,* s.247
[395] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.16

sayısı 1 milyara ulaşmıştır.[396] Her yıl 40 milyon, bazı yıllar da 50 milyon insan kıtlık nedeniyle ölmektedir. Çünkü, bulunduğumuz dünya Şeytanın hükmü altındadır.[397]

2. *"...Yer yer depremler ve çeşitli hastalıklar olacaktır."* Yehova Şahitleri bu cümlede zikredilen hastalıklardan günümüzdeki kanser, kalp hastalığı ve cinsel yolla bulaşan birçok hastalığın yanı sıra, mültipl skleroz, sıtma, ırmak körlüğü ve Chagas hastalığın kastedildiğini ileri sürmektedir.[398] Örneğin; I.Dünya Savaşı'nın sonunda İspanyol gribi 20 milyondan fazla can alarak tüm dünyayı kasıp kavurmuştur.[399]

3. *"Göksel egemenliğin Müjdesi bütün uluslara tanıklık olmak üzere dünyanın her yerinde duyurulacaktır. İşte o zaman son gelecektir."*[400] Yehova Şahitlerine göre bu dünyanın sonuna kadar İsa Mesih'in öğretilerini ev ev gezerek insanlara müjdelemek kutsal bir görev olarak değerlendirilmektedir.[401] Bundan dolayı, dünyanın sonu beklenen vakitte gelmese de, bulunduğumuz son günlerde yaşanan olaylar, ahiretin mutlaka olacağını ispatlamaktadır.[402]

Armagedon Savaşı'ndan sonra şeytan ve cinler bin yıllığına dipsiz derinliklere hapsedilecektir. O süre boyunca, gökteki 144.000 ortak mirasçı Mesih'le birlikte bin yıl kral olarak hüküm sürecek ve insanlığı yargılayacaktır.[403] Hüküm Günü, yalnızca 24 saat sürecek bir dönem değildir. Bu Gün, bin yıl sürecektir.

5.7. Yehova Şahitlerinin Diğer İnançları;

- İsa Mesih, Tanrı'nın yaratıklarının ilkidir ve o Baba'sına itaat etmektedir. *(Matta 3:17; Yuhanna 8:42, 14:28; Koloseliler 1:15; Vahiy 3:14)*

---

[396] Bkz. Matta 24:7; Küzöt Munarası, 15-Oktyabr (Ekim) 2011, s.4

[397] *Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar,* Britanya 2012 s.16

[398] *Kudayga İşengender Baktıluu,* Germaniya (Almanya) 2012, s.13

[399] *Uluu Okuutuçudan Üyrön,* s.247; Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2011, s.6

[400] Bkz. Matta 24:14

[401] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Emne Üçün Siler Öz Dini Bar Adamdarga Bara Beresiner?",* http://www.jw.org/ky/28.03.2014

[402] Storojevaya Başnya, 1-Yanvar (Ocak) 2013; Bkz. Timoteos 3:1

[403] Bkz. Vahiy 14:1-3; 20:1-4; Romalılar 8:17

- İsa Mesih haç üzerinde değil bir direk üzerinde ölmüştür. *(Galatyalılar 3:14; Elçilerin İşleri 5:30)*

- İsa Mesih'in insan hayatı, itaatli insanlar için fidye olarak ödenen bir bedeldir. *(Matta 20:28; 1 Timoteos 2:5, 6 1 Petrus 2:24)*

- İsa Mesih ölümsüz bir ruh olarak diriltilmiştir. *(1 Petrus 3:18; Romalılara 6:9; Vahiy 1:17-17)*

- Bulunduğumuz dünyada, İsa Mesih ruhi manada aramızdadır. *(Matta 24:3; Korintlilere 5:16; Yuhanna 14:19)*

- Biz son zamanlarda yaşamaktayız. *(Matta 24:3-14; Timoteos 3:1-5; Luka 17:26-30)*

- İsa'nın egemenliği altındaki Krallık, yeryüzüne adalet ve barışı getirecektir. *(Yeşaya 9:6-7, 11:1-5; Daniel 7:13; Matta 6:10)*

- Krallık, inananlar için yeryüzüne en görkemli hayat şartlarını getirecektir. *(Zebur 71:1; Vahiy 7:9-10-13, 21:3-4)*

- Yeryüzü bir daha yok edilmeyecek ve dünyada insanlar ebedi kalacaktır. *(Vaiz 1:4; Yeşaya 45:18; Zebur 77:69)*

- Adaletsizler ebedi olarak imha edilecek, Tanrı'nın sâlih kulları da ebedi hayata kavuşacaklardır. *(Matta 25:41-46; 2 Selanikliler 1:6-9; Yuhanna 3:16)*

- Gerçek hayata götüren sadece tek yol vardır. *(Matta 7:13-14; Efesliler 4:4-5)*

- İnsanoğulları, Adem'in işlediği günahtan dolayı ölecektir. *(Romalılara 5:12, 6:23)*

- İnsanoğullarının ölmeyecek canı yoktur ve cehennem insanoğullarının genel bir mezarlığıdır. *(Hezekiel 18:4; Vaiz 9:10; Zebur 6:6, 145:4; Yuhanna 11:11-14; Eyub 14:13; Vahiy 20:13-14)*

- Ölenler için umut, dirilmektir. *(1 Korintliler 15:20-22; Yuhanna 5:28-29, 11:25-26)*

- Adem'in getirdiği ölüm, imha olacaktır. *(1 Korintliler 15:20-22; Vahiy 21:4; Yeşaya 25:8)*

- Sadece "küçük sürü"yü oluşturan 144.000 kişi göğe gidip Mesih'le birlikte saltanat sürmektedir. *(Luka 12:32; Vahiy 14:1-3; 1 Korintliler 15:40-53; Vahiy 5:9-10)*

- 144 000 kişi, Tanrı'nın ruhî oğulları olarak yeniden doğacaktır. *(1 Petrus 1:23; Yuhanna 3:3; Vahiy 7:3-4)*

- Yeni Ahit, ruhî İsrail oğulları ile yapılmıştır. *(Yeremya 31:31; İbraniler 8:10-13)*

- İsa Mesih'in takipçilerinin toplantı solanlarının temeli, İsa'dır. *(Efeslilere 2:20; Yeşaya 28:16; Matta 21:42)*

- Dualar İsa Mesih aracılığıyla yalnızca Yehova'ya yöneltilmelidir. *(Yuhanna 14:6-13-14; 1 Temoteos 2:5)*

- Tanrı'ya tapınmada herhangi bit heykelirn ya da resmin kullanılmaması gerekir. *(Çıkış 20:4-5; Levioğulları 26:1; 1 Korintliler 10:14; Zebur 113:12-16)*

- Ruhçuluktan kaçınılmalıdır. *(Yasa'nın Tekrarı 18:10-12; Galatyalılar 5:19-21; Levioğulları 19:31)*

- Şeytan, bulunduğumuz dünyanın göze görünmeyen hükümdarıdır. *(1 Yuhanna 5:19; 2 Korintliler 4:4; Yuhanna 12:31)*

- İsa Mesih'in gerçek takipçilerinin, Dinler Arası Diyaloga katılmaması gerekir. *(2 Korintliler 6:14-17, 11:13-15; Galatyalılar 5:9; Yasa'nın Tekrarı 7:1-5)*

- İsa'nın gerçek takipçisi dünyevi işlerden uzak durmalıdır. *(Yakup 4:4; 1 Yuhanna 2:15; Yuhanna 15:19, 17:16)*

- Tanrı'nın emirleriyle çelişmeyen ülke yasalarına itaat edilmelidir. *(Matta 22:20-21; 1 Petrus 2:12, 4:15)*

- Bedene ağızdan veya damardan kan almak Tanrı'nın yasalarına aykırıdır. Çünkü, Yehova Şahitleri için kan kutsal nitelik taşımaktadır.[404] *(Yaratılış 9:3; Levioğulları 17:14; Elçilerin İşleri 15:28-29)*

[404] *Iyık Kitep Çinanda Emnege Okutat?,* s.129

- Geleneklerle karşılaştırıldığında, Kutsal Kitap'ın mesajları daha üstündür. *(Matta 15:3; Korintliler 2:8)*

- Cumartesiyle ilgili yasalar, sadece Yahudilere verilmiştir ve bu kanunların hükmü Musa'nın kanunlarıyla birlikte ortadan kaldırılmıştır. *(Yasa'nın Tekrarı 5:15; Çıkış 31:13; Romalılar 10:4; Galatyalılar 4:9-10; Korintliler 2:16-17)*

- Herhangi bir dini grup oluşturarak, başkanlarını özel bir dini unvanla çağırmak yanlıştır. *(Matta 23:8-12, 20:25-27; Eyüp 32:21-22)*

- İnsan evrim sonucu oluşmamış, yaratılmıştır. *(Yeşaya 45:12; Yaratılış 1:27; Matta 19:4)*

- Tanrı'ya hizmet herhangi bir dini unvanı olan din adamlarını değil, sadece İsa'yı örnek alarak yapılır. *(1 Petrus 2:21; İbraniler 10:7; Yuhanna 4:34, 6:38)*

- Suya tamamen batırılarak yapılan vaftiz, Tanrı Yehova'ya vakfın simgesidir. *(Markos 1:9-10; Yuhanna 3:23; Elçilerin İşleri 19:4-5)*

6. Yehova Şahitlerinin Dünyanın Çeşitli Bölgelerindeki Faaliyetleri

Charles Taze Russell 1868 yıllarında Hıristiyan aleminin kiliselerinde uzun süredir kabul gören doktrinleri dikkatle incelemiş ve Kutsal Kitap'ta bazı şeylerin yanlış yorumlandığını görmüştür.[405] Millerizm'in savunucusu George Meyter ve Larry Nichole'nin anlattıklarına göre, Russell ve hakikati arayan birkaç kişi 1870—1875 yıllarında Pittsburgh'da (Pennsylvania, ABD) bir Kutsal Kitap inceleme grubu oluşturmuşlardır.[406] Daha sonra, Russell kendi takipçileriyle 1874'te İsa Mesih'in dönüşünün gerçekleşeceğini ümit ederek taraftar kazanmak amacıyla yoğun bir şekilde misyon faaliyetlerini başlatmıştır.[407] 1879'da *The Watch Tower* dergisini yayımlamaya başlamış ve daha sonra 1919'da buna kardeş olarak *The Golden Age* (günümüzdeki adı *Awake!*) dergisi eklenmiştir.[408] 1881'de *Zion's Watch Tower Tract Society* derneği

[405] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2006, s.23
[406] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.9
[407] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında Yehova Şahitleri,* s.37
[408] Katar, *"Yehova Şahitleri", Yaşayan Dünya Dinleri,* s.413

oluşturulmuş ve 1884'te Russell'ın başkanlığında tüzel bir kişilik kazanılmıştır.[409] Yine aynı yıl dernek devlet tarafından resmen tanınmış ve Kutsal Kitap Araştırıcıları, herkesin ihtiyacı olan iyi haberi duyurma faaliyetini ev ev gezerek yapmaya başlamışlardır.[410]

Yehova Şahitleri teşkilatı tarafından yayımlanan bazı kaynaklara göre, iyi haberi yayma faaliyetine katılanların sayısı 1885'de 300 civarında iken,[411] diğer kaynaklar-daysa 1888'de teşkilatın literatürünü dağıtma hizmetinde bulunan gözetmenlerin sayısının sadece 50 civarında olduğu belirtilmiştir.[412]

Kutsal Kitap Araştırıcıları'nın bu faaliyeti 1909'a doğru uluslararası bir boyut kazanmış ve Teşkilatın merkez bürosu Brooklyn'de (New York) bugün bulunduğu yere taşınmıştır.[413] Daha sonra onların misyonerlik faaliyeti ABD, Kanada ve Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde gittikçe gelişmeye başlamıştır. Bu başarının elde edilmesinde Russell'in kendi mülkiyetini satarak yaptığı dünya seyahatleri etkili olmuştur. 1911'lere kadar Yehova Şahitleri misyonerlik faaliyetinde kullandığı bir gruba sadece tek bir gözetmenin Kutsal Kitabı anlatması şeklinde uyguladığı metodu, bu tarihten itibaren değiştirilmiş ve bire bir anlatma şeklinde misyonerlik metodunu uygulamaya başlamıştır.[414]

Yehova Şahitlerinin 2009'da yayımlanan Gözcü Kulesi dergisinin verdiği bilgilere göre, 1913'de Russell'in peygamberlik telkinleri tüm dünya çapında 2.000 civarındaki gazetede yansıması bulunmuş ve okuyucuların sayısı 15.000.000 civarında olmuştur:[415] Başka literatürlerde aynı tarihte sadece ABD, Kanada ve Avrupa'da 3.000 civarında gkonuyla ilgili bilgilerin azetede yayınlandığı dikkat çekmiştir.[416] Özellikle, 1913'de Londra'da *International Bible Students Association* (Uluslararası Kutsal Kitap Tetkikçileri Derneği) kurulmasından sonra 1979'den itibaren ABD'nin İngilizce konuşan

[409] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2009, s.24
[410] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6
[411] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.5
[412] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6
[413] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2009, s.23
[414] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2008, s.8
[415] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2009, s.15
[416] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.6

eyaletlerinde İngiliz ve Kanada dillerinde yayımlanmakta olan dergi, daha sonra Avrupa'da abonelerin büyük bir bölümünü kapsayan Alman, Fransız, İsveç ve Danimarka—Norveç dillerinde yayınlanmaya başlamıştır.[417] Onların 1914'de tüm dünya çapında Kutsal Kitap'ı tetkik edenlerin toplantı yerlerinin sayısı 1.200'e kadar yükselmiştir.[418] Ancak, 1914'de İsa Mesih'in muhteşem zuhuru gerçekleşmeyince taraftarlar hayal kırıklığına uğrayarak, sayıları azalmaya başlamıştır. Fakat 1917'de teşkilatın başına Amerikan dini lideri Joseph F. Rutherford başkan seçildikten sonra, teşkilatın basın yayın faaliyetleri tekrar canlanmıştır.[419]

Yehova Şahitlerinin 1 Temmuz 2002'de yayımlanan Gözcü Kulesi dergisinin verdiği bilgilere göre, 1918'de teşkilatın misyonerlik faaliyeti durdurulmuş ve Rutherford kendi başta olmak üzere, Gözcü Kulesi ekibinin sekiz müdürü tutuklanarak 20 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.[420] Ancak, bu hapis cezası uzun sürmemiştir. Teşkilatın öngörülen 1918—1919 yılları arasındaki faaliyetinin durdurulmasının nedeni *"Tanrı Yehova kendi halkını cezalandırdı"* şeklinde yorumlanmıştır.[421] Ancak, 26 Mart 1919'da Rutherford ve takipçilerinin hapisten çıktıktan sonraki faaliyetlerinin sonucu, hiç olmadığı kadar meyvesini vermeye başlamıştır.[422] 1918 ve 1925 yılları arasında *"Şimdi Yaşayan Milyonlarca İnsan Asla Ölümü Görmeyecek"* isimli İsa Mesih'in Bin Yıllık Hükümdarlığı yansıtılan, seslendirilen slaytlar ve hareketli resimlerden oluşan *Yaratılış Fotodramı*'nın dünya çapında 30'dan fazla lehçede gösterildiği belirtilmiştir.[423] Üstelik 1919'da her cemaate, duyuru faaliyetine önderlik etmesi için bir hizmet yöneticisi atanmıştır.[424]

Yine teşkilatın 2006'da yayımlanan Gözcü Kulesi dergisinde çıkan makalede, Yehova Şahitlerinin evden eve hizmeti haftanın normal günlerinde uygulanırken,

---

[417] *"Missionerskaya Deatelnost",* http://ru.wikipedia.org/wiki/*Charles Taze Russell/*08.04.2014
[418] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.6
[419] Oleg Stenyaev, *"Svideteli İegovı"-Kto Oni?,* http://azbka.ru/religii/sektovedenie/06.04.2014
[420] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.24
[421] Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2002, s.20-23
[422] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2008, s.8
[423] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2009, s.15
[424] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2014, s.14

1927'de pazar gününün evden eve hizmet etmek için en uygun gün olduğu düşünülerek hizmet alanında bir düzenleme yapılmıştır.[425] Çünkü insanların çoğu pazar günleri çalışmıyordu. Yehova Şahitleri bugün insanların en çok evde oldukları zamanlarda, hafta sonları ya da akşam saatlerinde ziyaret etmeye başlamışlardır.[426] Teşkilatın edebiyatı 1920'den beri kiralanan mekanlarda basılıp yayımlanırken, 1927'den itibaren basın—yayın faaliyetleri Brooklyn'deki (New York) Gözcü Kulesi cemaatinin sekiz katlı binasında yapılmaya başlanmıştır.[427]

1930—1940 yıllarında pek çok Yehova Şahidi ABD başta olmak üzere Kanada, özellikle Almanya gibi bir çok ülkede iyi haberi duyurma faaliyetinden dolayı tutuklanarak hapis cezasına çarptırılmıştır.[428] 1941—1945 II.Dünya Savaşı yıllarında, Yehova Şahitleri teşkilatının taraftarları devlet sembollerinden bayrağı selamlama mecburiyetini kaldırıncaya kadar ABD, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda gibi bir çok ülkede çeşitli cezalara çarptırılmıştır.[429] Kaynaklara göre 1934'de Nazi lideri Hitler, Almanya'da bulunan tüm Yehova Şahitlerini katlederek yok edeceğine dair söz vermiştir.[430] Hitlerin Şahitlere karşı bu gergin tutumu 1955'e kadar devam etmiştir.[431] Fakat, Şahitler uğradıkları her mağduriyete direnmişler ve gizlice hizmet faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Günümüz Almanya'sında ise, Yehova Şahitlerinin 165.000'den fazla misyoner, öncü, gözetmen, gezici gözetmen gibi görevlilerinin bulunduğu iddia edilmiştir.[432]

Knorr 1943'ün Şubat ayında vaiz misyonerleri hazırlamak amacıyla beş aylık Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulu'nun kurulmasına büyük katkı sağlamıştır.[433] Gilead Okulu'nda yetişen misyonerler, nüfusun yoğun olduğu sahalarda görevli vaiz

[425] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2006, s.27
[426] Küzöt Munarası, 1-Mart 2006, s.18
[427] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.10
[428] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz,* Germaniya (Almanya) 2010, s.224
[429] Wilson, *Mezhepler Tarihi,* s.141
[430] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) s.8
[431] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.41
[432] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) s.8
[433] Oleg Stenyaev, *"Svideteli İegovı"-Kto Oni?,* http://azbka.ru/religii/sektovedenie/06.04.2014; Ayrıca bkz. Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2009, s.18-19

olarak hizmet etmek ve Beytel işçisi ya da gezici gözetmen olarak hizmet etmek üzere eğitilmiştir. Bu bağlamda okulda beş ay eğitim gören öncülerin amacı, sahadaki ve Bürodaki faaliyetin daha güçlü ve istikrarlı şekilde sürdürülmesini sağlamak olmuştur. Neticede, 1943'den 1955'e kadarki süreç içerisinde teşkilatın faaliyet raporunun yüzde 400'e kadar arttığı iddia edilmiştir.[434]

Yehova Şahitleri oldukça farklı inançları, iddiaları ve vatandaşı oldukları devletlere karşı hiç bir yükümlülüğü kabul etmemelerinden dolayı, gittikleri ülkelerde bir çok otoriteyle karşı karşıya gelmekten kaçınmamışlardır.[435] Onların 2006'da yayımlanan *Uyanın!* dergisinde çıkan makalede yer alan, teşkilatın faaliyetleri II.Dünya Savaşı döneminde Besarabya, Moldova, Ukrayna, Estonya, Macaristan, Polonya ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri gibi ülkelerde resmen yasaklanmıştır.[436] 1949 ve 1951 yıllarında SSCB'de bulunan Yehova Şahitleri teşkilatının 8 binden fazla taraftarı, faaliyetlerinin ana yasaya aykırılığı gerekçesiyle Rusya'nın Kuzey Sibirya bölgesine sürgün edilmiştir.[437]

Dünyamızın diğer kıtalarına gelince, yaklaşık 1953'lerden beri Yehova Şahitleri teşkilatının Arjantin, Brezilya, Yunanistan, İsveç, İsviçre, Suriye, Filipinler, Kuzey Afrika, Portekiz, Hollanda, Singapur, Lüksemburg, Meksika, Norveç ve Dominik Cumhuriyeti gibi bir çok ülkede çalışmalarının yasaklandığı ve aleyhinde açılan davaların 1970'lere kadar devam ettiği avukatlar tarafından ifade edilmiştir.[438] Özellikle, Knorr'un başkanlığının ilk dönemlerinde (1947—1955 yılları itibariyle) Yehova Şahitlerinin Avrupa'nın Doğu Almanya Cumhuriyeti başta olmak üzere Çekoslovakya, Macaristan, Polonya, Romanya, Yugoslavya ve Bulgaristan gibi ülkelerde şiddetli takibata uğramaktan kaçınamamışlar ve çeşitli cezalara çarptırılmışlardır.[439] Bunların yanı sıra (1970 tarihi itibariyle) diğer bütün Amerika kökenli tarikatlar gibi, Yehova Şahitleri

[434] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.38
[435] Wilson, *Mezhepler Tarihi,* s.140
[436] Oygongula!, 8-İyul (Temmuz) 2006, s.13-14
[437] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Küböloöndüröbüz,* s.220; Ayrıca bkz. Oygongula!, 8-İyul (Temmuz) 2005, s. 20-21
[438] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.40
[439] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.41

teşkilatının faaliyetleri bütün doğu Avrupa devletleri, Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Arap ülkelerinde resmen men edilmiştir.[440] 1938'den itibaren Kutsal Kitap içeriğine göre yapılan atamalar yerine, 1972'de cemaatin gözetimi tek bir kişi yerine ihtiyarlar kuruluna devredilmiştir. 1976'da ise Yönetim Kurulu tüm dünyadaki Krallık faaliyetinin gözetimini sürdürmek için artık altı heyet halinde çalışmaya başlamış ve günümüze dek aynı yöntemle devam etmiştir.[441]

Aşağıdaki tabloda, Din Sosyologu Bryan Wilson'un *Dini Mezhepler* isimli kitabında verdiği bilgiden hareketle, 1966'da Gelişmiş Ülkelerde Yehova Şahitleri teşkilatının durumu aktarılacaktır:[442]

Ülke	Nüfus (Milyon)	Yehova Şahitleri	
		Cemaatler	Öncüler
ABD	196.7	5,242	302,450
Kanada	19.6	897	39,554
Avustralya	11.5	400	16,588
Avusturya	7.2	176	7,762
Belçika	9.4	157	8,370
Danimarka	4.7	220	10,250
Finlandiya	4.7	324	9,005
Fransa (ve Lüksemburg)	49.3	452	22,656
Almanya	59.2	1,032	76,693
Büyük Britanya	50.2	896	49,073
Yunanistan	10.3	376	10,849
İtalya	51.8	275	9,798
Hollanda	12.0	223	13,758
Yeni Zelanda	2.7	116	4,391
Norveç	3.6	129	3,984
Portekiz	10.3	61	3,105
İspanya	31.7	80	4,302
İsveç	7.6	228	9,886
İsviçre	5.8	129	6,138

Din Sosyologu Bryan Wilson kitabının devamında Yehova Şahitlerinin sayısının aynı tarihte muhtemelen 2 milyon civarında olduğunu söylemiştir.[443] Fakat, Rus din

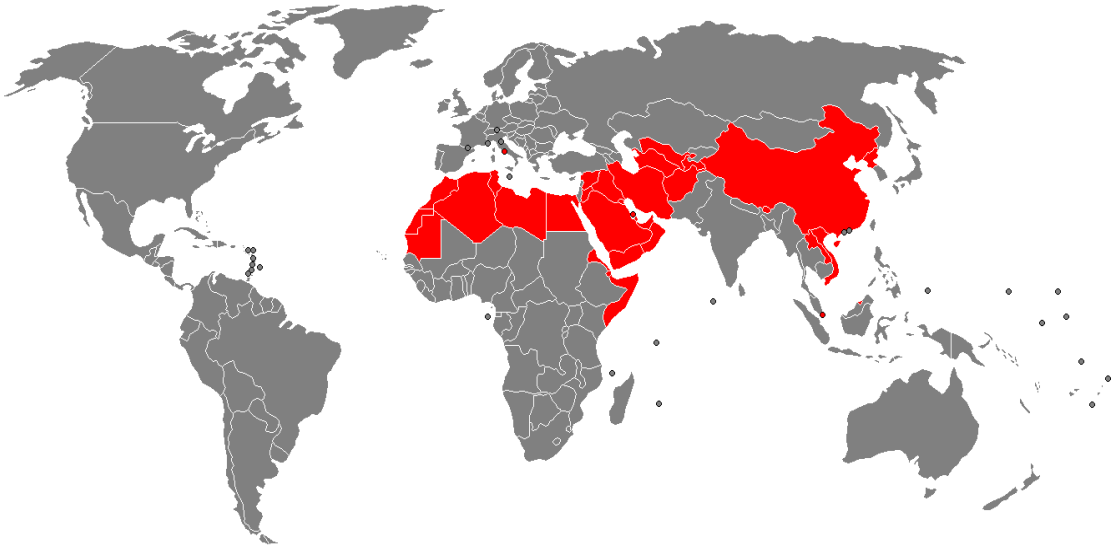
[440] Svideteli İegovı, *"Rasprostranenie",* http://ru.wikipedia.org/wiki/09.04.2014

[441] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2014, s.14

[442] Wilson, *Dini Mezhepler*, s.19

Filozofu ve Sosyoloğu Nikolay Vasileviç Porublev'in verdiği bilgiye göre, tüm dünya çapında vaftiz olmuş Yehova Şahitlerinin sayısı 1968'de 82.842 rakamını gösterirken, bu rakam 1975 yılında 295.073'e kadar yükselmiştir.[444] İsa Mesih'in Rabbin Akşam Yemeği kutlamasına katılanların sayısının 1968'de 2.493.519 rakamını gösterirken, 1975'de bu rakamın 4.972.571'e kadar yükseldiğini iddia etmesi dikkat çekicidir.[445] 1975'teki Mesih'in bin yıllık krallığının kuruluşu hakkında olduğu bazı açıklamalar: İnsan mevcudiyetinin ilk 6.000 yıllık senesi ve Tanrı'nın ilk 6.000 yıllık dinlenme günü, o halde 1975 senesinde son bulacaktır.[446]

Aşağıdaki dünya haritasında, 2007'de Yehova Şahitleri teşkilatının faaliyetlerine yer verilmeyen devletler siyah renkli olarak gösterilmiştir:

Filozof Prof. Dr. Elena Yelensky'e göre, Yehova Şahitleri günümüzde Vatikan hariç Avrupa ülkelerinde yasal olarak faaliyette bulunmaktadır. Ayrıca onların, Avrupa dışında yasal olarak ABD ve Kanada'nın yanı sıra Kuzey Afrika devletleri, İsrail, Ürdün, Küba, Nijerya, Dominik Cumhuriyeti, Fildişi Sahili, Ekvator, Çad, Meksika ve Tanzanya gibi çeşitli ülkelerde üyeleri bulunmaktadır.[447] Fakat Şahitlerin faaliyeti Çin, Kuzey Kore,

---

[443] Wilson, *Dini Mezhepler,* s.20

[444] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.59

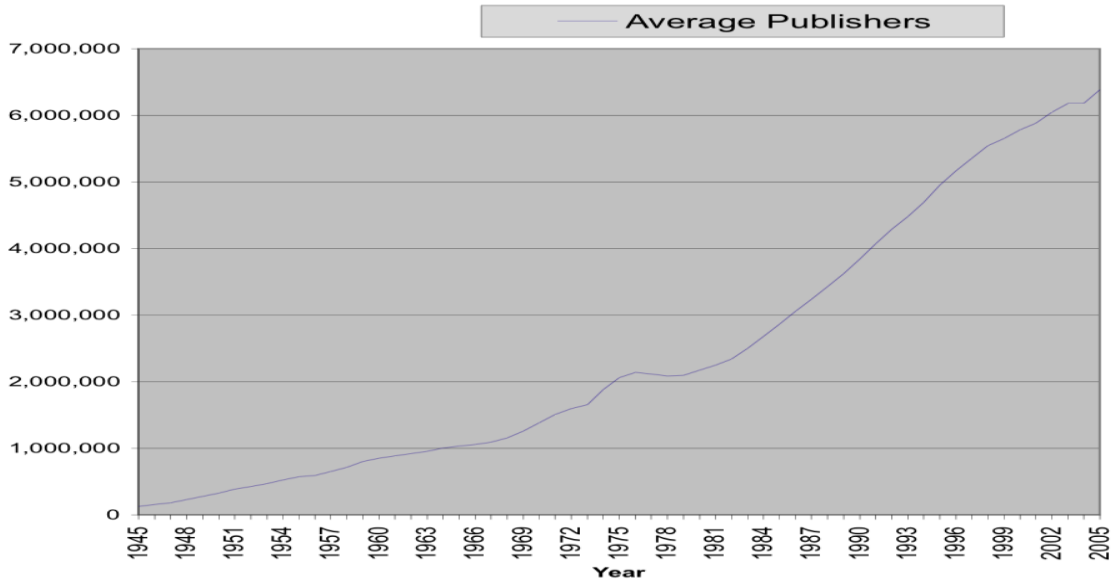
[445] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s. 60

[446] Paşaoğlu, *Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri" İddiaları ve Yanılgıları,* s.117

[447] Svideteli İegovı, *"Rasprostranenie",* http://ru.wikipedia.org/wiki/09.04.2014

Özbekistan, Türkmenistan, Tacikistan, Suudi Arabistan, İran ve Irak gibi çeşitli ülkelerde resmen yasaklanmış durumdadır. 2012 yılında Rusya Federasyonu'nda toplam 168.123 taraftarın bulunmasına rağmen, 27 Ocak 2012'de Dokuzuncu Tahkim Temyiz Mahkemesi'nin çıkardığı kararla, Yehova Şahitleri teşkilatının ülkedeki yayın ve dini propaganda yapma faaliyetleri resmen yasaklanmıştır.[448]

Aşağıdaki tabloda Yehova Şahitlerinin 1945—2005 yılları arasındaki aktif üye sayısının rakamları verilmiştir:

Yehova Şahitlerinin 2012'de yayımladığı Gözcü Kulesi dergisinde çıkan makaleye göre, günümüzde tüm dünya çapında 109.400 toplantı merkezleri bulunmaktadır. Pioneer[449] ve gözetmen olarak hizmet edenlerinin sayısı ise 895.800 civarındadır.[450] Yönetim Kurulu'nun kendi verilerine göre, 2013'de dünya çapında yaklaşık 113.823 toplantı salonu ve 7.965.954 aktif üye bulunmaktadır. Bu verilere bakarak, Yehova

[448] http://www.verav.ru/common/message.php?table=news&num=23054/09.04.2014

[449] Kırgızca "Pioneer" kelimesi Türkçedeki "Öncü" manasını ifade etmektedir. Bir yeniliğe ya da faaliyete önayak olan birine "Öncü" denir. İyi haberi duyurma hizmetine her ay en az 70 saat ayıranlara "Daimi Öncü" (Üzgültüksüz Pioneer) denilmiş, her ay hizmete en az 130 saat ayıranlara da "Özel Öncü" (Atayın Pioneer) adı verilmiştir. Öncülük hizmetine bu kadar vakit ayıramayanlar ise uygun oldukları aylarda duyuru işine 30 ya da 50 saat ayıranlar ise "Öncü Yardımcısı" (Kömökçü Pioneer) olarak adlandırılmıştır. Geniş bilgi için bkz. *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* Uluu Britanya (Büyük Britanya) 2012, s.13

[450] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.6

Şahitleri teşkilatının dünya çapındaki taraftarlarının günümüzdeki toplam sayısının büyük ihtimalle 7-8 milyon arasında olduğu söylenebilir.

Türkiye'ye gelince 1933'de 5, 1950'de ise 60 kişi olan Yehova Şahitlerinin sayısının 2002'de 1.600 kişiye yükseldiği belirtilmektedir.[451] Günümüzde aktif üyelerin sayısı 2.366'yı gösterirken, ibadet salonlarının sayısının da 29 olduğu Yehova Şahitlerinin internet üzerindeki resmi web sayfasında açıklanmaktadır.[452]

Yönetim Kurulu temsilcilerinden Guy Pierce'ın yaptığı konuşmaya göre, Wallkill (New York eyaletinin kuzeyi) ve Patterson'daki (New York) gelişmelerle, ayrıca Warwick ve Tuxedo'da (New York) yeni alınan arsalarla ilgili bir video gösterilmiş ve Wallkill'de 2014'te tamamlanması planlanan yeni bir bina yapılmaya başlanmış ve bu sayede 300'den fazla ek odanın kullanıma açılacağı dile getirilmiştir.[453] Priece, sözünün devamında şunları söylemiştir; "Warwick'le ilgili Yehova'nın isteğinin ne olduğundan henüz tam olarak emin olmasak da, Yehova Şahitleri'nin dünya merkez bürolarını oraya taşımakla ilgili çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Warwick'in 10 kilometre kuzeyinde 20 hektarlık bir alanda da, makinelerin ve inşaat malzemelerinin depolanması planlanıyor. İnşaat iznini aldığımızda, tüm projeyi dört yıl içinde bitirmeyi planlıyoruz.[454]

Verilen bilgiler değerlendirildiğinde, Yehova Şahitleri dünyanın dört bir yanında faaliyetlerini artırarak yaygınlaştırmaktadır. Rusya Federasyonu ve bazı İslam ülkelerinden tepki almasına rağmen bu ülkelerde de faaliyette bulunmak için şartları zorladığı ve çeşitli girişimlerde bulunduğu anlaşılmaktadır.

[451] Hailt Özdüzen, *"Yehova Şahitleri ve Ötesi",* http://kriter.org/09.04.2014
[452] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, http://www.jw.org/ky/09.04.2014
[453] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.17
[454] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.18

II-BÖLÜM

KIRGIZİSTAN'DA YEHOVA ŞAHİTLERİ VE FAALİYETLERİ

1. Kırgızistan'da Dinler ve Bazı Dini Hareketler

Günümüzde yedi bağımsız Türk devletinden biri olan Kırgızistan Cumhuriyeti, coğrafi açıdan güney ve kuzey olarak iki kısma ayrılan ve bir çok etnik unsura ev sahipliği yapan demokratik bir ülkedir. Günümüzde çok sayıda çeşitli din ve dini kurumlar, Kırgızistan topraklarında faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda ABD, Avrupa ve Güney Kore'den gelen gönüllü misyonerlerin, Orta Asya ülkelerinde en rahat faaliyet yürüttüğü ülkelerden birinin Kırgızistan olduğu da söylenmektedir.[455] Bunun nedeni, Kırgızistan'da komşu ülkelere oranla daha fazla demokratik ortamın ve anlayışın hakim olmasıdır. "Misyoner" denilince Kırgızistan'da insanların aklına "Hıristiyanlık"; "Hıristiyanlık" denilince de "misyonerlik" gelmektedir. Fakat, başka din ve dini grupların misyonerleri de bulunmaktadır. Kırgızistan günümüzde bünyesinde çok çeşitli din mensuplarını kendi topraklarında bir arada huzur içinde yaşatmaya çalışmaktadır.[456]

Günümüz Kırgızistan topraklarında Müslüman unsurların sayısı 2014'de yapılan araştırmalara göre, ülke nüfusunun neredeyse %83'ünü oluşturmaktadır. Bunların 4.193.850'si Kırgız Türkleridir.[457] Ülkede bulunan Müslümanların tamamına yakını Sünnidir.[458] Bunun haricinde az sayıda Şia mezhebinden olanların yanı sıra İsmaililer, Kadıyaniler gibi çeşitli gruplar da bulunmaktadır. Bunların sayısı ise büyük ihtimalle iki bin civarındadır.

Kırgızistan'da bağımsızlığın kazanıldığı 1991 yılına kadar resmi olarak sadece 39 mescit/camii faaliyet göstermiştir.[459] Fakat, bağımsızlık sonrasında camilerin sayısı o kadar hızlı artış göstermiştir ki, ülkede bulunan mekteplerin/okulların sayısını bile

[455] Salih Pay, *"Kırgızistan Dinlerin Müsabaka Alanı",* Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, Uludağ 2008, s.234

[456] Mehmet Saray, *Modern Kırgızistan'ın Doğuşu*, TİKA Yay., Ankara 2004, s.8

[457] *Natsionalny Sostav Naseleniya,* http://www.stat.kg/stat.files/din.files/census/5010003.pdf

[458] *Kırgızskaya Respublika,* s. 2, http://photos.state.gov/libraries/kyrgyzrepublic/27.04.2014

[459] Durmuş Arık, *"Küreselleşme Sürecinde Kırgızistan'da Misyoner Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme",* Dini Araştırmalar, Cilt: 6, Sayı:17, Ankara 2003, s.329

geride bırakmıştır. Bu gelişim sürecinde, camilerin sayısı 2009 yılında 1973'ü gösterirken, 2014'te yapılan araştırmalarda, ülke genelinde toplam 2.175 camiinin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir. Günümüzde başkent Bişkek'te 34 camii, 3 medrese ve 2 yüksek öğenim kurulu hizmet vermektedir.[460] Bunun yanı sıra, Kırgızistan Müslümanları Dini İdaresi *"Müftiyat"*[461] ve ona bağlı 7 vilayette bulunan Müftiyatın bir alt kurulu *"kadıyat"*lar, sadece Bişkek'te bulunan İslam Üniversitesi, 9 İslam Enstitüsü, 67 Medrese ve 68 çeşitli İslami organizasyon ve kuruluşlar faaliyet göstermektedir.[462]

Mensuplarının sayısı açısından Müslümanların hemen ardından, ülke nüfusunun %14'ünü temsil eden Rus Ortodoks Hıristiyanlar gelmektedir. Ülke genelinde 44 Rus Ortodoks Kilisesi, bir kadın manastının yanı sıra bir okul hizmet vermektedir. Rus Ortodoks Kiliselerinin çoğu, Rus nüfusunun ağırlıklı olarak yerleştiği ülkenin kuzey vilayetlerinde (Çüy, Issık-Köl, Talas, Bişkek) bulunmaktadır.[463] Bununla beraber öteden beri geleneksel inancını sürdüre gelen, az sayıda Alman asıllı Katolik ve Luteryen Kiliseleri de faaliyet göstermektedir. Katolik Hıristiyanların Bişkek'te 3, Calal—Abad'ta 1 olmak üzere, ülke genelinde sadece 4 Kilisesi bulunmaktadır. Luteryen Kiliselerine gelince, günümüzde onların çoğunluğu ülkenin kuzey bölgesinde toplamda 20 kilise olarak faaliyet göstermektedir.[464] ABD, İngiltere, Almanya, Hollanda gibi ülkelerden gelen misyonerlerin faaliyetleri sonucunda, hizmete açılan Protestan Hıristiyanlara ait

[460] Bu bilgi, Kırgız Cumhuriyeti Çevre ve Teknik Güvenlik Bakanlığının resmi web sitesinden alınmıştır, http://www.gov.kg/18.04.2014

[461] Kırgızistan bağımsızlığını kazanmasından sonra, Kırgızistan Müslümanlar Kurultayı ilk kez 26 Aralık 1996 yılında düzenlenmiştir. Kurultayın sonucunda, Kırgızistan Müslümanları Dini İdaresi *"Müftiyat"* kurulu kurulmuştur. Müftiyatın amacı, Kırgızistan topraklarında yaşayan tüm Müslüman unsurların arasında çıkan anlaşmazlıkları gidermek, hac seferini organize etmek ve İslami kurumları, organizasyonları, camileri, medreseleri, vakıfları, vb. çeşitli yöndeki İslami teşkilatları resmi kayıta alarak, onların faaliyetlerini kontrol ederek aralarında birliği sağlamaktır. Müftüyü, 30 kişiden oluşan Ulamalar Keneşi (Ulemalar Kurulu) oyla seçer. Geniş bilgi için bkz; Cumabayev Adilet, *Kırgızistan'da Din menen Mamlekettin Öz Ara Baylanıştarı,* Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mezuniyet Tezi, Bişkek 2008, s.41-42

[462] Ayganış Abdrayeva, *"Territorii Kırgızstana Deytvuet Bolee 2 tısyaçi 800 Religioznıh Organızatsiy",* http://www.knews.kg./ru/29.04.2014

[463] Hidayet Aydar, *"Orta Asya'da Misyonerler ve Faaliyetleri: Kırgızistan Örneği"*, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:23, İstanbul 2010, s.15

[464] http://www.religion.gov.kg/ru/node/18.04.2014

15 dini eğitim kurulu da bulunmaktadır.[465] Ama Rus Ortodoks, Protestan ve Katoliklere ait dini eğitim kurumlarının, Kırgız Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığına resmi kayıt yaptırmamaları dikkat çekmektedir.[466]

Nüfusun geri kalan kısmı arasında çeşitli Protestan gruplar bulunmaktadır. Bu gruplar arasında; hem sayı hem de aktif faaliyetleriyle en başta Babtist Kiliseleri gelmektedir.[467] Günümüzde Baptistlerin toplam 50 Kilisesi resmi olarak faaliyet göstermektedir. Bunun yanı sıra Yedinci Gün Adventistlerine ait 30 Kilise, Pentakostalistlerin 51, Yehova Şahitleri teşkilatının 41, diğer Protestanların 18 Kilisesi, Presbiteryenlerin 36, Yabancı Misyonların sadece Bişkek'te 3 Kilisesi ve çeşitli tarikatların 19, bunların yanı sıra Karizmatiklerin 42, Yahudilerin eskiden beri faaliyet gösterdiği başkent Bişkek'teki tek Sinagogu,[468] Budistlerin Bişkek'teki *"Çamsen"* mabedi ve Bahailerin 13 Mabedi bulunmaktadır.[469] Çeşitli Hıristiyan mezheplere ait dini kurumların sayısı 2008'de 359 iken, 2009'da 364'e yükselmiştir.[470] 18.04.2014 tarihi itibariyle Kırgızistan'da faaliyet gösteren yalnızca Hıristiyan dini grup, akım, kurum, organizasyonlara ait toplam 373 kurum tespit edilmiştir.

Ülkenin başkenti Bişkek'te, günümüzde toplam 200'den fazla dini kurum faaliyet göstermektedir. Bunların 73'ü İslami dini kurum iken, 123'ü çoğunluğu Hıristiyanlığa ait olmak üzere çeşitli dini kurumlar oluşturmaktadır.[471] Yehova Şahitleri teşkilatına ait 17 Krallık Salonu faaliyette bulunmaktadır.

---

[465] Kırgızistan'daki Protestan Hıristiyanlarının tarihi ve faaliyetleri hakkında geniş bilgi için bakınız; İ.S.Lipskaya, *"İstoriografiya İstorii Protestantizma v Kırgızıstane",* Kırgız—Rus Slavyan Üniversitesi Tarih Fakültesi Dergisi (Vestnik), Cilt:9, Sayı:2, Bişkek 2009, s.112-117

[466] Törökul Doorov, *"Düynödö Din Erkindigi Çektelüüdö"*, http://www.azattyk.kg/28.04.204

[467] Şamieyev Asan, *Kırgızistan'daki Baptistterdin İş Araketteri,* Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek 2008, s.44

[468] Kırgızistan'da bulunan yerli Yahudilerin sayısının 1999 yılında yapılan araştırmalara göre 1.571, 2009'da 604 ve 2014 yılında ise 491 olduğu belirtilmiştir.

[469] Kırgızistan Din İşleri Komisyonu kurulun resmi web sitesi http://www.religion.gov.kg/ru/node/83/ 18.04.2014

[470] Aydar, *"Orta Asya'da Misyonerler ve Faaliyetleri: Kırgızistan Örneği"*, s.10

[471] Ayperi Ganıcan kızı, *"Bişkekte Kattoodon Ötkön 200 dön Aşuun Dini Uyum İş Alıp Barat*", http://www.super.kg/kabar/news/05.05.2014

Kırgızistan Din İşleri Komisyonu[472] yetkilileri tarafından yapılan açıklamaya göre, günümüzde Kırgızistan'da resmi kayıt yaptırmayan *Satanistler, Mooncular, Belaya Tserkov (Beyaz Kilise), Beloe Bratstvo (Beyaz Kardeşlik), Novoapostolistı (Yeni Havariler), Falungun, Teosofi, New Age Hareketi, Hare Krişna Hareketi, Fiat Lux Tarikatı* gibi radikal dini örgütler de faaliyetlerini gizli olarak yürütmektedir.[473] Eski Din İşleri Komisyonu başkanı Kanıbek Osmanaliyev yaptığı açıklamasında; Kırgızistan Cumhuriyeti'nin uluslararası radikalist, ekstremist, terörist ve yıkıcı nitelik taşıyan dini akımların, hareketlerin, kurumların, organizasyonların ilgisini çeken bir ülke haline dönüştüğüne dikkat çekmiştir. Bu yüzden günümüzde, 30'dan fazla din ve dini akım faaliyet göstermektedir. Ülkede, DİK'na resmi kayıt yaptırmadan faaliyet gösteren tüm dini kurumların sayısının 500'den fazla olduğu tahmin edilmektedir.[474]

Kanıbek Osmanaliyev'in yaptığı açıklamada, Kırgızistan'a her sene 60'la 70 arasında barış gönüllüsü yabancı misyoner giriş çıkış yapmaktadır. Özellikle, 1991'li yıllarda gelen barış gönüllüleri, uzun süre ikamet izni almışlar ve vatandaşlığı olan bayanlarla evlenerek kendi propagandalarını daha rahat yapmışlardır. Ayrıca, Din İşleri Komisyonu kurulunda çalışan uzmanların kontrolü olmaksızın veya uzmanların yetersizliğinden dolayı, 2009 yılında yürürlüğe giren yeni yasaya kadar, yapılan propagandalar neticesinde bu dini gruplar oldukça başarıya ulaşmışlardır. Yurt dışından gelen yabancı uyruklu misyonerlerin sayısının, günümüzde 1.500'den fazla olduğu söylenirken, bunların sadece dokuzunun 2009'da, çeşitli nedenlerle ülkeden sınır dışı edildiği Din İşleri Komisyonu organları tarafından dile getirilmiştir.[475]

---

[472] Devletin dine olan siyasi boyutunu yürütmek için, Kırgızistan eski başkanı Askar Akayev'in 13.04.1996 tarihindeki kararnamesiyle, Kırgızistan Cumhuriyetinin Başkanlığına bağlı *"Din İşler Komisyonu"* organı kurulmuştur. Bu organın amacı, dini kanunu çıkartmak, vatandaşların din tutma özgürlüğünü savunmak, yurt dışından gelen dini teşkilatları ve misyonerleri resmi kayıta almak, onların faaliyetlerinin yasaya uygunluğunu kontrol etmek, uluslar arası dini toplantıları düzenlemek, vb. faaliyetleri değerlendirmektir. Geniş bilgi için bkz; Fahri Sağlık, *"Kırgızistan'da Dini Hayat"*, Diyanet Avrupa Aylık Dergi, Sayı:136, Ankara 2010, s.13-14

[473] Törökul Doorov, *"Düynödö Din Erkindigi Çektelüüdö"*

[474] Abdrayeva, *"Territorii Kırgızstana Deytvuet Bolee 2 tısyaçi 800 Religioznıh Organızatsiy"*

[475] Amanbek Caparov, *"Dini Kırdaal Kooptuubu?",* http://www.azattyk.org/content/03.05.2014

Günümüzde Kırgızistan'da Hıristiyanların dini eğitim kurumu mevcuttur. Bu bağlamda Hıristiyan Yüksek Öğretim Kurumu ve 16 Hıristiyan dini eğitim merkezi faaliyet göstermektedir.[476] 31 Aralık 2008'de kabul edilip 1 Ocak 2009'da yürürlüğe giren *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar ile İlgili"* kanuna göre, devlet okullarında eğitim gören öğrencilerin dini alanda istediği herhangi bir kursa, konferansa, toplantıya katılmalarına devletin anayasasına aykırı gelmeme şartıyla izin verilmiştir.[477] Yukarıda belirtilen dini akımların, teşkilatların, kurumların, organizasyonların faaliyetlerinin yasalara uygunluğunu, Kırgızistan Cumhuriyetinin 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar ile İlgili"* yasası çerçevesinde, devletin DİK'nun organları tarafından kontrol edilmektedir.[478]

DİK'nun organları tarafından yapılan açıklamaya göre, 2001—2002 yılında Kırgızistan'a yurt dışından misyonerlik amacıyla geldiği belirtilen kişi sayısı 1.212 olarak tespit edilmiştir. Bunların 839'u Hıristiyanlığın çeşitli anlayışlarına sahip misyonerlerdir.[479] 1991'de ülkede sadece 69 dini kurum faaliyet gösterirken, 2008'de ise İslami ve çeşitli eğilimleriyle ortaya çıkan 2174 Hıristiyanlığa ait dini kurum, tescil edilerek resmi faaliyette bulunmuştur. Bunun yanı sıra, aynı yıl yurt dışından gelen misyonerlerin sayısının 1.544'e ulaştığı belirtilmiştir.[480]

Kırgızistan, tıpkı Türkiye Cumhuriyeti gibi demokratik – laik (seküler) bir ülke olarak inanç ve vicdan özgürlüğünü tanımış ve bunu anayasal teminat altına almıştır. Bundan dolayı Kırgızistan Anayasasına göre din, herhangi bir resmi statüye sahip

---

[476] *Religiya v Kirgizii,* http://www.advantour.com/rus/kyrgyzstan/religion.htm/21.04.2014

[477] M. Akif Kılavuz ve F. Betül Barlas, *"Dünden Bugüne Kırgızistan"*, Diyanet Avrupa Aylık Dergi, Sayı: 136, Ankara 2010, s.12-13

[478] Cumabayev Adilet, *Kırgıizstan'da Din menen Mamlekettin Öz Ara Baylanıştarı,* Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek 2008, s.32, *"Kırgız Respublikasının Din Tutuu Erkindigi cana Dini Uyumdarı Cönündögü Mıyzamı",* (Bu Anayasa 31 Aralık 2008 yılında Kırgızistan Cumhuriyetinin Yüksek Meclisi tarafından kabul edilerek, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren yürürlüğe konulmuştur) I.Bölümün 4. bendi 1,2,3 maddeleri.

[479] Arık, *"Küreselleşme Sürecinde Kırgızistan'da Misyoner Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme",* s.341

[480] İrnazarov Sootbek, *Kırgızistan'da Sayentologiya Agımı,* Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek 2009, s.2

değildir.[481] Anayasa açıkça belirtir ki, tüm bireyler kendi ikamet ettikleri yerlerde veya kendi arzularıyla hareket ettiği bölgelerde, mensup olduğu dinin emirlerini yerine getirebilme hakkına sahiptir.[482] Neticede devlet, ülkede bulunan vatandaşların ve geçici olarak ikamet eden yabancıların dini özgürlüğünü garanti altına almaktadır. Kırgızistan Anayasasına göre, din ve bütün dini kurumlar devletten ayrılmıştır. Ne din görevlileri devlet organlarının işine, nede devlet organları din görevlilerinin işine karışabilir.[483] Bununla beraber, dini temele dayalı partilerin kurulmasına izin verilmeyeceği ve dini kurumların siyasi amaç ve görevleri gaye edinmeleri ve dini eğitim merkezleri haricinde, Eğitim Bakanlığının kurumlarında dini örgütlerin kurulması kanunen yasaklanmıştır. [484] Dolayısıyla, Müslüman nüfusun din hizmetlerini kontrol eden Kırgızistan Müslümanları Dini İdaresi (Müftiyat) ile devlet organlarının yürüttüğü siyaset, farklı yolları izlemektedir.[485]

Yukarıda bahsettiğimiz misyonerlerin faaliyeti sonucunda bir çok Kırgız ve diğer Müslüman unsurlar, başta Protestanlık olmak üzere çeşitli dini akımların üyesi olmuştur. Kendi dinini değiştirip Hıristiyan olan bazı bireyler *"Ben Protestan olsam da, Kırgızım"* diyerek gurur duyan vatandaşlara dönüşmektedir.[486] İddialara göre, oranı %40'a varan ülke çapında din değiştiren vatandaşların çoğunluğunu Kırgızlar başta olmak üzere diğer Müslüman unsurlar oluşturmaktadır. Fakat, din değiştiren bu kesim, halk tarafından hiç bir zaman hoş görülmemiş *"sizler kendi dininizi satan hainlersiniz"* gibi dışlayıcı sözlerle hep aşağılana gelmiştir.[487] Bağımsızlığın ilanından sonra geçen 23 yıl içinde, Kırgızistan'da yeni Kırgız uyruklu Hıristiyan grupların teşekkül ettiği, bunun neticesinde halk arasında dini grupların mücadeleleri ve bazı zamanlarda bu mücadelelerin apaçık gerçekleştiği, uzmanlar tarafından dile getirilmektedir. Buna delil olarak aşağıdaki önemli olaylar gösterilebilir: 2002'deki Kırgızistan Müslümanlar Dini

[481] Kırgızistan Cumhuriyetinin Din Tutma Özgürlüğü ve Dini Teşkilatlar İle İlgili Kanunun I.Bölümünün 5. bendi 1 maddesi.

[482] KRM, I.Bölümün 4 bendi, 1,2,3 maddeleri.

[483] Geniş bilgi için bkz. Salih Pay ve Akif Kılavuz, *"Kırgızistan'da Bir Din Eğitim Kurumu: Medreseler",* Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:18, Sayı:1, Uludağ 2009, s.253

[484] KRM, I.Bölümün 5 bendi 1,2,3,4,5 maddeleri, I.Bölümün 6 bendi, 2 maddesi,

[485] Geniş bilgi için bkz. Cumabayev, *Kırgıizstan'da Din menen Mamlekettin Öz-Ara Baylanıştarı,* s.32-44

[486] Zairbek Baktıbayev, *"Protestant Bolsom da, Kırgızmın"*, http://www.azattyk.mobi/11.5.2014

[487] Zairbek Baktıbayev, *"Kırgızıstanda Din Erkindigi Çektelüübü?",* http://www.azattyk.org/11.05.2014

İdaresi (Müftiyat) ile Kırgız Baptistlerin arasındaki gerginlik, Naarın bölgesinde yaşayan Kırgız Baptistleriyle yerli halk arasında yaşanan mücadele ve Kara—Kulca kasabasındaki Kırgız uyruklu Protestanlarla hükümet arasında yaşanan gerginlik gibi bir çok anlaşmazlık bu tartışma ve çatışmalar arasında en çok dikkat çekenleridir.[488]

Sonuç olarak, Kırgız Cumhuriyeti Çevre ve Teknik Güvenlik Bakanlığının 15.04.2014 tarihinde yayınladığı bilgilere göre, Kırgızistan'da faaliyet gösteren dini grup, akım, kurum, organizasyon vs.nin toplam sayısı 2.344'tür. Bu bağlamda camilerin sayısı 2.175, kiliselerin sayısı 120 ve çeşitli tapınma evlerinin sayısı 49'dur. Ülkede bulunan bütün dini kurumların sadece 1.360'ı resmi, geride kalan 875'i ise yasadışı olarak faaliyet göstermektedir. Yasadışı kullanılmakta olan 875 dini kurumun 859'unu mescitler/camiler oluşturmaktadır. Bunun haricinde 3 kilise ve 13 tapınma evi (çeşitli nedenle ortaya çıkan Protestan mezheplerine ait) yasadışı olarak faaliyette bulunmaktadır. Yine devletten resmi izin alınmadan, yasadışı yapılmakta olan 109 inşaat projesinin, tamamının camii olduğu belirtilmektedir.[489]

Kırgızistan Cumhuriyeti demokratik ve laik (seküler) bir ülke olarak inanç ve vicdan özgürlüğünü tanımakta ve bunu anayasal teminat altına almaktadır. Bundan dolayı, din propagandası yapma amacıyla ülkeye gelen çeşitli dini kurumlar anayasa çerçevesinde faaliyetlerini yürütebilmektedir.[490] Bunun için her sene DİK'na kayıtlarını yeniden yaptırmaları ve yıl içerisinde yaptığı faaliyetlerin anayasaya aykırı olup olmadığı hakkında DİK'nu organlarına haber vermeleri gerekmektedir.[491] Şayet, yurt dışından gelen yabancı misyonerlerin yıl içerisinde yaptığı propagandaları anayasaya aykırı geliyorsa, DİK'nun organları misyonerlerin faaliyetini durdurma ya da kanunen yasaklama hakkına sahiptir.[492] DİK tarafından yapılan açıklamaya göre, 1996 yılından bu yana (2012) 1326'dan fazla yurt dışından gelen yabancı uyruklu misyoner resmi kayıt yapmıştır. Bunlardan sadece 56'sının 2011'de resmi kayda alındığı belirtilmiştir. Yabancı

---

[488] Gülayım Aşakeeva, *"Oşto Çet Eldik Hıristiyandar Kuuguntuktaluudabı?"*, http://www.azattyk.org/content/11.05.2014

[489] Maksat Kudayberdiyev, "*Kıgızistan'da Mıyzamsız İştep Catkan 875 Dini Mekeme Bar",* http://www.super.kg/kabar/news/21.04.2014

[490] KRM, II.Bölümünün 8.bendi 2,3,4,5 maddeleri

[491] KRM, I.Bölümünün 11.bendi, 7 maddesi

[492] KRM, I.Bölümünün 11.bendi, 8 maddesi

uyruklu misyonerler tarafından kurulan dini kurumlar, yasal olarak sürecin çok karmaşık olmasına rağmen, DİK tarafından ilk kez kayıt yaptırıyor gibi her yıl yeniden kayıt yaptırmaları kanunen zorunludur.[493] Bu bağlamda sadece 2011 yılında, ülkedeki tüm kiliseler, camiler ve bunun yanı sıra 75 yeni dini akım, kurum, organizasyon ve vakıf DİK'na resmi kayıt yaptırmışlardır.[494]

1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar İle İlgili"* yeni yasaya göre, *"Dini kurum, Kırgızistan Cumhuriyeti topraklarında daimi ikamet eden ve 18 yaşına girmiş en az iki yüz vatandaşın desteğiyle kurulabilir"*.[495] Benzer uygulamalar diğer Orta Asya cumhuriyetlerinde de vardır. Bu bağlamda yurt dışından gelen herhangi bir dini kurumun Türkmenistan topraklarında faaliyet gösterebilmesi için 500 kişinin olması şart koşulmuştur. Özbekistan'da ise sadece 100 kişi gösterilmiş, fakat bu 100 kişinin sadece tek bir köyden ya da kasabadan olması zorunlu tutulmuştur. Bazı Avrupa ülkelerinden Avusturya ve Litvanya'da ise, yeni bir dini kurumun faaliyet gösterebilmesi için 300 kişinin olması mecburidir. Bunun yanı sıra, kurulan yeni dini gruba mevcut 16.000 üyenin olması da şarttır.[496] Bu durum Kırgızistan'da farklılık göstererek, herhangi bir yeni dini kurumun faaliyete geçebilmesi için 18 yaşını doldurmuş mevcut 200 kişinin olması şarttır. Fakat, söz konusu bu 200 kişilik üye Özbekistan'daki gibi, ne bir köyden ne de bir kasabadan olmalıdır, tüm ülke genelinden olması yeterlidir.[497] Kırgızistan'da faaliyet gösteren bazı senkretist dini hareketlerden Yehova Şahitleri, Mooncular, Babtistler, Evanjelistler, Scientolojistler, vb. misyoner gruplar yukarıda bahsedilen yeni anayasaya karşı tepki göstermişlerdir.[498]

Kırgızistan Cumhuriyetinin *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar İle İlgili"* kanunu, ülkede yaşayan tüm vatandaşların veya sivil toplumun inanç özgürlüğünü garanti altına almaktadır.[499] Ancak, ülkenin yetkilileri tarafından sürdürülen politikalar ve diğer

[493] KRM, I.Bölümünün 11.bendi, 7 maddesi
[494] *Kırgızskaya Respublika,* s. 4, http://photos.state.gov/libraries/kyrgyzrepublic/27.04.2014
[495] KRM, II.Bölümünün 8.bendi, 3 maddesi
[496] *"Hıristiyandık Çirköölör Canı Mıyzamga Karşı"*, http://www.azattyk.mobi/11.05.2014
[497] KRM, II.Bölümünün 8.bendi, 3 maddesi
[498] Zairbek Baktıbayev, *"Protestant Bolsom da, Kırgızmın"* ve *"Evangelistter Din Tuuraluu Canı Mıyzamga Karşı",* http://www.azattyk.mobi/11.05.2014
[499] KRM, I.Bölümünün 4.bendi, 1,2,3 maddeleri.

yasalar din özgürlüğünü sınırlandırabilmektedir. Uygulamada ise yetkililer bu kısıtlamalara uyulmasını talep etmektedir. Fakat, devlet din özgürlüğü hakkının korunmasını güçlendirmek veya zayıflatmak için herhangi bir arzu göstermiş de değildir. Mahkemeler, bir çok dini hareketin tescilinin yanı sıra bazı Müslüman grupların da faaliyetlerini yasaklamıştır. Örneğin; *Mooncular, Satanistler, Taliban Hareketi, Doğu Türkistan İslam Hareketi, Kürt Halk Kongresi, Özbekistan İslam Hareketi, Cihatçılar Grubu,* vb.[500] Çünkü, bu dini gruplar devlet tarafından radikal olarak tanımlanmakta ve devlet açısından bir güvenlik tehdidi oluşturmaktadır.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de Hıristiyanlık veya İslam temeline dayanan, diğer bazı din ve kültürlerden de istifade ederek, dinler tarihçileri tarafından "Senkretist" ya da "Uzlaştırmacı" adı verilen yeni dini hareketler ortaya çıkmıştır.[501] Aşağıda günümüz Kırgızistan topraklarında halen faaliyetlerini sürdüren bu Senkretist Hareketlerden sadece Hıristiyanlık temeli üzerine oturtulan Scientolojistler, Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra 2012 yılına kadar faaliyet gösteren Moonculuk ve bunun yanı sıra, başta Manas Destanı olmak üzere diğer bir kaç geleneksel destan temeli üzerine dayanan Tengrici Hareketin Kırgızistan'daki faaliyetleri üzerinde durulacaktır.

Kırgızistan topraklarında rahatça faaliyet gösteren senkretist dini hareketlerden biri "Moonculuk" ya da Kırgızistan'daki diğer ismiyle "Birleşik Kilise" hareketidir. Moonculuk, 1954 yılında Kuzey Koreli San Myung Moon tarafından kurulmuş senkretist yapılı bir dini harekettir.[502] Onlar, belli bir dönemde Kırgızistan topraklarında da aktif bir şekilde faaliyet göstermiştir. Kırgızistan'da yayınlanan *"Ayat"* gazetesinin Şubat—2012 sayısında Mooncuların faaliyetleri ile ilgili özetle şu bilgilere yer verilmektedir: Moon hareketi Kırgızistan topraklarına Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra 1992'de gelmiştir. Mooncular herhangi bir ülkeye gelirse, hemen hükümet başında bulunan otoriteleri satın alır ve bunun aynısı Kırgızistan'da da yaşanmıştır. Onlar ülkenin o

[500] Din İşleri Komisyonu kurulunun resmi web sitesi, http: //www.religion.gov.kg/ru/node/
[501] Küçük-Tümer, *Dinler Tarihi,* s.489
[502] Geniş bilgi için bkz. Özkan, *Kıyamet Tarikatları*, s.102

dönemki cumhurbaşkanı Tursunbek Çıngışev'i satın almışlardır.[503] 2005'de iktidara Kurmanbek Bakiyev gelince de, hemen onun çevresindeki yakın adamlarını ve akrabalarını satın almayı başarmıştır. Moon hareketinin özelliklerinden biri, kendini bir dini hareket olarak tanımlamadan faaliyet göstermesidir. Bu bağlamda, onlar Adalet Bakanlığına *"Moon Hareketi"* değil *"Birleşik Kilise"* adı altında ve dini bir hareket olduğunu gizleyerek *"Toplumsal Dayanışma Teşkilatı"* olarak tescil edilmiştir.[504] Başbakanın çevresindeki adamların desteğiyle, gençlerin kafasını karıştıran *"Kristal—Club"* adı altındaki Korece ve İngilizce ücretsiz dil kurslarını açarak, perde arkasındaki propagandalarını rahatça yürütmüşlerdir.[505]

Kırgızistan'daki Moon Hareketinin yönetimini Güney Kore vatandaşlı Li Chong U üstlenmiştir. Bakiyev'in döneminde Moon Hareketinin yönetimini başkanlığa ait Ala—Arça Devlet Konukevi'nin genel başkanı Kubanıçbek Töröhanov üstlenmiştir. Mooncular 2006'da yukarıda geçen şahsın sayesinde bizzat San Myung Moon'un da katılmasıyla, Ala—Arça Devlet Konukevi'nde büyük bir toplantı düzenlemişlerdir.[506] Hareketin kurucusu San Myung Moon'un da katıldığı bu toplantıya, Güney Kore'den davet edilen heyetlerle birlikte, bir çok Kırgız millet vekili, önde gelen resmi bürokrat ve üst düzey yönetici katılmıştır. Daha sonra 2008'de Bişkek'in Ata Türk Parkı'ndan 5 hektarlık arazi, Mooncuların *"Yu—Ti—Ay—Global"* şirketi tarafından 45 seneliğine yasa dışı olarak satın alınmıştır. Bunun yanı sıra, Mooncular ülkenin kuzeyindeki Narın bölgesinde bir de okul inşa etmişlerdir. Bu okulda eğitim gören bazı yoksul öğrencilerin maddi sıkıntılarını gidermek amacıyla, yardımlaşma faaliyetleri yaparak arka planda bir çok Kırgız gencini adeta İslam'dan uzaklaştırmışlar ve bunun yerine Moon Hareketinin öğretilerini benimsetmeyi başarmışlardır. Bu inancı benimseyen bazı yoksulların ve özellikle üst düzey yöneticilerin çocuklarına, yurt dışı imkanı eğitim sağlayarak onları

[503] Zairbek Baktıbayev, *"Mun cana Kırgızıstan: Sırduu Cagdaylar Köp"*, http://www.azattyk.org/content/ 12.05.2014

[504] Meerim İbrayeva, *"Kırgızıstanda Mun Sektasının İşine Tıyuu Salınışı Mümkün",* http://pda.kabar.kg/ 12.05.2014

[505] Şayloobek Düyşeev, *"Kırgızdın Duşmanı Kırgız"*, http://www.azattyk.org/12.05.2014

[506] Baktıbayev, *"Mun cana Kırgızıstan: Sırduu Cagdaylar Köp"*

etkileri altına almışlardır.[507] Bu çerçevede, Koreli erkeklerle evlenen Kırgız kızlarının sayısının 1.000'i geçtiği iddia edilmiştir. Söz konusu erkeklerin, neredeyse tamamının Moon Hareketinin üyelerinden olduğu ve evlenen kızların da artık bir Mooncu olarak Güney Kore vatandaşlığını aldıkları belirtilmiştir.[508]

Moon hareketinin görevlileri Bakiyev'in akrabalarıyla o kadar yakın ilişkide bulunmuşlardır ki, Güney Kore vatandaşlısı olan Li Chong Ko ve Li Chong U isimli hareketin iki iş adamı Kırgız İnşa Enstitüsünün diplomasını satın alarak *"Yu—Ti—Ay—İnternational"* ve *"Yu—Ti—Ay—Global"* adı altında iki şirket kurmuşlardır. Bu şirketin desteğiyle ülkedeki propagandalarını o kadar yoğunlaştırmışlardır ki, *"bizim bu ülkede satın alamadığımız herhangi bir mahkeme veya savcı yoktur",*[509] hatta *"herhangi bir Kırgız Türkünü sadece 50 dolara satın alabiliriz"* demeleri dikkat çekmiştir. 22 Haziran 2006 yılında, Bişkek'teki Toktogul Satılganov Milli Filarmonik'inde de büyük bir toplantı düzenlenmiş ve bu törene devletin önde gelen bir çok resmi görevlisi, üst düzey yöneticiler, rektörler, akademisyenler ve millet vekilleri davet edilmiştir. Katılımcılar, bu toplantıda Moon Hareketinin dini geleneklerini, sakramentlerini ve dualarını açık bir şekilde icra etmişlerdir.[510] Toplantı sonunda bunlardan birisi Moon Hareketi tarafından *"Barışın Elçisi"* ödülüyle ödüllendirilmiş, bazılarına da sertifikalar verilmiştir. Söz konusu törenin düzenleneceğinden Eğitim Bakanlığının haberi olmuş, fakat arka planda başkanın yakın adamları bulunduğundan, davet edilen rektör ve üst düzey eğitim idarecilerine karşı ne önlem alınmış ne de ceza uygulanmıştır.[511]

Çok geçmeden yukarıda bahsedilen toplantıya katılan üst düzey görevlilerin aleyhinde toplumda çeşitli eleştiriler medyaya yansımıştır. 2010 yılının Nisan ayında gerçekleşen devrim neticesinde hükümet değişince, Moon Hareketinin faaliyeti de duraklamıştır. Daha sonra 2012 yılının Şubat ayında "Birleşik Kilise" olarak bilinen

---

[507] Mustafa Erdem, *"Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler"*, Dini araştırmalar, Ankara 1999, Cilt:1, Sayı:3, s.36

[508] Meerim İbrayeva, *"Tursunbay Bakir uulu: Minden Aşık Kırgız Kızdarı Tüştük Koreyaga Mun Sekatası Arkıluu Ketken",* http://pda.kabar.kg/kyr/society/full/12.05.2014

[509] Baktıbayev, *"Mun cana Kırgızıstan: Sırduu Cagdaylar Köp"*

[510] Nazira Saaliyeva, *"Muun Sekatsına Kırgızdın Attuu-Baştuuları da Kirip Algan, Caştar Alardı Iymanga Çakıruuda"*, http://www.presskg.com/df/12.05.2014

[511] Saaliyeva, *"Muun Sekatsına Kırgızdın Attuu-Baştuuları da Kirip Algan, Caştar Alardı Iymanga Çakıruuda"*

Mooncuların faaliyetinin ülke içinde yürütülmesi, mahkeme tarafından resmen yasaklanmıştır.[512] Fakat, ülke içinde onların faaliyetinin yasaklanmasına rağmen, günümüzde propagandalarını gizli olarak yürüttükleri iddia edilmektedir.

Demokrasinin adası diye anılan günümüz Kırgızistan'ında faaliyet gösteren diğer senkretist dini gruplardan biri de *"Scientoloji"* hareketidir. Scientoloji hareketi Amerikalı bilim kurgu yazarı Lafeyette Ronald Hubbard (1911-1986) tarafından 1950'li yıllarda geliştirilmiş bir ideolojidir.[513] Bu hareket Kırgızistan topraklarına Sovyetler Birliğinin dağılmasından hemen sonra gelmiş ve kendi öğretilerini yavaş yavaş yaymaya başlamıştır. Fakat, onlar tescili hemen değil daha sonra 2001 yılında Adalet Bakanlığından *"Scientoloji Kilisesi"* adı altında elde etmişlerdir.[514] İlk yıllarda Scientoloji Kilisesinin başkanlığını David Miskoviç üstlenirken, daha sonra hareketin yönetim sisteminin başına Kırgız uyruklu Nazgül Çomoyeva atanmış ve hareketin yönetimini bugüne kadar yürütmüştür.

Kırgızistan'da Scientoloji Kilisesi faaliyetlerini, genelde toplumun önde gelen entelektüel, akademisyen ve yüksek eğitim görmüş insanlarına karşı yürütmektedir. Hareketin kullandığı metotlardan biri, test şeklindeki çeşitli sorularla yürütülmektedir.[515] Bu bağlamda harekete üye olmak isteyen bireyin ilk olarak, önceden hazırlanmış test sınavından geçmesi gerekmektedir. Onlar propaganda yapmada insan psikolojisine yönelik *"Oding"* adı verilen yöntemi kullanmaktadır. Aslında bu yöntemin kullanılması, Sağlık Bakanlığından resmi izne bağlıdır. Onlar bu yöntemi izinsiz kullanmaktadır. Bunun yanı sıra Scientoloji hareketi bir din olmadığı için 2011'den 2013'e kadar Eğitim Bakanlığından resmi izin almadan faaliyet göstermiştir.[516]

Scientolojistler diğer misyoner gruplar gibi, propagandalarını sadece yukarıda bahsedilen yöntemle değil başka yolları da kullanarak gerçekleştirmektedir. Örneğin; başkentteki Kasımalı Bayalinov Kütüphanesini kiralayarak, 2008'de Rusya'dan 20'den

[512] Din İşleri Komisyonu Kurulunun resmi web sitesi, http://www.religion.gov.kg/ru/12.05.2014
[513] Scientoloji Hareketi hakkında geniş bilgi için bkz. Özcan, *Kıyamet Tarikatları,* s.164
[514] Din İşleri Komisyonu Kurulunun resmi web sitesi, http://www.religion.gov.kg/ru/13.05.2014
[515] İrnazarov, *Kırgızıstanda Saentologiya Agımı,* s.67
[516] Zairbek Baktıbayev, *"Dini Mekemenin İçinde Emne Bar?"*, http://www.azattyk.mobi/13.05.2014

fazla Rusça çeşitli kitaplar getirmişler ve bunların bir çoğunu ücretsiz dağıtmışlar, çoğunu da Milli Kütüphaneye hediye etmişlerdir.[517] Hareketin kurucusu R. Hubbard'ın "Dianetik" isimli kitabını, Bişkek'in NTS kanalında yayınlanmak üzere reklam vermişler ve başkentteki meşhur Ala—Dağ sinema salonunu kiralayarak, Hubbard'ın *"Dianetik İlmi, Modern Bir Sinemadır"* isimli filmini halka ücretsiz izlettirmişlerdir.[518]

Günümüzde onlara ait bir "Scientoloji Kilisesi" ve bir "Dianetik Merkezi" olmak üzere toplamda iki resmi kurumu faaliyet göstermektedir. Hareketin yöneticisi Nazgül Çomoyeva tarafından yapılan açıklamada; O Scientoloji hareketinin sahih bir din olduğunu savunmuştur. Scientolojinin öğretileri kişinin kendi eski dinini hiç bir zaman değiştirmeyeceğini ve Scientoloji Kilisesinde hizmette bulunan görevlilerden Müslüman olanı bir Müslüman gibi, Hıristiyan olanı da halen bir Hıristiyan gibi, kendi eski inançlarını değiştirmeden görevine devam edeceklerini dile getirmektedir. [519] Açıklamasının devamında, günümüzde Kırgızistan'da bulunan tüm Scientolojistlerin sayısının 2.500 civarında olduğu belirtilmiştir. Görüldüğü gibi, onlar propagandalarını bulabildikleri her türlü yolu deneyerek yapmaktadır. Hatta, onlar 2012 yılında Manas Destanını modernleştirmek amacıyla, ona Scientoloji Hareketinin öğretilerini ve prensiplerini sokarak yeni bir manevi ideoloji oluşturarak, Scientoloji hareketinin öğretilerini halk arasında yayma çabasında bulunmuşlardır. Bu haber *"Kırgız Tuusu"* gazetesinin 2012 yılında çıkan bir sayısına yansımıştır.

Kırgızistan'da son zamanlarda ortaya çıkan yeni senkretist dini hareketlerin biri de *"Tenirçiler"* hareketidir. İslam öncesi bütün Türk boylarının ve Kırgızların geleneksel inanışını yeniden canlandırmaya çalışan dini gruba *"Tenirçiler"* adı verilmektedir.[520] Tenirçilerin genel olarak amacı, Manas, Semetey, Seytek, Er Töştük ve Kurmanbek gibi destanlara ve diğer geleneklere dayanarak Kırgız halkının milli şuurunu, geleneksel inançlarını, örf—adetlerini ve kültürlerini yeniden keşfederek bunlara döndürmektir.[521] Müslümanlar için Manas beş vakit namaz kılan Allah'ın salih bir kulu olarak nitelen-

[517] İrnazarov, *Kırgızıstanda Saentologiya Agımı,* s.70
[518] İrnazarov, *Kırgızıstanda Saentologiya Agımı,* s.65
[519] Baktıbayev, *"Dini Mekemenin İçinde Emne Bar?"*
[520] Ulanbek Egizbayev, *"Tenirçilikti Din Katarı Taanuu Sunuşu Sotto"*, http://www.azattyk.org/11.05. 2014
[521] Bakıt Asanov, *"Tenirçiler menen İslamçılar İyge Keldi"*, http://www.azattyk.org/11.05.2014

dirilmekteyse de Tenirçiler Manas'ın bir Tenirçi olduğuna inanmaktadır. Bu kapsamda, onlar eski inançların yeni kültür içinde kısmen etki ve izlerini sürmektir. Mensupları yaklaşık 1.000 civarında olduğu iddia edilen Tenirçiler, Tenirçiliğin Kırgızlara özgü milli bir din olduğunu vurgulamaktadır. Bu hareketin kökleri eski Türklerdeki "Tanrı" veya "Gök Tanrı" inancıyla ilişkilendirilmektedir.[522]

Tenirçiler günümüzde Batıdan aldığı bazı destekle hem Kırgız halkının hem de diğer coğrafyalarda yaşayan çeşitli Türk unsurların mevcut din anlayışını etkilemeye, çalışmaktadır. Öğretileri yerli Müslümanlar tarafından eleştirilen Tenirçiler, Tenirçiliği müstakil bir din olarak kabul ettirmek amacıyla Din İşleri Komisyonuna başvuruda bulunmuşlardır.[523] Ancak, Din İşleri Komisyonu Tenirçiliğin halk arasında bölücülüğü teşvik edeceği nedeniyle resmi kayıta almayınca, onlar 2013'de yüksek mahkemeye başvurmuştur.[524] Fakat, bekledikleri cevabı mahkemeden de alamayınca, çevresindeki bir kaç üst düzey kişiden oluşan bir heyet hazırlayarak, Tenirçiliği DİK'nu resmi kayda almadığından başbakan Almazbek Atambayev'e mesaj yollamışlardır. Başbakana yollanan mesajda Tenirçilerle ilgili özetle şu bilgilere yer verilmiştir: *"İslam'ın, Kırgızistan topraklarında hızla yayılması, devletin laiklik (seküler) prensibine aykırıdır ve Kırgızların atalarının eski Tenirçilik dinine dönmeleri gerekmektedir"*. Bu mesaj Tenirçi Anarbek Usupbayev tarafından açıkça dile getirilmiştir.[525] Bu olaydan sonra, Kırgız toplumunda Tenirçilik hareketinin mensuplarıyla yerli Müslüman unsurların arasında kavgalar sürekli yaşanır hale gelmiştir. Örneğin: 2011 yılında kendini Manas neslinden gelen gerçek bir Tenirçi olarak tanımlayan Kubanıçbek Tezekbayev, Müslümanların aleyhine bir kaç kere kışkırtıcı laflar söylediği için, Müslüman kesim arasında büyük bir yankı uyandırmış ve adı geçen şahsın probleminin yüksek mahkemeye kadar uzanmasına neden olmuştur.[526]

Yukarıda Kırgızistan topraklarında faaliyet gösteren senkretist dini hareketlerden örnekler sunulmaya çalışıldı. Moonculuk hariç, Scientoloji ve Tenirçi

[522] Tengricilik hakkında geniş bilgi için bkz. Küçük—Tümer, *Dinler Tarihi,* s.113—114

[523] Canar Akayev, *"İslamçılar menen Tenirçiler Tireşi Küçöybü?",* http://www.azattyk.org/content/11.05. 2014

[524] Egizbayev, *"Tenirçilikti Din Katarı Taanuu Sunuşu Sotto"*

[525] Baktıbayev, *"Tenirçiler Prezidentke Kayrıldı"*

[526] Bakıt Asanov, *"İslamçılar menen Tenirçiler Tireşüüdö"*, http://www.azattyk.org/13.05.2014

hareket günümüzde halen dini propagandalarını sürdürmektedir. Bundan sonra aşağıda dinler tarihçileri tarafından senkretist bir din olarak tanımlanan, temellerini Hıristiyan ve Yahudilik üzerine oturtan Yehova Şahitleri üzerinde durulacaktır.[527]

2. Bağımsızlık Öncesi SSCB'de Yehova Şahitleri

Kaynaklara göre, Yehova Şahitlerinin Rusya bölgesinde ortaya çıkış tarihi 1877'lere kadar uzanmaktadır. Şahitlerin kendi iddialarında, 1877'den 1887'ye kadarki dönemde *Watchtower* dergisinin Almanca nüshalarının yurt dışından Rusya topraklarına sürekli getirildiği ve dergi okuyucuları tarafından yaygın bir şekilde kullanıldığı belirtilmektedir. [528] Ancak, Rusya topraklarında Yehova Şahitlerinin faaliyetlerinin başlangıcına dair başka bilgiler de vardır. Buna göre onların faaliyeti dünya çapında daha yeni yayılmaya başladığı dönemlerde, Charles T. Russell'in bizzat kendisi, 1891 yılında ülkedeki durumu değerlendirmek amacıyla Rusya kapsamındaki Odessa şehrini (günümüz Ukrayna sınırının güney bölgesinde) ziyaret etmiştir.[529] Gerçekleştirilen ziyarette Russell konferanslar ve toplantılar düzenlemekle yetinmiştir.

İlk dönemlerde sadece Almanca yayınlanmakta olan Yehova Şahitleri'nin dergisi *"Ölenler Nerededir?"* (Gde Nahodyatsya Umerşie?) isimli broşürü ilk kez 1911'de Rusça yayımlanmıştır.[530] Kutsal Kitap Araştırıcıları Rusya tarafından 1913 tarihinde resmen tescil edilmiştir. Rus hükümeti ilk kez, teşkilatın bürosunu Rusya İmparatorluğunun bir parçası olan Finlandiya'da resmi kayda almıştır. Daha sonra 1920—1930'lar arasında, Şahitler varlığını yoğun bir biçimde Ukrayna'nın Kharkov şehri ve çevresinde sürdürmüştür. 1925'de Şahitlerin *Watchtower* dergisi ilk baskısını Rusça yayınlamaya başlamıştır. [531] 1928 yılında Gözcü Kulesi topluluğunun ABD'deki genel merkez temsilcilerinden biri George Young Moskova'ya gelip, hükümetten resmi izin alarak 15.000 adet *"Halklar İçin Özgürlük" (Svoboda Dlya Narodov)* ve *"Ölenler Nerededir?"*

[527] Dvorkin, *Psevdohıristiyanskaya Sekta "Svideteli İegovı". O lyudyah Nikogda Ni Rosstayuşihsya So "Storojevoy Başney", Sekta V Nasistkoy germanii i v SSSR*

[528] *Svideteli İegovı v Rossii,* Teşkilatın Dergisi, Finlandiya 2008, s.5

[529] Dvorkin, *Psevdohıristiyanskaya Sekta "Svideteli İegovı". O lyudyah Nikogda Ni Rosstayuşihsya So "Storojevoy Başney", Sekta V Nasistkoy germanii i v SSSR*

[530] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.6

[531] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, http://www.jw-russia.org/history/15.04.2014

isimli iki broşürünü yayınlatmayı başarmıştır.[532] Hatta, Young teşkilatın faaliyetlerini Sovyetler Birliği topraklarında meşrulaştırmak amacıyla hükümete dilekçe sunmuştur. Ancak, buna hükümetin cevabı olumsuz olmuştur.

I.Dünya Savaşı başlamadan önce Sovyetler Birliğinde, Yehova Şahitleri mensuplarının sayısı oldukça düşük durumdaydı. Ancak, 1939—1941 yılları arasında Batı Ukrayna, Beyaz Rusya, Estonya, Litvanya, Letonya ve Moldova ülkelerinin Rusya'ya bağlanmasından sonra, Sovyetler Birliği topraklarında bulunan Yehova Şahitlerinin sayısında önemli ölçüde artış gerçekleşmiştir.[533] Hatta yukarıda belirtilen tarihlerde, Şahitlerin varlığı Rusya'nın Sibirya ve Uzak Doğu bölgelerinde bile görülmeye başlanmıştır.

Yehova Şahitlerinin misyonerlik faaliyetleri II.Dünya Savaşı sonrasında hükümet tarafından resmen yasaklanmıştır. Hatta, onların öğretileri yasadışı ilan edilerek, üyeleri defalarca tutuklanmaya maruz kalmış ve anti—Sovyet propaganda yürüttükleri iddiasıyla, kitlesel halde Sibirya'nın çeşitli bölgelerine sürülmüşlerdir.[534] Örneğin; 1951 yılında "Sever" adı verilen operasyon sonucunda SSCB'nin Avrupa tarafındaki ülkelerde bulunan Şahitlerin, Sibirya ve Baykal bölgelerine 8.000'den fazlası üyesi sürgün edilmiştir.[535] Özellikle, Estonya ülkesinden aralarında çok sayıda Yehova Şahidinin üyesi bulunduğu 460.000 sivil halk, kendi ana vatanlarından zorla Sovyetler Birliğinin değişik bölgelerine sürgün edilmiştir.[536] Bunun yanı sıra Ukrayna, Litvanya, Letonya gibi Baltık ülkelerinden çok sayıdaki üye sürgün edilmiştir. Hatta, Gözcü Kulesi topluluğunun öğretileri, Ukrayna'nın "Kremenchug Herald" gazetesi sayfalarında *"Yehova Şahitlerinin öğretileri tehlikelidir..."* diye haber yapılmıştır.[537]

Savaş sonrası dönemlerde, onlara karşı baskıların artmasına rağmen halk arasında öğretilerini sürekli yaymaya devam etmişlerdir. Yehova Şahitleri teşkilatının yürüttüğü faaliyetleri, çalışma sistemini ve öğretilerini yakından araştıran James

[532] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.7
[533] *Svideteli İegovı v Rossii,* http://ru.wikipedia.org/wiki/15.04.2014
[534] Oygongula!, 8-İyul (Temmuz)2005, s.20-21
[535] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2008, s.19
[536] Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2012, s.28
[537] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2001, s.28

Penton'un kaleme aldığı "The Apocalypse Arrested" isimli kitabındaki bilgilere göre, iki unsur dikkat çekmektedir. Birincisi, Alman esaretinden dönen birçok Sovyet askerinin toplama kamplarında Gözcü Kulesi topluluğunun öğretilerini benimsemiş olmalarıdır.[538] İkincisi ise, savaş öncesi Polonya, Çekoslovakya ve Romanya'da varlık gösteren Yehova Şahitleri, savaş sonrasında bu ülkelerin Sovyetler Birliğine dahil edilmesiyle, teşkilata bağlı üyelerin sayısında daha da çok artış olmasıdır. Bunun nedeni Yehova Şahitlerinin yakalanan mensuplarının Sovyetler Birliğinde öğretilerini bulundukları bölgelerdeki halk arasında sürekli yaymaya çaba göstermeleridir.[539] Onlara karşı yaşanan her türlü baskıya rağmen, 1946 yılında Yehova Şahitlerinin buluşma merkezleri (o zamanlarda Şahitlerin resmi Krallık Salonları olmadığından, toplantı programları genellikle evlerde yapılırdı) 8.600'den fazla üye tarafından ziyaret edilerek kullanılmıştır.[540] Bu rakam 1956'larda 17.000'e kadar yükselmiştir.[541] Çünkü, savaş sonrası Kuzey Beyaz Rusya, Besarabya ve Bukovina gibi bölgeler Rusya topraklarına dahil edilmiştir. Onlar Sovyetler Birliğinde, Gözcü Kulesi topluluğunun üçüncü başkanı Nathan Home Knorr'un (1942-1978) zamanına denk gelen 1949 ve 1951 yılları arasında en şiddetli dönemlerini geçirmişlerdir. Yehova Şahitleri, hükümetin bu kadar baskısına maruz kalmasına rağmen, Sovyetler Birliğinin Ural, Kazakistan ve Sibirya, hatta Sahalin Oblastı ve Kamçatka Krayı gibi ülkenin en uzak doğu bölgelerinde bile varlığını sürdürmeyi başarmıştır.[542]

Yehova Şahitlerinin propagandası 1950'lerde, Sovyet Birliğinde KGB ajanları tarafından sürekli takip edildiğinden, teşkilatın bütünlüğü zarar görmeye başlamıştır.[543] Özellikle, Stalin'in ölümünden sonra, din karşıtı faaliyetlerin yoğunlaşarak ateizm propagandasının yaygınlaştırılmaya çalışıldığı sıralarda gerçekleşmiştir.[544] Nikita Kruşçev'in din karşıtı yürüttüğü siyaseti 1960'lı yıllarda, SSCB'de bulunan Yehova

[538] Porublev, *"Svideteli İegovı", Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.50
[539] Oygongula!, 8-İyul (Temmuz) 2005, s.21-22
[540] *Svideteli İegovı v Rossii, Sovetskaya Rossiya i SSSR,* http://ru.wikipedia.org/wiki/15.04.2014
[541] Porublev, *Svideteli İegovı,* s. 66
[542] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.16
[543] Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2012, s.28
[544] Mamatbek Myrzabayev, *Kırgızistan'da Din-Devlet İlişkileri,* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2009, s.58,

Şahitleri arasında ciddi bir parçalanma süreci yaşanmasına yol açmıştır.[545] Aynı zamanda, ülkede Yehova Şahitleri anti—Sovyet bir teşkilat olarak algılanmıştır.[546] Sovyet Hükümeti 1965'de, 1949 ve 1951 tarihleri arasında Sibirya bölgesine sürgün edilen tüm Yehova Şahitlerinin serbest bırakılması için bir kararname yayınlatmıştır. Ancak, bu kararname Yehova Şahitlerinin sadece serbest bırakılması ile sınırlı kalmış, onların ikamet ettikleri eski yurtlarına dönmelerine izin verilmesini içermemiştir. [547]

Sovyetler Birliğinde bulunan Yehova Şahitlerinin tarihçesinde, 1980'li yılların sonlarına doğru yeni bir dini özgürlük dönemi başlamıştır. Sovyet Hükümeti 1989 ve 1990 yıllarında, Yehova Şahitlerinin ülke düşmanı olup olmadığını veya anti—Sovyet propaganda yürütüp yürütmediğini tespit etmek amacıyla, teşkilatın öğretilerini ve propagandalarını tekrar araştırmaya başlayınca, binlerce Yehova Şahidi propagandalarını daha rahat yürütmek amacıyla Polonya'ya göç etmiştir.[548] 1982 yılında, günlük toplantılar düzenlemek için ilk kez hükümetten resmi izin almışlardır.[549] Daha sonra, 1985'li yıllardan itibaren Polonya'nın değişik şehirlerinde yavaş yavaş uluslar arası toplantılar düzenlemeye başlamışlardır. Neticede, 1989 yılında bir anda Polonya'nın üç şehrinde *"Tanrı'ya Adaklık"* diye adlandırılan bir toplantı düzenlenmiş ve bu toplantıya eski Sovyetler Birliğinin Çekoslovakya ve doğu Avrupa ülkelerinden gelen çok sayıda katılımcı olmuş, bu katılımcıların sayısı 166.518'i bulmuştur.[550] Bunun yanı sıra, aynı yılları takip eden dönemlerde Litvanya'da bulunan Yehova Şahitleri de, dini propagandalarını hükümet karşısında gizlemeden yürütmeye başlamıştır.[551] Daha sonra 1989'da Batı'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla, Almanya'daki Yehova Şahitlerinin temsilcileriyle Baltık ülkelerindeki bulunan Şahitlerin temsilcileri doğrudan iletişim kurmaya başlamışlardır. SSCB henüz dağılmadan önce 1991'de Yehova Şahitlerinin

[545] Oygongula!, 8-Yanvar (Ocak) 2008, s.20,21,22

[546] *Svideteli İegovı v Rossii, Sovetskaya Rossiya i SSSR,* http://ru.wikipedia.org/wiki/15.04.2014

[547] 30 Eylül 1965'lerin Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinde, sadece Yehova Şahitlerinin serbest bırakılmasıyla ilgili olmayıp, bunlarla beraber *"İnnokektevtsı", "Gerçek Ortodoks Hıristiyanlar"* (İstinno—Pravoslavnıe Hıristiyane), *"Adventistler"* ve *"Reformistler"* gibi dini grupların da serbest bırakılması hakkında, SSCB Yüksek Prezidyumun kararnamesi yayımlanmıştır.

[548] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.7

[549] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2000, s.26

[550] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2012, s.29

[551] Oygongula!, İyul (Temmuz) 2009, s.23

yayın faaliyetine resmen izin verilmesiyle,[552] 27 Mart 1991'de *"SSCB'deki Yehova Şahitlerinin Dini Organizasyonu"* (Religioznaya Organizatsiya Svideteley İegovı v SSSR) adı altında resmi tescil elde ederek, yayıncılık faaliyetlerini daha rahat yapma imkanına kavuşmuşlardır.[553]

Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla Yehova Şahitleri modern Rusya topraklarında 11 Aralık 1992'de Adalet Bakanlığınca resmi tescil elde etmeyi başarmışlardır.[554] Fakat, teşkilatın kontrolü her zaman Brooklynde'ki (New York) Yönetim Kurulundan yürütülmüştür. Rusya Federasyonunda Yehova Şahitlerinin kendi kurumunun verilerine göre, 1991 yılına kadar tüm Sovyetler Birliği topraklarında 15.987 müjdeci zaten bulunuyordu. Eski SSCB ülkelerindeki Yehova Şahitlerinin ilk uluslar arası kongresi, 28 Haziran 1992'de Rusya'nın Saint—Petersburg şehrinde, ikincisi ise 1993'ün Ağustos ayında Moskova'da,[555] üçüncüsü ise 7 Ağustos 1993'de Ukrayna'nın başkenti Kiev şehrinde düzenlenmiştir.[556]

Yehova Şahitleri, 26 Nisan 1986'da Ukrayna'da Kiev'in 140 km kuzeyinde bulunan Çernobil Nükleer Santralında gerçekleşen kazayı, 2006'da yayınlanan *Awake!* dergisinde şöyle yansıtmıştır: *"Çernobil kazası sonrasında bir çok insan, Kutsal Kitapta yer alan ve dünyanın tekrar önceki gibi cennete dönüşeceği hakkındaki taahhüdün gerçekleşeceği inancına sahip oldular".*[557] *"SSCB dağıldıktan sonra 20 yıl içerisinde sadece Ukrayna'da, bu inanca sahip iolanların sayısı 100.000'i geçmiştir. Bu inanca sizler de sahip olabilirsiniz".* İfade edildiği gibi Yehova Şahitleri taraftar kazanmak için, önemli olaylara Kutsal Kitap'tan delil getirerek insanları kendi inançlarına kazanmaya çalışmakta ve onları adeta avlamaktadır.[558]

---

[552] Oygongula!, 8-Yanvar (Ocak) 2005, s.21

[553] Oygongula!, 8-Yanvar (Ocak) 2005, s.22

[554] *Svideteli İegovı v Rossii, Sovetskaya Rossiya i SSSR,* http://ru.wikipedia.org/wiki/16.04. 2014

[555] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2013, s.9, Küzöt Munarası, 15-Mart 2012, s.5

[556] 1993 yılında Kiev'de düzenlenen *"Tanrı'nın Öğretisi"* isimli uluslararası bu toplantıya, çok sayıda katılımcı ve temsilci katılmıştır. Bunların tam olarak 7.402'si, 2 saat 15 dakika içerisinde vaftiz olunmuştur. Geniş bilgi için bkz. *Kıldat Küböloöndüröbüz,* s.25

[557] Bkz; Yaratılış 2:8-9, Vahiy 21:3-4

[558] Geniş bilgi için bkz. Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2012, s.2-3, Oygongula!, 8-İyul (Temmuz) 2006, s.24

Sonuç olarak, Rusya'nın "Nezavisimaya" (bağımsızlık) gazetesinin 31.01.2001 tarihindeki haberine göre, Yehova Şahitlerinin sayısının 1946'da sadece Rusya topraklarında muhtemelen 3.000 olduğu iddia edilirken, bu rakamın 1956'da 7.000'e yükseldiği belirtilmiştir. 1991'de Sovyetler Birliğinin dağılması sonrasında 30.000, 1992'de 56.000 ve 1999'da yapılan en son araştırmaya göre de 259.000 civarında olduğu iddia edilmiştir. 19 yüzyılın ilk başlarındaysa, Yehova Şahitlerinin sayısının muhtemelen 280.000 civarında olduğu dile getirilmiştir.[559] Uygulanan çeşitli cezalara ve her türlü tehdite rağmen, onların sayısı Rusya Federasyonu ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinde istikrarlı bir şekilde giderek çoğalmıştır. 1990'larda teşkilatın tüm Sovyetler Birliğinin toprakları üzerindeki üyesinin toplam sayısının 50.000 civarında olduğu söylenirken, 2007 yılının ortasına doğru bu rakamın sadece Rusya Federasyonu'nda muhtemelen 150.000 olduğu öne sürülmüştür.[560]

3. SSCB Sonrası Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'da ve Orta Asya Gelişimi

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin devlet ile din arasında normalleşme sürecinin yaşanmaya başlandığı 1980'li yıllarda, devletin dine karşı yürüttüğü *"din, halkın afyonudur"* şeklinde uygulanan sert politikanın tedricen yumuşamaya başlaması, dini hayatı doğrudan etkilemiştir.[561] Bu bağlamda, yıllardır halkın şuurunda yerleşen ateizm kavramı erimeye başlamış, hatta ateizm hakkındaki basın—yayın ve akademik çalışmalar önemli ölçüde azalarak, artık ateizm propagandasını kimse yapamaz hale gelmiştir. Söz konusu bu dönemdeki dini alanda gerçekleşen değişim sürecinde, bazı dini kurumlar çoğalmaya, basın—yayın faaliyetleri genişlemeye ve dini kurumlar yurt dışı ile bağlantı kurmaya başlamışlardır.[562] Özellikle 1985'lerde iktidara Mihail Gorbaçov'un gelmesiyle[563] ve onun Sovyetler Birliğini krizden çıkarmak amacıyla başlattığı "glastnost" (şeffaflık) ve "perestroyka" (yeniden yapılanma) politikalarını

---

[559] *"Rost Çislennosti Svideteli İegovı",* http://www.ng.ru/16.04.2004,

[560] Geniş bilgi için bkz. *Kıldat Küböləndüröbüz,* Germaniya (Almanya) 2010, s.64,65, *Svideteli İegovı v Rossii, Sovetskaya Rossiya i SSSR,* http://ru.wikipedia.org/wiki/16.04. 2014

[561] Cumabayev Adilet, *Kırgızıstanda Din Menen Mamlekettin Öz—Ara Baylanıştarı,* Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek 2008, s.24

[562] Myrzabayev, *Kırgızistan'da Din-Devlet İlişkileri,* s.69

[563] Cumabayev, *Kırgızistan'da Din menen Mamlekettin Öz Ara Baylanıştarı,* s.25

yürürlüğe koymasıyla, devleti ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan doğrudan etkilediği gibi, din politikasını da etkilemiş ve bu alanda önemli değişiklikler gerçekleşmiştir.

Yukarıda bahsedildiği gibi, 1980'lerden itibaren Sovyetler Birliğinde din politikasında cereyan eden değişiklikler, Yehova Şahitleri teşkilatını da doğrudan etkilemiştir. Bu yeni dönemde yaşanan yumuşama SSCB'de bulunan Yehova Şahitleri, Brooklyn'deki *"Watch Tower Bible And Tract Society Of Pennsylvania"* Yönetim Kuruluyla iletişim kurmalarına ivme kazandırmıştır.[564] Neticede, Yehova Şahitleri devletin tüm tehditlerine ve engellerine rağmen, Yönetim Kurulunun desteğiyle hayatlarındaki ilk *"İncil Eğitimi"* kongresini Polonya'da düzenlemiş ve bu kongreye Sovyetler Birliğinin değişik bölgelerinden çok sayıda katılımcı davet edilmiştir.[565]

Mihail Gorbaçov'un (1985—1991) iktidarda bulunduğu dönemlerde, Yehova Şahitlerinin sayısı büyük ölçüde artmıştır. 1980 ve 1990 yılları arasında, Yehova Şahitleri propagandalarını daha rahat yürütmek amacıyla, Sovyetler Birliğinin uzak doğu bölgelerine sürgün edilen mensuplarını Avrupa tarafındaki ülkelere taşımaya başlamışlardır.[566] SSCB'nin tamamen dağılması sonrasında, Yehova Şahitleri ilk kez başkent Moskova'da *"SSCB'deki Yehova Şahitlerinin Dini Organizasyonu"* adı altında Adalet Bakanlığından tescil almışlardır.[567] Daha sonraları hızla gelişim gösteren küreselleşme serecinde, eski Sovyetler Birliğinin Orta Asya ve Rusya'nın batı tarafındaki Baltık devletlerinde yeni şubeleri hizmete açılmaya başlanmıştır.

---

[564] Yehova Şahitleri uluslararası dini bir teşkilat olduğu için, kuruluş tarihinden itibaren tüm dünya çapındaki büroları Brooklyn'deki *"Watch Tower Bible And Tract Society Of Pennsylvania"* Yönetim Kurulu tarafından yönetilmektedir. Dolayısıyla Yehova Şahitlerinin totaliter niteliği taşıyan dini bir teşkilat olduğunu söylenebilir. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerindeki büroları da aynı yerden yönetilmektedir.

[565] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.7

[566] Yehova Şahitleri, Sovyetler Birliği döneminde en şiddetli dönemlerini 1949 ve 1951 yılları arasında, anti-Sovyet propaganda yürüttüğü iddiasıyla, Şahitlerin bir kısmı Rusya'nın Sibirya gibi uzak doğu bölgelerine Polonya, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Moldova gibi ülkelerdeki mensupları sürülmüştür. Sovyetler Birliğinin 1980'li yıllarından itibaren, sürgündeki mensuplarının çoğu ana vatanlarına tekrar dönme ivmesini kazanmışlardır. Geniş bilgi için bkz. *Svideteli İegovı v Rossii,* Teşkilatın dergisi, Finlandiya 2008, s.6,7,16, Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, http://www.jw-russia.org

[567] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.7

Orta Asya ülkelerinden biri olan Kırgızistan Cumhuriyeti, 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra, küreselleşme sürecinde ekonomik, sosyal ve kültürel yönden bir takım değişikler gerçekleştirmiştir. Gerçekleşen bu değişiklikler, devletin din politikasını da etkilemiştir. Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla beraber "ateizm" propagandası tamamen ortadan kalkmış ve kitleler komünizm dönemini geride bırakarak demokratik bir hayata başlamışlardır.[568] Sovyetler Birliği idaresinde sistemli biçimde din ile mücadele ve ilmi ateizm çalışmaları ile ateizm propagandasının ortadan kalkması sonucunda, dini alanda büyük bir boşluk ortaya çıkmıştır.[569] Neticede din, çoğulculuğun en çok konuşulan güncel meselelerinden biri haline gelmiştir. Bu dönemlerden itibaren Kırgızistan'a, ABD başta olmak üzere Avrupa ve Asya'nın Uzak Doğu ülkelerinden gelen çeşitli Hıristiyan misyonerlerin sayısı her geçen gün artmıştır. Çok sayıda dini akım, kurum, organizasyon, vakıf, vb. ülkede faaliyet göstermeye başlamıştır.[570] Küreselleşme süreciyle birlikte Kırgızistan demokratik ortam ve anlayışın hakim olması üzerine, misyonerlerin Orta Asya ülkelerinde en rahat faaliyet gösterdiği bir ülke haline gelmiştir. Neticede, kısa bir süre içerisinde Kırgızistan coğrafi açıdan küçük olmasına rağmen, büyük dini faaliyetlere sahne olmaktan kurtulamamıştır.[571]

Eski Din İşleri Komisyonu başkanı Kanıbek Osmanaliyev'e göre, misyonerlerin kısa zaman içerisinde bu kadar çoğalmasının nedenlerinden biri, şüphesiz 16 Aralık 1991'de Kırgız Cumhuriyeti Yüksek Kurulu tarafından kabul edilen *"İnanç Özgürlüğü ve Dini Kurumlar ile İlgili"* kanunun gevşekliğidir.[572] 31 Aralık 2008 yılına kadar yürürlükte kalan eski anayasanın 13. maddesine göre, dini kurumlar kâr amaçlı işletme veya şirket kurabilirler, yardım kurumları oluşturabilirler. Bunun yanında propaganda yapmalarına engel olacak hususlar oldukça sınırlıdır.[573] Diğer bir neden ise, yurt dışından gelen yabancı uyruklu misyonerlerin Kırgız Parlamentosuna bağlı Din İşleri Komisyonuna resmi kayıt yaptırma-maları, üstelik onların üzerinde hükümetin sıkı bir şekilde

[568] Erdem, *"Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler"*, s.30

[569] Arık, *"Küreselleşme Sürecinde Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme",* s.328

[570] Kemal Polat, *"Misyonerlerin Kırgızistan'da Dağıttığı Bazı Kitapların Şekil ve Muhtevası Açısından Değerlendirilmesi",* A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Erzurum 2007, Sayı:33, s.298

[571] Aydar, *"Orta Asya'da Misyonerler ve Faaliyetleri: Kırgızistan Örneği"*, s.6

[572] Ayzada Kasmaliyeva, *"Din Tuuraluu Canı Mıyzamga Kol Koyuldu"*, http://www.azattyk.kg/16.04. 2014

[573] Geniş bilgi için bkz; Myrzabayev, *Kırgızistan'da Din-Devlet İlişkileri,* s.90

kontrolünün olmaması ve herhangi bir dini örgütün sadece 12 üyesi olması üzerine, kendi başlarına müstakil bir dini kurum veya organizasyon oluşturabilme imkanlarına sahip olmalarıdır.[574]

Yukarıda bahsedildiği üzere 1991'de kabul edilen anayasa çerçevesinde misyoner gruplar faaliyetlerini 2009'da yeni anayasa yürürlüğe konana kadar, hiç bir müdahaleyle karşılaşmadan çok rahat yürütmüşlerdir. Kırgızistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinin hemen ardından ülkeye ABD, Avrupa, Güney Kore ve dünyanın çeşitli yerlerinden, insani yardımlarla muhataplarını çeşitli sıkıntılardan kurtarmak amacıyla çok sayıda misyoner grup akın etmiştir.[575] Bunların biri de şüphesiz, *"Uluslar Arası Yehova Şahitleri Dini Organizasyonu"* ya da diğer adıyla *"Gözcü Kulesi"* dini teşkilatıdır. SSCB'nin dağılması sonrasında Yehova Şahitlerinin varlığı, ilk olarak Rusya'nın batı tarafındaki Polonya, Beyaz Rusya ve Ukrayna gibi ülkelerde görülmeye ve hissedilmeye başlamıştır.[576] Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki misyonerlik faaliyetleri 1995 yılından itibaren yoğunlaşmaya başlamışsa da, onların ülkede ortaya çıkış tarihi daha eskilere dayanmaktadır.[577]

Yehova Şahitlerinin Kırgızistan topraklarında ne zaman ortaya çıktığını kesin olarak söylemek oldukça zordur. Çünkü, bu bilgiler onların ülkedeki misyonerlik faaliyetlerini araştıran akademisyenler tarafından kaleme alınmamıştır. İddialara göre Yehova Şahitleri, Kırgızistan'da ilk kez 1956 yılında ortaya çıkmıştır.[578] Öte yandan, onların 1949 ve 1951 yılları arasında 8.000'den fazla mensubu Sovyetler Birliğinin değişik bölgelerine sürülmüştür. Bu bilgiler Gözcü Kulesi topluluğunun kendi kaynaklarında yer almıştır.[579] Tüm Sovyet toplarındaki Yehova Şahitleri, özellikle günümüzdeki modern Rusya, Doğu Avrupa ve Baltık ülkelerinde varlıklarını sürdürmüştür. Sovyetler Birliğinin Orta Asya kısımlarında varlığını sürdüren Yehova

[574] Şamşidin Mamtkulov, *"Missionerdik İş-Araketterge Karşı Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş-Çaralar"*, Ak Başat dergisi, Bişkek 2010, Sayı: 25, s.6

[575] Erdem, *"Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler"*, s.33

[576] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2000, s.26

[577] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstandagı İş Araketteri,* s.34

[578] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstandagı İş Araketteri,* s.35

[579] Oygongula!, 8-İyul (Temmuz) 2005, s.20-21, Oygongula!, 8-İyul (Temmuz) 2006, s.13-14, Küzöt Munarası, 1-Dekabr (Aralık) 2012, s.27-28

Şahitlerini genelde Ruslar, Ukraynalılar ve Rusça konuşan diğer unsurlar oluşturmuştur. Şahitler Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan gibi Müslüman unsurlu ve Türk kökenli Orta Asya devletlerine, Sovyetler Birliğinin dağılması sonrasında gelmeye başlamışlardır. 1993'e kadar Kırgız dilinde yayınlanan literatürleri bulunmamış, sadece Rusça yayınlar kullanılmıştır.[580]

SSCB'nin dağılmasıyla bağımsızlığını elde eden Orta Asya ülkelerinden biri de Özbekistan Cumhuriyetidir. Özbekistan'da siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda hızlı değişimin gerçekleştiği bu süreç içerisinde, etnik bakımdan olduğu kadar dini bakımdan da çoğulculuğun yaşandığı gözlenmiştir.[581] Yehova Şahitleri Orta Asya ülkelerinden ilk Özbekistan Cumhuriyetinde 17 Aralık 1994 tarihinde *"Obşina Svideteley İegovı"* (Yehova Şahitleri Topluluğu) olarak hükümete resmi kayıt yaptırmışlardır.[582] 1998'e kadar ülkenin Taşkent vilayetine bağlı Çirçike kasabasında yalnızca bir Krallık Salonu hizmet vermiştir.

Çok geçmeden ülkenin doğu bölgesindeki Fergana şehrinde yeni bir şubesi faaliyete açılmıştır. Ancak, 2006 yılında halktan gelen şikayetler üzerine, Özbekistan Anayasasının *"Vicdan Özgürlüğü ve Dini Örgütler"* ile ilgili 5 maddesini ihlal etmesi nedeniyle mahkeme kararı sonucunda resmen kapatılmıştır.[583] Ayrıca, uzmanlar Yehova Şahitlerinin devlet kurumlarında çalışmadıklarını, seçimlere gitmediklerini ve devlet sembollerine, marşına, bayrağına, armasına karşı saygı duymadıklarını dile getirmişlerdir. Çünkü, Yehova Şahitlerine göre devletin temellerinden birini temsil eden sınırları tanımak ve onun sembollerine saygı göstermek, şeytana tapınmak anlamına gelmektedir.[584]

[580] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24
[581] Abdurrahman Küçük, *Misyonerlikten Diyaloga Türkiye,* Berikan Yay., Ankara 2011, s.321
[582] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, http://jhwww.narod.ru/prava3.html/29.04.2014
[583] *V Uzbekistane Sud Presek Deatelnost "Svideteley İegovı",* www.regnum.ru/23.04.2014
[584] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.140

SSCB'nin dağılması sonucunda bağımsızlığını ilan eden ülkelerden biri de Tacikistan Cumhuriyetidir. Halkının %97'si Müslüman olan Tacikistan'da,[585] Sovyet dönemindeki uygulamalardan kaynaklanan dini boşluk ve eksiklikten yararlanarak, genç nüfusun içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar, özellikle iç savaş sonrasında maddi yardıma ihtiyaç duyan halk arasında, misyonerler faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır. Neticede ülkedeki kiliselerin sayısı ve diğer dini grupların teşkilatı artmış ve fırsatı kaçırmayan Yehova Şahitleri Tacikistan'da, 15 Ocak 1997'de *"Religioznaya Organizatsya Svideteley İegovı"* (Yehova Şahitlerinin Dini Organizasyonu) adı altında hükümete resmi kayıt yaptırmışlardır. Bu tarihten itibaren, Yehova Şahitlerinin dini faaliyetleri ülke çapında adeta genişlemeye başlamış ve mensuplarının sayısı 500 civarına ulaşmıştır. Fakat, onların ülke çapında yürüttüğü bu faaliyet uzun sürmemiştir.

Tacikistan Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, ülkede misyonerlik faaliyet yürüten Yehova Şahitlerinin yayınladığı edebiyatları ve yaptığı dini propagandaları *"dini esktremizmi teşvik ederek, halk arasında bölücülük yaratıyorlar"* gerekçesiyle 2007'de mahkeme kararı sonucunda resmen yasaklamıştır. Bakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanı Saidbek Mahmadulloyev, Yehova Şahitleri *"Din ve Dini Örgütler"* hakkındaki yasayı ihlal ederek, ordu aleyhinde propaganda yaptıklarını ve umumî mekânlarda irtibata geçtikleri vatandaşları askerlik hizmeti ve orduya karşı kışkırttıklarını dile getirmiştir. Tacikistan'da Yehova Şahitlerinin dini faaliyeti, zaten yukarıda belirtilen nedenlerle 2002'de geçici olarak üç ay askıya alınmıştır.[586]

Günümüzdeki bağımsız Türk devletlerinden biri olan Kazakistan, Müslüman ülkelerin ve Türk devletlerinin yüzölçümü bakımından en büyüğdür. Kazakistan'da faaliyet gösteren misyoner teşkilatlarını çok yönlü olarak ele almak gerekir. Uzmanlar Kazakistan'da misyonerlerin kapısını çalmadıkları, girmedikleri ev kalmadığını söylemektedir.[587] Bu misyoner grupların biri de Yehova Şahitleridir. Şahitler için dini

[585] Geniş bilgi için bkz; Sait Ahmedov (Tacikistan Din İşleri Komitesi Başkanı), *"Ülkelerimiz ve Topluluklarımızdaki Dini Kurumlar ile Dini Faaliyetlerin Değerlendirilmesi",* Avrasya İslam Şurası Beşinci Toplantısı Dördüncü Çalışma Oturumu, *(Gazimağusa, KKTC; 18 Nisan 2002)*

[586] *"Diskriminatsiya i Preseledovaniya Svideteley İegovı"*, *Tacikistan,* http://ru.wikipedia.org/wiki/ 23.04.2014

[587] Küçük, *Misyonerlikten Diyaloğa Türkiye,* s.320

propagandayı ev ev gezerek yapmak kutsal bir görev olarak telakki edilmektedir.[588] Onların Kazakistan'da ortaya çıkış tarihi 1950'li yıllara dayanmaktadır. Teşkilatın 2008 yılında yayımlanan *"Svideteli İegovı v Rossii"* (Yehova Şahitleri Rusya'da) adlı dergisinde, 1949 ve 1951 yılları arasında, 8.000'den fazla Yehova Şahidinin Rusya'nın uzak doğu bölgeleri ve Kazakistan'a sürgün edildiğinden bahsedilmektedir.[589] Öte yandan 2005'de yayımlanan *Awake!* dergisinde, Anatoly Melnik isimli bir Yehova Şahidi üyesinin 1970'li yıllarda Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Tacikistan'da düzenlenen toplantılara sürekli katıldığı belirtilmektedir.[590] Teşkilatın başka bir dergisinde, Vazir Asanov isimli bir gencin 1980'li yıllarda Kutsal Kitabı mabetlerde okudukları anlatılmaktadır.[591]

Yehova Şahitlerinin resmi web sitesine göre, teşkilatın faaliyeti modern Kazakistan'da 22 Ocak 1997'de *"Religioznoy Tsentr Svideteley İegovı v Respublike Kazakistan"* (Kazakistan Cumhuriyetinde Yehova Şahitleri Organizasyonun Dini Merkezi) adı altında hükümete tescil ettirmişlerdir.[592] Ülkenin değişik bölgelerinde bulunan şubelerin kontrolü, Almatı şehrinde bulunan merkezden yapılmaktadır. Bu merkez binası ABD'nin Ney York şehrindeki *"Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania"* adını taşıyan Yönetim Kurulu tarafından idare edilmektedir.[593] Ülkenin çeşitli bölgelerinde günümüzde Şahitlerin Krallık Salonları bulunmaktadır. Örneğin, sadece Almatı şehrinde Rusça ve Kazakça düzenlenen 35'ten fazla toplantı mekanı faaliyet göstermektedir.[594]

Yehova Şahitleri teşkilatının dünya çapındaki tüm faaliyetleri, ABD'nin New York şehrindeki Yönetim Kurulundan kontrol edilmektedir. Bu yüzden Şahitler, bir çok din adamı tarafından *"uluslararası totaliter rejimli bir dini teşkilat"* olarak gösterilmektedir.

---

[588] *Cahabanı Danktap Irdagıla,* Germaniya (Almanya) 2009, s.45,103

[589] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.8,

[590] Geniş bilgi için bkz. *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* s.22

[591] Oygongula! Oktyabr (Ekim) 2008, s.12

[592] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *Registratsiya Svideteley İegovı v Stranah Evropı i SNG*, http:// jhwww.narod.ru/prava3. html/25.04.2014

[593] Geniş bilgi için bkz. *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* Britanya 2012, s.22

[594] Geniş bilgi için bkz. Oygongula! Oktyabr (Ekim) 2008, s.15

Sovyetler Birliğindeki bütün Protestan mezheplerinin dini faaliyetleri, yaklaşık 1980'lerin sonlarında ortaya çıkmaya başlamıştır. Buna paralel olarak Yehova Şahitlerinin üye sayısındaki büyük nüfus artışı da, hiç şüphesiz 1980'lerden sonra gerçekleşmeye başlamıştır.[595] Yehova Şahitleri faaliyetlerini genel olarak Orta Asya ülkelerinde 1992'den itibaren yoğunlaştırmıştır.

İstatistiklere göre 1994 yılında, Yehova Şahitlerinin metodu ile Kutsal Kitap Kırgızistan başta olmak üzere sadece BDT devletlerinde 72.492 kişi tarafından okunmuştur. Bu çalışmaya 12 milyon 495 bin saatlik vakit harcanmıştır. 16.686 kişi de vaftiz olmuştur. Aynı tarihte BDT devletlerinde yayıncılar tarafından 521 toplantı düzenlenmiştir. Eski SSCB'nin bütün ülkelerindeki Şahitlerin sayısı 300 bini geçmiştir. 1997 yılında İsa'yı anmak amacıyla düzenlenen *"Anma Yemeği"* (İsa Mesih'in çarmıha gerilen günü, onlar için özel bir törendir) ayinine tüm BDT devletlerinden 600.000 üye katılmıştır. 2000 yılının sonunda ise, bu rakamın 665.000 kişiye yükseldiği iddia edilmiştir.[596]

SSCB Yüksek Prezidyumu 1965 yılında, 1949 ve 1951 yılları arasında Sibirya ve diğer Rusya'nın uzak doğu bölgelerine sürgün edilen tüm Yehova Şahitlerinin serbest bırakılmasıyla ilgili bir kararname yayınlatmıştır. Ancak, bu kararname Yehova Şahitlerinin sadece sürgün hayatından serbest bırakılmasıyla sınırlı olup, onların eski ana vatanlarına dönme şanslarını kapsamamıştır.[597] Gözcü Kulesi teşkilatında 2011 yılında yayınlanan *Awake!* dergisinde, Yehova Şahidi olan ilk Kırgız uyruklu "Aksaamay" isimli vatandaştan bahsedilmektedir. İddialara göre Aksaamay, Yehova Şahitlerinin kurallarına uygun olarak 1970 tarihinde vaftiz olmuştur.[598] Kırgız uyruklu şahitler nadiren olmuştur. Genellikle Kırgız veya diğer Türk kökenli unsurlar arasındaki Yehova Şahitlerinin faaliyetleri, 1985'lerden itibaren ülkenin kuzey bölgelerinde yavaş yavaş yayılmaya başlamıştır. 1988'de Aksaamay'ın kızı Gulmira ve bir kaç akrabası, Kutsal Kitabın Kırgızca tercümesi olmadığı için Rusça versiyonunu araştırmaya başladıkları

[595] *Svideteli İegovı v Rossii,* s.16
[596] Dvorkin, *Psevdo Hrıistiyanskaya Sekta Svidetli İegovı*
[597] *Svideteli İegovı v Rossii, Sovetskaya Rossiya i SSSR,* http://ru.wikipedia.org/wiki/05.05. 2014
[598] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.23

belirtilmiştir. Daha sonra 1990 yılında Aksaamay'ın kendisi tekrar, kızı ise yeni vaftiz olmuşlardır.[599]

Kırgızlar 31 Ağustos 1991'de SSCB'den kendi bağımsızlığını ilan ederek Kırgızistan Cumhuriyeti oluşunca, Yehova Şahitlerinin misyonerlik faaliyetleri ülke çapında genişlemeye başlamıştır. Onlar 1991'de kabul edilen *"İnanç Özgürlüğü ve Dini Kurumlar ile İlgili"* Kanundaki boşluklardan yaralanarak, teşkilatın temelini Brooklyn'deki (New York, USA) Yönetim Kurulunun desteğiyle sağlam bir şekilde oluşturmayı başarmıştır. 31 Aralık 2009 tarihindeki *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar ile İlgili"* yeni Kanun yürürlüğe girinceye kadar, Yehova Şahitleri amaçlarına çoktan ulaşmışlardır. [600] Kırgızlar ve diğer unsurlar (Rus olmayan) arasındaki Yehova Şahitlerinin üye sayısı, genel olarak 1995'lerden itibaren artmıştır. *Watchtower* dergisinin Kırgızca versiyonları 1993 yılında, yani Yehova Şahitlerin sayısının belli bir seviyeye ulaşmasına kadar yayımlanmamıştır. Sözü edilen tarihlerden itibaren, teşkilatın Kırgız dilindeki kitap, dergi, broşür gibi edebiyatı okuyucular tarafından yavaş yavaş kullanılmaya başlanmıştır.

Yehova Şahitleri teşkilatı hükümete resmi kayıtlarını, 27 Nisan 1998 tarihinde *"Kırgız Respublikasının Cahaba Kübölörünün Dini Borboru"* (Kırgızistan Cumhuriyeti Yehova Şahitlerinin Dini Merkezi, Borodina Cad.1,) adı altında yaptırmışlardır.[601] DİK'nun eski başkanı Kanıbek Osmonaliyev'in yaptığı açıklamaya göre: *DİK hizmete daha yeni açılmış ve çeşitli dini akımlarla zaman harcarken, onlar bu kargaşadan faydalanarak Adalet Bakanlığına resmi tescillerini yaptırmışlardır.*[602]

Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından, yaklaşık 1995'lere kadar Gözcü Kulesi topluluğunun Moskova'daki bürosundan, Kırgızistan'a literatürlerinin sadece Rusça yayınları getirilmiştir. 1993 ila 1995'lerden itibaren, teşkilatın artık Kırgızca edebiyatı da okuyuculara ulaşmaya başlamıştır. Zira, Moskova bürosunda Kırgızca tercüme bürosu

[599] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24
[600] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstandagı İş Araketteri,* s. 35
[601] Din İşleri Komisyonunun resmi web sitesi, http://www.religion.gov.kg/06.05.2014
[602] Beyşenbek kızı, *"Cahabanın Kübölörü BUU'ga Arızdandı"*

da açılmıştır.[603] 2004 yılında bu tercüme bürosu Bişkek'e taşınmıştır. Yehova Şahitleri artık, ülkedeki diğer misyoner gruplardan farlı olarak dini propagandalarını ev ev gezerek yoğunlaştırma çabasına girişmişlerdir. 2004 yılında, ülke çapında Yehova Şahitlerine ait Kırgız dilinde sadece 7, Rus dilinde ise 30'dan fazla toplantı mekanları üyelerine hizmet veriyordu. Yayıncıların yoğunlaştırdığı faaliyetler neticesinde, 2011'de Kırgız dilinde düzenlenen Krallık Salonlarının sayısı 20'yi geçmiş ve bunun yanı sıra bir çok toplantı mekanı olduğu iddia edilmiştir. Neticede 2011 yılı rakamlarına göre, Kırgızistan topraklarında varlığını sürdüren tüm Yehova Şahitlerinin sayısının %40'ını Kırgız Türklerinin oluşturduğu, bunun da 4.800 olduğu vurgulanmaktadır.[604] Şahitlerin 1995'lerden itibaren 2005'lere kadarki zaman içerisinde, sayılarının iki kat arttığı belirtilmektedir. Günümüzde, Kırgızistan'ın kuzey bölgelerinde 40, güney bölgesinde sadece bir olmak üzere, toplamda 41 Krallık Salonu aktif olarak faaliyet göstermektedir. Bunların 16'sı başkent Bişkek'tedir.

2007'de Gözcü Kulesi topluluğunun Yönetim Kurulunun temsilcileri tarafından hazırlanan *"2007 Hizmet Yılı Faaliyet Raporu"*nda, Yehova Şahitlerinin misyonerlik faaliyetlerinin dünyanın 236 ülkesinde çeşitli bölgelerde yürütüldüğü, Moskova'da düzenlenen bir toplantıda söylenmiştir. Bu rapora göre tüm BDT ülkeleri ve Baltık devletlerinde Yehova Şahitleri teşkilatının üye sayısında belli oranda bir artış görülmüştür. Bu bağlamda: Azerbaycan'da %12, Ermenistan'da %4, Rusya'da %4, Beyaz Rusya'da %6, Gürcistan'da %5, Kırgızistan'da %7, Litvanya'da %2, Moldova'da %4, Ukrayna'da %4 ve Estonya'da ise %1 arttığı belirtilmiştir. Sadece Letonya'da bu gösterge %0 olmuştur. Şahitlerin Özbekistan, Türkmenistan ve Tacikistan'daki sayısı ise raporda gösterilmemiştir. Raporun sonunda 200.000'den fazla misyoner, öncü, gözetmen, vs. tarafından yaklaşık 121 milyon ABD doları harcandığı açıklanmıştır.[605]

[603] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24

[604] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.25

[605] *"Çislennost "Svideteley İegovı" v Mire Uveliçilas Za 2007 g. na 200 tsyaçi Çelovek"* http://www.portal-credo.ru/07.05.2014

4. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'da Örgütlenişi

Yehova Şahitlerinin dünya görüşüne göre, "Ben Yehova Şahidiyim" diyen üyelerin tamamı, dünyanın neresinde bulunursa bulunsun kendilerince tetkik edilen Kutsal Kitap'ın öğretilerini başkalarına propaganda etmeyi ön plana koymakta ve bunun için elinden geleni yapmaya gayret etmektedir.[606] Hatta onlar için Kutsal Kitap'ın mesajını dünyanın çeşitli ülkelerine göç ederek propaganda yapmak, artık neredeyse kutsal bir görev haline dönüşmüştür.[607] Bu çerçevede Kırgızistan kendi bağımsızlığını kazanmasının akabinde, halk arasında görülen inanç boşluğunun ve dini bilgi eksikliğinin yanı sıra ülkede demokratik sistemin tanıdığı özgürlük ortamının sunduğu imkanlardan yararlanarak,[608] Yehova Şahitleri de faaliyetlerini yaygınlaştırmaktan ve hızlandırmaktan geri kalmamışlardır. Onlar Kırgızistan topraklarındaki faaliyetlerini ilk olarak ülkede Rusça konuşan nüfusun ağırlıklı yerleştiği kuzey bölgelerinde gerçekleş-tirişlerdir. Zaten, 1995'lere kadar Kırgızca edebiyatın yeteri kadar bulunmaması ve yalnızca Rusça edebiyatrın kullanıldığı, teşkilatın kendi kaynaklarında belirtilmiştir.[609] O dönemlerde Yehova Şahitleri, propagandalarını yaşamları yoksullukla mücadeleyle geçen vatandaşların arasında gerçekleştirmeye çalışmışlar ve bunda da oldukça başarılı olmuşlardır. Neticede 1991 yılına kadar bir tane bile Krallık Salonu bulunmayan ülkede, Krallık Salonlarının sayısı 1998 yılına kadar kısa süre içerisinde 36'ya yükselmiştir.[610] Günümüzde, ülkenin özellikle Çüy bölgesi ve başkent Bişkek'in Tunguç, Uçkun, Kızıl—Asker, Kök—Car, Alamedin, Orozbekov caddeleri ve Hasanbay Mikro kenti başta olmak üzere halkın yoğun olduğu bütün caddelerde Yehova Şahitlerinin Krallık Salonları faaliyette bulunmaktadır.[611]

Bişkek'in Kızıl—Asker kasabasında 1998 yılında faaliyete geçen Yehova Şahitleri teşkilatının Dini Merkezi, Kırgızistan'daki tüm şubelerin en büyüğüdür ve ülkede

---

[606] Bkz; Matta 28:19-20

[607] Bkz; Elçilerin İşleri 1:8

[608] Salih Pay, *"Kırgızistan: Dinlerin Müsabaka Alanı",* Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:17, Sayı:2, Uludağ 2008, s.237

[609] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24

[610] Din İşleri Komisyonun resmi web sitesi, http://www.religion.gov.kg/20.05.2014

[611] Erdem, *"Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler"*, s.37

bulunan diğer şubelerin yönetimi buradan sağlanmaktadır. Fakat, Kızıl—Asker'deki İdare Merkezi ise, Gözcü Kulesi teşkilatının Brooklyn'deki (New York) Yönetim Kurulu tarafından yönetilmektedir.[612] Sadece Kırgızistan'daki şubesi değil, dünyanın bütün idari şubelerinin kontrolü Brooklyn'den sağlandığı için, onlar totaliter rejim niteliği taşıyan uluslararası bir dini teşkilat olarak değerlendirilmektedir. Kendi kaynaklarına göre, Yehova Şahitleri diğer misyoner gruplardan farklılık göstererek, haber duyurma faaliyetini genelde hafta sonları ve özellikle pazar günü gerçekleştirmektedir.[613] Fakat, günümüz Kırgızistan'ındaki Yehova Şahitleri haber duyurma faaliyetlerini sadece pazar günüyle sınırlı tutmamakta, hafta sonunda pazar gününe ek olarak cumartesi gününü de bu amaçla kullanmaktadırlar. Onlar, genelde insanların çoğunun evlerinde bulunduğu günün öğleden sonra ve akşama doğru olan zaman dilimlerini kullanmaktadırlar.[614] Teşkilatın *Pioner* (öncü) adı verilen müjdecileri, haftanın her gününde ya da gece gündüz demeden 24 saat boyunca faaliyetlerini gerçekleştirerek, misyon hareketinde ayda 130 saat vakit harcamaktadırlar.[615] Yukarıda ifade edilen pionerler ve müjdecilerin yaptığı yoğun çalışmalar sonucunda, teşkilatın faaliyeti ülke çapında oldukça gelişmiş ve üyelerinin sayısı da giderek artmıştır. Bu bağlamda kiraladıkları otobüslerle mahalle ve köylerden insanları toplayarak, Bişkek'in Spartak Stadyumunda sayıları her yıl artan katılımcılara, seminerler ve programlar yapılmıştır.[616] 2011 yılının Ağustos ayında, aynı stadyumda düzenlenen genel toplantıya, dünyanın çeşitli ülkelerinden bir çok uzman, temsilci, aktif üyelerle beraber, Kırgızistan'ın yedi bölgesindeki üyeleri davet edilmiştir. Bizzat kendimin de tanık olduğu bu toplantılardan biri, öğleden sonra başlayıp akşama kadar sürmüş ve stadyumun yaklaşık %40'ı insanlarla dolmuştur.[617] Stadyumun yarısında Kırgızca program uygulanırken, yarısında

[612] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?*, s.23

[613] Oygongula!, İyul (Temmuz) 2008, s.23; 1927 yılında büyük bir toplantı düzenlemiş ve bu toplantıda iyi haberi duyurma faaliyeti için haftanın pazar günü seçilmiştir. Şahitler haber duyurma faaliyetini, hafta sonlarında insanların çoğu evlerinde bulunur diye pazar günü gerçekleştirmektedir. Geniş bilgi için bkz, Küzöt Munarası, 1-Mart 2008, s.18

[614] *Kudaydın Bizge Ceremiya Arkıluu Aytkan Sözü,* Germaniya (Almanya) 2011, s.38

[615] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?*, s.13

[616] Erdem, *"Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler"*, s.37

[617] Spartak Stadyumu, Kırgızistan'daki en büyük 23.000 kapasiteli stadyumdur ve başkent Bişkek'te bulunmaktadır.

da Rusça programlar yapılmıştır. Dünyanın farklı ülkelerinden davet edilen katılımcıların katıldığı bu programda, insanları cezbeden çeşitli performanslar, müzikal eğlenceler, konuşmalar ve dualar yapılmıştır. Toplantıya gelen üyelerin, davetlilerin, heyetlerin ve personelin tamamı, misafir olarak gelenleri ve izleyicileri etkilemek için, klasik giysiler giymişler ve çok sayıda kitap, dergi, broşür ve disk ücretsiz olarak konuklara dağıtılmıştır.

Yukarıda bahsedildiği üzere, Yehova Şahitlerinin faaliyeti ülkenin kuzey bölgesinde oldukça gelişmiş durumdadır. Bu bağlamda Çüy bölgesinde 18, Bişkek'te 17, Issık—Köl bölgesinde 4, Narın ve Talas bölgelerinde birer olmak üzere toplam 41 Krallık Salonunun tamamı ülkenin kuzeyinde yer almaktadır.[618] Sayılan bu Krallık Salonlarının 30'nun yöneticisi Rus uyruklu vatandaşlar olup, çoğunluğu Çüy ve Bişkek'tedir. Geride kalan 11 Krallık Salonun yönetim görevini ise Kırgızlar üstlenmektedir. Bunların bazıları Brooklyn'deki (New York) *Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulu* ve *Vaizlik İbadeti* gibi eğitim programlarını tamamlamıştır. Örneğin; teşkilatın Kırgızistan'daki İdari Merkezin yönetim başkanı Kırgız uyruklu Alımbek Bekmanov'dur. Bekmanov 2008 ve 2009 eğitim yılında *Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulu'*nun mezunudur.[619] Görüldüğü gibi Yehova Şahitleri ülkenin kuzeyinde dikkat çeken bir başarı elde etmiştir. Yehova Şahitleri ülkenin kuzeyinde elde ettiği başarıyı güneyde de geliştirmek için yoğun çabalar harcamaktadır.

Günümüzde Kırgızistan'da Yehova Şahitlerinin oldukça aktif hale gelmesinin bir çok sebebi mevcuttur. Bunları farklı açıdan ele almak mümkündür. 2010 yılının yaz aylarında Kırgızlar ve Özbekler arasında çıkan etnik çatışmaların sonucunda, yerli halkın çoğu maddi yönden zarar görmüştür. Halkın, özellikle genç nüfusun içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar ve gelecek endişesi, misyonerlerin kazandığı yerli halk arasında yer almıştır.[620] Kendilerince ev ev gezerek iyi haberi yayma faaliyetini kutsal bir görev

[618] Din İşleri Komisyonun resmi web sitesi, http://www.religion.gov.kg/

[619] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24

[620] Polat, *"Misyonerlerin Kırgızistan'da Dağıttığı Bazı Kitapların Şekil ve Muhteva Açısından Değerlendirilmesi"*, s.298

sayan Yehova Şahitleri,[621] söz konusu Oş olayları sonrasında, meydana gelen zor durumdan faydalanarak, yönlerini ülkenin kuzey bölgesinden güneye doğru çevirerek, faaliyetlerini yoğunlaştırma çabasına girişmişlerdir. Kırgızistan'da faaliyet gösteren Krallık Salonlarından yalnızca biri güneydeki Calal—Abad bölgesinde Toktogul kasabasında bulunmaktadır.[622] Tarihte İslam kültürü açısından çok önemli bir yeri olan Fergana vadisi içinde yer alan güney bölgesinin, kuzeye göre daha dindar olması, burada sadece Yehova Şahitlerine değil diğer Hıristiyan grupların da kök salmalarına müsaade etmemektedir.[623] Bu bağlamda Şahitler, ülkenin güneyinde yeni şubeler açma çabasına girişmiş ve 2011'den bu yana onlarla Din İşleri Komisyonu arasında, bu konuda bir kaç defa ciddi anlaşmazlık yaşanmıştır. Aşağıda bu anlaşmazlıkların nedenlerini ve ayrıntılarını sunmaya çalışacağız.

Yehova Şahitlerinin iddialarına göre, yukarıda belirten anlaşmazlıkların asıl nedeni ülkenin güneydeki Oş, Batken, Calal—Abad bölgelerinde misyonerlik çalışmalarını meşrulaştırabilmek için, DİK'nun güney bölgesindeki şubesinin Yehova Şahitlerinin 2011 yılından beri tescil etmemesidir.[624] Bu hususta Yehova Şahitleri, DİK'nun teşkilatlarını belirtilen bölgelerde tescil etmekten kaçınıyor gerekçesiyle bir kaç defa mahkemeye başvurmuşlardır. Ancak, Yehova Şahitleri bekledikleri cevabı mahkemeden de alamayınca, son çare olarak *"Kırgızistan Cumhuriyeti Yehova Şahitleri teşkilatının Oş, Calal—Abad, Narın bölgelerinde tescil edilmediği ve propaganda yapmalarına izin vermediği"* gerekçesiyle, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Cenevre'deki İnsan Hakları Mahkemesine[625] başvurarak, 2013 yılı başlarında iki kere mesaj yollamışlardır. Bu gelişmelerden somut bir sonuç alamamışlardır. Kırgızistan

[621] Bkz: Matta 28:19-20, Matta 10:7,11-13, Elçilerin İşleri 5:42, 20:20

[622] Elmira Toktogulova, *Kırgızıstandın Basma cana Online Basılmalarında Etikalık Standarttardın Saktalışına Baykoo Saluu Üçün Cürgüzülgön Manitoringdin Otçetu,* Bişkek 2012, s.25

[623] Aydar, *"Orta Asya'da Misyonerler: Kırgızistan Örneği",* s.12

[624] Beyşenbek kızı, *"Cahabanın Kübölörü BUU'ga Arızdandı"*

[625] İngilizcesi "United Nations Human Rights Committee" olan bu İnsan Hakları Komitesi, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesinin imzacı ülkeler tarafından uygulanmasını izleyen bağımsız uzmanlardan oluşan bir organdır. Komite Cenevre veya New York'ta ve genellikle yılda 3 defa toplanır. Komite, tematik konular üzerine genel yorumlar veya Komitenin çalışma metodu olarak da bilinen insan hakları kurallarının yorumlanmasını yayınlar. Kırgızistan da, adı geçen bu komite anlaşmasına 1998 tarihinde imza atmıştır.

topraklarında diğer misyoner gruplardan farklı olarak, Kutsal Kitabın mesajını ısrarla savunup, onu kapı kapı dolaşarak propaganda etmesiyle tanınan Yehova Şahitleri, belirtilen bölgelerde Krallık Salonlarını açma çabası içindedirler.[626]

Yehova Şahitleri, Kırgızistan'ın güneyinde Oş bölgesinde çoğunlukla düşük gelirli ailelerle ilgilenmekte, onlara maddi yardımda bulunmakta ve böylece kendi öğretilerini benimsetmeye çalışmaktadır. Bu uygulamalarda bazı başarıları elde ettikleri de görülmektedir. Çünkü, Yehova Şahitleri kendine özgü dindar insanlara sürekli propaganda yapmayı kutsal bir görev kabul etmektedir.[627] Bu bağlamda onlar Rus uyruklu nüfusun az olduğu Oş bölgesinde, Yehova Şahitleri faaliyetlerini esas olarak Türk kökenli Özbek ve Kırgızlar arasında yoğunlaştırma çabasına girişmişler ve bu güne kadar bu çalışmalarını sürdürmüşlerdir.[628]

Yehova Şahitleri ülkenin kuzey bölgesinde 41 Krallık Salonunun tamamını 1998 ve 2000 yılları arasında faaliyete geçirerek, amaçlarına önemli ölçüde ulaşmışlar ve bundan sonraki hedeflerini ülkenin güney bölgesine çevirmişlerdir. Yehova Şahitlerinin faaliyetleri hakkında bir fikir vermek için bazı örneklere dikkat çekmek yerinde olacaktır. 2012'nin sonlarına doğru Oş bölgesine Çüy'den, Yehova Şahitlerinin Ιrıskul Mambetov ve Svetlana Elizarova ismindeki iki üyesi gelmiş ve yerli sakinlere ücretsiz yiyecek gıda dağıtarak, onlara teşkilata katılma çağrısında bulunmuşlardır. Hemen o günün akşamına doğru, Oş şehrinin Çeremuşka mahallesindeki bir "İncil Okulu" mabedinde Şahitler bir toplantı düzenlemiştir. Mambetov bu toplantı sırasında, yerel halk arasında geniş bir propaganda çalışması başlatmak gerektiği çağırısında bulunarak, sakinleri Gözcü Kulesi teşkilatının üyesi olmaya teşvik etmiş ve teşkilata yeni üye olanların haftada bir, maddi yardım ve gıda erzakı alacaklarını müjdelemiştir. Neticede, Yehova Şahitlerinin öğretilerini benimseyen vatandaşlar, teşkilata törenle kabul edilmiştir. Bahsedildiği gibi, Yehova Şahitleri Kutsal Kitap'ta ifadesi geçen *"Bunun için*

[626] Zarema Sultanbekova, *"Svideteli İegovı, Pojalovalis v OON na Kırgızıstan za Otkaz v Registratsii"*, http://klopp.kg./blog/20.05.2014

[627] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi*, "Emne Üçün Cahabanın Kübölörü Öz Dini Bar Adamdarga Bara Berişet?",* http://www.jw.org/ky/

[628] İtibay Kıştoobayev, *"Svideteli İegovı v Kırgızıstane: Vera İli Bezıshodnost?",* http://www.paruskg.info/ 14.05.2014

fırsatımız varken herkese, özellikle iman ailesinin üyelerine iyilik yapalım"[629] cümlesini örnek alarak, felaket yaşanan bölgelerde zor duruma düşen insanlara hem maddi hem de manevi yardım etmek amacıyla, perde arkasından insanları kendi inançlarına çekmeye çalışmakla İslam'dan uzaklaştırmaktadır. Yehova Şahitlerinin sadaka olarak topladığı paraların belli bir kısmı, çeşitli felaketlere maruz kalan insanlara harcanmaktadır.[630] Bu bağlamda toplumda yardımlaşma faaliyetlerinin tamamını gönüllü kişilerden oluşan heyetler yürütmekte, bunların hiç birisine ücret verilmemektedir.[631]

Yukarıda ifade edilen toplantının devamına Yehova Şahitlerinin Oş bölgesindeki lideri Kalık Madumarov'un daveti üzerine, Ukrayna'nın Donetsk bölgesinden Gözcü Kulesi teşkilatının üst düzey temsilcisi Nikolay Guberniyev isimli bir üye katılmış ve düzenlenen bu toplantı, adı geçen misafirin onuruna gerçekleşmiştir. Guberniyev bu toplantıda cemaate dönerek; *"Bunun gibi etkili toplantılar Ukrayna'da binlerce taraftarın katılımıyla kiralanan stadyumlarda, spor ve sinema salonlarında düzenlenir"* demiştir. Guberniyev cemaate yaptığı sunumunda, Ukraynalı kardeşlerin Kırgızistan-daki dindaşlarına yardıma hazır olduklarını belirtmiştir.[632] Devamında ise, bu kısa süreç içinde Oş bölgesinde bir Krallık Salonu inşa edileceği sözünü vermiş ve salondaki izleyicilere, teşkilata yeni üye katmak için çalışmalarını yoğunlaştırmaları gerektiği çağrısında bulunmuştur.

Kırgızistan'daki Yehova Şahitleri teşkilatının aktif bir üyesi olan Kalık Madmarov, ülkedeki Şahitlerin genel merkezi, yasa uygulayıcıları ile ilgili sorunlar ve iştiraklere hukuki yardım sağlamak durumunda hükümetin en yüksek çevreleri ile çeşitli hukuk şirketleri ve insan haklarını savunan sivil toplum kuruluşları "Luç Solomona"[633] ve "İnsan Hakları Savunma Merkezi" gibi kurumlarla yakın bağlantıları olduğunu dile

[629] Bkz: Galatyalılar 6:10

[630] Bkz: 11:27-30, Korintliler 8:13-15

[631] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Kırsıktan Cabır Tarrtkandarga Cardam Beresinerbi?",* http:// www. jw.org/ky/

[632] Kıştoobayev, *"Svideteli İegovı v Kırgızıstane: Vera İli Bezıshodnost?"*

[633] "Luç Solomona" (Süleyman'ın Rayı) diye tanınan bu kurum, Kırgızistan'da ve onun içinden özellikle Oş bölgesinde sivil toplum insan ve askeri hakları savunan meşhur bir örgüttür.

getirmiştir. Toplantı sonucunda, katılımcı delegelerin oylamasına dayanılarak, biri Rus öbürü Kırgız olmak üzere iki Kırgızistan vatandaşı, ülkede bulunan Şahitlerin maddi sıkıntılarını gidermek amacıyla, aynı inanca mensup kardeşleriyle buluşmaya Ukrayna'ya yola çıkmıştır. Yoksulluk içinde yaşayan Kırgız halkı, kendi aç çocuklarını beslemek için herhangi bir inancı kabul etmeye hazır hale gelmekte ve bunlar Yehova Şahitlerinin ücretsiz dağıttığı gıda yardımlarıyla, kendilerine vaad edilen cennet hayatını kazanmak umuduyla, Şahitlerin öğretilerini benimsemektedir.[634]

5. Yehova Şahitlerinin Faaliyetleri

Kutsal Kitap'ın mesajını insanlara telkin etmede oldukça ısrarcı olan Yehova Şahitleri, kendi kaynaklarında yansıtıldığına göre, bulunduğumuz dünyanın sonu gelene kadar Kutsal Kitap'ın mesajını dünyanın dört bucağında yaymaya gayret edeceklerini vurgulamaktadırlar.[635] Eğer bir Yehova Şahidi, gerçekten Tanrı'nın Bin Yıllık Semavi Krallığını en ön plana koyup ve ihlasla çaba göstererek Kutsal Kitap'ın mesajını halk arasında sürekli yaymaya gayret ederse, bunun karşılığı Tanrı tarafından muhakkak verilecektir[636] ve o kimse bu dünyada sonsuza dek kalacaktır, yani imha cezasından kurtulacaktır.[637] Bu cümlede belirtildiği üzere, Yehova Şahitleri Tanrı'nın Kutsal Kitapta ifadesi geçen *"...dünyanın dört bucağında benim Şahitlerim olacaksınız"* cümlesini esas alarak, gittikleri her yabancı ülkede misyonerlik görevini ön plana koymaktadırlar.[638] Bu bağlamda Yehova Şahitleri, Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla meydana gelen Kırgızistan başta olmak üzere, tüm BDT ülkelerinde her türlü engellemelere rağmen misyonerlik faaliyetlerini geliştirmeye çaba göstermektedirler.[639] Bu faaliyetlerin meyvesi, yapılan tespitlere göre özellikle Rusya, Beyaz Rusya, Ukrayna ve Kırgızistan'da oldukça verimli olmuştur. Yehova Şahitlerinin kısa zaman içerisinde bu kadar başarılara ulaşmasının nedeni, faaliyetlerinde kullandıkları metotlarıdır. Aşağıda Şahitlerin Kırgızistan'da yürüttüğü misyonerlik faaliyetlerinde kullandıkları metotlar incelenecektir.

---

[634] Kıştoobayev, *"Svideteli İegovı v Kırgızıstane: Vera İli Bezıshodnost?"*

[635] *Calgız Çınıgı Kudayga Sıyıngıla*, Germaniya (Almanya) 2006, s.105

[636] Bkz. Matta 13:23

[637] *Calgız Çınıgı Kudayga Sıyıngıla*, s.106

[638] Bkz. Elçilerin İşleri 1:8

[639] Porublev, *Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,* s.1

5. 1. Gezi Faaliyetleri

Yehova Şahitlerinin misyon faaliyetlerinde kullandıkları metotlarından ilki, Tanrı'nın Krallığı hakkındaki iyi haberi kapı kapı dolaşarak veya evden ev gezerek yaymaktır.[640] Bu yöntem Gözcü Kulesi teşkilatının taraftarları tarafından 1927 yılında düzenlenen bir toplantı sonucunda kabul görmüş ve söz konusu yöntemi gerçekleştirmek için haftanın pazar günü tercih edilmiştir.[641] Daha sonra New York'ta 1953'te yapılan uluslararası bir toplantıda, evden eve hizmetine özellikle dikkat çekilmiştir. Bu toplantıda teşkilatın üçüncü başkanı Nathan Home Knorr tüm gözetmenlerin başlıca görevinin, her şahidin düzenli olarak evden eve hizmete çıkmasına yardım etmek olduğunu vurgulayarak şöyle demiştir: *"Herkes Kutsal Kitap'ın iyi haberini evden eve duyurabilmelidir."*[642]

Yehova Şahitleri yukarıda belirtilen tarihten itibaren, günümüze kadar dünyanın dört bucağında veya gittikleri her ülkede Tanrı'nın Krallığı'nın iyi haberini ev ev gezerek yaymayı en ön plana koyarak çaba göstermişler ve bunda da oldukça başarılı olmuşlardır.[643] Konuyla ilgili, teşkilatın Kırgızistan'da yayınlanan Gözcü Kulesi dergisinin 15 Temmuz 2008 tarihli sayısında özetle şu bilgiler verilmektedir: *Biri erkek ve öbürü bayandan oluşan derli toplu giyinmiş iki kişi bir eve yaklaşır ve ev sahibine Kutsal Kitap'tan Tanrı'nın Krallığıyla ilgili kısa bir mesajı bildirmeye çalışır. Eğer ev sahibi mesaja ilgi gösterirse, ona Mukaddes Kitaba dayalı bir yayın sunarlar ve Kutsal Kitabı ücretsiz olarak incelemeyi teklif ederler. Ardından bir sonraki eve geçerler. Eğer bu hizmete katılıyorsanız, herhalde şunun farkındasınızdır: Siz daha konuşmaya başlamadan önce, genelde insanlar Yehova'nın bir Şahidi olduğunuzu anlar. Gerçekten de, evden eve hizmeti tanıtıcı özelliğimiz olmuştur.*[644]

Yukarıda bahsedildiği gibi, evden eve yürütülen faaliyetin sadece Yehova Şahitlerine özgü olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda onlar, evden eve hizmetini

---

[640] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.3
[641] Küzöt Munarası, 1-Mart 2006, s.18
[642] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.4
[643] *Kıldat Kübölöndüröbüz,* s.7-8
[644] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.3

tüm dünya olmak üzere, günümüz Kırgızistan topraklarında da pazar günü öğleden sonra gerçekleştirmektedir. Fakat, yapılan araştırmalara göre Şahitler için sadece haftanın pazar günü yeterli olmayıp, pazar gününe ek olarak cumartesi günü de bu tür faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Hatta, onlar İsa'nın iyi haberi duyurma konusunda verdiği görevi yerine getirmek için, ellerinden geleni yapmaktadır.[645] Bu bağlamda Yehova Şahitleri iyi haberi duyurmak için çarşı meydanlarında, sokak başlarında, pazarlarda ve halka açık diğer yerlerde şahitlikte bulunmaktadırlar.[646] Çünkü onlar, İsa Mesih'in ilk yüzyıllarda havarilerine Kutsal Kitap'ın mesajını insanların evlerine kadar gidip yaymaları görevini verdiğine inanmaktadır.[647] Yehova Şahitleri İsa Mesih öldükten sonra, onun havarilerinin Kutsal Kitap'ın öğretilerini gittikleri her yerde kapı kapı dolaşarak yaydıklarını iddia etmektedir.[648] Teşkilatın yayınladığı literatürün hemen tamamında, bu iddiaları resimlerle daha anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır.[649] Bundan dolayı Şahitler, İsa Mesih'in ilk yüzyıllardaki havarilerini örnek alarak, Kutsal Kitap'ın öğretilerini insanlara bildirmenin en uygun yolunun, sadece evden eve hizmet faaliyetiyle gerçekleşeceğini ileri sürmüşler ve bunu gerçekleştirmede cesaretli olmalarını vurgulamışlardır.[650]

Günümüz Kırgızistan topraklarında faaliyet gösteren Yehova Şahitleri, halkın yoğun olarak yerleştiği şehir ve kasabalarda, köylere oranla daha farklı metotları kullanmaktadır. Örneğin; çok katlı binalarda ve apartmanlarda ya da evlerde, broşürleri mektup kutularına, kapı önlerine bırakmaktadırlar.[651] Bu yöntem köylerde farklılık göstermektedir. Onlar köylerde propagandalarını yurttaşların bizzat evlerine kadar gidip, kapılarını çalıp ev sahibiyle sohbet ederek, beyinlerini yıkamaya çalışmaktadır. Bu yöntem genelde, yukarıda da bahsedildiği gibi bir erkek ve bir bayandan oluşan iki iyi eğitim görmüş, dini bilgisi yüksek, hitabeti gelişmiş, insanları etkileyici bir şekilde giyinen ve ilk karşılaştıkları insanlarla temasa geçtiklerinde oldukça sevimli davranan

[645] Bkz. Matta 28:19-20
[646] *Kudaydın Bizge Ceremiya Arkıluu Aytkan Sözü*, s.38, Ayrıca da bkz. Elçilerin İşleri 17:17
[647] Bkz. Matta 10:7, 11-13, Elçilerin İşleri 5:42
[648] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, *"Emne Üçün Üymö-Üy Kıdırasınar?",* http://www.jw.org/ky/
[649] Bkz. Elçilerin İşleri 5:42, 20:20
[650] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.7
[651] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstanda Cürgüzgön İş-Araketteri*, s.36

aktif üyeler tarafından yürütülmektedir.[652] Yanlarında ise bir kaç dergi ve broşürle beraber, mutlaka birer tane de kendilerine özgü Kutsal Kitapları bulunmaktadır.[653]

1 Ocak 2009 tarihinde *"Din ve Dini Kurumlar İle İlgili"* yeni yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren, Yehova Şahitleri için yukarıda bahsedilen metodun vatandaşlar arasında kullanılması resmen yasaklanmıştır. Söz konusu bu yasada, insanları başka dinlere davet etmek, özel dini kurumların kurulmasına, dini edebiyatları dışarıda dağıtmak ya da satmak ve yaşı on sekizi geçmeyenleri dini toplantılara davet etmek[654] gibi faaliyetler resmen yasaklanmıştır.[655] Fakat, Yehova Şahitleri için bir devletin koyduğu yasalardan daha çok, Tanrı Yehova'nın emirlerini yerine getirmek önem arz ettiğinden,[656] Kırgızistan'ın bir çok bölgesinde halen ev ev gezerek bu misyon faaliyetlerini yürütmekten kaçınmamak-tadırlar.

5. 2. Yayın Faaliyetleri

Kendilerini İsa'nın ilk yüzyıllardaki havarilerine benzeten Yehova Şahitleri,[657] onun iyi haberi duyurma ve öğrenci yetiştirme konusunda verdiği görevi yerine getirmek üzere, çeşitli yöntemleri kullanmaktadır.[658] Onlar Kırgızistan topraklarında yürüttüğü misyonerlik faaliyetlerinde en çok, bölge halkının dillerine tercüme edilmiş edebiyatın ücretsiz dağıtılmasına önem vermektedir. Şahitlerin açıktan yaptığı en yaygın faaliyet, sadece bununla sınırlı kalmayıp, Kutsal Kitap başta olmak üzere bölge halkının Kırgızca, Rusça, Özbekçe, Tacikçe ve Kazakça gibi çeşitli dillere tercüme edilmiş ve halkın kendi kültür ve inançlarını konu alan dergiler, broşürler, diskler gibi çoğunluğu bedava olmak üzere, bazılarını da az bir ücretle satmaktadır.[659] Zaten, teşkilatın Gözcü

---

[652] *Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar,* s.15

[653] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.3

[654] KRM, I.Bölümünün 4.bendi, 5 maddesi

[655] *"Batış Basma Sözündö Borbor Aziyadagı Din Maselesi",* http://www.azattyk.org/23.05.2014

[656] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.13, Ayrıca da bkz. Matta 15:3, Koloseliler 2:8

[657] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?*, s.2

[658] Bkz. Matta 28:19-20

[659] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstanda Cürgüzgön İş-Araketteri*, s.35

Kulesi dergisi başta olmak üzere, bir çok propaganda ve tanıtım amaçlı eserin kapak sayfalarında, para ile satılmaz ifadeleri yer almaktadır.[660]

Ev ziyaretiyle, mektup kutularına ve kapı önüne bırakılan broşürlerde telefon numaraları ve adreslerle irtibatın kurulması sağlanmaktadır.[661] Örneğin; bir kimse Kutsal Kitap'ı teşkilatın Krallık Salonlarında değil kendi evinde araştırmak isterse, evinin önüne bırakılan broşürdeki soruları cevaplayıp kargo ile Yehova Şahitlerinin adresine iletmelidir. Yehova Şahitleri kısa zamanda okuyucunun istediği eserleri ücretsiz olarak ev adresine ulaştırmaktadır.[662] Hatta, bir kimsenin Yehova Şahitlerinin öğretileri dikkatini çekmişse, yazışma adresi yoluyla yada telefon açarak, teşkilatın aktif üyelerinden birini evine çağırabilir.[663] Buna bizzat kendim de tanıklık etmiştim. Böylece Yehova Şahitleri evlere kadar giderek, maddi ve manevi destek sağlayarak muhatabı etki altına almaktadırlar.

5. 3. Psikolojik Yöntemler

Yehova Şahitlerinin teşkilata yeni taraftar kazanmak için, misyonerlik faaliyetlerinde sıkça kullandığı yöntemlerden biri de, insanların psikolojisine hitap ederek Kutsal Kitap'ın öğretileri hakkında onlar üzerinde derin etki bırakmaya çalışmaktır. İnsanları, Gözcü Kulesi teşkilatının öğretilerini psikolojik açıdan nasıl telkin edilmesi gerektiği, kendi kaynaklarında sık sık vurgulanmaktadır.[664] Aşağıda Yehova Şahitlerinin dini propagandalarında kullandıkları psikolojik yöntemler maddeler halinde ele alınmaya çalışılacaktır:

a) I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ve İspanyol gribinin ortaya çıkması gibi savaşlar, yer sarsıntıları, sel baskınları, kıtlıklar, salgın hastalıklar ve insanların ölümüne yol açan başka sorunlar yaşanacağını iddia ederek, insanları ümitsizliğe uğratmak.[665] İnsanların bunlarla cezalandırıldığını ve insanın bunları düzeltemeyeceği

[660] *Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar,* Britanya 2012, Derginin kapak sayfası
[661] *Iyık Kitepti Üydön Akısız İzildöö,* Teşkilatın broşürü, Germaniya (Almanya) 2008
[662] *Iyık Kitepti Kanday Dep Esepteysiz?,* Teşkilatın broşürü, Germaniya (Almanya) 2013
[663] *Düynönü Çınında Kim Başkarıp Turat*?, Teşkilatın broşürü, Germaniya (Almanya) 2013
[664] Uyanın!, Ekim 2004, s.20-22
[665] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2014, s.28

telkinini yaparak, kendileri dışında mevcut dinleri, manevi idealleri, partileri, hukuki nizamı kötülemek, manevi bir buhran, zihni bir bezginlik ve ümitsizlik telkin etmek.[666]

b) Dünya çapında tüm insanlık için tek çarenin Tanrı'nın Krallığı olduğunu vurgulamak. O'nun Krallığı'nın büyük bir güce sahip gerçek bir hükümet olduğunu vurgulayarak, insanları korku içinde bırakmak.[667] Tanrı'nın yakında tüm insan yönetimleriyle birlikte şimdiki kötü ortamı tamamen yok edeceğini ve doğruluğun hüküm süreceği yeni bir düzenin kurulacağını telkin etmek.[668]

c) İsa Mesih'in Üçlemenin bir kısmı değil, Tanrı'nın biricik Oğlu olduğunu vurgulamak. Günahtan kurtuluşun yalnızca İsa'nın fidyesine olan imanla mümkün olduğuna dikkat çekmektir.[669] İsa'nın sadık takipçilerinden sadece 144.000'inin gökte Mesih'le birlikte krallar ve kâhinler olacağını, itaatli insanların geri kalanının cennet yeryüzünde sonsuz yaşama kavuşacağını vurgulayarak, muhatabı sen de bunlardan biri olabilirsin diye avlamak.[670]

d) Gerçektende yeryüzünde 1914'ten itibaren bir kargaşa döneminin başladığını ve buna delil olarak II.Dünya Savaşı'nın 1939'dan 1945'e kadar sürdüğünü iddia ederek, dünyada 1945'ten 1982'ye kadar 270 savaş yapıldığını belirterek insanları tuzaklarına düşürmek. Geçen yüzyıl boyunca 100 milyondan fazla insanın savaşlarda katledildiğini vurgulamak.[671] 1982 yılında dünyada doğrudan ya da dolaylı olarak askeri faaliyetlere katılanların sayısının 100 milyonu bulduğunu söyleyip muhatapları korku içinde bırakmak, bundan tek kurtuluş yolunun ancak İsa Mesih aracılığıyla gerçekleşeceğini vurgulamak.[672]

e) Yehova Şahitleri Tanrı'nın sadece, İsa'nın kurban olarak sağladığı fidyeye iman eden ve onun öğretilerine bağlı kalan kişileri kurtaracağına inanırlar.[673] İsa Mesih

---

[666] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.51
[667] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2006, s.4
[668] *Uluu Okutuuçudan Üyrön,* Ümüt Nuru Yay., Germaniya (Almanya) 2008, s.233
[669] Küzöt Munarası, 15-Noyabr (Kasım) 2013, s.22
[670] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2008, s.28
[671] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2004, s.19
[672] Küzöt Munarası, 15-May (Mayıs) 2009, s.30
[673] Bkz. Elçilerin İşleri 4:10-12

"hayat Reisi"dir ve kurtuluş ancak onun aracılığıyla olabilir.[674] Yani, biricik kurtuluş ümidinin ve gerçek yolun kendilerinde olduğunu telkin etmek.

f) Tanrı'nın yeryüzüyle ilgili başlangıçtaki amacının gerçekleşeceğini ve tüm yeryüzünün Yehova'ya tapınan kişilerle dolduğunda, onların kusursuz insanlar olarak sonsuz yaşam elde edeceklerine inanırlar.[675] Yehova Şahidi teşkilatına yeni üye olan bir kimsenin ebeveynleri ölmüşse, ölmüş insanlara bile, diriltilerek bu nimetleri elde etme fırsatı verileceğini taahhüt ederek avlamak.

g) Ebeveyn ve çoluk çocuk veya öz kardeşi gibi yakınlarını kaybeden vatandaşları teselli ederek, gözyaşların, ölümün ve acının olmadığı bir hayatın yakında geleceğini ve Tanrı'nın daha iyi bir yaşamla ilgili vaadinin yeryüzünde gerçekleşeceğini vaat etmek.[676]

h) Teşkilatın Yönetim Kurulunun Brooklyn'deki Vaizlik Eğitim Kursu, Patterson Eğitim Kursu ve Gilead Kutsal Kitap Okulu gibi eğitim merkezlerinden mezun olan gezici gözetmenler, özel öncüler ve görevlilerin karşılaştığı muhataba ses tonunu değiştirerek devamlı ve sürekli konuşma telkini yapmak. İsa'nın söylediği ve elçilerinin kaleme aldığı tüm hakikatleri içeren İyi Haberi bir erkek bir bayandan oluşan gruplar halinde bir kaç dakika birisinin konuşması, sonra diğerinin devam etmesi şeklinde gerçekleştirmek.[677]

i) Evden eve hizmet faaliyetinde karşılaştıkları ev sahiplerini Yeryüzü neden yaratıldı?, Yeryüzü şimdi neden cennet değil?, Cennet nasıl yeniden kurulacak?, Tüm acılar ne zaman bitecek?, Yeryüzü cennette kimler yaşayacak?, Ölülerin durumu nedir?, Ölüler bizimle konuşabilir mi?, Kimler diriltilecek? gibi insanın kafasını karıştıran soruları sıralamak.[678]

j) Hıristiyan Kutsal Kitap'ını mantıki tahlil ve muhakeme ile ondaki tutarsızlık ve çelişkileri göstermeden, çoğu zaman tevillerle işi kurtarma ve diğer dinleri

[674] Küzöt Munarası, 15-Noyabr (Kasım) 2001, s.4
[675] Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Ekim) 2006, s.4-7
[676] *Azap-Kaygıdan Arılabızbı?* Teşkilatın broşürü, Germaniya (Almanya) 2013
[677] *Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar*, s.14
[678] *Yaratıcımızdan Gelen İyi Haber,* Britanya 2013, s.12-13

ciddi bir inceleme, okuma ve mukayese etme faaliyetiyle, insanları tek taraflı bir ezbercilik faaliyetine sevk etmek.[679]

k) Teşkilattaki yeri belli bir seviyeye ulaşan Kırgız uyruklu Yehova Şahitlerini, daha iyi eğitim görmesi için tüm masraflarını karşılayarak, Brooklyn'de kısa süreli çeşitli eğitim kurslarına göndermek veya yabancı memleketlere seyahat ve temas imkanları sağlamak.[680]

l) Dünyanın farklı ülkelerinden gelerek Brooklyn'de eğitim görenleri artık aktif, aksiyoner veya eylemci bir hale getirmek ve vaiz, gezici gözetmen, özel öncü gibi görevliler arasına katmak.[681]

m) Teşkilatın tüm dünya çapındaki Beytel, büro, matbaa ve diğer şubelerinde çalışanlara iş ve menfaat sağlamak, aylık bağlama gibi imkanlarla avlamak.[682]

n) Özellikle Kırgızistan'da maddi yönü zayıf olan fakir fukaraya ücretsiz gıda ve yiyecek dağıtmak. Özellikle İslami bilgisi olmayan, imanı zayıf kimselerin üzerinde çalışmak ve onlara ücretsiz edebiyatlarını dağıtarak, hipnotize edilmiş bir hale getirmek.

Yukarıda sayılan yöntemlerin haricinde, insanların sosyal hayatlarında karşılaşabileceği her türlü sıkıntıları içeren sayısız edebiyat bedava dağıtılmaktadır. Bu edebiyatların içeriğinde ele alınan konular ise, genelde insanların halihazırdaki sosyal, ailevi, kültürel ve ekonomik alanda karşılaşabileceği her türlü problemleri kapsamaktadır.[683] Örneğin; aile üyeleri arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesi, iyi bir çocuk yetiştirmek, aile üyelerinin mutluluğu, sağlığı, uzun bir hayat yaşaması ya da buna benzer konular hakkında iyi dileklerini dile getiren ve özellikle çağımızın sorunlarını kapsayan konular Yehova Şahitlerinin propagandalarında öne çıkan hususlar arasında yer almaktadır.[684]

---

[679] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.52

[680] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24

[681] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.52

[682] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* s.23

[683] *Caştardın Surooloru Paydaluu Keneşter,* 1:Cilt, Germaniya (Almanya) 2011

[684] *Üy-Bülölük Bakıttın Sırı,* Ümüt Nuru Yay., Germaniya (Almanya) 2006, s.91

Yehova Şahitlerinin gezici gözetmenleri, gezici vaizleri, özel görevlileri ve ileri mevkideki idarecileri, İsa'nın öğrencilerini iyi haberi evden eve duyurmaları için görevlendirdiğini iddia ederek, insanlara evlerinde ulaşmaya çalışırlar.[685] Onlar Kutsal Kitap'a dayalı sohbetleri başlatarak, evden eve hizmetinde karşılaştıkları her türlü konuşma ve tartışmada sakin kalmak, sinirlenmemek, kızmamak gibi alışkanlıklarla başa çıkmaya çalışırlar.[686] Hatta, Yönetim Kurulunun düzenlediği iki aylık eğitim kurslarında eğitim görenler de bu tür özelliklerle yetiştirilirler. Evden eve hizmet sırasında görüştükleri kimsenin onları kovması halinde bile, kavgaya mahal vermeden, ses çıkarmadan uzaklaşırlar.[687] Zira, onlar günümüzde birçoklarının duyuru işine aldırmasa da, yakında farklı bir açıdan bu duyuruyu görmeye başlayacağına inanırlar.[688]

5. 4. Toplantı Faaliyetleri

Yehova Şahitleri Tanrı'ya ibadet yerlerinin "Kilise" değil de "Krallık Salonu" diye anılmasının nedenini şöyle açıklamaktadır: Kutsal Kitap'ın bazı kısımlarında "Kilise" olarak tercüme edilen Yunanca sözcük ibadetin yapıldığı yere değil, orada bir araya gelen kişilere atfedilmiştir. Buna örnek olarak, elçi Pavlus'un Roma'daki din kardeşlerine yazdığı mektubu gösterilmiş ve mektupta evli bir çift olan Akuila ve Priskilla'ya selam göndererek şöyle denilmiştir: *"Onların evindeki Kiliseye de selâm edin".*[689] Bu mektuptaki cümlede ifade edildiği üzere, Pavlus bir binaya selam göndermemiştir. O, bu çiftin evinde bir araya gelen cemaate, yani insanlara selam göndermiştir. Yehova Şahitleri bu yüzden ibadet etmek için düzenli olarak bir araya gelinen mekanları "Kilise" değil "Krallık Salonu" olarak adlandırmaktadır.

Yehova Şahitleri ibadet ettikleri yerlere "Krallık Salonu" adı vermelerinin başka bir nedenini ise, ibadet için bir araya toplanılan yerin bir salondan ibaret olması ve orada Tanrı Yehova'ya ibadet edilerek, O'nun hakkında şahitlik edilmesi için bir araya

---

[685] *Bugün Yehova'nın İsteğini Kimler Yerine Getiriyor?,* s.12; Ayrıca da bkz. Matta 10:11-13, Elçilerin İşleri 5:42, 20:20

[686] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.7

[687] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.53

[688] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.10; Ayrıca da bkz. Matta 24:37-39

[689] Bkz. Romalılar 16:5

gelindiğini vurgulamaktadır.[690] Şahitlerin dünya çapında on binlerce İbadet Salonunun bulunduğu ve çok sayıda cemaatin her hafta bu salonlarda toplandığı iddia edilmektedir.[691] Onların her İbadet Salonunda genellikle 100 ila 300 kişilik bir kapasite bulunur. Bu salonlarda Kutsal Kitap'a dayalı konular incelenir ve konuşmalar yapılır. Salonların çoğunda bir sahne vardır ve ibadetler oradaki kürsüden idare edilir. Bazı İbadet Salonlarında bir ya da birkaç tane küçük toplantı odası, bir ofis ve küçük bir kütüphane de bulunur. Kutsal Kitap'a dayalı yayınların ve başvuru kaynaklarının bulunduğu bu kütüphaneden cemaatteki herkes yararlanabilir.[692]

Kırgızistan'da faaliyet gösteren Yehova Şahitlerinin toplantı salonlarında da aynı yapılanma söz konusudur. Fakat, onlar bölgedeki diğer Hıristiyan gruplardan ayrılarak mabetlerine Krallık Salonuna ek "Beytel"[693] adını da kullanmaktadır.[694] Kutsal Kitap'ı araştırmak için bir araya geldikleri evler, daireler, kiralanan konferans ve sergi salonları veya stadyumlar gibi büyük tesisler, kutsal ibadetlerin yapıldığı süre boyunca tapınma yerlerini ifade etmektedir.[695] İnanışa göre Tanrı Yehova'nın insan yapısı mabetlerde oturmadığı doğrudur, fakat yine de ibadet salonları Tanrı'ya hakiki tapınmanın gerçekleştiği yerlerdir.

Etnik bakımdan Rusların yoğun olarak yerleştiği ülkenin kuzey bölgelerindeki Krallık Salonlarının programları, öğleye kadar Rusça öğleden sonra Kırgızca olmak üzere iki dilde düzenlenmektedir. Sırası gelmişken şunu da belirtmekte yarar vardır; Yehova Şahitleri Krallık Salonlarında düzenlenen toplantıların yanı sıra, tescili olmayan evlerde veya kiralanan dairelerde de yoğun çalışmalar sürdürmektedir.[696] Bu gizli çalışmalar, özellikle faaliyetlerine resmi izin verilmeyen ülkenin güney bölgelerinde

[690] Küzöt Munarası, 1-Noyabr (Kasım) 2006, s.27

[691] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2010, s.31

[692] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2010, s.31

[693] "Beytel" İbranice bir sözcük olup Türkçeye çevrildiğinde "Tanrı evi" manasını ifade etmektedir (Yaratılış 28:17-19). Yehova Şahitleri iyi haberi dünyanın dört bir köşesinde yaymada kullandıkları tüm binaları "Beytel" olarak adlandırmaktadır. Bu bağlamda teşkilatın koordinasyonunu sağlayan kurum, Yönetim Kurulu Brooklyn'deki dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunan tüm şubeleri yönetmektedir. Ayrıntılı bilgiler için bkz. *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* s.21

[694] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.20

[695] Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Kasım) 2006, s.28

[696] Erdem, *"Misyonerler ve Kırgızistan'da Misyoner Faaliyetleri",* s.37

gerçekleşmektedir. Onlar bazı Hıristiyan mezheplerinde olduğu gibi mabette resim, heykel, haç, mum yakma, tespih ve Tanrı'nın resmini yapma gibi adetlere karşıdır.[697] Bütün bunların yerine, mabedin ön tarafında sağda Kırgızca ve solda Rusça olmak üzere, Tanrı'nın Kutsal Kitap'ta ifadesi geçen *"Krallığın Gelsin"* levhasını asarlar.[698] İbadetlerin Rusça düzenlenmediği mabetlerde ise, levhaya yazılı sözün sadece Kırgızcası asılır. Duyuru faaliyeti için yapılan harcamalar, salonun inşa masrafları ve giderleri tamamen gönüllü bağışlardan karşılanır. Ancak kimseden bağışta bulunması talep edilmez. Bunun yerine bağışta bulunmak isteyenler için bir köşede bağış kutusu bulunur.

İbadet Salonlarında kiliselerdeki gibi dinsel nesneler ya da kutsal yerler yoktur. Orada ayin masası, dinsel resim ve heykeller ya da haçlar görmek mümkün değildir.[699] Zira, Yehova Şahitleri bu tür nesneleri kullanmanın, Kutsal Kitap'ın "putperestlikten kaçın" emrine aykırı olduğuna inanırlar.[700] Onlar, İsa ve havarilerinin özel kıyafetleri olmadığını iddia ederek, kiliselerin altında rahiplerin süslü elbiseler içinde olmasına da karşıdırlar. Bunun yerine sadece eski de olsa temiz, yakışan ve doğru düzgün elbiselerin giyilmesi tavsiye edilir.[701] Toplantıyı yöneten görevliler veya üst düzey erkek temsilcilerin tamamı, genelde resmi klasik giysileri giyerler. Çünkü, büyük ya da küçük olsun tapınma amacıyla yapılan düzenlemelere yakışan elbiseleri giymekle saygı duyulmalı ve bu saygı, katılımcıların tutum ve davranışlarına da yansımalıdır.

Bugün yeryüzünde Yehova'nın, tapınma için ayrılmış özel mabediyle gerçek anlamda kutsal bir şehri olmadığı doğrudur. Fakat Şahitler, Yehova'ya tapınmak amacıyla düzenlenen ibadetlerin kutsal toplantılar olduğunu gözden kaçırmazlar.[702] Yehova Şahitleri Kutsal Kitap'ı incelemek için haftada üç kez bir araya gelirler ve ibadetlerin tamamını duayla başlayıp duayla bitirirler. Bunun yanı sıra Yehova'yı yücelten ilahiler söyler ve ciddi bir tutum sergileyerek, saygılı bir şekilde programa

[697] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.22
[698] Bkz. Matta 6:10
[699] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2010, s.31
[700] Bkz. 1Korintliler 10:14, Yuhanna 4:24
[701] *Kto Segodnya İspolnyaet Volyu İegovı?,* Velikobritanya (Büyük Britanya) 2012, s.8
[702] Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Kasım) 2006, s.27

yoğunlaşırlar.[703] Düzenlenen bu toplantıda Yehova'nın sözleri incelenir, ona ilahiler söylenir ve yeryüzünde İsa'yı müjdeleyen Tanrı'nın Krallığı hakkında eğitim verilerek,[704] O'nun hakkında şahitlik edilir. İbadet salonları eski olsada oldukça temiz tutulur ve erkek, kadın, çoluk çocuk demeden herkes karışık oturabilir.[705]

Teşkilata yeni gelen üyelere, idareler ve cemaat tarafından oldukça sevimli davranılır ve erkek kadın demeden hep yakından tanışmaya gayret edilir. Kanaatimizce bu cemaatlerin çoğunu bayanlar oluşturmaktadır. Bunların da çoğu fakir fukaradır. Çünkü, onlar vatandaşların sosyal hayatlarında karşılaştıkları her türlü maddi sıkıntıları gidermek amacıyla halkın bu kesimine yakınlık gösterir. Şahitler verdikleri maddi yardımın yanı sıra, vatandaşların manevi tutumunu değiştirerek kendi cemaatlerine kazanma gayreti içindedirler.[706] Kendi kaynaklarında ibadet salonları, toplantı salonları, büro binaları, matbaalar ve afet bölgelerindeki kişilere yardım için yapılan masrafların gönüllü bağışlarla karşılanıldığı belirtilmektedir.[707] Ne yazık ki, Kırgızistan'da bu yardımların ve yapılan uygulamaların insanları kendi inanç ve kültüründen koparmaya yönelik olduğunun farkında olmayan yurttaşların sayısı, gün geçtikçe artmaktadır.

İbadet Salonları, Yehova Şahitlerinin ibadet etmek için düzenli olarak bir araya geldiği yerlerdir. Onların yüzlerce cemaati bu salonlarda haftada üç defa toplanır. İbadet Salonundaki ibadetlerin programı tamamen Kutsal Kitap'a dayanır. Bu ibadetlerde İsa'nın yeryüzüdeki hizmeti sırasında özellikle vurguladığı ve Kutsal Kitap'ın ana mesajı olan Tanrı'nın krallığına dikkat çekilir.[708] Hakiki tapınmayı desteklemek için kurulan İbadet Salonları 'Krallığın iyi haberini' duyurma faaliyetinin de merkezidir.[709] Aşağıdaki tabloda Yehova Şahitleri teşkilatının Bişkek'in Kök—Car kasabasındaki Krallık Salonunda uyguladığı aylık programın çizelgesi verilmiştir:

---

[703] Bkz. Mezmurlar 26:12, 104:33, Yehova Şahitleri düzenlenen bu programlarda kendilerine özgü şiir kitabı mevcuttur. Bu kitap Kırgızcaya da tercüme edilmiş ve içeriğinde çeşitli konuları içeren 70 şiir bulunmaktadır. *Cahabanı Danktap Irdagıla,* Germaniya (Almanya) 2009

[704] Bkz. Matta 6:9-10, 24:14, Luka 4:43

[705] *Kto Segodnya İspolnyaet Volyu İegovı?,* s.7

[706] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2013, s.11

[707] Oygongula!, İyun (Haziran) 2010, s.23, *Bugün Yehova'nın İsteğini Kimler Yerine Getiriyor?*, s.18

[708] Bkz. Luka 4:43

[709] Bkz. Mata 22:14

Yönetici Çizelgesi

isimler	15-19 Ocak	22-26 Ocak	29-02 Ocak-Şubat	05-09 Şubat	12-16 Şubat	19-23 Şubat
Erik	1.Belde			1. Belde		
Kurmanbek	Yönetici			2. Belde		
Nurbek	2. Belde			Yönetici		
Beksultan		1. Belde			1. Belde	
Omokan		Yönetici			Yönetici	
Çıngız		2. Belde			2. Belde	
Erik			1. Belde			1. Belde
Zamir			2. Belde			Yönetici
Cıldızbek			Yönetici			2. Belde

Bilgilendirme ve Haber Yayma Toplantıları

Konuk	Konusu ve Kaynağı	Tarih
Kurmanbek	*Sevgi, verimli hizmetin öncüsüdür.*	25.01.2014
Maksat	*Gözcü Kulesi dergisinin 01.02.2014 yayını.*	01.02.2014
Kaldar	*Tanrı haberini yılmadan müjdeleyin.*	08.02.2014
Irısbek	*Tanrı haberini savunur musun?*	15.02.2014
Kurmanbek	*Neden tekrar gideriz?*	22.02.2014
Maksat	*Gözcü Kulesi dergisinin 01.03.2014 yayını.*	01.03.2014
Kaldar	*Hizmetimizde bundan sonra da gayret gösterecek miyiz?*	08.03.2014
Irısbek	*Kutsal Kitabı araştırmayı gaye edinin.*	15.03.2014
Kurmanbek	*Tekrar buluşmada başarıya ulaşmanın sırrı hazırlık yapmaktır.*	22.03.2014
Maksat	*Kutsal Kitabı daima müjdeleyin.*	29.03.2014

Yukarıda belirtildiği üzere, Yehova Şahitleri bu ibadette Kutsal Kitaptan ele aldıkları konu, hem sürekli katılanların hem de ilk defa gelenlerin ilgisini çekecek nitelikte seçilmektedir. Her ay düzenlenen bu toplantıların programları önceden hazırlanmaktadır.[710] İbadet Salonlarında yapılan bu ibadetlere herkes istediği zaman katılabilmektedir. Toplantılar genel itibariyle Vaizlik Eğitim Kursu, Patterson Eğitim Kursu ve Gilead Kutsal Kitap Okulu gibi eğitim merkezlerinden mezun olan gezici gözetmenler, özel öncüler ve görevliler tarafından yürütülmektedir.[711]

5.5. Okul ve Kurs Faaliyetleri

Yehova Şahitlerinin kendi kaynaklarında yer alan bilgilere göre, 1943 yılında II.Dünya Savaşı'nın tüm şiddetiyle sürmesine rağmen Yehova Şahitleri, sadık ve vefalı hizmetkâr misyoner yetiştirmek amacıyla *Watchtower Gilead Kutsal Kitap Okulu'*nun kurulmasının yanı sıra, *Vaizlik İbadeti* gibi eğitim programlarını düzenlemişlerdir.[712] Gilead Okulu kurulduğundan beri 8.000'den fazla mezun dünyanın dört bir tarafında şahitlikte bulunmak için görevli vaiz olarak gönderilmiş ve bunda da büyük başarılar elde edilmiştir.[713] Ekim 2010'da Vaizlik Eğitim Kursunun adı *"Bekar Biraderler İçin Kutsal Kitap Kursu"* olarak değiştirilmiştir. Bu kursa yine ihtiyar ve hizmet görevlisi olarak hizmet eden bekârın katılması önerilmiştir.[714] Dünya çapında yürütülen bu eğitim programından şimdiye kadar 37.445 kişi yararlanmış ve onlardan birçoğu öncü, gezici gözetmen, görevli vaiz ve Beytel çalışanlar olarak hizmette görev almıştır.[715]

Düzenlenen bu kurslar sadece bekarlarla sınırlı kalmamış, çiftlerin de eğitim görmeleri için kurslar açılmıştır. Bu bağlamda çiftler için sadece iki ay süren "Evli Çiftler İçin Kutsal Kitap Kursu" Temmuz 2012'de başlamış ve şimdilik sadece Patterson'da (New York) düzenlenmektedir.[716] Çiftlerin başvuruda bulunabilmesi için kursun yapılacağı dili İngilizceyi bilmesi, 25 ile 50 yaş arasında, sağlıklı, en az iki yıldır evli ve en

[710] Küzöt Munarası, 1-May (Mayıs) 2010, s.31
[711] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2010, s.5
[712] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.9
[713] *Kto Segodnya İspolnyaet Volyu İegovı?,* s.14
[714] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2009, s.16
[715] *Yehova Şahitlerinin 2012 Yıllığı,* s.11
[716] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.16

az iki yıldır aralıksız tamgün hizmette bulunuyor olması, ayrıca aralıksız iki yıldır görevli olarak hizmet etmiş olması gerekmektedir.[717] Gözcü Kulesi teşkilatının 2011 yılının Nisan ayında yayımlanan *Uyanın!* dergisinde Kırgızistan'ın kuzey bölgesinde dünyaya gelen Alımbek Bekmanov ismindeki bir Kırgız genci, kendi hayat hikayesini şöyle anlatıyor: *Ben 1972 yılında Issık—Köl bölgesinde doğdum. Henüz 3 yaşımdayken çobanlık yapmaya başladım ve 17 yaşıma kadar dağlarda çobanlık yaptım. 1989'da Sovyetler Birliğinde askerlik görevimi tamamladım. Askerden döndüğüm zamanlarda, gençlik dönemlerimden beri aklımı sürekli kurcalayan "insanlar neden ölür?" sorusunu, Gözcü Kulesi teşkilatının mensupları Kutsal Kitaptan deliller getirerek cevapladıklarında, sonsuz bir mutluluğa kavuştuğumu hissettim.[718] Neticede, gerçek Tanrı Yehova'nın kendi biricik oğlu İsa'yı tüm insanoğluna bir Kurtarıcı (Mesih) olarak gönderdiğini, Yehova ve Oğluna iman ederek, nesilden nesile geçen ölümden kurtulabileceğimi anladım. Tanrı'nın sadık kulları için bu dünyayı sonunda cennete dönüştüreceğini ve inananların mahvolmadan sonsuza dek yaşayacağını öğrendiğimde daha da sevindim.[719] 1993'de Yehova Şahitlerinin Bişkek'te düzenlenen toplantısında vaftiz oldum ve akrabalarımızla beraber yaklaşık 70 civarındaki Şahit, haftada bir kere bir araya gelerek toplantı düzenleyerek Kutsal Kitabı tetkik eder olduk. 1993'de Yehova Şahitlerinin Moskova'da düzenlenecek uluslararası kongresine davet edildim. Orada, Gözcü Kulesi teşkilatının Moskova Şubesinde çalışan Gülmira adındaki bir Kırgız hanımla tanıştım ve daha sonra 1998'de onunla evlendim. Evliliğimizin sonrasında, teşkilatın Moskova'daki şubesinde çalışmaya davet edildik ve orada Kutsal Kitap'ın ışığındaki literatürü Kırgız diline çeviren tercüme bürosunda yeni görevime başladım. 2004 yılında ise, tercüme büromuz Moskova'dan Bişkek'e taşındı ve ben de Kırgızistan'daki Yehova Şahitlerinin işini takip eden komite üyesi olarak görevlendirildim. Hizmette çok gerekli olduğundan, Gülmira da ben de İngilizceyi öğrenmeye başladık ve daha sonra 2008'de "Gilead" misyonerlik okulunda eğitim görmek için, ABD'de Yehova Şahitleri teşkilatının Yönetim Kuruluna davet edildik.* [720]

[717] *Yehova Şahitlerinin 2012 Yıllığı,* s.12
[718] Bkz. Romalılar 5:12
[719] Bkz. Yuhanna 3:16, Vahiy 21:3-4
[720] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.21—24

Yukarıda anlatıldığı üzere, teşkilatın Yönetim Kurulunun New York'ta Vaizlik Eğitim Kursu, Vaizlik İbadet Kursu ve Evli Çiftler İçin Kutsal Kitap Kursu gibi bir çok kısa süreli eğitim veren merkezleri bulunmaktadır.[721] Bu okulların birinden mezun olan çiftler, daha sonra Kırgızistan'daki eski görevlerine tekrar dönmüşlerdir. Alımbek Bekmanov, günümüzde Kırgızistan'da bulunan tüm Yehova Şahitleri teşkilatının sorumluluğunu üstlenen başkanlık makamına getirilmiştir. Neticede, o ülke çapındaki tüm Yehova Şahitlerinin faaliyetlerini organize etmektedir. Ayrıca o Bişkek'in Borodina caddesindeki *"Kırgız Cumhuriyetinin Yehova Şahitleri Dini Merkezi"* bürosunda başkanlık görevini üstlenmektedir.[722]

6. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki Yayınları

Modern Kırgızistan topraklarında faaliyet gösteren tüm misyoner kurumların, faaliyetlerinde en çok kullandıkları metotlardan biri şüphesiz halkın kendi kültür ve inançlarını konu alan ve bölge sakinlerine çeşitli dillerde yayımlanan literatürleridir.[723] Örneğin; Rusça, Kırgızca, Özbekçe, Kazakça ve Tacikçe tercüme edilmiş Kutsal Kitaplar, dergiler, kaset ve broşürler halka bedava dağıtılır veya sembolik az bir ücretle satılır.[724] Bu misyoner gruplardan biri olan Yehova Şahitleri de, Brooklyn'deki *"Watch Tower Bible Trackt Society Of Pennsylvania"* (New York, USA) Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan orijinali İngilizce olan literatürleri, Almanya başta olmak üzere ABD, İngiltere, İtalya ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerde dil uzmanı kişilerce Kırgızcaya tercüme ettirerek üyelerine ulaştırmaktadır.[725] Bu kapsamda, genellikle Kırgız ve Rus dillerinde yayımlanan, kendilerine özgü Kutsal Kitap başta olmak üzere, Gözcü Kulesinin öğretilerini ve İsa Mesih'in yegane kurtarıcı olduğunu vurgulayan edebiyat vatandaşlara ücretsiz dağıtılmaktadır.[726] Bu yayın faaliyetleri için 2007'de teşkilatın temsilcileri tarafından sunulan Şahitlerin 2007 Hizmet Yılı Dünya Raporundaki bilgilere

---

[721] Küzöt Munarası, 15-Avgust (Ağustos) 2012, s.16

[722] Din İşleri Komisyonun resmi web sitesi, http://www.religion.gov.kg/03.06.2014

[723] Polat, *"Misyonerlerin Kırgızistan'da Dağıttığı Bazı Kitapların Şekil ve Muhteva Açısından Değerlendirilmesi",* s.298

[724] *Kto Segodnya İspolnyaet Volyu İegovı?,* Velikobritaniya (Büyük Britanya) 2012, s.24

[725] *Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?*, s.22

[726] Storejovaya Başnya, 1-Yanvar (Ocak) 2013, s.1

göre, 121 milyon ABD doları harcanmıştır. Yine, teşkilatın kendi verilerine göre, belirtilen bu miktardaki para dünyanın yaklaşık 230 civarındaki ülkesinde 600'den fazla dilde edebiyat basın—yayına harcanmaktadır. Ayrıca raporlarda Yehova Şahitleri tarihindeki yayın faaliyetinin bu güne kadar dünya çapında hiç bu kadar yüksek bir seviyeye ulaşmadığı sevinçle anlatılmaktadır.[727]

Yehova Şahitlerinin pek çok yayını bulunmaktadır. Bu yayınlandan dikkat çekenlerden bazıları şunlardır:

6.1. Gözcü Kulesi Dergisi (The Watch Tower)

Gözcü Kulesi, Yehova Şahitlerinin Kırgızistan başta olmak üzere tüm dünya çapında en çok elde dolaştırılan yegane dergisidir. Dergi ilk yayınlandığı 1879 yılından beri, ayda bir veya çoğu zaman iki kere olmak üzere, günümüze kadar sürekli yayımlanmaktadır.[728] Şahitler her ay yaklaşık 100 milyon Gözcü Kulesi ve Uyanın! dergisi basıldığını iddia etmektedir.[729] Her sayının ortalama tirajı 1969'larda 72 dilde yayımlanırken, [730] günümüzde ise 214 dilde 45.944.000 adet olarak basıldığı belirtilmektedir. Şahitler tüm bu faaliyetlerin, ancak Yehova'nın ruhu ve desteği sayesinde başarılabildiğine inanmaktadırlar.[731]

Kapak sayfasındaki renkli resimlerle süslenerek okuyucuları kendine çeken Gözcü Kulesi dergisi, Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından ilk yıllarda sadece Rusça yayımlanırken, daha sonraları tercüme ekipleri tarafından Kırgızcaya da çevrilerek Kırgızistan'da sürekli yayımlanmaktadır.[732] Kırgızca yayınlanan bilgilere göre Tanrı Yehova'yı, evrenin Egemeni olarak yüceltmek Gözcü Kulesi dergisinin başlıca amaçları arasında sayılmaktadır.[733] Zaten derginin kapak sayfasında *"Gözcü Kulesi, Yehova'nın Gökteki Krallığını Duyurur"* ifadesi yer almaktadır. Bu bağlamda, derginin içerdiği öğretiler, iyi bir haberle insanları teselli etmeyi amaçlamakta ve Tanrı'nın gökteki

[727] *Kto İspolnyaet Volyu İegovı?,* s.3
[728] Küzöt Munarası, 15-Aprel (Nisan) 2012, s.2
[729] Küzöt Munarası, 15-Dekabr (Aralık) 2013, s.13
[730] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.59
[731] Küzöt Munarası, 15-Yanvar (Ocak) 2012, s.3
[732] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24
[733] Küzöt Munarası, 1-Avgust (Ağustos) 2014, s.2

Krallığının yakında dünyadaki tüm kötülükleri sona erdirerek, yeryüzünü cennet haline getireceği belirtilmektedir. Bu dergi, Yehova Şahitlerinin sonsuz yaşamı kazanabilmeleri için ölen ve şimdi Tanrı Krallığının Kralı olarak hüküm süren İsa Mesih'e duyulan inancı güçlendirmektedir.[734] *Gözcü Kulesi,* Kutsal Kitapt'aki sözler ışığında dünya olaylarının önemini vurgulamaktadır. Tanrı'nın Krallığı hakkındaki iyi haberle insanları rahatlatmakta ve vaat edilen cenneti kazanmaya çağırmaktadır.[735] Yehova Şahitlerine göre; dergi insana uzağı görme imkanını temin etmekte ve kendisinin, bir bekçi olarak hizmet ettiği insanlara nelerin yaklaştığını bildirmektedir. Gözcü Kulesi milletlerarası bir dergi olduğu için ırk farkı gözetmemektedir, bunun tersine dergi farklı ırkları bir araya getirerek Tanrının seçilmiş özel kavmi yapmayı gaye edinmektedir.[736]

Derginin giderleri gönüllü bağışların desteğiyle karşılandığı için parayla satılmamakta ve yetkili kaynak olarak, Tevrat, Zebur ve İncil olarak bilinen Kutsal Kitap'a bağlı kaldığını iddia etmektedir. Siyasete karışmadan tamamen tarafsız kalmaya çalışmaktadır.[737] Fakat Gözcü Kulesi dergisi sadece ilmi ve tarafsız bir dergi olmamakta, tamamen propaganda ve bazı yorumcuların yorumlarını tanıtmaya yönelik içerik yayınlamakta ve bu yöndeki bilgileri doğru kabul ederek muhataplarına benimsetmeyi hedeflemektedir.[738]

Tamamen propaganda niteliği taşıyan Gözcü Kulesi dergisinin ilk orijinal İngilizce metni, Amerika Birleşik Devletlerinde Brooklyn'de dünya merkez bürolarındaki Yazı Departmanlarında hazırlanır. Orada uluslararası yazar ekibi tarafından 214 dilde tercüme edilip, dünyanın Kanada, Almanya, İtalya, İngiltere, Güney Afrika ve Japonya gibi ülkelerindeki tercüman ekiplerine elektronik olarak hızlı bir şekilde gönderilir.[739] Zira, teşkilatın sayılan bu gelişmiş ülkelerde modern basınevleri bulunduğundan yayımlanan edebiyatları resimlerle zenginleştirmektedir. Gözcü Kulesi dergisinin

[734] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2013, s.3
[735] Yehova Şahitlerinin resmi web sitesi, http://www.jw.org/tr/28.05.2014
[736] *Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar,* s.14
[737] Küzöt Munarası, 1-Avgust (Ağustos) 2014, s.2
[738] Tanyu, *Yehova Şahitleri*, s.59
[739] *Bugün Yehova'nın İsteğini Kimler Yerine Getiriyor?,* Britanya 2014, s.23

Kırgızca ve Rusça sayılarının tamamı Kırgızistan'a Almanya'dan getirilmektedir.[740] Fakat, tercümesi ise tercüman ekipleri tarafından Brooklyn'de Çeviri Bölümlerinde son haline getirilip onaylandıktan sonra Almanya'daki şubelere gönderilmektedir.[741] Almanya basımlı bu derginin çok kaliteli birinci hamur kağıt baskısı olduğu dikkati çekmektedir.[742] Dergi, gönüllü bağışların desteği ile basıldığı için, bölge halkına bedava dağıtılmaktadır.

6.2. Uyanın! Dergisi (Awake!)

1919 yılının sonbaharına doğru, Joseph F. Rutherford'un başkanlık döneminde *"The Watch Tower"* (Gözcü Kulesi) dergisini bütünleyen yeni bir derginin çıktığı Yehova Şahitleri tarafından ilan edilmiştir.[743] *"The Golden Age"* (Altın Çağ) diye adlandırılan bu yeni dergi, ilk yıllarda Tanrı Yehova'ya tapınan toplumun tekrar canlandığının ve hizmet için yeniden teşkilatlandığının kanıtı olarak değerlendirilmiştir.[744] Daha sonra 1937 yılında dönemin başkanı Nathan Home Knorr'un sayesinde, Altın Çağ dergisinin adı *"Consolation"* (Teselli) olarak değiştirilmiştir.[745] Zira, hatırlanacağı gibi II.Dünya Savaşı bu dönemlerde daha yeni başlamıştı ve savaşta çeşitli zulümlere maruz kalanları, savaşın etkilerinden kurtarmak amacıyla dergiye "Teselli" adı verilmiştir. II.Dünya Savaşının sona ermesinin ardından, 1937'den başlayarak sürekli yayımlanan Teselli dergisi en son 1946'da *"Awake!"* (Uyanın!) adını alarak değiştirmiş ve günümüze kadar *Uyanın!* adıyla ayda bir olmak üzere, senede toplam on iki kez yayımlanmaktadır.[746]

Uyanın! dergisinin, İngilizce olarak yayımlandığı 22 Ağustos 1946 tarihli ilk sayısında yer alan bilgiye göre: *"Gerçeğe sıkı sıkıya bağlılık, bu derginin başlıca amacı olacaktır."* denilmiştir. Bu kapsamda Uyanın! dergisi, dünya olaylarını mercek altına alan, çeşitli kültürlerden insan hakkında bilgi veren, yaratılış harikalarını anlatan, sağlıkla ilgili konuları inceleyen ve bilimsel konuları halkın anlayabileceği bir seviyede

---

[740] Küzöt Munarası, 15-Aprel (Nisan) 2012, s.2
[741] *Cahaba Kudaydın Erkn Kimder Atkarıp Catat?,* s.23
[742] Erdem, *Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler,* s.38
[743] *Joseph Franklin Rutherford,* http://ru.wikipedia.org/wiki/28.05.2014
[744] Oygongula!, 8-Aprel (Nisan) 2006, s.3
[745] *"Publikatsii",* http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Home Knorr/28.05.2014
[746] Oygongula!, 8-Aprel (Nisan) 2006, s.3

açıklayan, okuyucuları bilgilendirmeye ve dünyada olup bitenler hakkında uyanık tutmaya teşvik eden bir içeriğe sahiptir.[747] Bu dergi Gözcü Kulesi dergisine oranla, sosyal, ekonomik, ailevi ve son yıllarda meydana gelen çeşitli çağdaş meseleleri daha fazla ele almasıyla diğerinden farklılık göstermektedir. Fakat, dergi yine de okuyucuların dikkatini her zaman Kutsal Kitaba çekmektedir.[748] Çünkü, dergi tamamen Kutsal Kitap'a dayalı makaleleri içerdiği için, propaganda niteliği taşımaktadır. Ayrıca, Kutsal Kitap'taki pratik öğütlerin bugün anlamlı ve mutlu bir yaşam sürdürmeye nasıl yardımcı olacağını gösteren makalelere yer verilmektedir.

Uyanın! dergisi Kırgızistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra, Gözcü Kulesi dergisiyle beraber ülkeye ilk kez 1993'lerden itibaren girmeye başlamıştır. 1997'lere gelince, dergi okuyuculara geniş bir şekilde ulaştırılmış ve belirtilen tarihten sonra, daha da genişlemeye devam etmiştir.[749] Her sayının ortalama tirajı 99 dilde 44.748.000 adet olarak çıktığı iddia edilen Uyanın! dergisi, Kırgız ve Rus dillerine Brooklyn'de dünya merkez bürolarındaki Yazı Bölümlerinde, uluslararası yazar ekibi tarafından çevrilir ve oradan Almanya'daki tercüme ekiplerine elektronik olarak gönderilir.[750] Nitekim, Yehova Şahitlerinin Almanya şubesindeki modern basımevinde yaklaşık 20 dilde basılır ve bunların yaklaşık 10 dilde basılan edebiyatı, Moldova, Osetya, Kazakistan ve Kırgızistan gibi bazı eski Sovyetler Birliği ülkelerine Rusya'nın Solneçnoe kasabası aracılıyla getirilir.[751] Dergi dünya çapındaki Kutsal Kitap eğitim programının bir parçasıdır ve gönüllü bağışların desteğiyle basıldığı için parayla satılmayacağı, kapakta da belirtilmiştir.[752]

Yehova Şahitleri 1997 yılı Haziran ayında Moskova'da bulunan İdari Merkezini, Saint—Petersburg şehrine taşımak için, Saint—Petersburg Büyük Şehir Belediyesine bağlı Solneçnoe kasabasında yeni bir binanın inşa işlemini tamamlamıştır. Kendi

[747] Oygongula!, 8-Aprel (Nisan) 2006, s.4
[748] Tanyu, *Yehova Şahitleri,* s.60
[749] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstandagı İş-Araketteri*, s.35
[750] *Cahabanın Erkin Kimder Atkarıp Catat?,* s.23
[751] Dvorkin, *Psevdohıristiyanskaya Sekta "Svideteli İegovı". O lyudyah Nikogda Ni Rosstayuşihsya So "Storojevoy Başney", 6 Bölüm, Sekta V Nasistkoy germanii i v SSSR*
[752] Oygongula!, İyun (Temmuz) 2013, s.2

kaynaklarında yansıtıldığına göre, inşa edilen bu yeni İdari Merkez'inde modern bir basımevi bulunmakta ve orada basılan ürünler tüm BDT devletlerine sevk edilmektedir. Solneçnoe kasabası aracılığıyla, her hafta 90 tondan fazla Yehova Şahitlerinin edebiyatının, çoğunluğu Rus dilinde olmak üzere 20'den fazla dilde dağıtıldığı iddia edilmektedir. Adı geçen kasabadan eski Sovyetler Birliği devletlerinde Rus dilinin yaygın olarak kullanıldığı bölgelerin yanı sıra Kırgızistan'a da getirilmektedir.[753] Rus dilinin yanı sıra "Gözcü Kulesi" dergisi, Rusya başta olmak üzere Osetya, Moldova ve Kırgızistan dahil 10'dan fazla eski Sovyetler Birliği ülkesine sürekli getirilmektedir. Bütün bunlar, Kırgızistan'daki Yehova Şahitleri tarafından yürütülen etkin propaganda kampanyasının sadece birkaç örneğidir.[754]

Yehova Şahitleri yıllarca Kutsal Kitap'ın çeşitli çevirilerini kullanmış ve sonuçta hakikatle ilgili tam ve doğru bilgi edinilmesini kolaylaştıracak bir çevirinin gerekli olduğu kannatine ulaşmışlardır. Bu nedenle örgütün üçüncü başkanı Nathan Home Knorr'un öncülüğünde, 1950'lerden itibaren *Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi* adıyla kısım kısım yayımlanmaya başlamıştır.[755] Şahitler dilin zamanla değiştiğini, dolayısıyla eski çevirilerdeki bir çok ifadesinin artık kullanılmadığını ya da zor anlaşıldığını ileri sürerek, 1950'lerde çevrilmeye başlanan *Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi'*ni 1984 yılında ilk kez İngilizce *"New World Translation of the Holy Scriptures"* adıyla yayımlamışlardır.[756] Çağdaş bir dil kullanılan bu çeviri, titiz çalışmalar sonucunda Kırgızca dahil 120'yi aşkın dilde yapılmıştır.[757] Bu bağlamda Gözcü Kulesi dergisinin 1 Ekim 2011 tarihli sayısında, *Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi* ile ilgili özetle şu bilgiler oldukça dikkat çekmektedir: *5 Ağustos 2011 tarihi, Yehova Şahitlerinin tarihine geçecek kadar önemli bir gün olmuştur. Çünkü, "Kutsal Kitap—Yeni Dünya Çevirisi" Kırgızcaya tercüme edilerek bu tarihte yayımlanmıştır. Dolayısıyla, Tanrı'dan korkan samimi*

[753] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızıstandagı İş-Araketteri*, s.35

[754] Dvorkin, *Psevdohıristiyanskaya Sekta "Svideteli İegovı". O lyudyah Nikogda Ni Rosstayuşihsya So "Storojevoy Başney", 6 Bölüm, Sekta V Nasistkoy germanii i v SSSR*

[755] *Cahaba Kudaydın Erkn Kimder Atkarıp Catat?,* s.4

[756] *Iyık Kitep-Canı Düynö Kotormosu,* Japonya 2011, s.5

[757] *Cahaba Kudaydın Erkn Kimder Atkarıp Catat?,* s.4

Şahitler tarafından kullanıla gelen Kutsal Kitap'lar safına, artık Kırgızca "Kutsal Kitap— Yeni Dünya Çevirisi" de eklenmiştir.[758]

Yukarıda ifade edildiği gibi, Kutsal Kitap'ın *Yeni Dünya Çevirisi'*nin Kırgızca tercümesinin yayımlanmasından önce, 2007 yılında tercüme edilen Rusça çevirisi kullanılmıştır.[759] Onlar önceki Kutsal Kitap'ları artık tamamen bırakmışlar ve çağdaş Kırgızcaya tercüme edilen *Yeni Dünya Çevirisi'*ni kullanmaya başlamışlardır.[760] Çünkü, Yehova Şahitleri tarafından yayımlanan eski literatürleri veya teşkilata bağlı olmayan herhangi bir edebiyatı okumak, şeytanın idaresi altındaki dünyevi kötü insanları desteklemek anlamına gelmektedir. Bu nedenle örgütün eski üst düzey temsilcilerinin kaleme aldıkları eserler okunmamaktadır.[761] Sonuç olarak, Kırgızistan'daki Yehova Şahitleri Kutsal Kitap'ın asıl yazarını yücelten ve Tanrı'nın sözlerine sadık kalarak tercüme edildiği iddia edilen *Yeni Dünya Çevirisi'*nin Kırgızca nüshasını kullanmaktadırlar. Özellikle bu kitapların tamamı birinci hamur kağıda basılmakta, Japonya ve İtalya baskısı olarak gerçekleşmektedir.[762]

7. Kırgızistan'da Yehova Şahitlerinin Etkileri

Günümüze kadar din değiştirip Hıristiyan olan Kırgızlarla diğer Müslüman unsurlar arasındaki gerginlikler ülkenin her tarafında sürmektedir. Kendi dininden yüz çevirerek mürtet olan Kırgız uyruklu bir Hıristiyan, yerli Müslüman unsurlar tarafından hiç bir zaman hoş karşılanmamaktadır. Halk arasında din değiştirenler hakkında *"Sen neden kendi dinini sattın, onlar sana para mı veriyorlar?, Bundan dolayı, siz kendi dininizi sattınız ve sizler hainsiniz",* gibi farklı deyimlerle anılarak, din değiştiren yurttaşlar hainlikle nitelendirilmektedir.[763]

[758] Geniş bilgi için bakınız. Küzöt Munarası, 1-Oktyabr (Ekim) 2011, s.20-24
[759] *İzdatelskaya Deatelnost i Literatura Svideteley İegovı,* http://ru.wikipedia.org/23.05.2014
[760] *Iyık Cazma İncil*, İtalya 2008, s.5
[761] Porublev, *Svideteli İegovı,* 26
[762] *Iyık Kitep-Canı Düynö Kotormosu,* Japonya 2011, s.4, *Iyık Cazma İncil*, İtalya 2008, s.4
[763] Baktıbayev, *"Toktogulda Başka Dinge Ötkön Adamdın Üyün Örttöp Ketişti"*

Yapılan tespitlere göre, Yehova Şahitlerinin etkisi Kırgızistan'ın kuzeyine oranla güneyinde daha düşüktür. Aşağıda Yehova Şahitlerinin faaliyetlerinin Kırgızistan'daki etkileri tespit edilmeye ve değerlendirilmeye çalışılacaktır.

"Hıristiyan" denilince insanların aklına "misyonerlik"; "misyonerlik" denilince de "Hıristiyanlığın" geldiği günümüz Kırgızistan topraklarında, yetkililer ve yasa uygulayıcı kurumlar tarafından hoş karşılanmayan onlarca farklı Hıristiyan mezhebi mevcuttur. 2009 yılında kabul edilen *"Kırgızistan Cumhuriyetinin tüm vatandaşlarını askerliğe almak ve askerlik görevi yerine getirmek"* ile ilgili yasaya göre, bilinçsizlik veya dini inanışlarından dolayı, Kırgızistan Cumhuriyetinin Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmak istemeyenler, Savunma Bakanlığının açtığı özel hesaba belirli bir miktarda para yatırmak zorundadır.[764] Ancak, örneğin Yehova Şahitleri gibi bazı dini gruplar, Savunma Bakanlığının özel hesabına para transfer etmeyi, kendi dini prensiplerine aykırı gördüklerinden bu uygulamaya açıkça itiraz etmektedirler. Bu konuyla ilgili ülkenin eski başbakanlarından Roza Otunbayeva, Yehova Şahitleri üyelerinin çocuklarını askerliğe göndermediğini ve seçimlerde oy kullanmadıklarını dile getirmiştir.[765] Zira Yehova Şahitlerinde cihat anlayışı yoktur ve adam öldürmek büyük günahtır. Onlar birileri sizi öldürmek isterse ne yaparsınız sorusuna; "zaten öleceksiniz" cevabını vermektedir.[766] Çünkü, onlar dünyevi savaşın Kutsal Kitap'ın prensiplerine tamamen aykırı olduğuna inanmaktadırlar.[767]

2011 yılının kış aylarında, Batken vilayetine bağlı Kadamcay kasabasında ikamet eden Özbekistan vatandaşlı İskender Kambarov ve Canıbek Nasirov isimli iki Yehova Şahidi üyesine ait daire, polis ve anti—terör birimleri tarafından basılmıştır. Polisin yaptığı açıklamalara göre, daireden ülke sınırında faaliyeti yasaklanmış "Hizb ut—Tahrir" örgütüne ait bir çok malzeme, 66'dan fazla kitap, 200'den fazla broşür ve DVD bulunmuştur. Kadamcay İlçe Mahkemesi kanıtlarla onların suçlu olduğunu tespit ederek, ikisini de 7 yıllık hapis cezasına çarptırmıştır. Daha sonra Yehova Şahitlerinin

[764] *Kırgızskaya Respublika,* s.5, http://photos.state.gov/libraries/kyrgyzrepublic/27.04.2014
[765] *"Mıyzam Canı Din Eski",* http://www.azattyk.org/27.05.2014
[766] Erdem, *"Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler"*, s.38
[767] Bkz. Yeşaya 2:4, Matta 26:52

Hamit İsakov gibi bazı temsilcileri, kanıt olan DVD disklerin Şahitlerin dairesine kolluk kuvvetleri tarafından gizlice konulduğunu iddia ederek, Mayıs ayında Batken Vilayet Mahkemesine mahkumlara ait dosyanın tekrar gözden geçirilmesi ve yeniden soruşturma başlatılması gerektiği konusunda başvuruda bulunmuşlardır.[768] Ancak, buna mahkemenin cevabı olumsuz olmuş, bu sefer Yehova Şahitleri Yüksek Mahkemeye başvurmuşlar ve Yüksek Mahkeme ise davayı yeniden soruşturup tekrar Batken Vilayet Mahkemesine göndermiştir. Sonuçta 9 aydan beri cezaevinde kalan Yehova Şahitlerinin iki mensubu, 2 Kasım 2011'de kefaletle serbest bırakılmıştır.[769] Yehova Şahitleri teşkilatının basın sekreteri Hamit İskakov yaptığı açıklamada, yukarıda adı geçen mahkumların serbest bırakılmasından sonra, normal hayatlarında bir Yehova Şahidi olarak ebeveynleriyle beraber yaşadıklarını gururla anlatmıştır.[770]

2010 yılının Mayıs ayında Bişkek Büyükşehir Belediyesine bağlı Birinci Mayıs Kamu Fonu, Yehova Şahitlerinin dini merkezine bir inceleme yapmış ve sosyal sigorta fonuna katkı ve cezalar için mali yardım olarak 11.5 milyon som (250.000 dolar) ödemesini teşkilattan talep etmiştir. Kamusal otoriteler tarafından yapılan bu incelemede, Yehova Şahitlerinin yasa ile tam uygunluk içinde hareket etmedikleri ortaya çıkmış ve bunun için ceza uygulanmıştır. Şahitler ise finansal yardım almanın, işgücü mevzuatı kapsamına girmediğini iddia ederek yüz çevirmişlerdir.[771] Neticede bu cezayı iptal ettirmeyi başarmışlardır.

Kırgızistan günümüzde din özgürlüğünü ilan eden demokratik bir devlettir. Bağımsızlığın ilan edilmesinden bu yana, çeşitli nedenlerle meydana gelen Hıristiyan mezheplerinin öğretilerini benimseyen Kırgız uyruklu insanlar arasında gerginlikler sürekli tırmana gelmiştir. Din değiştiren bireyler, yerli Müslüman unsurlar tarafından hiç bir zaman hoş karşılanmayıp hep tepki görmüşlerdir. Buna örnek olarak; 2010 yılının yaz aylarında Kırgızistan'ın güneyinde Calal—Abad vilayetine bağlı Toktogul kasabasında ikamet eden dört Yehova Şahidi üyeleriyle yerli halk arasında yaşanan olay

[768] *Na Yuge Kırgızstana Svideteley İegovı Pereputali s Terroristami,* http://www.knews.kg/28.04.2014
[769] *Kırgızskaya Respublika,* s.6
[770] Zarema Sultanbekova, *"Svideteli İegovı Pojalovalis v OON Na Kırgızıstan Za Otkaz Registratsii"*, http:// kloop.kg/blog/31.05.2014
[771] *Kırgızskaya Respublika,* s.7

zikredilebilir.[772] Söz konusu bu yurttaşlar, İslam'dan yüz çevirip Gözcü Kulesinin öğretilerini benimseyerek, Yehova Şahidi teşkilatının üyeleri olmuşlardır. Bundan haberdar olan akrabaları ve Toktogul kasabasının bir grup sakini, teşkilatın üyelerinin eviyle beraber Krallık Salonun %70'ni yağmalayıp, kullanılamaz hale getirmişlerdir. Yerel yönetimler ise bu olaydan haberleri olmalarına rağmen, olaylara hiç bir müdahalede bulunmamışlardır.[773] Bu olay ülkede faaliyet gösteren tüm misyoner grupların dikkatini çekerek, Kırgız kamuoyunda ve medya kanallarında çok eleştiriye ve tartışmaya neden olmuştur.

Yukarıda anlatılan olaydan sonra, ülkenin Oş, Calal—Abad ve Batken gibi güney bölgelerinde Yehova Şahitlerinin faaliyetleri her zaman korku ve endişe altında gerçekleşmektedir. Fakat, onlar İsa'yı ve Yehova'nın: "...İyi haberi size iletmek için cesaret topladık" [774] ibaresini ilke edinerek, kendi anlayış ve inanışlarına göre, iyi haberi cesaretle duyurmak için ellerinden geleni yapmaya gayret göstermektedir.[775] Zira, İsa'nın duyurduğu bu iyi haber tüm sıkıntıların, hastalıkların, acıların, kederin ve ölümün ortadan kalkacağını bildirmektdir. Söz konusu İyi Haberin sonsuz yaşama sahip olma fırsatı sunacağına, Tanrı'nın amacını açıklayacağına ve O'nunla nasıl yakın bir ilişkinin geliştirilebileceğini göstereceğine inanmaktadırlar.[776] Bu bakımdan Şahitler 2013 yılının Ocak—Mart döneminde Calal—Abad bölgesinin farklı yerlerinde en az yedi defa toplantı düzenlemeyi başarmışlardır. Şahitler adı geçen bölgede, devletin resmi izni olmadan dini propaganda yapmanın kanunen yasak olmasına rağmen, ardı ardına toplantılar düzenlemeye devam etmişlerdir.[777] Zira, onlar için kanun koyucu unvanı sadece Yehova'ya aittir ve zaten Kutsal Kitap Yehova'nın *"tek Yasa koyucu ve tek Yargıç olduğundan"* bahsetmektedir.[778] Sonuçta, Yehova Şahitleri

[772] Baktıbayev, *"Toktogulda Başka Dinge Ötkön Adamdardın Üyün Örttöp Ketişti"*
[773] *Kırgızskaya Respublika,* s.7
[774] Bkz. 1 Selanikliler 2:2
[775] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2009, s.19
[776] Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2005, s.16
[777] *KYRGYZSTAN: vosem proverok i dva ofitsial'nykh preduprezhdeniya za 3 mesyatsa*, http://www.freedomhouse.kg/newsletters/31.05.2014
[778] Bkz. Yakup 4:12

devletin koyduğu kanunu çiğnemektedir. Onlara göre en üstün kanun koyucu Yehova'dır ve onun kanunu ise kusursuzdur.[779]

İsa Mesih'in iyi haberi duyurma ve öğrenci yetiştirme konusunda verdiği görevi yerine getirmek üzere çeşitli yöntemler kullanan Yehova Şahitleri,[780] iyi haberi duyurma şeklinde evden eve giderek hizmet edilmesi gerektiğini vurgular.[781] Çünkü, Tanrı'nın Sözü İsa Mesih'in ve resullerinin hizmeti hakkında şöyle der: *"İsa şehirleri ve köyleri dolaşıp vaaz ediyor, Tanrı'nın melekûtunu müjdeliyordu ve daha birçokları İsa'yla birlikte dolaşıyordu".*[782] Üstelik İsa kendisi de, ilk öğrencilerini iyi haberi duyurmaya yollarken insanların evlerine kadar gitmelerini söylüyordu.[783] Hatta, onlar İsa'nın ölümünden sonra ilk yüzyıldaki takipçileri mesajlarını "hem herkesin içinde hem de evden eve" dolaşarak duyurmaya çalıştıklarını ileri sürmüşlerdir.[784] Yehova Şahitleri de, onları örnek alarak ve kapı kapı gitmenin insanlara ulaşmanın en iyi yol olduğunu düşünmektedir. Zira, onlara göre iyi haberi duyurma işine düzenli olarak katılmak, insan zihninin menevi konular üzerinde odaklanmasına yardım etmektedir.[785]

Yukarıda anlatıldığı üzere, evden eve hizmetin Yehova Şahitleri için artık kutsal bir görev haline geldiği ortadadır. Bu bağlamda, Kırgızistan'da bulunan Yehova Şahitleri de evden eve hizmet faaliyetini ülkenin güney bölgesinde genişletmek için ellerinden gelen çabayı göstermektedir. Kırgızistan'ın ikinci başkenti olarak anılan Oş bölgesinde, Yehova Şahitleri resmi kayıt olmaksızın dini propaganda yapmaları kanunen yasak olduğu bilinmektedir. Fakat, onlar adı geçen bölgede propaganda yapmak yasak olsa da, devlet tarafından gerekli resmi bandrolü bulunmayan bir çok dini edebiyatı bölge halkına ücretsiz dağıtmaktadır. 2013 yılının Mart ayında, teşkilatın aktif bir üyesi olan Kanıbek Mamataliyev'in öncülüğünde, yerel bir restoranı kiralayarak 100'den fazla vatandaşın katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. Düzenlenen bu toplantıyla ilgili, Din

[779] *Cahabaga Cakında,* Ümüt Nuru Yay., Germaniya (Almanya) 2007, s.128
[780] Bkz. Matta 28:19-20
[781] Küzöt Munarası 15-İyul (Temmuz) 2008, s.3
[782] Bkz. Luka 8:1-3
[783] Bkz. Matta 10:7, 11:13
[784] Bkz. Elçilerin İşleri 5:42, 20:20
[785] Küzöt Munarası, 15-Mart 2004, s.23, Bkz. Luka 11:34

İşleri Komisyonunun Güney Bölge Şubesinin uzmanları tarafından inceleme yapılmış ve Yehova Şahitlerinin yasayı ihlal ettikleri tespit edilmiştir. Neticede Kanıbek Mamataliyev, dönemin Din İşleri Komisyonu başkanı Abdilatif Cumabayev tarafından yazılan resmi bir uyarı mektubu almıştır.[786]

Yehova Şahitleri, "evden eve hizmetini uygulama konusunda niye bu kadar ısrarcısınız" sorusuna; "İsa'nın başlattığı ve onun ilk yüzyıldaki takipçilerinin devam ettirdiği Tanrı'nın Gökteki Krallığı hakkındaki iyi haberi duyurma işini devam ettiriyoruz" cevabını verirler.[787] Teşkilatın basın sekreteri Hamit İskakov, Yehova Şahitlerinin sadece Kırgızistan'da değil, dünyanın dört bir yanında faaliyet gösteren uluslararası bir din olduğunu ve Kırgızistan'a hiç bir zaman zarar getirmeyeceğini savunmuştur.[788] Dolayısıyla, iyi haberi duyuran gözetmenleri ülkenin çarşı ve meydanlarında, sokak başlarında hatta halka açık diğer yerlerde şahitlikte bulunurken görülebilir. Hatta, onlar bir çok kişiyle telefon ve mektup aracılığıyla irtibat kurabilir.[789]

Yehova Şahitleri 2010'da Oş, Narın ve Calal—Abad vilayetlerinde resmi kayıt yaptırmak için yerel hükümete üç defa başvuruda bulunmuştur. Fakat hükümet yetkilileri, başvuruları reddedince Şahitler bu sefer tescil için tüm gerekli belgeleri hazırlayıp, Din İşleri Komisyonu kurumuna adı geçen bölgelerdeki faaliyetlerin onaylanması için bir mektup göndermiştir. 2011 yılının Şubat ayında Din İşleri Komisyonu, belediye meclisi kurucu üyelerinin önceden onayı olmaksızın bir cemaatin kurulamayacağını belirterek dilekçeyi reddetmiştir. Daha sonra Yehova Şahitleri, Bişkek Bölgelerarası Ekonomi Mahkemesinde bu redde itiraz etmişlerse de istedikleri sonucu elde edememişlerdir. En son çare olarak 2012 yılının Eylül ayında, Birleşmiş Milletler Teşkilatının Cenevre'deki İnsan Hakları Komitesine, Kırgızistan'ın yukarıda adı geçen güney bölgelerinde faaliyetlerinin onaylanmasının reddedilmesi ve kendi haklarıyla

[786] *KYRGYZSTAN: vosem proverok i dva ofitsial'nykh preduprezhdeniya za 3 mesyatsa*
[787] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2001, s.7-10, Ayrıca da bkz. Luka 4:3
[788] Beyşenbek kızı,*"Cahabanın Kübölörü BUU'ga Arızdandı"*
[789] Küzöt Munarası, 15-İyul (Temmuz) 2008, s.3

beraber medenî, siyasî ve Uluslararası Sözleşme'nin korunduğu hakların bir ihlali olduğunu belirterek, şikayet dilekçesi göndermişlerdir.[790]

Yehova Şahitleri 2013 yılı Ocak ayında Calal—Abad vilayetine bağlı Koçkor—Ata kasabasında bir ev kiralayarak toplantı düzenlemişler ve bundan haberdar olan devlet yetkilileri, resmi izin olmadıkça bu bölgede dinî toplantı yapmanın kesinlikle yasak olduğunu, teşkilatın üyelerine yaptığı konuşmada anlatmışlardır. Aynı gün istihbarat polisi ve Ulusal Güvenlik Komitesinin organları, Şahitlerin aynı vilayete bağlı Kerben, Kara—Köl, Maylu—Suu ve Bazar—Korgon kasabasında düzenlenecek olan toplantılarını tescil olmadıkça kanunen yasak olduğunu belirterek durdurmuşlardır. Fakat, devlet otoritelerinin tüm bu uyarıları Yehova Şahitlerini hiç bir şekilde durduramamış ve onlar daha sonraki şubat, mart ve nisan aylarında, adı geçen her dört kasabada daire kiralayarak toplantı düzenlemeye devam etmişlerdir. Neticede, Yehova Şahitleri yasayı ihlal ettikleri gerekçesiyle, önce yerel istihbarat polisi ve Emniyet Ulusal Güvenlik Komitesi başkanı ve başkan yardımcısı tarafından tam üç kez uyarılmıştır. Fakat, Şahitler yine de toplantı ardına toplantılar düzenlemeye devem edince, dönemin Din İşleri Komisyonu başkanı Abdilatif Cumabayev tarafından imzalanan iki resmi yazılı uyarı mektubu almışlardır.[791] Buna cevap olarak, Yehova Şahitleri 2013 yılı Mart ayında mümkün olan tüm yasal yolları kullanarak, yukarıda adı geçen dört bölgede yerel idarenin resmi kayıta almayı reddetmesi gerekçesiyle, Birleşmiş Milletler Teşkilatının Cenevre'deki İnsan Hakları Komitesine tekrar bir şikayet dilekçesi iletmişlerdir. Zira, uluslararası insan haklarını savunan bu örgüte, Kırgızistan da 1998 yılında imza atmış ve her sene devlet yetkilileri bu örgüte rapor vermeye başlamıştır.

8. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki Yönetimi

Teşkilatın yönetim sistemi konusunda bütün Hıristiyan mezheplerinden oldukça farlılık gösteren Yehova Şahitleri, teşkilattaki üst düzey görevlilerin demokrasi yoluyla değil teokrasi yoluyla seçildiğine inanmaktadır. [792] Yani, yasal bir kurumun idare kurulu üyeleri diğer üyelerce seçilirken, inanışa göre Yönetim Kurulu bir insan tarafından değil,

[790] *KYRGYZSTAN: vosem proverok i dva ofitsial'nykh preduprezhdeniya za 3 mesyatsa*
[791] *KYRGYZSTAN: vosem proverok i dva ofitsial'nykh preduprezhdeniya za 3 mesyatsa*
[792] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2007, s.22

İsa Mesih tarafından tayin edildiğine inanılmaktadır.[793] Yine Yehova Şahitlerine göre, ilk yüzyıldaki Hıristiyanların döneminde olduğu gibi, bugün de ruhla meshedilmiş gözetmenlerden oluşan küçük bir grup Mesih'in yeryüzündeki takipçilerinin Yönetim Kurulunu (Brooklyn, New York, USA) oluşturmaktadır. Bu sadık erkekler Krallık işinin gözetimini yürütürken, cemaatin başı olan Mesih "sağ kolu, eli" yani kullandığı güç aracılığıyla onları yönlendirmektedir.[794] Bu bağlamda Yönetim Kurulu teşkilatın büro, bölge, çevre ve cemaatlerinin gözetim konumunda görev alan, başka gözetmenlerden erkekleri atamaktadır. Sadık hizmetkârın ve onu temsil eden Yönetim Kurulunun yönlendirmesine vefayla boyun eğilmesi, hizmetkârın Efendisi olan bizzat İsa'ya boyun eğmesi anlamına gelmektedir.[795] Dolayısıyla teşkilatın literatürlerinde, üst düzey sadık hizmetkârlara her zaman boyun eğilmesi gerektiği sıkça vurgulanmaktadır.[796] Yehova Şahitleri günümüzde Kırgızistan'da da yukarıdaki yönetim sisteminin aynısını uygulamaktadır. Aşağıda önce teşkilatın Brooklyn'deki Yönetim Kurulu hakkında bilgi verilecektir.

8.1. Yönetim Kurulu (Cetekçi Keneşi)

Yehova Şahitleri teşkilatının Yönetim Kurulu kendini Tanrı Yehova'ya adamış, mesh edilmiş erkeklerden oluşur. Onlar, manevi gıda sağlamak ve dünya çapında Krallığı duyurma işini yönlendirmek ve canlandırmaktan sorumlu olan sadık ve sağgörülü hizmetkâr sınıfını temsil eder.[797] Yönetim Kurulu görevlilerin uyum içinde çalışmasını sağlamak amacıyla her hafta genellikle çarşamba günleri toplanır. Yönetim Kurulunun üyeleri çeşitli heyetlerde hizmet ederler.[798] Aşağıda bu alanla ilgili kısa bilgiler verilmiştir.

- *Koordinatörler Heyeti (Koordinatorlor Komiteti):* Bu heyet, Yönetim Kurulunun diğer heyetlerinin koordinatörlerinden ve kendisi de Yönetim Kurulunun bir üyesi olan katipten oluşur. Amacı ise, tüm heyetlerin sorunsuz ve etkili şekilde

[793] Gözcü Kulesi, 15-Nisan 2001, s.29
[794] Küzöt Munarası, 1-Aprel (Nisan) 2007, s.23
[795] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2001, s.11
[796] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2007, s.19
[797] Bkz. Matta 24:14, 45-47
[798] Bkz. Mezmurlar 133:1

çalışmalarından sorumludur. Aynı zamanda dünyanın her yerinde Yehova Şahitlerini etkileyen önemli acil durumlarla, zulümle, felaketlerle ve diğer acil meselelerle ilgilenir.[799]

- *Personel Heyeti (Kadrlar Komiteti):* Bu heyetteki temsilciler dünya çapındaki Beytel ailesi üyelerinin fiziksel ve manevi sağlığıyla ilgilenmekten ve onlara her konuda yardım sağlamaktan sorumludur. Beytel ailesinin yeni üyelerinin seçilmesini ve davet edilmesini yürütür; ayrıca onların Beytel hizmetleriyle ilgili sorunlarıyla da ilgilenir.[800]
- *Yayımlama Heyeti (Basma Komiteti):* Bu heyet Kutsal Kitaba dayalı yayınların dünya çapında basımı, yayımı ve sevkiyatını denetler. Yehova Şahitlerinin sahip olduğu çeşitli kurumlara ait ve onlar tarafından işletilen basımevleri ve malların gözetiminden sorumludur.[801]
- *Hizmet Heyeti (Kızmat Komiteti):* Bu heyetteki görevliler duyuru işinin gözetimiyle ve cemaatleri, öncüleri, ihtiyarları ve gezici gözetmenleri etkileyen meselelerle ilgilenir. "Krallık Hizmetinin" hazırlanmasından ve Gilead Okulu ile Vaizlik Eğitim Kursuna öğrencilerin davet edilip, mezun olduktan sonraki görevlerinin verilmesinden sorumludur.[802]
- *Öğretim Heyeti (Okutuuçu Komiteti):* Bu heyet büyük ibadetler ve cemaat ibadetlerinde sunulan programın yürütülmesini sağlar. Beytel ailesi üyelerine Kutsal Kitap'a dayalı programlar hazırlar ve Gilead Okulu, Öncülük Hizmeti Kursu gibi çeşitli kursların yürütlmesinden sorumludur. Aynı zamanda ses ve video kasetlerinin hazırlanmasıyla da ilgilenir.[803]
- *Yazı Heyeti (Cazuu Komiteti):* Manevi gıdanın, teşkilatın üyelerine ve halka dağıtımı için yazıya dökülmesi bu heyetin sorumluluğundadır. Bu heyet Kutsal Kitap'la ilgili soruları cevaplar, temsil metni veya konuşma planı gibi malzemeleri

[799] Küzöt Munarası, 15-May (Mayıs) 2008, s.29
[800] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz,* Cermaniya (Almanya) 2010, s.113
[801] Küzöt Munarası, 15-May (Mayıs) 2008, s.29
[802] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz,* s.114
[803] Küzöt Munarası, 15-May (Mayıs) 2008, s.29

onaylar. Dünya çapında tercüme işinin denetimini sağlamak da bu heyetin görevlerindendir.[804]

Bu şekilde teşkilatlanmış olan Yönetim Kuruluna, Yehova'nın kutsal ruhun yönlendirmesiyle önderlik edildiğine inanılmaktadır. Aşağıda Yönetim Kurulunun, Kırgızistan'daki şubesinde çalışan görevlileri ve görev dağıtanrı maddeler halinde ele alınacaktır.

8.2. Heyet Temsilcisi (Zonalık Közömölçü): Yönetim Kurulu zaman zaman menevi açıdan yetişmiş aktif üyelerini, teşkilatın dünya çapındaki şube, büro veya tesislerini sürekli ziyaret etmelerini emreder. İşte bu görevle görevlendirilen üyeler *"Heyet Temsilcisi"* olarak adlandırılır. Amacı, Ülke Heyetlerindeki iyi haberi/müjdeyi yayma ve şakirt atamalarda çıkan tüm sorunlarla ilgilenmektir.[805] Üstelik Heyet Temsilcisi, Ülke Heyetlerine bağlı bölgelerde hizmet eden misyonerlerle toplantı düzenleyerek, onları etkileyen önemli acil durumlarla, zulümle, felaketlerle ve diğer acil meseleleri de ele alır. Bunun yanı sıra Kırgızistan'daki üyelerin sorunsuz ve etkili çalışmasının da sorumluluğunu üstlenir. Tanrı'nın Krallığı hakkındaki iyi haberi cesaretle yaymayı ve şakirt edinme işini sürekli devam ettirmelerini teşvik eder. Kısacası Heyet Temsilcisi, Ülke Heyetlerinin matbaa ve evrak veya kitapla ilgili sorunlarını ele alır. Heyet Temsilcisi bunların tamamını bir rapor halinde Ülke Heyetlerinden talep etme hakkına da sahiptir.[806]

8.3. Ülke Heyeti (Filialdın Komiteti): Yehova Şahitlerine göre, İsa Mesih "bütün mallarının", yani Krallığın yeryüzünde ilgilendiği her şeyin sorumluluğunu sadık ve sağgörülü hizmetkâr takipçilerine vermiştir.[807] Bu mallar arasında Yehova Şahitlerinin dünya merkez büroları, çeşitli ülkelerdeki şube büroları ve tüm dünyadaki Toplantı Salonları gibi tesisler bulunmaktadır.[808] Söz konusu bu tesislerin ya da Ülke Heyetlerinin biri de günümüzde Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'tedir. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'daki Ülke Heyetlerinin yönetimi başında, üç veya üçten fazla manevi yetişkin

---

[804] *Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz,* s.114

[805] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, Amerika Koşmo Ştattarı (ABD) 2006, s.52

[806] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.53

[807] Bkz. Matta 24:47

[808] Küzöt Munarası, 15-Fevral (Şubat) 2009, s.25

bulunmakta ve onlar Ülke Heyetine bağlı tüm ülke çapındaki iyi haberi duyurma faaliyetinin kontrolünü organize etmektedir.[809] Bunların biri Ülke Heyetinin genel koordinatörü olarak görevlendirilirse, diğer üyeleri büroya bağlı bölgedeki tüm toplantı yerleri ve teşkilatın başına gelen tüm sorunları çözmekle sorumludur. Yehova Şahitleri teşkilatının Kırgızistan'daki Ülke Heyetinde görev alan manevi yetişkinlerin tamamı, bu makama doğrudan Brooklyn'deki Yönetim Kurulu tarafından atanır.[810] Yönetim Kurulu tarafından görev başına getirilen tüm bu nitelikli hizmetkârların, demokrasi yoluyla değil teokrasi yoluyla atanıldığına inanılmaktadır.[811]

Tanrı'nın Krallığı hakkındaki iyi haberin Ülke Heyeti kapsamına dahil bölgelerde duyurulması il, ilçe, kent, kasaba ve mahallelerde düzenlenecek toplantıların organize edilmesi, Ülke Heyetlerinin başlıca amacıdır.[812] Ayrıca Ülke Heyetinin temsilcileri, teşkilatın Brooklyn'deki Hizmet Kursu veya Öncülük Hizmeti Kursundan mezun olan misyonerler, Tanrı'nın lütfu sayesinde çevre, mahalle veya bürolar gözetmeni olarak yeni görevlere atar ve onların yaptığı işleri sürekli kontrol eder. Bunun için Ülke Heyeti gerekenleri yapmakla yükümlüdür. Yehova Şahitleri teşkilatının Kırgızistan'daki Ülke Heyetinin temsilcileri, Brooklyn'deki Yönetim Kurulunun temsilcileriyle sürekli irtibat halindedir.

8.4. Bölge Gözetmeni (Oblusttuk Közömölçü): Yehova Şahitleri teşkilatının yönetim sistemine göre Bölge Gözetmeni, bir üst düzey Ülke Heyeti Kurulu tarafından atanır ve vilayetin kapsamına dahil olan şehir veya ilçelere gözetmenlik yapmakla yükümlü tutulur.[813] Bölge Gözetmeni teşkilatın edebiyatlarında daha çok Gözetmen İhtiyarlar Kurulu olarak anılır.[814] Ülke Heyetleri bir vilayete bağlı şehir veya ilçelerde düzenlenecek toplantıların grafiğini/tarihini belirleyip Bölge Gözetmenine verir; Bölge Gözetmeni ise toplantıların zamanını ona göre ayarlar ve kendisi de her ilçedeki

[809] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.51
[810] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2001, s.10
[811] Küzöt Munarası, 1-Fevral (Şubat) 2001, s.8
[812] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.52
[813] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.50
[814] Küzöt Munarası, 1- Aprel (Nisan) 2007, s.27

toplantıya hafta başında sürekli katılmaya çaba gösterir.[815] Bununla beraber bugün Gözetmen İhtiyarlar Kurulu haftalık ibadetler için programları hazırlamakta ve cemaat yazmanı aylık ve yıllık saha hizmeti raporlarını toplayıp bir araya getirmek gibi evrak işlerini yürütmektedir.[816] Yehova Şahitleri dini propagandalarını ev ev gezerek yaptıkları gerekçesiyle bir çok ülkede çeşitli cezalara çarptırılmıştır.[817] Bu yüzden bazı ihtiyarlar ciddi hukuki problemleri ele alan özel heyetlerde hizmet eder. En ilginci, Şahitlerin böyle yoğun bir şekilde çalışan ihtiyarların çabalarıyla her şeyin uygun ve düzenli bir biçimde yürütüldüğüne ve Gözetmen İhtiyarların cemaate önderlik ederek herkesin Yehova'ya itaat etmesine yardım ettiğine inanmalarıdır.[818]

İsa'yı ve ilk yüzyıldaki takipçilerini örnek alarak faaliyet gösteren Gözetmen İhtiyarlar, haftanın ilk yarısının salı günü akşamında kendi aralarında haftalık iyi haberi duyurma faaliyetinin planını yaparlar ve hafta içindeki faaliyetlerini bu plana göre yürütürler. Bölge Gözetmenlerinin mümkün olduğu kadar çiftlerden olması uygun görülür.[819] Şehir veya ilçe toplantılarına katılan Gözetmen İhtiyarlar daha sonra, toplantının nasıl düzenlendiği ve programın katılımcılara etkisi hakkında Büroya (Ülke Heyetine) rapor verir. Gözetmen İhtiyarlar bunun haricinde, ayda bir kez yaptığı hizmet ve harcamalar hakkında bilgilendirir.[820]

8.5. Çevre Gözetmeni (Rayonduk Közömölçü): Yehova Şahitleri teşkilatının yönetim sistemine göre, bir kimsenin Bölge Gözetmeni makamına yükselebilmesi için önce Çevre Gözetmenliği yapması gerekmektedir.[821] Yine teşkilatın kaynaklarındaki verilere göre, Çevre Gözetmenleri bu makama doğrudan Brooklyn'deki Yönetim Kurulu tarafından atanır. Ülke Heyetleri ise, onlara sadece kendi çevrelerine bağlı Krallık Salonlarını senede iki kez ziyaret etmelerini ve iyi haberi duyuran öncü veya gezici gözetmenlerle ya da uzak bölgelerde hizmet eden misyonerlerle sürekli irtibat halinde

[815] *Cahabanın Kübölörü Degen Kizmder? Alar Emnege İşenişet?,* s.25
[816] Küzöt Munarası, 15-İyun (Haziran) 2011, s.26
[817] Tanyu, *Yehova Şahitleri*, s.82
[818] Bkz. 1 Timoteos 3:5; 1 Korintliler 14:40
[819] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.50
[820] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.51
[821] Küzöt Munarası, 15-Sentyabr (Eylül) 2011, s.5

olmalarını sağlar.[822] Bir bölgeye bağlı yerde hizmet eden üyelerin iyi haberi yayma faaliyetinin haftalık planını onların imkanlarına uygun olarak oluşturmak, Çevre Gözetmeninin başlıca görevlerindendir. Bu çerçevede Çevre Gözetmeni, yerel şartların uygunluğunu dikkate alarak, görevlilerin bölgelerdeki ev ev gezme faaliyetine mümkün olduğu kadar sabahleyin başlamalarını tavsiye eder.[823] Ayrıca hizmet eden misyonerlerin, öncülerin, gezici gözetmenlerin veya yardımcı gözetmenlerin işlerinin düzenini sürekli kontrol eder ve bunun için elinden geleni yapar.[824] Yine Çevre Gözetmeni her katıldığı toplantıda, Yehova Şahitleri teşkilatının üyelerine her yerde, Tanrı'nın Gökteki Krallığı hakkındaki iyi haberi bütün uluslardan insanlarla paylaşmak için sürekli çaba göstermeleri tavsiyesinde bulunur.[825] Her bölgede (ilçe, rayon) senede iki kere toplantı düzenlenir ve bu toplantıların sorumluluğu ile Çevre Gözetmeni ilgilenir. Sonuçta, Çevre Gözetmeni yaptığı işlerle ilgili raporunu her ayın sonunda Temsil Heyetine verir ve gidiş–geliş yol masrafları ise teşkilat tarafından karşılanır.[826]

8.6. Şehir Gözetmeni (Şaar Közömölçüsü): Birden fazla Krallık Salonu bulunan şehirlerde propaganda yapan Şehir Gözetmenleri, bu makama Ülke Heyeti tarafından atanır. Genelde teşkilatın yönetim sistemine göre Ülke Heyeti, Çevre Gözetmeninin tavsiyesi üzerine; eğer Çevre Gözetmeni yoksa şehirde hizmet eden bir kaç gözetmenin tavsiyesiyle Şehir Gözetmenini atar. Şehir Gözetmeninin görevi, sadece kendi kontrolü altında yapılan toplantıya gözetmenlik yapmaktır. Şube Bürosu, şehir ile ilgili bir problem olduğunda veya bir bilgi gerektiğinde doğrudan o şehrin Şehir Gözetmeni ile irtibata geçer.[827]

Yehova Şahitleri kendilerine önderlik eden temsilcilerin yanı sıra dünyevi otoritelerine de itaat edilmesi gerektiğini edebiyatlarında sıkça vurgularlar.[828] Onların faaliyetlerinin Kırgızistan topraklarında bu kadar gelişmesinin nedenlerinden biri,

---

[822] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.46
[823] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.25
[824] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız,* s.47
[825] Bkz. Matta 24:14; Küzöt Munarası, 1-İyul (Temmuz) 2005, s.16
[826] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız,* s.49
[827] *Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız*, s.45
[828] *Kudaydın Süyüüsünön Ayrılboogo Umtulgula*, Germaniya (Almanya) 2008, s.45-46

*Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania'*nın tüm idare kurulu ve yönetici üyelerinin meshedilmiş takipçilerine gereken itaati göstermeleridir. Çünkü, Yönetim Kurulunun öğretileri yasal bir kurumun çıkardığı yasalardan üstün tutulur.[829] İşte bu sebeple teşkilatın üst düzey temsilcileri; saha hizmeti gruplarının bir gözetmeni, cemaatlerin ihtiyarları, cemaatlerden oluşan grupların birer çevre gözetmeni, çevrelerden oluşun grupların bir bölge gözetmeni ve her ülkenin bir Ülke Heyeti vardır şeklinde, mükemmel bir yönetim sistemini oluşturmuşlardır.[830] Yönetim sistemini oluşturan her makamın delillerini ve onlara gösterilmesi gereken itaati bizzat Kutsal Kitaptan deliller getirerek kanıtlamaları dikkat çekicidir.[831]

9. Yehova Şahitlerinin Faaliyetlerine Karşı Alınması Gereken Önlemler

Sovyetler Birliğinin 1991'de dağılıp, demir perde sosyalist bloğun çökmesiyle kendilerine yeni fırsatlar yakalayan misyonerler, bölgenin ekonomik geri kalmışlığını da fırsat bilerek Kırgızistan'ı adeta istila etmeye başlamışlardır.[832] Daha önce isimleri hiç duyulmamış Avrupa ve Amerika kökenli çok sayıdaki dini teşkilat ve vakıflar ülkedeki demokratik ortamdan ve yasalardaki boşluklardan yararlanarak, kısa süre içerisinde büyük bir başarı elde etmişlerdir.[833] Bunun nedeni olarak Kırgızistan'a komşu Özbekistan, Kazakistan, Çin ve Tacikistan devletlerine oranla daha demokratik bir ortamın ve anlayışın hakim oluşu gösterilebilir. Bu demokratik ortamdan yararlanan Amerikalı ve Batılı misyoner gruplardan biri de Yehova Şahitleri teşkilatıdır.

Kırgızistan Cumhuriyeti, demokratik–laik (seküler) bir ülke olarak inanç ve vicdan özgürlüğünü tanımış ve bunu anayasal teminat altına almıştır.[834] Anayasada açıkça belirtilği üzere *"din ve bütün dini kurumlar devlet ve siyasetten ayrılmıştır"* ifadesi ile din ve devlet işlerinin birbirinden ayrıldığı ortaya konulmuştur.[835]

---

[829] Gözcü Kulesi, 15-Ocak 2001, s.28
[830] *Kudaydın Süyüüsünön Ayrılboogo Umtulgula*, s.48
[831] *Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?,* s.26
[832] Pay, *"Kırgızistan: Dinlerin Müsabaka Alanı"*, s.237
[833] Aydar, *"Orta Asya'da Misyonerler ve Faaliyetleri: Kırgızistan Örneği",* s.8
[834] KRM, I.Bölüm, 4.bendinin 1,2,3,4,5,6, maddeleri
[835] KRM, I.Bölüm 5.bendinin 1,2,3 maddeleri

Yehova Şahitleri Kırgızistan'a 1992'lerden itibaren gelmeye başlamışsa da, bölgedeki Türk kökenli Müslüman unsurlar üzerendeki yoğun çalışmalarını 1995'lerden sonra yoğunlaştırma çabasına girişmiştir. 1998'lere gelindiğinde tümü ülkenin kuzey bölgesinde olmak üzere, 30'dan fazla dini merkezi tescil ettirmiştir.[836] Şahitlerin kısa zaman içinde bu kadar başarılı olmalarının nedeni, 1991 yılında kabul edilen *"İnanç Özgürlüğü ve Dini Kurumlar İle İlgili"* yasadaki boşluklardır.[837] Teşkilatın kendi kaynaklarındaki verilere göre, 2004'lü yıllarda tüm ülke genelindeki Şahitlerin sayısı 4800'dür.[838]

Yehova Şahitleri başta olmak üzere, Kırgızistan topraklarında faaliyet gösteren tüm misyoner grupların faaliyetlerine engel olmak amacıyla, 31 Aralık 2008 yılında, Kırgızistan Yüksek Meclisi tarafından *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar İle İlgili"* yeni bir yasa onaylanmış ve 16 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.[839] Fakat, Yehova Şahitlerinin faaliyetlerinde en çok kullandıkları ev ev gezmek, açıktan literatür dağıtmak veya henüz 18 yaşını doldurmamış vatandaşlara dini propaganda yapmak gibi metotları yasaklayan bu yasa yürürlüğe konulana kadar, onlar amaçlarına çoktan ulaşmışlardır.[840] Yaratıcıdan gelen iyi haberi tüm dünyaya duyurduklarını iddia eden Yehova Şahitleri, günümüz Kırgızistan'ında da binlerce adet basılan Kutsal Kitabın Rusça, Kırgızca, Özbekçe ve Kazakça versiyonlarını vatandaşlara ücretsiz dağıtmaktadır. Biz aşağıda Yehova Şahitlerinin bu tür faaliyetlerine karşı alınması gereken bazı önlemleri özet olarak maddeler halinde aktaracağız.

a) Bu konuyla ilgili yapılması gereken şey misyonerlik, misyonerlik faaliyetleri, onların amaçları hakkında halka geniş ve doğru bilgileri öğretmektir. Zira, halkın büyük bir kısmının misyonerlik ve onların yürüttüğü faaliyetler hakkında bilgileri

---

[836] Din İşleri Komisyonun resmi web sitesi, www.religion.gov.kg/04.06.2014

[837] Şamşidin Mamatkulov, *"Missionerdik İş-Araketterge Karşı Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş-Çaralar",* Ak Başat Dergisi, Sayı: 25, Bişkek 2010, s.6, Geniş bilgi için bkz. Myrzabayev, *Kırgızistan'da Din-Devlet İlişkileri,* s.90,91,92

[838] Mamatkulov, *"Missionerdik İş-Araketterge Karşı Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş-Çaralar",* s.6

[839] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24

[840] İbragimov, *Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kıgızıstanda Cürgüzgön İş-Araketeri,* s.36

yok denecek kadar azdır.[841] Bu yüzden misyonerlik hakkında doğru bilgileri öğretirken dikkat edilmesi gereken şey, onların kültürleri, adetleri, gelenekleri ve inanç özgürlüklerinin yanında asıl amaçlarını anlatmak ve vurgulamaktır.[842]

b) Kırgızistan'da faaliyet gösteren başta Yehova Şahitleri olmak üzere bütün misyoner grupların, bölge halkının dilinde yayımlanan, halkın kendi kültür ve inançlarını konu alan literatürleri, Din İşleri Komisyonu uzmanları tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilmelidir. Zira, ülkedeki tüm misyonerler çağın gereklerine, durum ve şartlarına göre değişik yöntemleri kullanarak istedikleri edebiyatı halka bedava veya az bir ücretle dağıtmaktadır. [843] Bununla da yetinmeyip, bölgedeki misyonerler inkültürasyon metodunu kullanarak, Kırgız kültüründe daha önceden Hıristiyanlıkla ilgili unsurların bulunduğunu iddia eden literatürleri dağıtmaktadır. Bu yüzden Din İşleri Komisyonu uzmanlarına özellikle önemli görev düşmektedir.

c) Yehova Şahitlerinin kim olduklarını ve Kırgızistan topraklarına ne zaman, nereden geldiklerini ve onların asıl amaçlarının ne olduğunu ortaya koyan bilimsel çalışmalar akademisyenler tarafından yapılmalı ve bu çalışmalar bölge halkına iyi bir şekilde anlatılmalıdır.[844]

d) Şahitlerin öğretilerinde sıkça geçen kan nakli yaptırmak, seçimlerde oy kullanmak, devlet işlerinde görev yapmak, sivil hizmeti, orduda askerlik yapmak, devletin tüm sembollerine saygı göstermek, siyasette tarafsız kalmayı tercih etmek, devlet otoritelerini tanımak gibi konuları reddettiklerini ortaya koyan bilimsel toplantılar yapılmalıdır.[845]

e) Yehova Şahitleri teşkilatının karşısında alınabilecek tedbirlerden bir başkası, onların ortaya çıkış tarihini, örgütlenişini ve nihaî hedefini konu alan kitap, kitapçık, dergi ve broşürleri onların faaliyetlerinin yoğun olduğu yerlerde dağıtmaktır. Zira, onlar kendi tarihlerini İsa'nın ilk yüzyıllardaki havarilerine kadar dayandırsalar

---

[841] Mamatkulov, *"Missionerdik İş-Araketterge Karşı Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş-Çaralar",* s.7

[842] Küçük, *Misyonerlikten Diyaloga Türkiye,* s.444

[843] Polat*, "Misyonerlerin Kırgızistan'da Dağıttığı Bazı Kitapların Şekil ve Muhtevası Açısından Değerlendirilmesi",* s.298

[844] Mamatkulov, *"Missionerdik İş-Araketterge Karşı Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş-Çaralar",* s.7

[845] *Kudaydın Süyüüsünön Ayrılboogo Umtulgula*, Germaniya (Almanya) 2008, s.212

da,[846] Yehova Şahitlerinin XIX. yüzyılın sonlarına doğru zuhur eden senkretist bir dini hareket olduğu vurgulanmalıdır.[847]

f) Devlet görevlileri, Şahitlerin faaliyetleri karşısında yasal tedbirler almalıdır. Çünkü, onlar her ne kadar devletin parçalanmamasını savunuyormuş gibi gözükseler de, öğretilerinin temelinde devletin temelini oluşturan sınır, bayrak, devlet marşı gibi sembolleri tamamen reddederler.[848] Üstelik, kendi taraflarına çektikleri vatandaşları milletlerine, devletlerine, bayraklarına ve ordularına düşman yaparlar.[849]

g) 2009 yılında yürürlüğe giren *"Din Özgürlüğü ve Dini Kurumlar İle İlgili"* yeni yasaya göre, vatandaşlara dini propaganda yapma, ev ev gezme, özel dinî kurumlar açma, dinî literatürleri dağıtma gibi bazı faaliyetler yasaklanmıştır. Fakat, Yehova Şahitleri için devletin koyduğu yasaya göre Tanrı'nın yasası kusursuz olduğundan,[850] onlar Kırgızistan'ın güney vilayetlerindeki bir çok kasabada, ardı ardına toplantılar düzenleyerek devletin koyduğu yasayı ihlal etmişlerdir. Bundan dolayı Yehova Şahitlerinin ülke çapında yürüttüğü faaliyetlerin yasaya uygunluğunu, özellikle ev ev gezme faaliyetini devlet organları sıkı bir şekilde kontrol etmelidir.

h) Din görevlileri, diğer dinler özellikle de Yehova Şahitlerinin öğretileri ve faaliyetleri konusunda bilgilendirilmelidir. Onların, Kırgız kültürüne yönelttikleri tenkitler karşısında hem görevlilerin hem de milletin doğru bilgilerle donatılması sağlanmalıdır. Yehova Şahitlerinin nihaî hedefinin kimlik değiştirme olduğu vurgulanmalıdır.[851]

i) Vatandaşlara, özellikle 18 yaşını doldurmamış gençlere, halkın milli değerleriyle beraber, bölgenin geleneksel İslam anlayışı hakikatleriyle geniş bir şekilde anlatılmalıdır. Vatandaşlara gerçek İslam'ın terör, savaş, geride kalmışlık veya orta çağa dönmek olmadığı anlatılmalı ve bunun için Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki bütün okullar ve üniversitelerin müfredatlarına din eğitimi ile ilgili dersler eklenmelidir.[852]

---

[846] Küzöt Munarası, 1-Yanvar (Ocak) 2002, s.8
[847] Küçük-Tümer, *Dinler Tarihi,* s.489
[848] *Kudaydın Süyüüsünön Ayrılboogo Umtulgula*, s.213
[849] Küçük, *Misyonerlikten Diyaloga Türkiye,* s.445
[850] *Cahabaga Cakındagıla,* s.128; Uyanış!, Mayıs 2009, s.8
[851] Küçük, *Misyonerlikten Diyaloga Türkiye,* s.445
[852] Mamatkulov, *"Missionerdik İş-Araketterge Karşı Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş-Çaralar",* s.8

Şayet devlet yetkilileri, özellikle din görevlileri tarafından yukarıda sayılan faaliyetler gerçekleştirilmezse, Yehova Şahitlerinin faaliyetleri ülke çapında giderek artmaya devam edecektir. Mensuplarının sayısı 1991'lerde sadece onlarla ifade edilirken, 2004'lere gelindiğinde bu rakam kendi verilerine göre 5.000 civarındadır.[853] Teşkilatın 2012 yılının Ağustos ayında düzenlenen bölge kongresinde, 23.000 kapasiteli Spartak Stadyumu'nun yarısından fazlası dolmuştur. Bu da gösteriyor ki, Yehova Şahitlerinin faaliyetlerine karşı devlet tarafından gereken tedbirler ciddi bir şekilde alınmazsa, sosyal problemler artacaktır. Bu bağlamda, Yehova Şahitlerinin öğretilerinin Kırgızistan Cumhuriyetinin istikrarsızlığına neden olacağı, Din İşleri Komisyonu eski başkanı Kanıbek Osmonaliyev tarafından da dile getirilmiştir.[854]

[853] Oygongula!, Aprel (Nisan) 2011, s.24

[854] Beyşenbek kızı, *"Cahabanın Kübölörü BUU'ga Arızdandı"*

SONUÇ

Yehova Şahitleri bugün diğer tüm Hıristiyan dini teşkilatlardan tamamen ayrı uluslararası bir cemaat oluşturmaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısında, Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan ve Mesihçi karakteri ve eskatolojik beklentileriyle tanınan senkretik bir dini akımdır. Günümüzde bu cemaatin yayınları iddialarına göre 470'ten fazla dile çevrilmektedir. Çeviri işi 130'dan fazla ülkede yaklaşık 2.800 gönüllü Şahit tarafından yapılmaktadır. Dolayısıyla Yehova Şahitleri, Yehova Tanrı ve onun insanlıkla ilgili amaçları hakkında etkin şekilde şahitlikte bulunan, tüm dünyada etkili olmaya çalışan bir yeni dini harekettir.

Yehova Şahitlerinin iddialarına göre Musa, İbrahim ve eski dönemlerde yaşamış peygamber ve sadık kişiler Tanrı'nın "Yehova" ismini kullanmışlardır. Günümüzdeki Yehova Şahitleri eski dönemlerde yaşamış sadık kişiler gibi, Tanrı'nın ismini kullanmakta ve bu isme hizmet etmektedir. Yehova Şahitleri tek gerçek Tanrı olarak Yehova'ya tapınırlar ve onun insanlıkla ilgili sevgi dolu amaçları hakkında herkesle açıkça konuşurlar. Bu yüzden insanlarla Yehova hakkında konuşan birinin hemen "Yehova Şahidi" olduğu düşünülmektedir.

Yehova Şahitleri, Kitabı Mukaddes olarak da bilinen Kutsal Yazıların Yehova Tanrı tarafından ilham edildiğine ve bugün kendisiyle insanlık arasındaki başlıca iletişim aracı olduğuna inanmaktadır. Kısacası onlar için, Kutsal Kitap tam anlamıyla Tanrı'nın Sözüdür, onun Ruhunun bir ürünüdür. İnsan geleneklerine dayanan inanışlara bağlı kalmak yerine, tüm inançları için standart olarak Kutsal Kitabı kabul etmektedir.

Yehova Şahitleri İsa'nın bizzat Tanrı olduğunu öğreten Hıristiyan âleminin Teslis öğretisini kabul etmemektedirler. İnançlarına göre İsa Mesih Üçlemenin bir kısmı değil, Kutsal Kitabın dediği gibi Tanrı'nın Oğlu, Tanrı'nın yarattıklarının ilkidir. O insan olarak yere gelmeden önce gökte yaşamış ve hayatı bakire Meryem'in rahmine nakledilmiştir. İman eden kişilerin kurtulup sonsuz yaşama kavuşmaları için kusursuz insan hayatını feda etmiştir. Tanrı'nın verdiği yetkiyle Mesih 1914'ten beri yeryüzü üzerinde Kral olarak hüküm sürmektedir.

Yehova Şahitleri, Kutsal Yazıların baştan sona kadar işlenen başlıca temasının açıkça, Tanrı'nın Gökteki Krallığı olduğunu iddia etmektedir. Onlar, Tanrı'nın Mesihî

Krallığının gerçek bir hükümet olduğuna ve bu hükümetin yeryüzüne tekrar barış getireceğine inanmaktadır. İnsanlık için tek çarenin Tanrı'nın Krallığı olduğunu ve yakında tüm insani yönetimlerle birlikte şimdiki kötü ortamın tamamen yok olacağını ve doğruluğun hüküm süreceği yeni bir düzenin kurulacağını iddia etmektedir. Gökteki Krallıkta Mesih'le birlikte ruhla meshedilmiş 144.000 takipçinin de krallar olarak hüküm süreceğini ileri sürmektedirler.

Tanrı'nın yeryüzüyle ilgili başlangıçtaki amacının gerçekleşeceğine ve tüm yeryüzünün Yehova'ya tapınan kişilerle dolacağına inanılmaktadır. Ayrıca, onların kusursuz insanlar olarak sonsuz yaşam elde edeceklerine ve ölmüş insanların bile, diriltilerek bu nimetleri elde etme fırsatı elde edeceklerine inanılmaktadır. Onlara göre, ölüler hiçbir şeyin farkında değildir. Ancak, ölüler bir ruh âleminde de değildir, ne acı çeker ne de mutlu olabilirler. Onlar tamamen yok olmuştur, ancak Tanrı'nın hafızasından silinmemiştir. Bu nedenle gelecekte diriltilerek tekrar yaşayacaklarına dair bir ümit vardır. Yehova Şahitleri 1914'ten beri bu kötü ortamın son günlerinde yaşanıldığına inanmaktadır. Doğruluğu sevenler bu ortamın yok edilişi sırasında hayatta kalıp temizlenmiş bir dünyada yaşama devam edecektir.

İsa'nın kendi takipçileri hakkında söylediği gibi, onlar bu dünyanın sıradan kişileri olmamak için içtenlikle çaba harcamaktadır. Komşularına karşı Tanrı'nın istediği türden bir sevgi göstermektedirler. Hiçbir ülkenin siyasetine ya da savaşlarına katılmamaktadırlar. Ailelerinin maddi ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte, bu dünyaya özgü maddi şeyler ve ün kazanma hırsından, aşırı zevk düşkünlüğünden uzak durmaktadırlar.

Yehova Şahitleri günlük yaşamın her alanında, evde, okulda, işte ve cemaat içinde Tanrı'nın Sözünde yer alan öğütlere uymanın gerekli olduğuna inanmaktadır. Onlara göre bir kişi eski yaşamı nasıl olursa olsun, Tanrı'nın Sözünde mahkûm edilen şeyleri bırakıp O'nun öğütlerine uyarsa Yehova Şahitlerinden biri olabilir. Ancak Şahit olduktan sonra zina, fuhuş, eşcinsellik, uyuşturucu kullanımı, içki, yalan söyleme ya da hırsızlık gibi bir davranışı alışkanlık haline getiren biri cemaatten çıkarılır.

Günümüzde Yehova Şahitleri, Kırgızistan da dahil olmak üzere 235 ülkede Mukaddes Kitap başta çok sayıda kitap ve başka yayınlar dağıtmaktadır. Kutsal Kitaba

dayalı eğitici bir dergi olan *The Watch Tower* ayda iki kez çıkmaktadır. Bu dergi, 146 dilde 24.000.000'dan fazla basılmaktadır. Şahitler Kutsal Kitap'a dayalı küresel çaptaki bilgilendirme işini organize etmek için 110 ülkede büro ve binalar inşa etmiş ya da satın almışlardır. Ayrıca, Kutsal Kitap hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenleri barındıracak büyüklükte binlerce yerel İbadet Salonu ve büyük Toplantı Salonları inşa etmişlerdir.

Yehova Şahitleri 1991'lerde Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından Kırgızistan'da ortamın zaaflarından ve yasal boşluklardan yararlanarak teşkilatın temelini sağlamlaştırmıştır. Bu bağlamda Kırgızistan'a gönderdiği misyonerlerin yoğun çalışmaları neticesinde, Krallık Salonlarının sayısını 40'a yükselterek büyük bir başarı elde etmişlerdir. Onlar Kırgızistan'ın kuzey bölgelerinde amaçlarına önemli ölçüde ulaşmışlar ve yönlerini ülkenin güneyine doğru çevirmişlerdir. Çünkü, belirtilen bölgede 2010 yılında gerçekleşen Kırgızlar ve Özbekler arasındaki etnik çatışma sonucunda meydana gelen sıkıntılardan yararlanarak, bir çok taraftar edinmiştir.

Günümüz Kırgızistan'da Yehova Şahitlerine bakıldığında yaklaşık yedi binden fazla üyesi bulunmaktadır. Bunların bir çoğu Brooklyn'deki (New York) Gilead Kutsal Kitap Okulu ve Vaizlik Eğitim Programı gibi kısa süreli eğitim merkezlerinin mezunlarıdır. Onlar Kırgzistan'da devlet yasasını çiğneyerek, hem insanlar arasında hem de evden eve Tanrı'nın gökteki Krallığı hakkındaki iyi haberi öğretmekten geri durmamışlardır. Yehova Şahitleri öğretilerinin devletin istikrarsızlığına zarar vermeyeceğini savunsalar da, aslında onların öğretileri devleti ve toplumu yıkmaktır. Çünkü devletin sembollerini, milli marşlarını, sınırlarını, askerlik görevini kabul etmemektedirler. Toplumda ise insanlar arasında ayrılıklara ve çatışmalara yol açmaktadırlar. Yehova Şahitlerinin Kırgızistan'da yürüttüğü faaliyetleri "prozelitizm" kavramıyla ilişkilendirmek, onların Kırgızlar arsındaki faaliyetlerinin etkilerini ve sonuçlarını daha sağlıklı değerlendirmeye katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak, diğer bir çok dini hareketler gibi Yehova Şahitleri de toplumu bölmekte ve ayrıştırmaktadır.

KAYNAKÇA

ADAM, Baki, **Yahudilik ve Hıristiyanlık Açısından Diğer Dinler,** Pınar Yay., İstanbul–2002

....., **Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat,** Pınar Yay., İstanbul—2010

....., "Yahudilik", **Yaşayan Dünya Dinleri,** Ed. Şinasi Gündüz, DİB Yay., Ankara—2010, s. 206—244

ADİLET, Cumayev, **Kırgızistan'da Din Menen Mamlekettin Öz—Ara Baylanıştarı,** Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek—2008

ALALU, Suzan, **Yahudilikte Kavram Ve Değerler,** II.Baskıya hazırlayan Yusuf Altıntaş, Gözlem Gözlem Gazetecilik Basın ve Yay., İstanbul—2001

ALİNUR, İbragimov, **Cahabanın Kübölörü cana Alardın Kırgızistan'daki İş—Araketteri,** Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek—2007

ARIK, Durmuş, **Buhara Yahudileri,** Aziz Andaç Yay., Birinci Basım, Ankara—2005

....., **Hıristiyanlaştırılan Türkler (Çuvaşlar),** Andaç Yay., Ankara—2006

....., "Küreselleşme Sürecinde Kırgızistan'da Misyoner Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme", **Dini Araştırmalar,** Ankara—2003, Cilt: VI, sayı: 17, s.327—349

ATA'U'R—RAHİM, Muhammed—THOMSON, Ahmet**, Bir İslam Peygamberi: Hz. İsa,** Ter. Gülsüm Mehdiyev, İnsan Yay., İstanbul—2009

AYDAR, Hidayet, "Orta Asya'da Misyonerler ve Faaliyetleri: Kırgızistan Örneği", **İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** İstanbul—2010, Sayı: 23, s.5–44

BAKIT, Murzaraimoğlu, **Baptizm ve Kırgızistan'da Baptist Faaliyetler,** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara—2003

....., Murzaraimov, "Missionerdik", **Ak Başat Dergisi,** Sayı: 25, Bişkek—2010, s.3—5

BLECH, Rabi Bencamin, **Nedenleri ve Niçinleriyle Yahudilik,** Ter. Estreya Seval Vali, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın., İstanbul—2003

BOZBEY, İzzet Ahmet, "Quo Vadis Kırgızistan? Sovyet Sonrası Kırgızistan'da İslami Hareketler", **Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu,** 2011, Cilt:VI, Sayı:11, s.18-50

Cahabaga Cakında, (Yehova'ya Yaklaşın) Almanya—2013

Cahabnı Danktap Irdagıla, (Yehova'ya İlahiler Söyleyin) Almanya—2009

Cahaba Kudaydın Erkin Kimder Atkarıp Catat?, (Bugün, Yehova'nın İsteğini Kimler Yerine Getiriyor?) Britanya—2012

Cahabanın Kübölörü Degen Kimder? Alar Emnege İşenişet?, (Yehova Şahitleri Kimlerdir? Nelere İnanırlar?) Almanya—2011

Cahabanın Erkin Atkaruu Üçün Uyuşulganbız, (Yehova'nın İsteğini Yerine Getirmek İçin Teşkilatlandık) Amerika Birleşik Devletleri—2006

Calgız Çınıgı Kudayga Sıyıngıla, (Tek Yaratıcıya Tapının) Ümüt Nuru Yay., Almanya–2006

"Caştardın Surooloru" Paydaluu Keneşter, (Gençler Soruyor: Sorular ve Pratik Cevaplar) Cilt:1, Almanya—2011

"Caştardın Surooloru" Paydaluu Keneşter, (Gençler Soruyor: Sorular ve Pratik Cevaplar) Cilt:2, Almanya—2012

Çemu Na Samom Uçit Bibliya?, (Kutsal Kitap Aslında Ne Öğretiyor?) Almanya—2011

CEMALEDDİN, Şarkavi, **Yehova'nın Ahit Sandığı,** Ocak Yay., İstanbul—2012

Gerçeği Bilelim, "Yehova Şahitlerine" Nasıl Cevap Vermeliyiz?, Bu kitap, Türkiye Ermeni Patrikhanesinin teklif ve himayesiyle özel bir heyet tarafından hazırlanmıştır, İstanbul (Yayın tarihi gösterilmemiştir)

CİHAN, Ahmet, "Kırgızistan'da Dini Bilinçlenmenin Toplumsal Tezahürleri, Güney Kırgızistan'da Celalabat Kenti Örneklemi", **Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E—Dergisi,** Sayı:7, Celalabat—2005, s.1—25

ELİADE, Mircea, **Kadim İnsanın İzinde,** Ter. Mustafa Hilmi Baş, Kaknüs Yay., İstanbul–2012

ERDEM, Hüseyin, **Hıristiyanlıkta Kongregasyonalist Akımın Ortaya Çıkışı Ve Görüşleri,** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara—2009

ERDEM, Mustafa, "Misyonerlik ve Kırgızistan'da Misyonerlik Faaliyetler", **Dini Araştırmalar,** Ankara—1999, Ocak—Nisan, Cilt:1, Sayı:3, s.5—42

ERŞAHİN, Seyfettin, **Kırgızlar ve İslamiyet, Göçebe Bir Türk Boyunun İslamlaşma Tarihi Üzerine Bir Deneme,** Sek Yay., Ankara—1999

EROĞLU, Ahmet Hikmet, **Osmanlı Devletinde Yahudiler***,* Andaç Yay., Ankara—2003

FATİH, Yeşilyaprak**, Aziz Augustinus ve Asli Günah Anlayışı,** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara—2004

GÜLZURA, Cumakunova, **Türkçe—Kırgızca Sözlük,** Ankara—2005

GÜNAY, Tümer, **Yeni Dokümanlar Işığında Yehova Şahitleri,** DİB Yay., İstanbul—1987

GÜNDÜZ, Şinasi, **Pavlus Hıristiyanlığın Mimarı,** Ankara Okulu Yay., Ankara—2011

HAÇKALI, Abdurrahman, "Globalleşme Sürecinde Kırgızistan'da Din Bilimleri ve Ahlak Bilgisi Öğretiminin Meseleleri Uluslar Arası Sempozyumu", 21–22 Mayıs, Bişkek–2007, s.179—182

Hoteli Bı Vı Uznat İstinu? (Gerçekleri Öğrenmek İster misiniz?), Almanya—2013

Huzur ve Mutluluğa Giden Yol, Britanya—2010

HÜSEYİN, Atay—ARSLAN, Aydın, **Yehova Şahitlerinin İçyüzü***,* DİB Yay., Ankara—1982

"İncil, Müjde" İncil'in Çağdaş Türkçe Çevirisi, Yeni Yaşam Yay., İstanbul—1991

İşenimdüü, Küçtüü İnsandardan Örnök Algıla, (İmanlarını Örnek Alın) Almanya—2013

Iyık Cazmanı Kündö İzildöö 2014, (Kutsal Yazıları Her Gün Araştırmak 2014) Almanya–2013

Iyık Cazma İLCİL, (Kutsal Metin İNCİL) İtalya—2008

Iyık Kitep, Canı Düynö Kotormosu, (Kıtabı Mukaddes–Yeni Dünya Çevrisi) Japonya–2011

Iyık Kitep Çınında Emnege Okutat?, (Kutsal Kitap Aslında Ne Öğretiyor?) Ümüt Nuru Yay., Almanya—2009

Iyık Kitepte Kanday Kabar Kamtılgan?, (Kutsal Kitap Bize Ne Anlatır?) Ümüt Nuru Yay., Almanya—2009

Iyık Kiteptik Angemeler, (Mukaddes Kitap Öyküleri) Almanya—2006

KAAN, Enver Osman, **Geçmişten Günümüze Dinler ve Mezhepler,** Rağbet Yay., İstanbul—2010

KABAK, Dmitry—ALMAZ, Esengeldiyev, **Kırgız Respublikasında Din Tutuu Erkindigi; Ukuktuk Kamsızdalışına cana Tacrıybasına Serep Saluu,** (Açık Oy—Pikir Koomduk Fondu), Bişkek—2007

KATAR, Mehmet, "Yehova Şahitleri", **Yaşayan Dünya Dinleri,** Ed. Şinasi Gündüz, DİB Yay., Ankara—2010, s. 411—418

....., "Katolik Kilisesi", "Ortodoksluk", **Yaşayan Dünya Dinleri,** Ed. Şinasi Gündüz, DİB Yay., Ankara—2010, s. 102—120

KIYAZBEK, Kudaykulov, **Cahabanın Kübölörü Cana Alardın Cürgüzgön İş—Araketteri,** Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Oş—2012

Kudayga İşengender Baktıluu, (Tanrı'ya İnananlar Mutlu) Almanya—2012

Kudaydan Kelgen Cakşı Kabar, (Yaratıcımızdan Gelen İyi Haber) Britanya—2012

Kudaydın Bizge Ceremiya Arkıluu Aytkan Sözü, (Tanrı'nın Bize Yeremya Aracılığıyla Söyedikleri) Almanya—2011

Kudaydı Ukkula (Yaratıcı'yı Dinleyin), Almanya—2011

Kudaydın Padışaçılıgı Cönündö Kıldat Kübölöndüröbüz, (Tanrı'nın Krallığına Tam Anlamıyla Tanıklık Edin) Almanya—2010

Kudaydın Süyüüsünön Ayrılboogo Umtulgula, (Tanrı'nın Sevgisinden Ayrılmayın) Almanya—2011

KÜÇÜK, Abdurrahman—TÜMER, Günay—KÜÇÜK M. Alparslan, **Dinler Tarihi,** Berikan Yay., Ankara—2011

KÜÇÜK, Abdurrahman, **Misyonerlikten Diyaloga Türkiye,** Berikan Yay., Ankara—2011

KÜÇÜK, Abdurrahman, **Misyonerlik ve Dinler Arası Diyalog,** Berikan Yay., Ankara–2011

LİPSKAYA, İ.S., "İstoriografiya İstorii Prtestantizma v Kırgızıstane", **Kırgız—Rus Slavyan Üniversitesi Tarih Fakültesi Dergisi (Vestnik),** Cilt:9, Bişkek—2009, Sayı:2, s.112—116

MAHMUT, Aydın, **İsa Tanrı mı İnsan mı?,** İz Yay., İstanbul—2002

....., "Hıristiyanlık", **Yaşayan Dünya Dinleri,** Ed. Şinasi Gündüz, DİB Yay., Ankara—2010, s. 77—102

MAMATBEK, Myrzabayev, **Kırgızistan'da Din—Devlet İlişkileri,** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara—2009

MAMATKULOV, Şamşidin, "Missionerdik İş—Araketterge Cürgüzülüüsü Zarıl Bolgon İş—Çaralar", **Ak Başat Dergisi,** Sayı: 25, Bişkek—2010, s.5—7

Moya Kniga Bibleyskih Rasskazov, (Kutsal Kitap Öyküleri) Almanya—2006

MUSTAFA, Bıyık, **Moonculuk—Tek Din, Tek Dil ve Tek Millet Oluşturma Projesi,** Birey Yay., İstanbul—2002

MUSTAFA, Halidi—FERRUH, Ömer, **İslam Ülkelerinde Misyonerlik ve Emperyalizm,** Nun Yay., İstanbul—1998

OKTAY, Çetin, "Missionerlik İş—Çaralar Köşögö Artında", **Ak Başat Dergisi,** Sayı: 25, Bişkek—2010, s.13—15

OLGUN, Hakan, "Protestanlık", **Yaşayan Dünya Dinleri,** Ed. Şinasi Gündüz, DİB Yay., Ankara—2010, s. 121—132

ÖZBEK, İhsan, **İsa'nın Çarmıhtaki Yedi Sözü,** GDK Yay., İstanbul—2013

ÖZCAN, Şevkat, **Dinlerin İnsana Verdiği Değer (Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam Örneği),** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek LisansTezi), Ankara—2013

ÖZKAN, Ali Rafet, **Kıyamet Tarikatları** *(Yeni Dini Hareketler),* IQ Kültür Sanat Yay., İstanbul—2006

PAŞAOĞLU, Sarkis, **Tarih ve Kutsal Kitap Işığında "Yehova Şahitleri", İddiaları ve Yanılgıları,** Lütuf Yay., İstanbul—1998

PAY, Salih, "Kırgızistan'da Bir Din Eğitimi Kurumu: Medreseler", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Uludağ—2009, Cilt:18, Sayı:1, s.247—278

....."Kırgızistan: Dinlerin Müsabaka Alanı", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Uludağ—2008, Cilt:17, Sayı:2, s.233—252

POLAT, Kemal, "Misyonerlerin Kırgızistan'da Dağıttığı Bazı Kitapların Şekil ve Muhteva Açısından Değerlendirilmesi", **A.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,** Erzurum—2007, Sayı:33, s.297—312

SAĞLIK, Fahri, "Kırgızistan'da Dini Hayat", **Diyanet Avrupa Aylık Dergisi,** Ağustos—2010, Sayı:136, s.13—16

SARAY, Mehmet, **Modern Kırgızistan'ın Doğuşu,** TİKA Yay., Ankara—2004, s.8

Sen Kudaydın Dosu Bolo Alasın!, (Sen Tanrı'nın Dostu Olabilirsin) Ümüt Nuru Yay., Almanya—2006

Svideteli İegovı v Rossii, (Rusya'da Yehova Şahitleri) Finlandiya—2008

SOOTBEK, İrnazarov, **Kırgızıstanda Saentologiya Agımı,** (Kırgızistan'da Scientoloji Hareketi) Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Bişkek—2009

TANYU, Hikmet, **Yehova Şahitleri,** DİB Yay., Ankara—1973

Tarıhtagı Uluu Adam (Dünyada Yaşamış Büyük Adam) Almanya—2001

Teokratiyalık Kızmat Mektebinen Payda Alalı, (Vaizlik Eğitim İbadetinden Yararlanın) Ümüt Nuru Yay., Amerika Birleşik Devletleri—2003

Tiriçilik Özünön Özü Payda Bolgonbu?, (Hayat Nasıl Başladı?) Britanya—2010

ULAN, İbragimov, **Katolik Çirköösünün Missionerdik İş—Araketteri,** (Katolik Kilisesinin Misyonerlik Faaliyetleri) Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi, Oş—2010

Uluu Okutuuçudan Üyrön, (Büyük Öğretmenini İyi Dinle) Ümüt Nuru Yay., Almanya– 2008

Üy—Bülölük Bakıttın Sırı, (Aile Mutluluğun Sırrı) Ümüt Nuru Yay., Almanya—2006

YILDIRIM, Suat, ***Mevcut Kaynaklara Göre Hıristiyanlık,*** DİB Yay., Ankara—1988

WILSON, Bryan, **Dini Mezhepler,** Ter. Ali İhsan Yitik–A. Bülent Ünal, İz Yay., İstanbul–2004

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

MANDY, Fry, **Svideteli İegovı i Perelivanie Krovi,** (Yehova Şahitleri ve Kan Nakli) http://www.apologetika.ru/C-112pdf (23.03.2014)

OKUMUŞ, Bünyamin, "Yehova Şahitleri", http://www.sorularlaislamiyet.com/pdf **Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, Diyanet İlmi Dergisi,** Cilt:38, Sayı:2, Ankara—2002, (15.02.2014)

OLEG, Stenyayev, **"Svideteli İegovı"—kto oni?,** (Yehova Şahitleri Kimlerdir?) http://azbyka.ru/pdf (23.03.2014)

ÖZDÜZEN, Halit, **"Yehova Şahitleri ve Ötesi",** http://www.kriter.org/pdf (11.02.2014)

PORUBLEV, Nikolay Vasileviç, **Organizatsiya Svideteley İegovı v Svete İstorii i Uçeniya Biblii,** (Tarih ve Kutsal Kitap Işığında Yehova Şahitleri Topluluğu) http://www.blagovestnik.org/books/pdf (20.01.2014)

BRUCE, Manning Metzger, **"Svideteli İegovı i İisus Hristos; Bibleyskaya i Teologiçeskaya Otsenka"** (İsa Mesih ve Yehova Şahitleri, Kutsal Kitap ve Teolojik Açıdan Değerlendirilmesi), http://stavroskrest.ru/sites/default/files/files/pdf/ning%20Metzger.pdf(20.01.2014)

http://www.jw-russia.org/Yehova Şahitlerinin Resmi Web Sitesi (Rusça)

http://www.jw.org/ky/Yehova Şahitlerinin Resmi Web Sitesi (Kırgızca)

http://wol.jw.org/ky/Watshtower Online Kütüphanesi (Kırgızca)

http://ru.wikipedia.org/wiki/Svideteli İegovı (Yehova Şahitleri)

http://ru.wikipedia.org/wiki/Charles Taze Russell

http://ru.wikipedia.org/wiki/Joseph Franklin Rutherford

http://ru.wikipedia.org/wiki/Nathan Homer Knorr

http://ru.wikipedia.org/wiki/Frederick William Franz

http://ru.wikipedia.org/wiki/Milton George Henschel

http://ru.wikipedia.org/wiki/Don Alden Adams

http://www.k-istine.ru/sects/iegova_witness/iegova witness.htm

http://www.forum18.org/archive.php?country=30

http://www.fergananews.com/kyrgyzstan

http://stavroskrest.ru/svideteli-iegovi

http://www.kutsalkitap.com/

http://www.religion.gov.kg/

http://www.k-istine.ru/

http://www.azattyk.kg/

Jehovah's Witnesses—Faith in Action, Part 1: Out of Darkness—On DVD, 62 Minutes, Russian (dvfa—DVA), Poland 2010

The Wonders of Creation Reveal God's Glory—On DVD, 32 Minuts, Russian (dvws—DVA), Poland 2009

The Prodigal Returns—On DVD, 104 Minuts, Russian (dvpro—U), Poland 2013

Become Jehovah's Friend—Listen, Obey, and Be Blessed—On DVD, 15 Minuts, Kirghiz (dvpk 1—KZ), Poland 2013

Yehova Şahitlerinin İnançlı ve Faal Bir Topluluk 1 Bölüm, Karanlıktan Aydınlığa mp4, https://www.youtube.com/watch?v=4NF-r4YzL1Y/(20.01.2014)

Yehova Şahitleri İnançlı ve Faal Bir Topluluk 2 Bölüm, Işık Parlasın mp4, https://www.youtube.com/watch?v=pOiAQZIPg5Y/(20.01.2014)

Yehova Şahitlerinin Belgeseli 1-2, https://www.youtube.com/watch?v=sl(25.01.201

ÖZET

Maisalbek TAGAEV, "Kırgızistan'da Yehova Şahitleri", Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Durmuş ARIK, s.159

Yehova Şahitlerinin ortaya çıkışı, örgütlenişi, öğretileri (inanç sistemleri, ibadet uygulamaları, Mesih ve Kutsal Kitap anlayışı vb.) çeşitli coğrafyalardaki etkileri ile birlikle onların Kırgızistan'daki yapılanması ve yürüttüğü faaliyetler tezin başlıca inceleme konusu olmuştur. Bu bağlamda tezde, kaynaklara göre Yehova Şahitlerinin dünyadaki faaliyetleri ve onların Kırgızistan'da ortaya çıkışı, örgütlenişi, faaliyetleri ve etkileri incelenmiş, deskriptif bir şekilde ortaya konulmaya gayret edilmiştir.

Tez giriş kısmıyla beraber iki bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş kısmında konunun önemi ve amacı, kapsamı, metodu ve sınırlıklarıyla beraber yeni dini hareketler genel olarak ele alınmış ve kullanılan temel kaynaklar incelenmiştir.

Birinci bölümde; Yehova Şahitlerinin oluşumunu ve örgütlenişini tespit edebilmek için, teşkilatın gelişim sürecinde önemli roller üstlenen şahıslar ve öğretileri incelenmiş, özellikle onların müstakil bir "din" olup olmadığına ve dünyadaki faaliyetlerine yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, Yehova Şahitleri teşkilatının Yahudilik ve Hıristiyanlıkla olan ilişkisi ele alınmıştır.

İkinci bölümde ise; günümüz Kırgızistan'ında dinler ve bazı senkretist yeni dini hareketlerin yanı sıra, onların bağımsızlık öncesi SSCB'deki durumu ve bağımsızlık sonrası Kırgızistan topraklarında ortaya çıkışı, örgütlenişi ve faaliyetlerinde kullandıkları metotlar ele alınmıştır. Bu bölümde Yehova Şahitleri teşkilatının Kırgızistan'daki yönetim silsilesi, basın—yayın faaliyetleri, etkileri tespit edilmeye ve analizler yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, tezin son kısmında onların faaliyetlerine karşı alınması gereken önlemler maddeler halinde sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yahudilik, Hıristiyanlık, Yehova Şahitleri, Kırgızistan, Tanrı Krallığı, İsa Mesih, Gözcü Kulesi, Uyanış!, Misyonerlik, Gözetmen.

ABSTRACT

Maisalbek TAGAEV, “Jehovah's Witnesses in Kyrgyzstan”, master degree thesis, Consultant: Prof. Dr. Durmus ARIK, p.159

Emerging, organization, doctrines (belief systems, worship applications, approach of Messiah and Holy Scripture and etc.,) effects in different geographies of Jehovah's Witnesses and reorganizing of them in Kyrgyzstan and activities performed by them is the main subject of the thesis. In this context, activities of Jehovah's Witnesses in all over the world and emerging, organization and activities of them in Kyrgyzstan have been observed and it has been intended to present descriptively through the thesis.

Thesis is composed of two parts including introduction part of thesis. Importance, method, concept and aim of the subject has been discussed through its finiteness and new religious activities generally and the fundamental references used have been discussed.

At the first stage; Important people, who played crucial role in development period of the organization, and doctrines have been observed to detect emerging and organization of Jehovah's Witnesses, it has been focused on if the are self contained “religion” and their activities in all over the world. Besides, relations of Jehovah's Witnesses with Judaism and Christianity has been discussed.

In the second stage; their situation in USSR and emerging, organization and methods used by through their activities of them in Kyrgyzstan Lands after independency as well as religions and syncretism new religion activities in Kyrgyzstan have been discussed. Their management range of Organization of Jehovah's Witnesses in Kyrgyzstan, press activities, effects of them has been observed to analyze and to detect. Also, precautions due to be taken against their activities have been listed as itemized in the last stage of the thesis.

Keywords : Judaism, Christianity, Jehovah's Witnesses, Kyrgyzstan, Kingdom of God, Jesus Christ, The Watch Tower, Awake!, Being a Missionary, Supervisor.